

Oak Street
UNCLASSIFIED

Univ. of Ill. Library

51

685

11.11.15 15.11.15 11.11.15

11.11.15

11.11.15 15.11.15 11.11.15

11.11.15

11.11.15 15.11.15 11.11.15

11.11.15

11.11.15 15.11.15 11.11.15

11.11.15

11.11.15

11.11.15 15.11.15 11.11.15

11.11.15

11.11.15

11.11.15 15.11.15 11.11.15

11.11.15

11.11.15 15.11.15 11.11.15

11.11.15

11.11.15 15.11.15 11.11.15

11.11.15

11.11.15

ASLAK BOLTS JORDEBOG.

FORTEGNELSE

OVER

JORDEGODS OG ANDRE HERLIGHEDER

TILHØRENDE

ERKEBISKOPSSTOLEN I NIDAROS,

AFFATTET

VED ERKEBISKOP ASLAK BOLTS FORANSTALTNING

MELLEM AARENE 1432 OG 1449.

Efter Originalhaandskriftet paa Pergament i det norske Rigsarkiv

udgivet af

P. A. Munch,

Professor i Historie ved Universitetet i Christiania.

Universitetsprogram for andet Halvaar 1852.

CHRISTIANIA.

Trykt hos Chr. Gröndahl.

1852.

The first of these was the...
The second was the...
The third was the...
The fourth was the...
The fifth was the...
The sixth was the...
The seventh was the...
The eighth was the...
The ninth was the...
The tenth was the...
The eleventh was the...
The twelfth was the...
The thirteenth was the...
The fourteenth was the...
The fifteenth was the...
The sixteenth was the...
The seventeenth was the...
The eighteenth was the...
The nineteenth was the...
The twentieth was the...
The twenty-first was the...
The twenty-second was the...
The twenty-third was the...
The twenty-fourth was the...
The twenty-fifth was the...
The twenty-sixth was the...
The twenty-seventh was the...
The twenty-eighth was the...
The twenty-ninth was the...
The thirtieth was the...
The thirty-first was the...
The thirty-second was the...
The thirty-third was the...
The thirty-fourth was the...
The thirty-fifth was the...
The thirty-sixth was the...
The thirty-seventh was the...
The thirty-eighth was the...
The thirty-ninth was the...
The fortieth was the...
The forty-first was the...
The forty-second was the...
The forty-third was the...
The forty-fourth was the...
The forty-fifth was the...
The forty-sixth was the...
The forty-seventh was the...
The forty-eighth was the...
The forty-ninth was the...
The fiftieth was the...
The fifty-first was the...
The fifty-second was the...
The fifty-third was the...
The fifty-fourth was the...
The fifty-fifth was the...
The fifty-sixth was the...
The fifty-seventh was the...
The fifty-eighth was the...
The fifty-ninth was the...
The sixtieth was the...
The sixty-first was the...
The sixty-second was the...
The sixty-third was the...
The sixty-fourth was the...
The sixty-fifth was the...
The sixty-sixth was the...
The sixty-seventh was the...
The sixty-eighth was the...
The sixty-ninth was the...
The seventieth was the...
The seventy-first was the...
The seventy-second was the...
The seventy-third was the...
The seventy-fourth was the...
The seventy-fifth was the...
The seventy-sixth was the...
The seventy-seventh was the...
The seventy-eighth was the...
The seventy-ninth was the...
The eightieth was the...
The eighty-first was the...
The eighty-second was the...
The eighty-third was the...
The eighty-fourth was the...
The eighty-fifth was the...
The eighty-sixth was the...
The eighty-seventh was the...
The eighty-eighth was the...
The eighty-ninth was the...
The ninetieth was the...
The ninety-first was the...
The ninety-second was the...
The ninety-third was the...
The ninety-fourth was the...
The ninety-fifth was the...
The ninety-sixth was the...
The ninety-seventh was the...
The ninety-eighth was the...
The ninety-ninth was the...
The hundredth was the...

F o r t a l e.

Dette Haandskrift, som her for første Gang udgives, henhører til den Deel af det throndhjemske erkebiskoppelige Arkiv, som den sidste Erkebiskop, Olaf Ingebretssøn, medtog, da han i Aaret 1537 flygtede fra Norge til Nederlandene, og som siden tilligemed Kong Christian den andens eget Arkiv ved dennes Datter Dorotheas Giftermaal med Kurfyrst Frederik af Pfalz kom til Heidelberg, hvor disse Arkivsager i en lang Tid henlaae, indtil de med det heidelbergiske Arkivs øvrige historiske Skatte efter mange Fata kom til München, hvorfra de, som bekjendt, ved den bayerske Regjerings Liberalitet i Aaret 1830 bleve Norden tilbagegivne, og efter deres Indhold fordeelte mellem de tre nordiske Riger. Blandt disse saakaldte *münchenske Arkivalier* er nærværende Haandskrift No. 4292, og opbevares nu tilligemed den øvrige, Norge tilfaldne Deel deraf i det norske Rigsarkiv.

Anledningen til Haandskriftets Affattelse nævnes udtrykkeligt paa den første Side (her Side 3) af dets egentlige Text. Erkebiskop Aslak Bolt fandt ved sin Tiltrædelse til Erkestolen i Aaret 1428 ingen ordentlig Fortegnelse over dennes Jordegods, men kun et Papiir-Hefte (Qvaterne), hvorfor han lod optegne alt det Gods, han kunde opspørge at Erkestolen enten allerede ejede eller som den senere efter hans Tiltrædelse erhvervede. Bogen er altsaa en Jordebog for Erkebiskopsstolen, affattet ved Aslak Bolts Foranstaltning, og, hvad man af Udtrykkene i Intimationen maa slutte, i de første Aar efter hans Tiltrædelse. Hvis man kjendte nærmere til de mange i Fortegnelsen nævnte Personers Historie og nøjagtigt kunde paavise, naar de mellem dem og Erkestolen afsluttede Transaktioner havde fundet Sted, vilde man endnu nøjere kunne bestemme Bogens Affattelsestid. Af Mangel paa Kundskab om hine Enkeltheder lader dette sig nu ej gjøre. Af Aarstallet 1432, som findes i de med samme Haand, som Hovedtexten, og aabenbart samtidigt med denne paa det første Blad indførte Optegnelser om St. Michels Korn, seer man, at Affattelsestiden ligger efter dette Aar. Den kan saaledes maaskee med et rundt Tal henføres til omkring 1440. Da Aslak Bolt døde 1449 eller først i 1450, kan den ej være yngre end det sidstnævnte Aar. Efter Affattelsen ere flere Tillæg indskudte, dels endnu i Erkebiskop Aslaks Tid, dels under eller strax efter Erkebiskop *Olaf Throndssøn* (død 1474), dels, og fornemmelig, af Erkebiskop *Gaute* (død 1510)

IV

eller ved hans Foranstaltning. Paa ikke faa Steder finder man derhos Spor af at det oprindeligen indførte har været udraderet, og noget andet, det meste deraf endog med den samme Haand, som den der har skrevet Hovedtexten, indført i dets Sted.

Foruden det egentlige Hovedindhold, Fortegnelsen over Jordegodset, findes der et Anhang, der indeholder en Fortegnelse over Inventariet paa enkelte af Erkestolens Avlsgaarde, ligeledes optagen ved Erkebiskop Aslaks Foranstaltning, tilligemed Bestemmelserne om Erlæggesmaaden af Cathedralicum, om det Antal Dage, Erkebiskoppen paa sine Visitatsreiser skulde være berettiget at tilbringe hos hver af Hovedkirkernes Prester, om Michelskorn, m. m. samt nogle andre Tillæg. Om Michelskorn findes ogsaa, som ovennævnt, to Optegnelser foran i Bogen. Hensigten med dennes Udarbejdelse har altsaa været at tilvejebringe en fuldstændig Fortegnelse over alt hvad der vedkom Erkestolens Indtægter og Rettigheder, og for Fremtiden at skaffe dens Godsforvaltere en aldeles sikker og autentisk Vejledning ved Udførelsen af deres Embedssysler.

Man kan med Rette undres over, at Erkebiskop Aslak ved sin Tiltrædelse ej skulde forefinde nogen ældre Jordebog, ordentligt affattet paa Pergament, men alene et Papiirhefte. Thi vi erfare af et Brev, dateret 10de Marts 1298, (*Dipl. Norvegicum* II. No. 43), at Chorsbrødrene i Nidaros allerede da havde en saakaldet *Communsbog*, d. e. en Jordebog over alle Communens eller Chorsbrødre-Collegiets Ejendomme med nærmere Forklaring over hvorledes de vare fordeelte i forskjellige Præbender. Om denne Jordebog siges der endog, at den var skreven *med formu letri*, d. e. med gammeldags Skrift, og affattet ifølge Erkebiskop Sigurds Foranstaltning Aar 1244. Det er ikke rimeligt, at Erkebiskoppen ved denne Lejlighed skulde have forsømt, ligeledes at indrette en Jordebog for Erkebiskopsstolen, hvis en saadan ikke allerede var til. Man maa derfor tro, at den ældste erkebiskoppelige Jordebog er forkommet ved Ildebrand eller ført ud af Landet af Erkebiskop Nikolas Ruser, der, som man seer af Erkebiskop Vinalds Brev af 1387 (*Dipl. Norv.* I No. 508), bortførte flere af Kirkens Skatte og Arkivalier.

Ogsaa fra Erkebiskop Olaf Ingebretssøns Tid findes blandt de münchenske Archivsager en Fortegnelse, som det heder, over St. Olafs Gods eller det Jordegods, der laa til Domkirken. Men ved at sammenligne den med den nærværende finder man saa store Uoverensstemmelser, at man maa formode at hiin indeholder det egentlige Kirkegods, denne det, der laa til Erkebiskoppens særskilte Underhold. Thi paa anden Maade vilde Uoverensstemmelsen mellem to Jordebøger, der tilsyneladende vedkomme det samme Gods, og mellem hvilke der neppe ligger et Tidsrum af hundrede Aar, vanskeligen lade sig forklare.

Nærværende Haandskrift er en Pergamentsbog i stor Oktav, heelt igjennem beskreven med een og samme Haand, naar undtages et Stykke i Anhanget (her S. 110—112) og de senere tilførte Antegnelser. Hovedhaanden er meget övet og maa for sin Tid kaldes smuk; den har saa fuldkommen Præget af den sædvanlige Halvfraktur fra Midten af 15de Aarhundrede, at det ansees unödvendigt at meddele noget Facsimile af den. Det nysnævnte Stykke i Anhanget er, som man af Ordene S. 111 L. 8 f. o. kan see, skrevet af en Hr. Gudbrand, som da var Chorsbroder i Nidaros. Hovedafskriverens Navn kjendes ikke. Paa enkelte Steder har han gjort sig skyldig i Feilskrift, ligesom han ogsaa stundom har læst de forefundne Stedsnavne urigtigt, uden at besidde Lokalkundskab nok til at rette Feiltagelsen; dette gjælder især Navne udenfor Biskopsdømmet, som f. Ex. dem fra Stavangers Biskopsdømme, S. 107. Paa hver fuldbeskreven Side findes i Gennemsnit 30 Linjer foruden Overskriften, men kun de færreste Sider ere fuldt beskrevne, da der mellem hver Afdeling (Skibrede, Aattung, Sogn e. a. d.) ere levnede store Mellemrum, aabenbart for at senere Tilføjelser her kunne finde Plads. Pergamentet synes oprindeligt at have været ualmindelig fint og velberedt; men det har lidt saa meget af Skimmel eller den Morkenhed, som pleier at angribe Böger og Dokumenter, der opbevares i Arkivrum uden tilbørligt Luftdrag, at store Stykker hist og her ere udfaldne, og Skriften selv paa mange Steder ligesom afskallet. Saavidt det af de hist og her endnu levnede *Custodes* eller Henviisninger fra Læg til Læg kan skjønnes, har hvert Læg, hvoraf Bogen er sammensat, indeholdt 8 Blade, hvilket altsaa viser at den ej alene formedelst Bladenes Størrelse og Form, men ogsaa formedelst Arkenes Sammenfoldning maa kaldes en Oktav. Men Morkenheden har fortæret de fleste af Bladene i Ryggen, saa at de nu neppe hænge sammen og mange ere ganske løse. Flere mangle ogsaa ganske, nemlig efter det 28de eet, efter det 32te eet, efter det 43de uvist hvormange, og ligeledes efter det 84de maaskee en god Deel. Overhoved befinder Bogen sig i en beklagelig Forfatning, thi man kan neppe vende et Blad om, uden at Stykker ville falde bort, og dette hindrer tillige ethvert Forsøg paa at give den større Styrke ved ny Indbinding. Jeg fandt det derfor saameget mere magtpaaliggende at benytte den mig ved det akademiske Collegiums Liberalitet givne Lejlighed til at udgive dette vigtige Oldskrift, som jeg derved sikrede dets Indhold fra Undergang, og sørgede for at Originalen selv herefter kunde hvile i Fred, uden at udsættes for de Ulemper, en hyppigere Brug af den nödvendigviis maatte medføre.

Af megen Vigtighed for Historieforskeren maa Skriftet negteligens siges at være, ej alene formedelst de Bidrag, det i og for sig indeholder til at oplyse Geistlighedens økonomiske Stilling i Norge paa hine Tider, men fordi det giver en Udsigt over de geographiske Forhold og Distrikts-

VI

inddelingen i det nordlige Norge, der hidtil aldeles savnedes, fordi der ere saa faa Diplomer fra den Kant af Landet. Derhos nævnes lejlighedsviis flere historisk merkelige Mænd, og man faar Oplysninger om dem, som man ellers vilde have savnet, f. Ex. om Hr. Erling Vidkunssön, at han af Erkebiskop Olaf I udlöstes af engelsk Fangenskab, o. a. d. Det indeholder ret interessante Bidrag til at lære at kjende Maaden, hvorpaa den kirkelige Disciplin udövedes *) og Moralitetens Tilstand. Ogsaa i sproglig Henseende kan man af denne Jordebog lære meget, thi den er skreven medens Sproget befandt sig i en Overgangstid, og Navnene have dog endnu forstörstedelen bibeholdt deres gamle Form: den giver saaledes meget vigtige Vink til Læren om Overgangsmaaden og til at bestemme den ældre Udtale.

Ved nærværende Udgave har jeg sögt at gjengive Textens Skrivemaade med fuldkommen diplomatarisk Nøjagtighed, paa det nær, at jeg har oplöst de fleste Forkortninger efter Analogien af den i Bogen forövrigt herskende Retskrivning. Enkelte hyppigt tilbagevende Forkortninger har jeg ladet uoplöste, eller rettere istedetfor Originalens overstregede eller punkterede Bogstaver gjengivet dem ved at sætte Bogstaven med et fölgende Punktum, eller paa andre iøjnefaldende Maader; dette er skeet, naar det forkortede Ord vendte saa hyppigt tilbage, at det kun vilde være Tidsspilde at skrive det heelt ud. Disse hyppige Forkortninger, der endog i Jordebøger, forfattede i vore Tider, tildeels vilde komme til Anvendelse, behöve neppe nogen Forklaring. Enhver seer lettelig, at þ. betegner þirir eller þort (for), f. feigha, b. == bngt, p. == laup, h. == halx, mrt == mark, ff. == firfin, firfin, g. == garde, gardenom, o. s. v. Ved at bibeholde disse Forkortninger vandt jeg og, at jeg i Tvivlstilfælde om den rette Oplösning kunde overlade denne til Læseren selv. Originalens af Professor Lundh i sin Tid tilførte Sidetal har jeg anført i Margen, saaat Udgaven paa den Maade, uden at ödsle Rum ved at bibeholde den samme Sideinddeling som Originalen, dog antyder denne tilstrækkeligt.

Tidsforskjellen mellem de enkelte Indtegnelser har jeg sögt at antyde paa fölgende Maade:

Alt hvad der skriver sig fra Erkebiskop Aslaks Tid er trykt med een og samme Skrift (Schochisk); hvad der af dette viser sig som tilført senere end Skriftets egentlige Hovedmasse, er indsluttet i Klammere ([]), og ved at lade anbringe een Klammer mere for hver nyere Tilføjelse, har jeg ogsaa sögt at betegne Tilføjelsernes indbyrdes Aldersforskjel. Hvad der

*) F. Ex. S. 9, hvor Thorstein Ulfssön maa give en Gaard fordi han havde spist Kjöd förend han gik til Alters, S. 15, hvor Hermod Thorsteinsön giver en Gaardepart fordi "han slogs i Julegrid", o. s. v.

med nogenlunde Sikkerhed viiste sig at være fra Erkebiskop Olaf Thronddssöns Tid (eller mellem 1455 og 1474) har jeg ladet trykke med Petit Schochisk; hvad som derimod hidrører fra Erkebiskop Gantes Tid eller er skrevet med en Haand, lignende den eller dem, hvormed hans Tillæg ere skrevne, har jeg ladet trykke med Petit Gotisk, idet jeg ogsaa her ved Klammere antydede Forskjellen mellem ældre og yngre Tilføjelser. Og det lidet, der viste sig at være fra Erkebiskop Erik Walkendorffs Tid (1510—1522) eller yngre, er trykt med almindelig Fraktur. En Vanskelighed frembød undertiden den Omstændighed, at der i Texten hyppigt findes flere Linjer, der ved convergerende Streger alle henføres til een fælles Antegnelse, medens dog ofte enkelte af de saaledes samlede Linjer fortsattes videre; jeg har saavidt muligt søgt at betegne det i Aftrykket ved Bøjler, men hist og her har jeg dog ogsaa været nødsaget til at give yderligere Forklaringer i Noterne.

I Bogen findes hyppigt indlagte smaa Papiir-Sedler, af hvilke de fleste ere Erindringssedler fra Erkebiskop Gantes Tid. Nogle ere ved den Morkenhed og Skimmel, der har skadet Pergamentet, blevne næsten fortærede, andre ligesom limede til Pergamentet, atter andre ere forrykkede fra deres Plads. De af disse Sedler, der endnu kunne læses, har jeg ladet følge efter Texten med Henviisninger til de Steder, hvortil de høre.

Det vedføjede Navneregister vil, haaber jeg, gjøre Udgaven langt brugbarere og nyttigere, end den ellers vilde have været. Nogle faa Trykfejl, der have indsneget sig, burde rettes förend man benyttede Bogen.

Christiania den 1ste August 1852.

P. A. Munch.

Indhold af Fortegnelsen over Jordegodset.

Eynaafylke.			Orkadals Fylke.		
Beitstad	Side	3.	Updal	Side	48.
Sandavalla Skibrede		5.	Rennabu		49.
Vera —		6.	Medaldal		51.
Vidbyggja —		7.	Orkadal		53.
Ysta —		7.	Skaun		56.
Rørna —		8.	Bodvik		57.
			Birgsaa		58.
			Nes Skibrede		58.
			(Resten mangler).		
Sparbyggjafylke.			Nordmørafylke.		
(Övre Halve) Snos		9.	(Begyndelsen mangler).		
Skaunar Skibrede		10.	Herdslavik		59.
Vigmundar —		11.	Hitra Skibrede		60.
Stods —		11.	Hefne —		61.
Ognadals —		13.	Rissa —		62.
(Nedre Halve) Baagabu		13.	Stads —		63.
Ithrottar Skibrede		14.	Vagnvikastrand		64.
Sparbyggja —		15.	Thorkvisler		64.
			Aura Skibrede		64.
Veradals Fylke.			Holsynjar —		65.
Haugs Skibrede		15.	Stangarvika —		66.
Ofanmyra —		16.	Surnadals —		67.
Farar —		17.	Thingvalla —		65.
Veddrar —		18.	Barknafjords —		70.
Raabyggja —		18.	Afreyjar —		71.
			Sundala —		72.
Skeynaafylke.			Raumsdal.		
Frolar Skibrede		19.	Örisfjords Aattung		74.
Alvisbaugs —		20.	Læreims —		75.
Refskeyna —		21.	Straums —		75.
Eknis —		23.	Ness —		76.
Ytrey		24.	Bylingsey —		76.
Mosavik		29.	Vestness —		77.
			Sunds —		78.
			Stims —		78.
Strindafylke.			Sunnmørafylke.		
Lexuvik		27.	Nordre Luten		79.
Frosta		27.	Söndre Luten		82.
Aasen		29.			
Strind		31.	Naumdölafylke.		
			Ytrehalven. Birnudal		84.
Stjoradalsfylke.			Övrehalven. Njardeyjar Sysla		84.
Agloo Skibrede		33.			86.
Varnes —		34.	Haalogaland.		
Hofs —		36.	Hereyja Halvfylke.		
Hegrens —		37.	Alastarhaugs Sysla		87.
Eyja —		38.	Sömnen		89.
Lexudals —		39.	Veiga		90.
Selabu		40.	Raudeyjar Halvfylke		91.
(Resten mangler).			Bodinjar Sysla		92.
Gauladalsfylke.			Steigar —		94.
(Begyndelsen mangler).			Lofota —		95.
Setnadalar		41.	Andanes —		98.
Leina Skibrede		41.	Ylfe —		99.
Gimsa —		42.			
Heyland		43.	Hamars Biskopsdømme		102.
Vigleikstada Skibrede		44.	Stavangers Biskopsdømme		107.
Haslabrekku —		45.	Bergens Biskopsdømme		108.
Fors —		45.			
(Her mangler et Blad).					
Efsta Skibrede		46.			
Holtaal		48.			

Memorandum at Anno domini mcdxxx secundo løp mæstapart aff 1
almughen her j jutrondalaghom till øyræthing. oc somligha aff nordh-
møres fylke ther nest bran helghæ domkirken Oc effter
thet wy zunno at thee triotzkædhes gera michels Korn som Kristretten
wtuifer swa oc then godhulia ther gioz falles oc thee giort hærdho
warom forsædthrom zunno wy erchebiscop Aflaþ thenna matta byggia
waræ jordher som her effter scrixuet. Primo at medh alla waræ clærka
badhe abbotæ canika oc presta swa flies skulle at wy engæ waræ
jordher medh mindre wilkor bygge skulle en swa at hwar landboo
føre sigh lozua matte at han wille oc skulle aarlighæ wæl oc greidh-
lighæ wtgera sitt michels Korn olafs Korn landfyller oc gioff, oc ther
till forøntæ oc rydhia jordhenæ hwart aar um eit mælings land oc
sætia ther medh 8 humblæ stænger aarligha, oc ther wtouer abudhæ
som tharzues oc skynsamlighet ær, oc lata icke medh skogh j gen-
gangæ som nw ær uppehallith till førene a jordhenar. Item at thee
ey løpæ till øyræthing j ein annen tiidh utten swa hende at warom
wyrð. herre k. off oc warom umbodzmannonom thotte thet nytte wara
oc ther machit uppa laghe

(Her nedenfor findes et Notat, senere udslettet og derfor, paa et Par Ord
nær, ulæseligt).

Nota quod Anno domini m^ocd^oxxii^o then tidh wýrd. herræ oc Andælig zadhær herræ Aflaþ meðh gudz myþkun Erchibiscop j Nidros wifiteradhe wppa halega landh, tha hazðhe han samtall meðh Almozghan huar han kom mm thet michels korn giox oc olazs korn som thøm arliga wt burde gora oc lenge forshmat hazde warit, lozuadhe tha aller almoghen at the wilia jempnan her epter wt gixua meðh godhom wilia j forscr. michels korn Olazs korn oc Erchibiscops giox swo myþit som her epter scrizuet flander ¶ fforst j brunnon prestðome eina wagh korn arliga zore michels korn oc olazs k. och halzuan øyre gildan j Erchibiscops giox ¶ Item j Alastahaug prestðome ij ziffa till gildz zore michels korn oc ol. k. och eina gilda sperro ziff j Erchibiscops giox ¶ Item j Randøn prestðome ij ziffa till gildz zore michels korn oc ol. k. oc eina gilda sperro ziff j Erchibiscops giox ¶ Item j bodhina prestðome eina wagh korn eller ij gilda ziffa zore michels korn oc ol. korn oc eina gilda sperro ziff j Erchibiscops giox ¶ Item j steigar prestðome ij ziffa till gildz zore michels korn oc olazs korn eina gilda sperro ziff j Erchibiscops giox, Skall swa myþet wt gixua huar man j thessom forscr. prestðomom En kæn thet henda som ey troligheit er at zornempder almoghe will ey thetta sidher mæir greidliga wt gixua. tha zinnaas ther breff wpa wnder there besto mana juciglom som tha waro j huario prestðome at the hazua sig wnderbundet at giffua thetta forscr. arliga wt, hullin brex cappitell j nidros haffuer j werio oc forscr. wýrd. herre erchibiscop Aflaþ thøm antwardade

Duc pennam rege cor
virgo maria precor

Anno domini m^ocd^oxxviiij. qui fuit Primus Annus translaconis 3
Reuerendissimi in x^o patris et domini domini Aslaci bolt Archiepiscopi
nidr. ab ecclesia bergensi ad sacro sanctam ecclesiam nidrosiensem mez
tropolitanam consecracionis vero sue annus xxius tha varo her einga
registre aff stolsens jordom utan j papijr qwaterni thy let fforser. myrz
delighr herra saman scriffua alt thet godz som han kunne vp sporia
at Erchibiscopstolen ffor atte of swo thet som han kom wudher sidan
han wardh Erchibiscoppr j Nidros.

In primis j snaffylke a beitzstodh

ax brattaberghe iij pd. malt iij spon s. oc morf sylx' oll eign bygt x. mark
ax etilwit xij aur. b. b. x. v aura
ax wilom j vestragardenom h. marka b. b. x. syre
ax bidiniom ij aura b. leigoburder .b. x. ij aura
ax hwamseinge marka b. ij luter eignar. b. x. syre
ax bergsnese xviiij aura b. b. x. ij spon
ax sigastadom ij pd. malt marka b. span s. oll eign of xl lass eing
.b. x. iiij spon
ax gladesio j nidra gardenom h. markab. oc j øyra gardenom h. spanz h clement
l. b. x. vi aura
ax geitolijð marka b. lagt till gladesio
ax moom øyris l. lagt till xoosnes
ax xoosnes øystragardenom vij aura b. oc vij heldaland som gax eriker
konongr x. sal sina } b. x. j mark
ax vestragardenom ibidem marka bol }
ax kellofætre øres b. b. x. viij mark s'.
ax rodig'ladom xij aura b. b. x. h. span.
ax slampnese ix aurar. b. x. h. span.
[[Item vanabo viij heldaland som brynilða andres dottir lauk fore sin
bonda torsten gudbrandsson fore hordsøme erchibiscope aslake]]
Item j vanabo øres leiga som olaff anbiorsson gaff till domkirkienne i erche-
biscops gaute tiidh.

Item bytte wij gauto &c. til off swa mykit som ein ore azzar i landskyld i wanabo medh brodher jon forstander i holms kloster, fore j ore i hazuerstadom i sparabo sokn, literas permutacionis habet monasterium.

- 4 az elde i ores leigha som wii g. kopte az anund teiste la &c. atte domkirchien for ther vj ores leigher

az mort j trethyle h. span -

az straumnese iz aura b. ligger vnder sigerstade

az systra vandom xij aura b. } oc busaluten ij aura

az flawuo ffarde marfa b. } b. x. vi aura

az indra vandom h. iiij marfa b. } oll eign

az szra vandom iz aura b. } b. x. ij. marf.

m^r iacob az xolleime xij aura b. liggr till xifte aa. b. x. ij spon.

az brattareitom iz aura b. oc oyr. b. er arne einarsson selde vnder staden j nidros. b. x. j marf

az vanabo vj syres b. b. x. h. span.

az vpdalom iiij marfa b. b. x. marf.

az sandom vj aura b.

az holmzit xviij aura b. b. x. ij span oc salt tunno j flogar leigo.

az berodale xij aura b. } b. x. vij aura.

az elnadale marfa b. }

az helle halzeign aut b. x. ortog.

az oleixshusom vj heldaland er arne izuarsson lauf j abrot sin lagt till berodals

az ragnabergom a vadanese ij helgdaland er gaff barder symonsson b. x. j oyre ligger vnder effre wadha

az hollaasom iiij heldaland er sigrid bardadotter lauf vnder staden j nidros ligger vnder malma

az lunde vid helga thuff spanz l. er lauf olazuer signaldzffon

az szstahusom vid argarda ij aura b.

az nedra berge a eldeide spanz l. er lauf olazuer signaldzffon oc hall: Katla bessa dotter

az malmom xim heldaland er clemet arnasson lauf Erchibiscop Effille b. x. j span, oc j ore az hollaafen

- 5 az nordthuz halz eign er birgitta pædheres dotter lauf herra Effille j laufn oc safar oyre xirer erik guthormsson bonda sin.

[az sprogho vj malinggland b. x. j ore lauf randiid jons dotter Erchibiscop Aslaef xore thorbergh gest bonda sin]

. løk Skel
 aarlige gilda

[It. j gylstathom thet som thoraldir endridzson løk erchibiz
 fop aflak zire thet h. st. klædhi som han tok aff erchibiscop effill
 ligger a snoss oc er bygt zire ij aura

[It. az sither ij span oc swa mykit som fhylder j . . . aarlige zengz
 om wij erkibiscop aflac az pæder sigurdzsson zære hordsæme]]

Nota. gunner anfinsson som nu døde her i trondeime in xla anno di mbono
 gaff til domkirkionne j spans leigho i raudemold aa grones j jndroy fylke.
 testes dominus lydekinus et plures alij

○ [Wij Gautho æc. gjorde byte mz hr. Ingewald prior i helgesæter ok
 ffenge honom swa mykit wij aatte i biorko a sandwalla skipreido En han sek
 off ighen ein haga som heiter spratawal som ligger østen fore bruerenden i
 trondem].

I sandamalla skipreidho

az hustadhom vj pð forns zij aura b. oll eign } b. x. iij spon
 az nædra fælxuouaghe viij heldaland }
 az bj a grønese vj aura vegna ij pð maltz gg heldalandh b. x vij
 aura

az winase ij heldaland }
 ○ az mykka biorko ij pð f. ij aura b. oll eign b. x. span
 az nidra berge ij pð f. ij aura s'. var mark oc iij pð forns b. zire ij
 aura.

er byt i
 then h. . .
 . . . bruer
 enden . . .

az hegstadom iij aura b. b. x. oyre
 az brastadom zij mr. b. } all eign
 az hole ij oyre. b. } b. x. vj spon.

[It. az hole zij mælinggland som erchibiscop aflac zif az olaß arnason
 som brez ther om gjort vtuiser]

az throndastadom vj marka b. oc ij aura b. b. x. iij spon
 az lundum viij aura b. b. x. øyre.
 az gausom ij pð f. oc mark s'. b. x. span.
 az maneime øyres b. b. x. ørtog.

az frafnabergæ xv aura b. aller øyre garden b. x. sp.
 az gyrffui zij aura b. b. x. h. mark [war nu flipt bort medh Andoor
 theista x. viffuene. oc languliidh medh Capitelz samthæt].

az nædragardenom j liungstadom all eign b. x. ij span.

az øragardenom ibidem x heldaland gamalt oc viij heldaland er pæz
ther j norduikom xet stadnom b. x. j mark.

az hegstadom j marka b. b. x. j span.

az brakastadom iij øres b. som Er. Aflac xet aff haluarcz stufune ffore
ein deil j thiodzstadhom

It. for forseriffna skaknabergh skiftom wi medh ærlík man anbioru tisthe
wth i xij heldelandh j wiffuene æpterseffnom.

I Vera flípneido

az tune iij mr. b. b. x. ij spon

az lijd mr. b. var skipt j eirikflader j yttroy

az markarhusom ij ørt. aut b. x. j ørtog.

az skiolestadom ij aura b. b. x. ij aura

az rexedale ørt. b. x. j ørt.

7 az tangastadom xij aura bol ligger till Røger som heiter *roggotinder

az lexstadom iij spon. l. aut

az si . . angrom ij aura b. aut

az biorfo spanz l. aut

az steendalum h. mr. b. aut

az vestredalum j. mr. b. aut b. x. j. øyre.

az xenefe j. mr. b. ligger till roggotindar skogh

⦿ az sande j marka b. b. x. øyre er jon pætherffson gaz

az fluxrenne j vestrágardenom xij heldaland er gudhrijd symona dotter
gaz x. fall sina b. x. øyre

az sydragardenom j xolstadom xij heldaland b. x. ij span er erik ha-
uardzffson setti off all eign utan eit heldaland som konongren aa.

az nørdragardenom ibidem ij heldaland

az xøglene ij luter eguar

[az geitharaas b. x. ørtog oc endridh gaz till dom-
kirke bygningh.

az holmunes b. x. j øyre oc samme endridh gaff vudir stadhen oc wij
skipte medh hr. helghe andorffson canik waar j nidros xore thet som
prestbolet j sarshaugh atte j granda . . yriom]

⦿ [[Nota skipte erkebiscop aflac forserixna sande medh xros kirken
j trondeim swo myket hou atte j rexaboo oc skylde badha partana
ein øre]]

I Vidbyggja skipreido

af medalgron vij aura b. b. x. span

+ af gaasaase ij aura b. b. x. ij. aura

af nidra vardale xviii aura b. b. x. j mark

af litla vardale xij aura b.

af herigstodom v aura b. oc ij ørt. } b. x. j. mr.

af roffatre v aura b. aut

af kello aase ørt. b. aut. b. x. j. ørt.

8

af berge øyres b. aut

af vifte marka b. oc iiij ørt. aut j almerki

af kviðstodom vj marka. b. oc ij aura b. b. x. xg øyr.

af hamarsaase part

af flauuo setre suo myðit som olafuer andorsson atte oc han lauk
erchibiscop aflak j abrot sin b. xire øyre.

ar br

[af watne xg heldalandh oc eit heldalandh som jon a gran xit Erchibiscop
aflak er nw all eign partalaus

ar br

af hamars aase vij heldaland b. x. iij øyr. som azar a bulunge selde
Erchibiscop aflak x. iiij. t. tiero [Er thet nu bort flipt med herræ
abot jens j tautro vtj mr. b. j xanes b. x. ij aura oc gridzstadher
som nw er bygt x. j. øyre.]]

ar br

I ysta skipreido

af haghaberge xvij aura b. b. x. ij spon

af leiro j øystra gardenom thridlungen b. x. øyre

af øfra vange vij aura b. oc j mr. b. lauk olaf a sunnese b. x. j. mr.

af nidra vange x aura b. b. } x. j mark

af rexseinge part

af vnderaase øyris b. b. x. j. øyre.

af ytraase h. mr. b.

9

af noreime vij aura b. j øfra g. b. x. pð korna.

af myðlagarde iij aura b.

af zardabu j øris b.

af snertinge iiij ørt. b.

af zordho gi aura b.

} b. x. span.

thetta snerting
war byt
i ein øres-
legbo i
glymstodom

af medalhusom spanz l. b. x. øre.

af ytra vange j mr. b. er sigurder koster selde

* af hegðale xx heldaland er jon tanne gaþ b. x. mark.

af hallasætre halz eign gaþ oc jon tanne

ar. br. af stoffom vj heldaland b. x. ij ørt. som hidhe sinætlasson lauk erchi-
biscop aflak

ar. br. * [af hegðale iiij heldalandh som olaf einarsson lauk erchibiscop aflake
oc sidhar meir lauk han iiij helða landh som systir hans Kristin
gafa kona gaþ honom till lausnar meðh bonda sins samthytt fore
.E. xiff. [Item xingo vj vppa nya mall af herra helghe andorsson
kanik i nidros swa myktit i hegðdall som skylðar arligha j ore ather
fore hoghstatha som skylðar j pening oc han gaþ off ather fore
j xenes thet som meira er som skylðar j øyre.]]

I Kørna skipeido.

af huarme ij mr. b.

af øzra rygualom xxx aura b. } b. x. iij spon

af nædra rygualom iiij pð korn vj aura b. b. x. iij spon.

af vit xvj ør. b. b. fore vi aura

af høy vij mr. b. } b. x. vj spon

af swarzuade xx aura b. oc vij heldaland budda luter er figur-

10 der korter lauk vnder staden oc ij *aura b. er elizuer breidher gaþ
lagt till høy

[af swarzuade j spanz l. b. x. j øyre som erchibiscop aflak skipte till
staden meðh klostrib a bakka oc gaþ fore sina eigna jord berkes]

af nidra sadulberghe iiij mr. b. ij ør. oc ij ørt. b. x. iij spon.

af øzra sadulberge iij pund korn iij pund m. xij aura s' oll eign b.

ar. br. x. iij spon.

af kodzberge ij mr. b. } b. x. vij aura

af kোধi vi aura b. } oc j spanz l. er olaf jonsson lauk Erchibiscop
aflake

ar. br.

af kodzberge pund } b. x. øyre som Erchibiscop aflak kopte af amund
af kোধi ij pund j bergsaatre

af kোধi iij øyr. som Erchibiscop aflak skipte meðh halvardz stukona
oc gaþ x. swo myktit som staderin atte j thynholte

ar. br.

af kোধi b. x. j ore som Erchibiscop aflak skipte meðh bakka
kloster oc gaþ x. suo myktit j thorpe a strind som han xit j sakarøyre
af Audiggstodom iiij spanna l. b. x. span

- af audiggstædom iij aura b. er einar bage sætte vnder stædin b. f. j. mr;
 af folfstædom gx aura b. b. f. mr. [Item i folfstædhom h. mr. b. sem
 erchibiscop aflac fæf af gunnare vegardzsyni].
 af rydiafæidi gx heldaland halz eign b. f. span
 af rydiafæidi iij heldaland er byørn vnasson lauf erchibiscop aflac b. ar. br.
 f. øyre
 [af rydiafæidhi vij mælinggland som erchibiscop aflac fæypte af thorz ar. br.
 alle izuarssyni f. iij merker
 af rydiafæidi swa mytit som Amundh izuarsson atte oc erchibiscop
 aflac fæf af hans son izuare
 [af rydhafstlo sem helda land i sadulbergs sofn. sem erchibiscop aflac
 fæf af andirs symonsson j sat fello]]

Sparbo fylli a snos.

11

- af belgeboe ij spon Smørs b. f. ij aura [Item nawaswidh lauf
 af sleime iz aura b. b. f. iij. aura torsten vlfsson fore thet
 af midioaase ij marf oc ij spon b. f. mrkr. at han aath fæst fæst
 af frileizstædhom j nsmodale øres b. b. f. h. en han haxde takit gudz
 øre. lifkam oc fæyldar ein øyre
 af finzase gij aura b. span f. oll eign } b. f. marf arligha)
 af almnefe vj aura b. oll eign }
 af heimuegh iij spon b. f. iij aura
 af almlid ør. b. aut b. f. j øre
 af heggene gij heldaland b. f. span
 af heggene j østrag. vij aura b. er haldor jonsson lauf j abrot syn
 b. f. j span.
 af fædhastædhom gij heldaland er izuar thorersson lauf j hordøme b.
 f. span.
 af fædhastædhom j midgarde vij heldaland er Arne egilsson lauf j
 abrot sin. b. f. øyre.
 af longovatne vj aura b. er bergr puse lauf j abrot sin. b. f. span.
 af ryggiauelle j veftra g. iij heldaland er lauf berger puse j abrot
 sin. b. f. øyre.
 [af ryggiauelle gij heldaland som thoraller afelsson lauf erchibiscop ar. br.
 aflac b. f. ij aura

[af Kolaa .v. helzdar land som orm j gron lauk .x. eina laest Korn
af gizstadium swa mytit som nuv gizuer ij aura som toralder endridh:
afon lauk se. olaf t.]]

af swarzuade westre xz heldaland er lauk gudmunder einarsson j
abrot sin. b. x. ij. span.

af oystrag. j nazlausu xvij heldaland er Katla lauk j abrot sin. b. x.
j mark.

af hello j ysmadale xi heldaland er thorstein nictiffon lauk. b. x. oyre.

af berge ostrag. xi. heldaland er xorne thorstein lauk j thegn oc xrid:
kaup herre Esfille Erchibiscop. b. x. j span.

af fleixuom ostrag. v. heldaland er thoralder eriksson lauk j abrot sin.
b. x. ij. oyre.

[j vestra g]

12 af heggene xv heldaland som thollaugh eghildotter selde oc gaf erchiz
biscop Astake [[x. vj alna flade b. x. span som. brex ther vm giort
wtuisar

Nota. vm iordhena heggen xvi heldaland a snoff. (senere overströget)

Jt. i bergh swa mytit som gudhrid anxins dotter lauk Erchibiscop
Astac xire hordsme]]

Af gizstathom b. x. ij ore.

J skaunar skipreidho

Af nodalom iij aura b. oc vj heldaland er randid thorstensdotter lauk
j abrot sin b. x. span

af noeide v. heldaland er randid lauk. b. x. j ore

af haugom x heldaland oc vij aura } b. ort. fat j

af grindo glødis lutr. v. heldaland } b. x. j mr.

af gudiniom ij aura b. b. x. oyre.

af grønese oxra j midg. vij or. b. b. x. h. span.

af Ene iij mr. b. or. b. er hogne oysteinsson lauk Erchibiscop Astake b.
x. ij mark

af straumstathom iij or. b. b. x. oyre

af gerigstathom .v. heldaland b. x. aure.

er oc
ix span af lanks hamar aut halz eign b. x. ores som wii g. kopte af anund teyste.

af forfeniom b. x. iij ore som wii g. oc kopte af anund teiste que litera
habetur.

I Wigmundar flípreidho

13

aʒ beitodalom h. øris b. }
 aʒ vpsaase iij aura b. } aut
 aʒ sneuene xxvij aura b. b. x. h. mark.
 aʒ vermetijdh ij ørt. b. b. x. ørt.
 aʒ byleizsaase vi aura b. oc j heldaland aut j almerki
 aʒ medalhusom j marka b. b. x. h. span.
 aʒ vlfuiniom marka b. bygt x. span.
 aʒ lundum iij heldaland b. x. ij øre.
 aʒ lundum ij heldaland er storkar jousson gaʒ b. x. j øre.
 aʒ forseime viij marka b. }
 aʒ hundasto all eign } b. x. xij aura..
 aʒ foreng all eign
 aʒ aʒsnese parter
 aʒ fleizuasetre parter
 aʒ huamme vj heldaland er gaʒ anthrud radugg vnder stadin b. x. h.
 span.
 aʒ østra øxrinom j vestrargarde vj heldaland er lauk erlender karlsson
 j landshyd oc sakarøgre [b. x. j span]
 aʒ helgeidhe ein viii deil som olaʒ andorsson lauk Erchibiscope Aflake x. ar. br.
 xx. mr. b. x. span.
 [aʒ siem iij heldalandh som myrdeligh herre herre Erchibiscop Aflak
 xek aʒ jon hauksson oc viij heldalandh aatte nidros domkirka it span
 ther for vtj som helge lauk Erchibiscop Eftill x. broder sin j xrenz
 sama spieldh oc ein ødhagardh ther till som heither jngwenæ]

I stodes flípreidho

14

aʒ flaxlom v aura b. b. x. ij aura
 aʒ nædra sundom xij aura b. }
 aʒ brekko viij heldaland halzeign } lagt til forseim
 aʒ forsetre xxij heldaland b. x. ij aura
 aʒ algeraase a sydragardenom j mr. b. b. x. span
 aʒ nædragardenom ibidem ig aura b. b. x. ij aura
 aʒ berge j mr. b. b. x. ij aura
 aʒ for vi aura b. var mr. b. b. x. øyre

af edberge marku b. var skipt j ene

af faranese vj aura b. b. x. ii aura.

af jlene j ores b. b. x. ortog

af holtom ort. b. aut j almerki

af fleppaboe x ort. b. b. x. ij aura

af dall j ores b. aut j xoliniar soen

af litla vestreide viij heldaland er andor sigurdzsson lauk herra wynn-
alde erchibiscope j nidaros. b. x. ij aura

af aasom xxiij heldaland som effill sigurdzsson lauk j hordsøme b. x.
ij span

af sydragarde j ree xn heldaland som jon klase lauk. b. x. span.

[Item j fleppaboe iiij heldaland oc flytdar arliga j øyre oc wi fing-
om af thøm systromen ather føre aall føre hans abrot endridh
eighilssonar]

Item kopte wij gauto &c. erchibiscop i nidarooff eina ores leigho i elghær-
aase aff torsteine torgyllsson x. vi alne klæde vij tunnør korn i wet mioll
oc i tunno rugmiol. ok eina kw. Anno &c. lxxxx?

Item bytte wij Gauto &c.
thetta som wii atte i for
medh prestens for uti ein
øre i sk . . . oc thet giffue
wij frandelis x. i. ore i helg-
heidh byt medh issuer oc niels
rollandzsunom.

J ognadals skipreidho

af geitzase iij aura b.

af griotom marku b. } b. x. ort.

af xingstodom ørie b. } aut j almerki

af fleidhi oll eign

af østra fleidi x aura b. } b. x. iij. aura.

af mykla brueime ij mr. b. oc ij spon f. b. x. ij aura.

af strikfastodom iiij spon f. iij pd. korn oc ij aura ø.

af holleide h. mr. b. aut i almerki

af viniom ij aura b. b. x. j øre

af nidra midio ores b.

af øfra midio xii aura b. oc ort. } b. x. span

af fleptene h. v. øyr. b. oc pd korns skipt j helgeidz kuerna

af steinkeriom iij aura b. oc ij heldaland b. x. ij aura

af alxsætre ort. b.

af holaasom xviij heldaland } aut j almerki

af brandzegh j midgardenom iij mr. b. b. ij spon [[smør ar]

af røfinge j østragardenom xx heldaland b. x. span

[aʒ vizuene gij heldaland b. x. span som vnder stadhin kom ater x.
gij aura bol j ghyrui war flipt medh Andoor thøista capitulo nær:
uarande]

Item aff sama jord Wiuene fingom wi aff ærlík man anbiorn tisthæ xij hæl-
deland jordher som ær bygth for j mark noren

aʒ Kolaas swo myktit som Asmundr thorleffson atte oc han gaʒ se. 16
olaff. b. x. j span

aʒ resberghe ij luter eignar b. x. ii aura som Asmunder xørne gaff och
ffore sal sina]

Item i synsta brandzegh halffua eign b. x. span. som wj Gauto &c. erchebi-
scop bythæ till off medh arne jonsson x twiggæ auræ leigho j radenæ oc
ther till gaffwæ wj honom x. then eina auren j tunno rwgmæl j wæt miel
iii tunnor korn oc eit engilst aklæde, bythe breffuet haffuer arne.

J nædhre halxuo sparabu j baghabu flipreidho

aʒ longolidh i midgardenom vi aura b. b. x. ii aura

aʒ ryalidh x aura b. aut

aʒ æline gii aura b. aut b. x. øre

aʒ audhne x aura b.

aʒ veikrene ij spon s. vi aura b. } b. x. v. aura

aʒ østre rnom b. x. j span

aʒ aurigstathom j øfragardenom j mr. b. } b. x. ij aura.

aʒ nædra aurigstathom ix aura b.

aʒ retstathom j mr. b. ligger ut mot veradale

aʒ xistanese ¹⁾ j yttragardenom ij aura b. oleigt ²⁾ [b. x. ij aura]

aʒ seline iiij øyris b. b. x. j øre

aʒ strand vid xiffisio j mr. b. b. x. ij aura

aʒ thuffuofætre j mr. b. b. x. ij aura

aʒ hallom j mr. b.

aʒ høgstathom span smøre } b. x. j mr.

aʒ flæide viij pund korn oc x aura b. b. x. gij aura

aʒ thuff v. aura b. er pædher j myølo gaʒ

aʒ thuffuafætre vij aura b. er laut pall pipare

aʒ hurdale xvi heldaland aut b. x. j span

¹⁾ Eller xistanese.

²⁾ Dette Ord er senere overstreget.

- 17 *az* brømasætre við zigsto gij heldaland er iðuar *bardasson lauk *x.* abrot
 einars thorseiðssonar byggt þirer halft span
az bíldísladom ggv heldaland er lauk erlender thoreffson j abrot sin b.
x. øyre

vij spn
 oc j øre

[*az* longolijdh. svo mykt som Andoor theiste atte oc han þi off Erz
 mibiscop Alstæ. ater þore gij aura b. j gvræue. b. *x.* øyre.

I jthrottar skipreidho

- az* ranena gij pð *℥.* ij mr. s. }
az fligeime j mr. s. ij pð *℥.* } b. *x.* ggv aura
az haxuerstædhom øris b. b. *x.* øre. er byt i wanabo j øre meðh holm
az frønasætre vj pð *℥.* ij mr. s. oc j øre b. *x.* iij spon
az leine vi pð *℥.* vj pð malt gij aura s. }
az grindabergom vj aura s'. ij span s. } b. *x.* ij mr.
az haugom ij heldaland er roland lauk
az ryttline j badhom gardom ij aura b. b. *x.* ij aura
az huitawange ij øres b. b. *x.* øyre
az vglasaurom gii aura b. b. *x.* j span
az vglasaurom iij heldaland er lauk grimer todde *x.* iij heldaland j
 fligeime lagt till ranenna
az leidende ggv aura b. oc j øres b. som kom thuff b. *x.* v. aura.
- 18 *az* toddanes all eign ggv aura b. b. *x.* ggv aura
az joreime v. aura b. b. *x.* øyre
az joreime adrom gardenom iij heldaland er lauk andres a leine b.
x. j øre

ar br

æuvj span

az holom ggv heldaland halft eign b. *x.* ij spon
 [*az* biortosætre holft eign ater meðh bælla fløster som angin thoralðz-
 sson lauk j kirkio rekning oc jorda soma. b. *x.* øyre]

I sparbyggia skipreidho

- az* hurdudal gv heldaland. b. *x.* j span
az flurzuosætre vij aura b.
az dhrastædhom vj aura b.
az flurzuosætre v. heldaland er sage lauk vnder staden
az daleime gvij aura b. }
az lidh gii heldalandh } b. *x.* vij aura

aʒ Eodaberghe j mr. s'. xʒ þeppur Eorns lagt til lein
 aʒ bradzase xiiij aura b. b. x. ij aura
 aʒ lombhsaudene ij aura b. aut
 aʒ valreinom ores b. aut
 aʒ vpsalom iiij aura b. b. x. j ore
 aʒ liandeime spanz l. b. x. j ore
 aʒ smolom j mr. b. er brynilda thorstensdotter gaʒ meðh samthjæte
 sonar sins erlendz breidh [b. x. ore]
 aʒ holom vid mærene suo mykit som xinner thorkilsson atte oc var
 thesse jordh logfugd sira thorkile voro j thom dome vʒ theiste arne
 gester &c.

[aʒ vpheime merka boll at xorno oc nu fhylder ij aura sem vi Eoptom
 aʒ laxranz nicliffonar Eono sigrido lodhenssons dottor] ¹⁾

span
j ore

2) aʒ gilbergom [b. x. v. aura] ³⁾

19

aʒ lonkom [b. x. v. aura]

[Item aʒ vpheime vj hædalaland oc wij erchibiscop Aflaʒ xengom aʒ
 torsten Gudbrandzsson a Erofxhws

[Item j sama vpheime ij helland som wij erchibiscop Aflaʒ xengom
 aʒ hermodh thorstensson xore thet han slos j jwlagridh]]

Veradals fylli I haugz skipreido

aʒ toEostadom halz mr. b. }
 aʒ trondanese vi pund E. vi aura E. } b. x. iiij spon

aʒ nørdragardenom i throndanes vi pð E. vi. aura s. som Erchibiscop
 Aflaʒ þiffte till Erchibiscopstolen vidh spitalen oc gaʒ xore litanes j
 jndrøy som han Eopte ffore sina eigna peninga. b. x. iiij spon.

ar. br.

aʒ yssine iiij mr. b. b. x. ij mrE.

aʒ Eausamoe vi aura b. var þixt i yssene

aʒ borg j mr. b. var þixt i Eanes

aʒ siElastadom xʒ pð Eorn all eign. b. x. iii mrE.

¹⁾ Nederst paa Siden som Custos: Veradals fylli ²⁾ Her staar som

Sideoverskrift: Veradals fylli ³⁾ Her har först staaet noget andet med
den ældre Haand, som siden er udraderet.

- aꝥ margreta vella ix aura b. b. x. ij aura var skipt j nædra hual j
 rabyggia skipreido
 aꝥ hœuilzstodom xij aura b. b. x. j øre
 aꝥ moom vj aura b.
 aꝥ linge iij pð leiga var skipt j helgabolstadh j hiiiter
 aꝥ leenesi marka b. er guthormr smørthader gaꝥ b. x. span
20 aꝥ ra i nedra gardenom j mr. b. er estein amasson xit herra Esfille
 Erchibiscope b. x. øre
 [Item aꝥ ra h. mr. b. er lauk thorer a stiklastadhom herra Aslac erz
 chibiscop b. oc xire j øyre].
 aꝥ noraberge allan østragarden som nictis laggare gaꝥ vnder stadin j
 nidaros b. x. iiij spon
 [Nota at wi erchibiscop Aslac giordhe iordher skizte medh herra Enwt
 sofna prest j verdall. swa at wi xingom honom oc prestbordhino i
 verdall till euerdheliga eignar marka boll i Folsbaughom b. x. j span
 En han xet off i geen vndir erchibiscops stolen till euerdheligha
 eign ij pð set waghin oc ij aura slyuers b. i nørberghe xirer ij
 aura vm arith. oc scall huar tveggia skiztit haldass vbrigdheligha
 a badha h.]

J oxuan myra skipreidho

- aꝥ myktahuamme x aura b. lagt till yffene
 aꝥ øzra huamme ij aura b. b. x. ij ørt. oc halx mr. b. haꝥuer Erik
 lar vnt stadhenom extir sina daga
 aꝥ nædra huamme x heldaland b. x. ij aura lagt till trondanes
 aꝥ landormstodom xvij aura b. b. x. ij spon
 aꝥ vifte xiiij aura b. b. x. j mark
21 aꝥ mykta halleime vi pð t. ij pð maltz mr. s. *oll eign b. x. ij mrker
 aꝥ øzra halleime part b. x. øre
 aꝥ liodalynngaase j mr. b. aut. b. x. øre
 aꝥ Folsbaughom mr. b. b. x. j span
 aꝥ skaidisholme øres b. b. x. ørt.
 aꝥ Farnnisa part b. x. pð smør vnder stikkelstodom
 aꝥ husom j øres b. b. x. j ørt.
 aꝥ øzra husom j øres b. b. x. j ørt.
 aꝥ minisase j nørdræ g. xiiij aura b. b. x. ij spon

af horne aut b. x. j span

af bunese .v. heldaland er andres Lampe lauff Erchibiscop Aflaß j abrot ar br.
sin b. x. span

[[af raa j østha gardenom j marß bool som thorer a stikilstada lauff
erchibiscop aflac for abrot sons sine]]

[[Nota xengom wij erchibiscop Aflac aff sighurd asleßson medh]]

I ffarar skipreidhjo

22

af westre ftozuom ij marða b. } b. x. iij span

af westrestozuom j mr. b. } er berlioter lauff herra wynalde Er-
chibiscope

af wordo øres b. [oc halx mr. b. er thore a lynge lauff Erchibiscop
Aflaß b. x. span]

af egsto j westra g. x aura b. b. x. ij spon

af egsto østra g. øres b. b. x. j øre

af stinenne iij aura b. [liggr till biarger]

af oftra g. j mytlaunaðo zij aura b. b. x. span

af mytlaunaðo v. mrß. oc iij aura b. }

af westra loghndal ij øres b. } b. x. iij spon

af rudi iij ørt. b. b. x. ij aura

af lunßiansønom vij pð. l. b. x. ij mrß.

+ af kirkiøßiansønom j mr. b. er niclis giurðzßson selde herra Eßkille Er-
chibiscope gissuer ij ører

af thrygstadom øre b. x. øre

af germaßtadom j allom gardonom j mr. b. b. x. ij aura

af außlangadal øres b.

af ffeide dunga luta iij heldaland. b. x. øre

af xollom ij luter eignar er gaf gertrud herra sigwaldz moder ij mr.
b. b. x. ij spon

[af biargar b. xire span

af breidenge thridiungs eign. b. xirer eith span]

+ [[aff kirkiø fßoniom øres b. som haruitt henrichson gaf domkirkiø j
sith testament b. x. j mrß]]

Nota at wj erchibiscop Gautho giorde iorde skipte medh wegard østhenßon oc
eliiff arnwilßßson som hans syster eigher swa at wi finge thom till ewerde-
ligæ eignær twegia spanna leighæ j øßræ skroßw, oc iij øres leigho j boll-

agardh oc ther till gaffue wi thom r alnæ klede, En the finghe off ighen swa møket som the atte j aukoniom som ær triggia spanna leighæ erchebiscops stolenom till ewærdeligha eign ligger ther wadhær eit stoort audn som Sælwanæss heither oc quvernestode j ulwildenne Scal thetta byte obrigdeligha haldas til ewerdalighar eignær met allom lutom oc lunindom wppa baadhe siidhor, wj hassuæ theres breff

23

I Weddrar skipeidho

æz medalhællø iij pð £. oc iij aura b. } b. £. iij aura
 æz vestræ hællo j mr. b. oc ørt.
 æz østra langadal øres b. b. £. ørtog.
 æz zlyhom j ørt. aut. b. £. j øre
 æz øsgrundum vij aura b. b. £. øre oc grunda zorss¹⁾ er erifer barz
 daffon gæst. b. £. tunno lag oc gl. spikilaga.
 æz mundafladom v. aura b. b. £. j øre
 æz huelfladom x aura b. b. £. pð humbla
 æz jorase j mr. b. b. £. iij aura
 æz jnnodale j øre oc vj heldaland er thoralder effilsson gæz vnder
 fladen. b. £. j øre aut
 æz re xj aura b. oll eign b. £. øre
 æz løjrengom j mr. b. b. £. øyre
 æz gudiniom iij ørt. b. b. £. ørtog
 æz vphæime v. aura b. oc v. aura b. gæz margit a aufluallom b. £.
 øre
 æz flarpa garde a næffletto x aura b. b. £. j span
 æz holmolijð iij aura b. b. iij aura

24

I Kabyggia skipeidho

æz maloberge xj øres b. } b. £. j marf
 æz bollahallom mr. b. }
 æz herlom xv aura b. } b. £. iij mrkr.
 æz myflaby ix pð £. oc mr. b. }
 æz zebj x pð £. flæpt j frafnaberg j ntrøy²⁾

¹⁾ Her tilføies i Margen en Optegnelse fra Erkeb. Gautes Tid, men som senere tildeels er udraderet.

²⁾ Overstreges og rettet med Haand fra Gautes Tid til indrøy.

aʒ fuder aʒrom j mr. b. b. ʒ. ij aura
 aʒ radeſtadhom ij pð maltʒ pð ʒ. j mr. b. } b. ʒ. ij aura.
 aʒ berge vj mʀka b. b. ʒ. ij pð malt } oc ij pð myð
 aʒ lartahallom ij aura b. b. ʒ. j øre
 aʒ vindine nædra v. aura b. aut b. ʒ. øyre
 aʒ ſkyrudale pð ʒ. v. heldaland b. ʒ. ij ørt.
 aʒ Eldridahallom j mr. b. }
 aʒ aſbiørnahallom ʒ heldaland } b. ʒ. ſpan
 aʒ reine j ſpanʒ l. b. ʒ. j øre
 aʒ ſleine iij pð ʒ. oc ij ſpanna l. er hauker j *ſalagarde ʒiʒ ſtadenom 25
 b. ʒ. ſpan
 aʒ øyſtra leirʒallom j mr. b. oc vj aura bol. [b. ʒ. vj aura] er gud:
 ridh greggia ʒona ſelde b. ʒ. ſpan
 aʒ raſuaʒallom iij aura b. b. ʒ. øyre
 aʒ mell ij aura b.
 aʒ raſuaʒallom iʒ heldaland er berliot jonſdotter gaʒ vnder ſtaden j
 nidros
 aʒ ʒregadrigr neſi iij ørt. b. b. ʒ. ij. ørt.
 aʒ biorʒo ij aura b. aut
 aʒ nædra huole ij mr. er ſymon jonſſon ʒiʒ ſtadnom ʒirer margreta
 woll. b. ʒ. ſpan.

Støna fylli I froʒlar ſkipreidho

26

Aʒ rindo j nædʒſtagardenom iij mr. b. b. ʒ. vj aura.
 aʒ ſkanefe v. aura b. oc j mr. b. er randid gaʒ
 aʒ ſkanefe ʒʒ aura b. ſom erchibiscop ʒſkil ʒopte aʒ erlende ſigurðʒ
 ſyni en erchibiscop aʒlaʒ betaladhe peninga ſfore } b. ʒ. marʒ 1)
 aʒ oʒunna haughi ʒ aura b.
 aʒ nædʒſta haʒſom iij heldaland oc vij ørt. aut. b. ʒ. øre 2)
 aʒ mula mr. b. aut. b. ʒ. øyre
 aʒ mula ſwo myʒit i bygdrom gardenom ſom herre jacob ſfaſtelſſon
 atte oc han gaʒ j ſitt teſtament vnder domʒirʒiona oc erchibiscop:
 ſtolen j nidros. [b. ʒ. ij ſpon]

1) marʒ ſenere overſtreget og rettet med Haand fra Erkebiscop Aslaks
 Tid til iij ſpon. 2) Senere overſtreget og rettet med ſamme H. til ſpan.

az thengilstadom mr. b. oc mr. b. som haðon a rossuelle gað zore saal
sina. b. x. mrk.¹ [xengom wij erchebiscop aflac helxtena j the jordh
az botolx bruse oc hans brodor]

az riodzstadhom j ørag. vj aura b. b. x. span

az fleiff marka b.

az hoastote gijj aura b. } b. x. vj aura
oc iij pð t.

az thyanese marka b. b. x. j mr.

ar b

az thyanese vj malinga som estein thorkelsson lauk Erchebiscop aflake
j hordsøme

az gautulzstadom j mr. b. er gyda lauk aut²)

az medalhy ij mr. b. [b. x. øre] er margit oblaudzdotter selde herra
Eskille

az lewangre marger teigar b. x. span oc iij malinga land er jon a
zvrberge atte

Nota at stadren j nidros agher allan sperdzgarden j lifsuangre oc alla
fleggia brekko sunnan at Kirkjunne naðhan at almanna weginom
nider till ana utan bakka klaustr at ther j ij heldaland N Item
nordan x. lewanger hart widh almeningen ligger mykin aker som
heiter fyrta oc ther jansidis vidh j landnorder anar aker som
heitir nala fyrta, en nider zra mot annæ ligger godher aker som
heiter langateigher

[Nota fingom wij erchebiscop aflac iij heldalandh az klostrit i thautru
zire annor iij heldalandh i hamarsuse som ligger j syna fylke oc
wi xingom az thore bardhassyni oc brex ther om wattar]

- 27 Az mula v aura b. som barder haluadzsson xit stadnom [ær thet i
then parthen som herra jacob fastulsson gað domkirkiona som sør
staar scrixuit j sith testament oc az thy at han war odhals man
ther till tha thaladhe han ther vppa sidhan wij hiith komom en
sidhan forlihte wi thet swa medh honom at han vnthe thet vndir
domkirkiona medh alla sina rettthogheit]

J Alzmisshaughs skipeidho

Az veflene iij mr. oc ij aura b. b. x. mr.

¹) Ligesaa rettet til iij span.

²) aut ligesaa rettet til b. x. j øre.

aʒ berguniom viij þris b. oc vj aura b. 3r þal salt xiʒ stadnom } b. ʒ. ij span
 aʒ sʒdrag. ibidem vj aura b.
 aʒ nædra eggio vj mr. b. oʒl eign b. ʒ. ij mrʒ.
 aʒ østra g. j stazloe xviij aura b. b. ʒ. vj aura
 aʒ vestra g. ibidem ij aura b. oc ij aura er endridʒi prestʒsson xiʒ
 stadnum. b. ʒ. j span.
 aʒ reidiniom xv aura b.
 aʒ øzra reidiniom vett malʒ ij þð ʒ. } b. ʒ. vj aura
 aʒ almnefe ij aura b. aut b. ʒ. ¹⁾ pund smør
 aʒ høstloe j þris b. b. ʒ. j ørt.
 aʒ høstloe j midg. vj aura b. b. ʒ. ij aura er þall salt xiʒ stadnom j
 nidros

aʒ re vij mr. b. all eign b. ʒ. iij spon
 aʒ høzue vj mr. b. all eign. b. ʒ. iij spon
 aʒ sandbiorgom iij mr. b. b. ʒ. ʒ aura
 aʒ musterhaugom vij ørt. } j ytra dun
 aʒ holabergæ iij mr. b. } var ʒʒipt j vestreim
 aʒ winmyrom ij helðaland aut j almerʒi
 aʒ ʒrakastadom þris b.
 aʒ nosseime j mr. b. b. ʒ. j span
 aʒ holom j mr. b. b. ʒ. øyre.

[[Nota brænnamala j mr. b. b. ʒ. span ʒingom wʒ aʒ þæder tórʒsson
 for obrot sine sons, oc annan hælmingen gaff oss sigrid endridʒ-
 dotter for obrot faður sine]]

J Keyʒstøna ʒlipreido

aʒ velle j vestra g. v. þð ʒ. oc j mr. b. }
 aʒ velle j østra g. xvij þris b. } b. ʒ. xij aura
 aʒ øzra velle pund ʒorns
 aʒ ʒisabue iij þð ʒ. aut [b. ʒore j mr.]
 aʒ nørðra ʒisabue iij mr. b. lagt till eggia [Item ʒengom wʒ aʒ olaʒ
 andorʒsson j forðæ ʒesabo swa myʒit sem ʒʒyldar eith span artiga
 ʒ. abrott hans oc thet var nær guttorm a geithene oc Arne baste
 som høyrðo vppa at hans faður gaʒ honom til lausn]

¹⁾ Her er et Ord udraderet.

af lundom j marker som wi erchibiscop aflæk finge af taralde af Fro:
 Eostad for abrot sin b. x øyre

[af rundhabudha som liggr samrast medh wooll oc sighurder a velle
 leigher for j øre oc wi xingo af bardhe a hozwine som vj vnthe
 honom ein waar aars thiondo fore j aasen]

29 Af xolstodom j mr. oc gij aura b. er sira skumer lauk j tionda verdh
 b. x. øyre [skipt thenne jordh borth j xolastodom]

af almlidom gi aura b. var skipt j xeligstodom

af grytene ij øyre b. } aut j almerki

af sumarloe vj aura b. }

af lynom j østra g. iij pd. t. all eign } b. x. iij spon
 af midg. ibidem h. v. mr. b. }

af synzstag. j lynom v. pd. t. } b. x. iij spon
 af vjstag. j lynom iij mr. b. }

af karagarde iij sp. l. oc viij ørt. b. x. mr.

af østra sunden j mr. b. aut b. x. j span

af dalom xvij fleppur korn oc ij øre b. x. øre

af sumslidhom vij øris b. } aut j almerki
 af vina setre vij ørt. b. }

af gotaase vj aura b. aut [b. x. j øre]

af joligstodom j marka b. aut

af setre ij aura b. er lauk ogmunder skatte oc v. mr. b. atte stadhen
 xor oc ij aura all eign b. x. iij spon

af bj j ørag. iij mr. b. oc øyr. b. }

af bj j nædrag. iij mr. b. oc x } aura b. er lauk birgitta and:
 hona dotter ¹⁾

af synzstaleine ij spanna l. b. x. ij aura.

af sydra zinnene mr. b. lagt til reidiniar ²⁾ [b. x. øre]

af bølafstodom ij spanna l. er hafthor østenson lauk j abrot sin [b. x.
 j øre]

af langasom ij mr. b. er berdor pædersson lauk ligger til aurida bekker
 It. lauk han halzua buraana oc audnet bura medh vnder staden nidr:
 os j abrot sin

[Nota. vj aura boot j folstodom som wi erchibiscop aflac finge aff

¹⁾ Her tilføies [b. x. iij spon]. ²⁾ lagt &c. er overstreget.

guttorme aff geitene oc margetta signals dotter a hieilom vnte honz
om gissuir eit halz span. eigher thet nw sc. sunniuæ altare
Item sunnasthe garden j moo oc ligger til ein sisse aa som vi bpp.
aslae finge az vigbiorn guttormsson]]

Nota Weyen i skawn jonne som nw gaar aff viij spon oc westreime som aff **30**
gaar aarligha iiij spon Tesser ij iorder lagde wyrdeliger fadher erchibiscop
olaff till hottre prebenda. hulkin prebendam han oc till sancti magnus koor
annecterede Anno domini mcdlxxiiij? efter thy som twenna bress wtwiise
liggendes i fornempde sancti magnus koor

I Etnis skipreidho

Az vestreime v. marka b. all eign az thy at herre Aslae erchibiscop
kopte thridiungen ther or az margreto sigwaldzdottor som brexuel
vt visar ligger her till oll xindzuikar aa ero ther j iij molnostode
och oll alderuiken b. x. } gjj aura vtan molnostodet

az axdalom iiij ort. }

az oftra diupvik gjj aura b. aut. b. x. span

az xeligstodom j midgardenom iiij mr. b. all eign medh molnostode. b.
x. g. aura.

az xeligstadam j groff vj aura b. er besse xit stadnum xore holabergh.
b. x. h. span

az haugom iiij vtt malfz. giij aura b. b. x. iij spon

az haughom j mr. b. b. x. syre som erchibiscop Aslae xit az thorz
berge berdorssyni x. eit molnostode j byar aa *oxuan aat allom anz
drom molnom.

[Item az haughom ij aura boll som erchibiscop Aslae xit az aboten j
thautra athir x. ij aura boll wr slawre a. froston]

az skaugaase v. aura b. aut j almerki

az veighine viij mr. } b. b. x. iij mrkr er gaz andres j grassuaraere

az fleide vj aura b. } oc v. aura b. er gaz jngeborg j torghom

az bulijdom v. aura b. aut } b. x. ore

az xfg. j thuz j oris b. b. x. j ore

az nedrag. j thuz vj aura b. b. x. ore

az dalleingiom ij aura b. aut er tho slag! [b. x. j syre]

az hundings aase iij syris b. aut

az by j naedrag. vj aura b. b. x. [ij] spon

ar br

ar br

31

af sieme oll eign aut j almerfi

af sydrag. j reiniom j zemta mr. b. b. x. vi aura er guthormer
smørthradar gaf wnder staden j nidrose

[Nota at ion flotte lauk erdhiscop Aslak j mr. b. i fltelbreidhe xirer
helghe dags brot. swa well a brodher sine wagna sem sina thy
at han haxdhe adher gixuit honom iaxnt imot x. b. xirer h.
syre]

32

I Nyrøn

Af øfra Ryduif xvj. pd. t. iij spon s. oll eign

af nædre ryduif iij marka b. b. x. iij spon

af gildbergum x aura b. span s. b. x. mark

af jorundauif j badum gardum xxv. heldaland. b. x. x aura

af naufstom iij heldaland. b. x. ij aura ¹⁾ [h. mark]

ac br af bioruif xj flpp. t. vtt maltz oc v. heldaland er anginner lodenz
sson selde herre Effille b. x. j mark

af bioruif v. heldaland som thorxinner bardasson selde Erdhiscop
Aslake x. x. marker. b. x. ij aura

ac br af øfra biornuif all eign som Erdhiscop Aslak kopte af bergh
næridhzzssni x. xvj mr. xorngilbar [b. x. ij aura]

af wanzuif øfra j badom gard. xij heldaland oll egn bygt x. j mr.

af wanzuif nædra spanz l. b. x. øre ²⁾ oc jon endridzsson lauk spauz
l. b. x. [ij spon]

af totom giij aura b. oll eign b. x. mark

af indra berge j badom gardonom xxv heldaland b. x. xij aura

af ytra berge vidh ryduif iij mr. b. b. x. ij mr. [medh thy som
xorre atte keins kirke j of wj Erdhiscop Aslak flpte then part
till Erdhiscopsstolen]

af flanzuom iij pd. t. ij vtt m. j mr. b. b. x. iij sp.

af flerzuene giij aura b. b. x. vj aura

ac br af flerzuene vij heldaland. b. x. span

[er thet] thridiungen som ikuar a gelmeftadom lauk Erdhiscop
Aslake medh samthyde brodor sine x. thet han haxdhe xortalat
xorne herre Erdhiscop er thet nu all eign

af litla wederasom xxv heldaland oll eign b. x. mark

¹⁾ ij aura senere overströget.

²⁾ b. x. øre overströget.

aꝥ myllawederaſom iiij markar b. b. ʒ. xij aura
 aꝥ øzra eidi við preſtg. iij mr. b. oc ſpanz l. b. ʒ. iiij ſpon
 aꝥ ſolbergom iij aura b. oc ſpan. b. ʒ. øre ¹⁾
 [Item Kæptom wij Erchibiscop Aſlac aꝥ eſtill ſwenſſon oc þedher euindz
 zſſon ſwo mykit j bioruit ſom arligha ſtylðer ein øre j landzſtylð]
 Aꝥ ſtangaꝛholte ij mrk. b. oc vj ſkeppur m. b. ʒ. ij ſp. 33
 aꝥ øſtrabarſtaðom xj aura b. oll eign b. ʒ. ij ſpn.
 aꝥ ytrabarſtaðom xx aura b. oll eign. b. ʒ. xij aura
 aꝥ ʒurberge viij mr. b. oll eign. b. ʒ. iij mrk.
 aꝥ bruſtaðom j øſtrag. xvij heldaland. b. ʒ. iiij ſpn.
 aꝥ bruſtaðom j ytrag. mr. b. b. ʒ. j mr.
 aꝥ erikzſtaðom øzra iij mr. b. oc øre b. ʒ. x aura
 aꝥ jorizſtaðom øſtra xij aura b. b. ʒ. mr.
 aꝥ jorundſtaðom nørðra b. ʒ. x aura
 aꝥ lagaſande giij aura b. oll eign. b. ʒ. ij ſpn.
 aꝥ lagaſande ſpnz l. b. ʒ. øre war thet Konongz parter
 aꝥ øzra ſandulzſtaðum xviij aura b. oc viij ørt. er lauk þæther maur
 vnder ſtaðen. b. ʒ. mr.
 aꝥ nedra ſandulzſtaðom giij aura b. b. ʒ. ij ſpn.
 aꝥ midg. ibidem er Kallas Keringa luter. [b. ʒ. h. mrk.]
 aꝥ øzra thrygſtaðom xij aura b. b. ʒ. mark
 aꝥ nædra thrygſtaðom ix heldaland b. ʒ. j mrk.
 aꝥ nædra groff ix heldaland b. ʒ. ij ſpn.
 aꝥ baſſſyrto j part
 aꝥ lidarteigh eit heldaland er annziner lodenſſon ſelde
 aꝥ myre j øſtrag. v heldaland. b. ʒ. [h mrk]
 aꝥ myre j ytra g. xv. aura b. b. ʒ. mrk. var Konongz jord
 aꝥ norduikom xxv øyr. b. b. ʒ. x aura
 aꝥ linduit xij heldaland. b. ʒ. ij ſpn. var Konongz jord ʒor en thetta
 godz wart ſkript medh Kronona oc giſſuen ffore hijsingen
 aꝥ veſtrhuſom. b. ʒ. ij ſpon ſom Erchibiscop Aſlak ſkripte till Erchib
 biscopſtolen medh herra nazua ſacriſta j nidros ar be
 [aꝥ veſterhuſom ein xij ædmingh ſom beſſe hamſon gaꝥ Erchibiscop ar be
 Aſlak medh ſamthyecke biarna broðhor ſins b. ʒ. vj mrk. [mør]

¹⁾ b. ʒ. øre overſtrøget,

- 34 [af selluater twa luter eignar som wj Erchibiscop Aflak finge aff
 Elementt vehiornsson och er nu bygt x. h. mark medh querna stöðhit
 af midhgardenom j brustadhóm som Erchibiscop
 Aflak xit aff einar bygt fore ij spn.]

I Mosawijf

- Af winio viij mr. b. b. x. ij mr.
 af øyre reidulzstodom mr. b. oc ij spn. b. x. ij spn.
 af nedra reidulzstodom mr. b. spn. } oc ij pund maltz bygt x. mr.
 af naflastodom ij pð j. b. x. øyre }
 af ase ij ørt. b.
 af bratafe j østrg. ij aura b. }
 af vpsalom ij øre j almerki } aut
 af throasætre nedra ij ørt. b. }
 af reitom ij ørt. oc iiij heldaland)
 af øyra g. j berge j øres b. b. x. j øre
 af ytra flipir j øre vegin } aut ¹⁾
 af nørðra g. ibidem j mr. b. }
 35 af liduif vij pen. b. x. øre
 af vj aura b. iiij spn.
 af uif mr. b. h. v. heldaland oc øre
 gviiij aura b.
 vj aura b.
 aura b.
 . . dal flæppur f.
 . . vj øres b. vid legawif } aut
 . . . sw ldom vj øres b. j almerki
 af viniuasetre iiij ørt b.
 af . . . setre iiij heldaland oc iiij øre
 af . . . j østrag. ij vlt oc øre
 af v . . . j østrag. iiij held. oc iiij øre oc iij vlt aut
 af y . . . ande j ørt.
 af x . . . ør. b. } aut
 af . . om j span
 af biarnar ase ij aura b.)

¹⁾ Her nedenfor som Custos: af liduif gv. pen.

az sundzsetre spanz l. b. x. j mrk.

az . . ppa gardh

[b. x. ij spn.]

I strinda fylle j legowit

36

az østra gard. j throndastadom v. mr. b. b. x. iiij spn.

az ytragard. j throndastadom } v mr. b. b. x. iiij spn.

az leirastadom mr. b. aut }

az østra alaberge ix aura b. b. x. spn.

az østra alaberge x aura. b. b. x. spn.

az yitra alaberge j mr. b. b. x. j spn er gaz inga pafsdotter vnder
staden j nidr.

az hælase ij spn. oc ij aurar aut. b. x. ij aura

az myrom j østaste gard. ij aura b. oc iij øres l. er gudhmunnder
endridzson gaz. b. x. span

az litla granda j spanz l. b. x. øre

az midgranda viij spanna l. ij aura b. b. x. ij spn.

az biorko leigoburder. b. x. j øre

az amdalom østra iiij spanna l. b. x. ij spon

az vpsalum v aura b. aut }

az vigdeitd j ytra g. x mr. b. } b. x. ij aura

az herastoge v aura b. aut b. x. j øre

az sande j vera j mr. b. er jon j therna gaz

az hialmalaupe spanz l. er effill andersson lauk

az østre Koparreita iiij øres l. er thorsten bardasson gaz vnder fladen

az Erabbasetre j spanz l. b. x. ørt.

az almafom øres l. oc xv. pen. b. x. ørt er Effill andresson lauk Er
chibiscop Aflake x. landshyld sina &c.

[az rexfuella b. x. ij øre]

A frosto

az vit j vestra g. iiij mr. b. oc xij aura b. sandha luten som brnyilda
gaz b. x. iiij spn. [xior spn.]

az vit j østrag. vij aurar oc ørt. b. oc ij spn. som brnyilda gaz b. x.
ij spn. [ij span]

az yzsta moflones j østrag. xiiij aura b. b. x. ij spn. oc thet som xør
lagh till domst. er b. x. j øyre

ax nædra g. j moßkonefe ij mr. b. halx eign. b. x. ij. sp.
 ax vßfta moßkonefe oll eign vtan eit mr. b. som reins kløfter agher b.
 x. mrk.

ax aulxuißtadom x. pð mð oc x aura b. x. vj spn.

ax hieðlom x pð mð oc x aura } b. x. vj spn.

ax sniotom spn. f. oc j mr. b. }

ax hoeime iij spn. pð mð oc mr. b. b. x. spn.

Nota per ax xleßftadom vtt maltz oc ij aura b. b. x. øyre

biornßon ax nyßlom øres b.

domkkne ax ßagaßetre spn.

øres leigho ax ßeine j vtt mð oc j ører } aut j almerki

i fleßftadha

ano mðmo

ax rißom vij vtt l. oc ører b. x. ij spn. oc thet som xør lag till domkß.
 er b. x. j øre

ax vigdeild xj aura b. b. x. j mrk

ax lidom xij aura b. b. x. øre

ax bußetre v aura b. aut. b. x. ij aura.

ax oterlo ij spanna l. er ogmunder galt oc ij aura er gudrun andreez
 dotter lauß. b. x. ij spn. } oc thet som xør lag till
 domkß. er b. x. j øre } aut j almerki

ax xißta ßetre ij ørt. oc pen. oc øres b.

ax ßaure ij aura b. b. x. øyre

[ax xanes fwa myßit som ßylðar arligha ij aura oß xrw elßeø ottez
 dotter atte oc hon hwargit ßiptæ æder ßelia wiðhe vttan gaß off
 erchibifcop aßlaß thet xore frenzßapp ſculd oc wij framleidis gixua
 till erchibifcops ſtolen j nidros

ax xaneße ßaalhus parten. b. x. ij ørt.

[Item xingom wij erchibifcop aßlaß ax herra helghe andorßßyni Canik
 maar i nidros i øyris leigho j xanes ather xore j øyre j hogßftadha
 i indrøn oc ax thy at xørða hogßftadha ßylðar j spn. tha fingo
 wij ther till ax xørða hr. helghe j heghdall som ßylðar h. øyre]]

39 ax nædra huamme h. eign er anßein vßßon gaß b. x. j span

ax leine v. marßa b.

ax gradßtadom xij aura b. } b. x. v. spn.

ax huarmeime fpnz. l. oc fpnz l. som xør lagh till domkß. oc xiiij
 aura b. er bryniðda gaß. b. x. iij fp.

ax tardal halx eign oleigt

az igulbergi j marku b. utan molno stödet som Erchibiscop Eftit xit
az bersweine biornssyni. b. x. spn.

[[az vit badæ gardana suo mytit som halbor haluardzsson ok andris
halborsson atte]]

Az reftabu oxman fore xanes liggjandis swa mytit som erchebiscops
stolen atte till xorinne ok fhyldar arligha eith span oc framdeilis
gudbrandh nielsson laut erchibiscop aflaþ fore abrot sin ok fhyldar
arligha j span ok framdeilis swa mytit som erchebiscop aflaþ xit
aff xrw elsebo ok b. fore j øyre Item swa mytit som lewangirs
kirkio atte ok bygt fore j øyre. Item swa mytit som erik torz
zinsson a sundsetre atte oc wij xengom az honom medh hans konu
samthyt ok gaxwom ix alna cledhe fore ok fhyldar arligha ij aura
gilba ok ær nw alt saman bygt fore iij span

I Aftenom

Az straume viij ørt. b. aut
az straume j nedrag. ij heldaland
az øfra straume j heldaland

p. b. x. j ørt

p. ligger till god xiste aa

az medalnese ij aura vegna oc iij heldaland aut b. x. ørt.

az ytra grenine vj mr. b. oc jngielz xors b. x. iij sp.

az vedalom j østra g. iij spanna l. en j andro registro * stender h. v. 40
mr. b. ligger till staraxors b. x. ij spn.

az brastadha gaff eric ommundsson laghman tessa iord till domkirkenna som
han kophth haffuer. Saxua wij kopa effueth b. x. v. øre

az almeime øres b. aut j almerki

40

az mossyniom xij aura b. oc j øres b. er laut grimer j dalom oc iij
ørt. b. oc j øres b. j øfra g. er jon andorsson xit stadnom b. x.
ij spn.

az leidhangrom ørt. l. [b. x. j spn.]

az nonstodom mr. b. oc halxua nonstader laut birgitta a reinase x.
bonda sin b. x. spn.

az tangzheimshamar vtt l. oc halxua jord er thore sporsnio oc Kristina
kona hans selbo [b. x. øyre]

az hidarberge øres b. [b. x. j øre]

az dalom iij marka b. b. x. ij spn.

az ringstodom østra all eign ligger till god xiste aa b. x. j øre.

aʒ ntrag. ibidem all eign er thore sporsnio selde b. x. j øre
 aʒ zinnaam oll egn b. x. j øre
 aʒ hambrom j nædrag. h. mr. b. er sigurder flataffson lauk b. x. j øre
 aʒ rettene h. eign er eslein langaraudh þið stadnom
 aʒ reinase iiij mr. b. } b. x. iiij spn
 aʒ helleime iij heldaland } [b. x. j øre]
 aʒ sonastadom all eign er arne euindzffson lauk liggir till godher þiða
 bekkir [b. x. øyre]

aʒ riisberge h. eign som endrider lauk herra Esfille [b. x. h. øyre]
 aʒ nædra flidesool ij mr. b. er haxthor lauk taka fanunkane her vr
 sin lut b. x. mr. oc thet som þor lag till domk. var j mr. b. b.
 x. j øyre

J hupplo eit molnostode vid sydra landet b. x. v. ott myols
 aʒ þið spanz l. er haxthor þið stadnom oc swo mykit molno stode medh
 husom som han atte j hupplo

41 [Aʒ spillseatre ij luter eighnar b. x. span Er erchibiscopr Aslafer kom
 vnder stadhin þore abrot olags beß oc baarder beß]

aʒ spillseatre vij aura b. er endrider oc barder selde herra Esfille x. iiij
 mr. þornqildar b. x. h. spn.

aʒ husaby j mr. b. er eslein arnaffson oc ingeborg luku vnder staden
 oc swo mykit som stiklastada kirka atte er nu alt saman mr. b.
 b. x. ij aura

aʒ bergsafkom ein part

[aʒ tielldrom thridiungen b. x. øyre]

Item gaʒ berdoor lodhensson till domkirckionne halxt hidhabergh oc
 bekkir som ther ligger vnder þore sigurdh stiggffson sin stinkzader
 honom till lausna þore manslaet som aarleggha þyldar j øre]

Nota at ther som nu stender humbla gardhen j hupplo ther stodh ffør
 ein vststoffua vppa som godhom gambrom dandemonnom er witherz
 lighet och then stoffua och jordhuus j gaffuo. selde of guldho medh
 qvernafforsen vnder helghe nidros kirka haffthor a berghe och
 olaff a reinase. och tho at aboten j tautro talar ther vppa tha
 haffuer han ther engin rett till]

Nota at wi fingho aʒ fl. . . j thautro halxt helleem, oc halznar
 thurtenar j østra gardhenom j hupplo en wi erchebiscopp aslac
 fingom honom swa mykith wj atte j dalenghe som wi fingo aʒ

bardhe haxtoruffhne. er her beggia wara breff giordh om thessa jorðha flipthe badhe varth oc abothens]

A strindh

ax ofslabo iii v^{tt} oc vj aura j ugra gardenom b. x. ij sp.

ax granbo v aura b. b. x. syre

ax mo iiij ørt. pæn. aut

ax aflastadom mr. b. aut b. x. ij aura

ax rudi iiij v^{tt} oc j mr.

ax sandom vj v^{tt} oc vj aura } b. x. iiij spn.

ax ntra sandom thridiunger eignar b. x. j spn.

ax leidhestadom iiij v^{tt} } b. x. spn.

ax leidestadom j mr. b. }

ax leidestadom j mr. b. som izuar a werrene lauk Erchebiscop Aflaæ.

b. x. syre

ax leidhestadom spanz l. som pether sygurdzsson lauk Erchebiscop Aflaæ

j rekinflap

ax leidhestadom allan halxuan garden som Aflaæer thambe lauk vnder staden j abrot sin

ax øzra manuið ij aura b. er nu heiter thorp. b. x. ij aura.

ax Eirlio manuið ij v^{tt} malt } b. x. ij spn. oc ij spanna l.

er ingeborg erlendz lauk

ax eingiom ij øre aut

ax lyseklepp v. aura b. aut. b. x. j øre. ligger vnder forbord thetta lyseklep Hassuer

ax biernastadom j øres b. oc øris b. lauk sigurder b. x. øre

ax biernastadom j mr. b. er izuar a verrene lauk oc gaf Erchebiscop

Aflaæ. b. x. j øre

ax biernastadom j sydrag. spanz. l. er pether sigurdzsson lauk Erchebiscop

Aflaæ j rekinflap

ax zielaftadom j sydrag. ij v^{tt}

ax nørdrag. ibidem j mr. b. er jon snare gatt

ax ridaftadom ij ørt. aut.

ax vestasteg. j hornulxftadom all eign aut er slegit

ax zinnafelin øres b. aut

pr.

42

pr

ar br.

ar br.

pr

altid haft
iconomus
ecclesie cha-
tedralis

aʒ øʒra jɛʒui j øʃtrag. mr. b.)
 aʒ jɛʒue j øre oc j v^{tt} malt- } aut
 aʒ ſynʒſta jɛʒue v aura
 aʒ nædra jɛʒue v^{tt} oc v. aura)

aʒ haafætre ij aura aut j almerki.

aʒ ſydrag. j ſoleime vj v^{tt} oc v. aura } b. ʒ. iij ſpn.
 aʒ litla ſoleime ij v^{tt} l.

aʒ øſtra ſoleime j øres b. er lauk aſlafer thambe

[Aʒ ytrag. j biernaſtadom ſom ſkylðar j þð ſmør oc er ein odhis gardh
er eliin andris dotter gaʒ vnder ſtadhen ʒore ſaall ſina]

43 aʒ reppene iij øres b. b. ʒ. j ſpn.

aʒ øſtra g. ibidem b. b. ʒ. øre

aʒ vatʒliidh h. mr. b. lagt till viʒa mœlno b. ʒ. øyre

aʒ ſyſtlaſtadom ij aura b. b. ʒ. j øre

aʒ ſyſtlaſtadom ij ſpnʒ l. er aſlafer thambe lauk

aʒ ſyſtlaſtadom j øres b. er margret oc jngeborgh luʒu

aʒ verrene ʒʒ v^{tt} oc ij mr. b. }
 aʒ huargerde ij v^{tt} oc vj aura b. } b. ʒ. vj ſpn.

aʒ ſingulſaʒre ʒiij v^{tt} oc ʒiij aura b. b. ʒ. iij ſpn.

aʒ draghauelle ij øres b. b. ʒ. j øre

pr aʒ ſtoʒkom iij ørt. b. b. ʒ. j øre

aʒ magdhofte ij v^{tt} oc ij aura aut

aʒ haughe øyres b. aut j almerki

aʒ haughom nædra ij ørt. leigoburder. b. ʒ. ij ørt.

pr aʒ ſtaʒue j mr. b. er jon ſnare gaſt b. ʒ. ij øre

aʒ berge . . . þð ʒ.

aʒ ſydra g. j niærdole ij aura b. b. ʒ. ij ørt.

aʒ biorʒo ij v^{tt} oc viij ørt.

aʒ ſydra biorʒo ij v^{tt} oc v. þð l. } aut

aʒ ʒorʒabudhom j mr. b. aut j almerki

aʒ heſteing all eign millom ʒorſin oc ʒonungʒ leirin

pr aʒ runaliʒð v^{tt} mʒ oc ij aura }
 aʒ ʒotom j marʒa b. } b. ʒ. ſpann

pr aʒ ſleinom h. ʒ. v^{tt} mʒ ʒ. } ørt. oc timberhoſt
 aʒ einangrom ij aura b. } b. ʒ. iij ſpn.¹⁾ ad archidiaconatum

¹⁾ Disse to Linier ere overstregede.

af roffamo iij ört. aut a gaularase
 af soleime zij aura b. aut a gaularase
 af digrene vj vtt mr. b. oc viij vtt l. b. x. iij spann. pr.
 af eingisfaase ij vtt aut millom vatna
 af færigstodom vtt oc v. aura aut
 [af bruaraetre b. x. j spann] pr
 af hanestade j ore
 af ranneime vij vtt oc vij aura b. x. ij spann 44
 af vadalafatre spanz l. aut er gegnit var x. sal pals &c.
 af krosso iij vtt aut
 af beinglattom ix aura b. b. x. j spann
 af brekko ij aura b. aut j almerki vp xra velli
 af hegi ores b. aut j almerki
 af stoekkaase ort. vegin aut vid stoekkar
 af nedre fhaas j mr. b. all eign lagt til bakka
 af sagwit b. x. j span pr
 [af reffsaetre all eign parta laus b. x. ij spann] pr.
 Nota at vj Erchebiscop Aslaf giorde thetta iorda fkipte medh herra E.
 abot j holme at flosfridh skal jempnan her epter xolgæ svo mykit
 som Erchebiscopstoleu atte j astar oc xiekkios en han xit her j mot
 off or æfta by halx mr. bol Or medhalby vett oc x. aura bol of
 or lijd tveggæ marfa bol. pr

Stioradals fylli j Agloo fkipreido

45

Af xliodhom all eign vj mr. b. medh saltøyne oc iij holma som heita
 girflinga oc alt langafleins audnit oc alt aura tuna. alt saalhus
 oc quernaan ther medh oc all elixs vit oc fhyrvið oc alt dragha-
 sæter utan los ff. parten
 af tildene vj spanna l. lagt til xlioda
 af xifskom h. x. vtt mz ix aura pæn. oc spann f. oll eign. b. x. iij
 spann.
 af mædrine v. vtt mz mr. s. oc øyre b. x. vij aura
 Item mædrine bytte wij gauto vti gryllestade medh bakke kloster x. tigelladhen
 skuld skylder huar theira ij spann i landskyld. [literas permutacionis habet
 monasterium]
 af viniar ase ij vtt mz oc ij aura b. b. x. j ore

af skarde x aura b. er herra Eftil Eöpte af þessa x. v. mr. b. x. spann.

af swidom x aura b. b. x. ij aura

af dreggiastætre v. aura b. ij vtt mz oc j mr. b. b. x. j sp.

af myre j vtt l. b. x. j øre

af vinuangom j mr. b. oc øres b. leps luter oc j mr. b. er herra Eftil

Eöpte af erlend breid } b. x. ij spann

af josalom ein part }

af Eölpene spanz l. er vegarder lauk b. x. j øre

af Eölpene iij spanna l. er thore xinzsson xit stadnom. b. x. h. spann.

af vizuastadom j spann er amundr lauk oc j spann. er elina selde
vnder stadhin. b. x. j øyre

af brøma sætre vtt oc øre b. x. ij aura

ac br [af øfra aluistadom svo mykit som wj Erchebiscop Aslak xinge af
war modher b. x. j spn. of ther till svo mykit som wj xinge af
b. mattes gudhbrand nicliffon. b. x. halxt spann]

[Nota Eöpte wj Erchebiscop Aslak af bard henriks son Traas E. lland.
Katwala swa mykit som arligha fhylder j spn. och atte fliodha
Eirka ther vthi xor

[Item af forbordhom swa mykit som haluard alxsson j gudbrandz-
dalom gaff oc hans breff vtuiser oc fhyldar arligha j span]]

I Warnes skipreidho

af mysing vtt mz oc øre aut. b. x. h. spann.

af welle ij mrk. b. h. eign. b. x. iij spann.

af nyzla holom ij vtt j mrk. b. b. x. j mrk.

af midgardz holom vtt oc j marx j eign. b. x. øre

af øzla holom ij aura b. b. x. øre

af hallom vtt mz j mr. s. b. x. span

af hallom h. eign oc ij aura b. j adrum helmingenom er gaf mildrid
arnadotter

ac br af hallom mr b. }
af grodrabrekkø øre } b. x. span som Erchebiscop Aslac Eöpte af
af hiallom swa mykit som mildrid atte } gunnar fella
af hiallom j mr. b. er brynilda thorstens dotter xit stadnom b. x. j øre
af hiallom j nædra g. thet som xor lagh till domkk. b. x. j øyre

[Að hiallom svo mytit som gudbrander nidliffon atte oc han lauk Er- ar br
chibiscop Aflak x. abrot sin b. x. h. spann.

az hoolom thet som gudbrander forser. for atte oc han lauk Erchebi-
scop Aflake xirer abrot sin b. x. øyre]

az mælene ytra g. v. vtt malt oc vj aura b. x. mr. 47

az øfra g. j mælene ij vtt oc øre

az øfra g. j mælene øris b. er figurder flataffon lauk b. x. j øyre

az dalks vel midstokkom vi vtt malz b. x. ij. spann.

+ az nedzsta stokkom ij aura b. b. x. j øre

az re iij pd f. pd malz. spann f. mr. b. b. x. iij spann.

az re mr. b. er erik audenff. xit Erchebiscop aflake j tirtiu reknung.
b. x. spann.

az hialmasætre j ytra g. leps luter ij aura b. b. x. j øre ar br

az midg. ibid. vj aura b. er barder a hozue lauk Erchebiscop Aflake
x. vij mr. oc j spann [b. x. j øyre]

az husabn xij vtt b. x. iij spann.

az xiose øris b. b. x. j ørt.

az blafladom vtt oc øre b. x. øre

az beffastadom ij aura b. er endride selde. b. x. j øre

az laupe ij vtt l. aut

az vidanes vtt l. oc ij øre b. x. j spann aut.

az nedra flaznes j øfra g. j mr. b. aut

az øfra flaznes ij vtt aut

az magruído nefe vij aura b. lauk barder Traas b. x. spann.

az rauflastadom ij luter eignar. b. x. j øre

+ [az stokkom svo mytit som gudbrander nidliffon ar br
atte oc han lauk Erchebiscop Aflake x. abrot sin b. x. øre

Az mysing svo mytit som spitalen atte ffør of Erchebiscop Aflak flipte
till Erchebiscopstolen

Az velle svo mytit som haldor j eltrum atte of Jacob j æltrum lauk
Erchebiscop Aflak medh sinnær hustru samthvtt xøre * the E. nobela 48
som han var flulduger Erchebiscop flille x. hordsøme oc sacrilegi-
um thet han tok steinen az herøh tirtiu oc bygdhæ sig ein ogn aff
fl En helxtena gaffuo sira Erlender j brunnøh oc ottar figurðzffon
hans broder till domfl. j testamentum] thetta velle følger lodhin
trøndz nescitur quo iure

I høys skipreidho

[Að høgue j marku booll som erchebiscop aflac zik az thore lodhins:
syni strif]

Að høgue j mr. b. er lauf bader tras. b. z. ij aura

az zrohogue ij vtt oc ij ore

az zgra g. ibidem ores b. leps luter } b. z. syre

az berge iij ort. leigoburder. b. z. ore

az biorke iiij vtt malz oc j mr. aut b. z. syre

az hoxstodom iz vtt malz oc giij aara b. b. z. vij aura

az midgard. ibid. ores b. b. z. ore

49 az ostaste hoxstodom vj aura b. er hilda arnadotter * selde herræ Effille
z. zv mr. b. z.

az hauge ij vtt mz vid hoxstader aut. b. z. syre

az bitrastodom ij vtt mz oc ij aura. b.-z. spann.

az fleixuom syres b. aut. b. z. ort.

az huale j osttra g. ij spanna l. b. z. iij aura

az hattastodom j ores b. aut j almerki

az vglabergom h. iz ores b. oll eign. b. z. h. spann.

az alxstodom iij ores oc mr. b. er gudrun thorsteinsdotter selde herræ
Effille er thet got eingia bol. b. z. h. spann.

az riisholte j spann. aut j almerki

az osttra g. j moar ores b. leps luter. oc ores b. er amunder haxthor:
sson selde herræ Eff. b. z. ore

az nordra moe vj aura b. b. z.

az nordra moe b. z. spann som zor lagh til domff.

az zgra hauastodom j mr. vtt oc ore ij luter eignar. b. z. syre

az nedra hauastodom ij aura b. b. z. j ore

az onjanesse vtt mz aut. b. z. syre oc aller leps luter

az vinio zsta gard. giij aara b. b. z. ij aura

az kirkiuwelle j nordra g. ores b. er jon selde b. z. ij ort.

az kirkiuwelle ores b. er gudrun biornsdotter selde

az soolstodom ores b. som sigurder arnasson atte

az aufsefer all eign medh ziffebekk j hurdahuerzue er halstein gunnar:
sson oc astrid luko j landstgld sina

az raudamo vj aura b. er amunder haxthorsson selde vnder staden
herræ effille b. z. h. spann.

[Item kopte erchibiscop aflak aff besse sigurdzss. ij øyr. boll j solaz
 stadha swa mykit fleydar j øyre arligha]
 az foolstodom swa mykit som þorser. gudbrander lauk
 Erchibiscop aflak þ. abrot sin. b. þ. øyre
 [az bornasom alt aut j almerke] ligger nu vndher flodhe till sætther

I hegrens flpreidho

.50

Az hegrene sydra g. xx aura b. b. þ. iij spann.
 az wit v aura b. h. eign oc j androm helmingenom ij aura b. b. þ. spann.
 Az þoar fletto j gunnars garde. vtt oc ij aura er lauk barder Eras
 b. þore øyre oc haluardzluten j mr. b. er heita nædrehusa .b. þ.
 spann oll eign
 Az nidra husar h. eign atte haluarder h. i iij aura b. oc iij aura b.
 zik svein arnasson stadnum b. þ. ij spann.
 Az thelastadom iij aura b. er haluarder alzsson atte oc iij aura b. er
 svein arnasson zik stadnum lagt till nædrahusa
 Az biarnagarde xij aura b. b. þ. vj aura er haluordher alzsson oc
 Erik sigurdzsson gazuo vnder staden
 az leirxallom ij aura lauk barder Eras ther or b. þ. mr.
 az leirxallom vj spann l. er jon nicliffon lauk herre Aflake Erchibiscop
 j Nidr. b. þ. ij spann.
 az vigdanese ørt. aut j almerki
 az østrag. j nørðra sætrom øres b. oc j mr. b. er herre Eflil kopte
 az biørn hemingssyni. b. þ. j spann.
 az yzsta sætrom j øres b. b. þ. j øre
 az syndzstasætrom ij aura b. er sigurder stætaffon zik stadnom. b. þ.
 j øyre
 az olgostadom j mr. b. oc ij aura b. er jon selde liger till ziskewatn
 oc øres b. er besse oc halstein luku herre Efl. b. þ. øre oc ij aura
 b. er sigurder arnasson zik herre Eflille
 az zallaroze iij aura b. aut. b. þ. øre
 az nesgerde ørt. oc herre Efl. kopte ther or v. aura bol oc ij ørt.
 aut j almerki ligger till nesgerdis hyl
 az ardale vj aura b. meðh ziskestoodh er enzaster oc roalder syner
 sigurda danz gazuo vnder staden. b. þ. sp.

51

pr. az østaste tile ij øres b. er sigurder skatasson lauk b. x. øre
 az midtile j þessahusom øres b. oc ij øres b. er haltdor þastasson selde
 herræ Eþf. b. x. øre
 az næðzsta tile j Kolbens gard. j øre oc j øres b. er jon þire selði b.
 x. øre
 az tile j grogarde ij aura b. er gudrun biarna dotter selde herræ
 Eþille
 az tiliom j nædra g. øres b. b. x. øyre leps luter
 az tiliom øres b. er sigurder a reppene selde vnder staden. b. x. j øre
 [It. midgarden j ðyle ij aura boll er lauk berdor sikhurdzsson fore sin
 systerson Endridh thoresson x. hordsøme oc arligha fhylder j landz-
 þuld j øyre oc ligger till eit laga kast j ælzuenna]

52. Az þornæse vij aura b. er herræ Eþil tæpte b. x. spann.

pr. az ønliom austan at þornese h. mr. b. er bierne halsteinsson lauk vnder
 h. mattes stadhen aut lagt till þornæse

Az þurudall giij aura b. oll eign er herræ eþil tæpte az simone wiliz
 almssyni b. x. ij spann.

Az trøtene østarste g. h. øres b. læps luter b. x. h. øre

Az trøtene vj aura b. er amunder saltkarll xit stadhenum b. x. iij øre

Az biarkeinge ij vet læps luter. b. x. h. øre

pr. az þiansø øres b. er ion aslaksson lauk oc øres b. er thorstein thill
 lauk b. x. øre

ar br. Az maganes oll eign er þædher jonsson lauk Erchibiscop Aslak j heft-
 werdh b. x. j øre

Az þrol stadharpartin war þixter j soner

[az griotsætre j mr. b. som Erchibiscop Aslak gaff ein heft fføre hal-
 steine biørnssyni. b. x. j spann.]

J ønia skipreidho

Az monans øn iij vtt mz j mr. b. b. x. spann. er henrik tase magh
 gaff fføre sall sine oc husþrønia sinar thuridar

az midg. j øzra ønia j mr. b. er herræ Eþf. tæpte az elizue sigurdzssyni
 b. x. j spann. [az eiriþgarde b. x. span]

az vzzto ønio j østazsta gardenom spanz l. er Eallas buddarozua talar
 prior a helgesætre her vpa

aꝝ indra hembrene iij vtt oc mrk. b. }
 aꝝ ytra g. jbidem j vtt mz oc j ore } b. x. ij sp.
 aꝝ øzra hembrene ij vtt oc ij aura leps luter b. x. ørt.
 aꝝ røydrene ij vtt oc j ore aut b. x. j ore
 aꝝ berge ij pð f. oc vtt mz aut. b. x. j ore
 aꝝ swertene mr. b. oc j mr. b. er herra Eſt. Eapte aꝝ pædher endridz-
 ſſyni [oc gij aura b. er henrik ſymonſſon oc hans huſtru ſelbe vnder
 ſtaden. b. zore j mr.]

aꝝ jngieldzſtadom iij øres b. leigoburder. b. x. øyre
 aꝝ zulloſætre x. aura. b. oc vtt mz aut b. x. øre er her godh humbla
 teſia zaaꝝ aff iij pð

ſce ſunn-
iſſue
b. ol.

aꝝ litla holme øres b. leps luter. b. x. j. øyre
 aꝝ fryggioſætre ij aura b. aut j almerki
 aꝝ moabrekko ij mr. b. halz eign er herra Eſt. Eapte aꝝ bardh Eas
 pal ſatt oc byorn a hegrene ligg till lagaxiſke iij Eaſt [ſvarar hyl
 halzua haualeir ij Eaſt halzt medh preſtin a wernes oc gaſſue wj
 Erchbiſcop Aſtað halſleine byørnſſyni ein godwilia aꝝ v . . . her
 ffore]

Aꝝ ſoneſe v. aura b. leigoburdar ligg till ziſkeaa ſom heiter ſona. b. 54
 x. ſpann.

aꝝ øſtra ſanes haluad alzſſe oc ſwein arnaſſe luter
 aꝝ brunes vj aura b. ligg til laga ziſke er herra Eſtill Eapte aꝝ
 thorzinne thorleizſſyni x. iij merker all eign

aꝝ timberaaſom

aꝝ mæraſtre all eign oc iij ziſke hylir heitir ein myra hyl

[Et. aff øſſta øy vj aura b. er thuridh Eaaſe dotter medh ſamthyeke
 henrikz bonda ſins gaſſ vnder ſtaden x. ſall ſina bygt zirer ij aura

I lexodals ſtipreidho

Aꝝ helle j ytra g. ørt. b. b. j ørt.

aꝝ øzra lonko ij vtt mz

aꝝ zuru øre aut j almerki

aꝝ leiro øſtra g. j mr. b. er hilda ſelbe herra Eſtill b. x. ij aura

aꝝ haꝝdalom ij aura b. aut. b. x. j øre

af fleizuar alt gij aura b. oc mr. b. j sydra alxrom er Erchibiscop Eflit
 kopte af thore jousfyni ligger till zisse 1)

55 J sonenne. b. z. spann [thenna jord selde wij a. wigar thorfilssyni z.
 ij p. querna medh capitels radhe]

af hoghasetre all eign gij aura b. aufter vid fleizuar aut liggr till
 zisse vatn

af midgardh j leiro mr. b. er haluarder thoresson selde Erchibiscop
 Aslak zire Kladi. b. z. spann

[Item af halzt julasæthir som wi erchebiscop Aslak zingom af beinkt
 harniktsyni ather fore trotsæthir som flyder nu hwart aar eith
 spann en war at zorno]

J Sælaboö

af langasætre ij spann s. ij vtt mz j maræ vegin oll eign b. z. syre
 af zra langoliidh ij vtt spann oc ij aura oll eign b. z. ore
 af nædhra langoliidh ij aura er halæell a zliodhom zæ stadhnom b.
 z. j syre

af sletnom all eign spann aut

af saurum vj m. syre

56 af snatwitstathum j ores b. aut j almerki

af stoækom spann s. aut j wika huerzue

af aulzua sætre spann s. leigaburder b. z. j ore

afra syo ij aura b. b. z. syre

af nædra hastadom ores b. b. z. syre

af zra hastadom vj spanna l. b. z. ij spann

af etilstadom spanz l. b. z. b. syre

af thuzuasætre j mr. wegin b. z. j spann j zriol

af zossom ij ores b. b. z. syre vidh strond

af eidheme spanz l. oc ij spanna l. er barder zindzsson lauk b. z. spann

af sandwit vj spanna l. } b. z. ij spann

af biorgh ij aura b. }

af lijð ij spanna l. oc v spanna l. er barder zinzsson lauk vnder staden
 b. z. ij spann

1) Her nedenfor som Custos J sonenne. b. z. spann.

af birketijdh ij spanna l. aut vid hundhamar
 af ekluslalom spanz l. er galt ogmunder thordasson herra pale aut
 vidh módestader

af litla swinsaafe oll eign b. x. øyre

af swinsaafe spanz l. er galt gunnar sigurdzsson

af jertzue j øre oc j vtt er izuar smider gaz

af setzase øre oc ij aura b. er herra Efil Køpte aff gudmundh stazx
 anssyni x. iij mr. b. x. øyre

af herge j midhgardenom iij spanna l. b. x. ij aura

af belle j øyra g. iij spanna l. er sigurder selde x. viij mr. oc ij spann
 under staden b. x. j mr.

af soleime xj spanna l. oll eign varo iij gardar b. x. spann

af tranomo vj spanna l. b. x. ij aura

af nya husom b. x. øre ¹⁾

*

*

*

I Setnadalom

57

af setnom viij spanna l. b. x'. iij spann.

af setnom ij øra leigoburder. b. x. ij p^d. f.

af tildrom læst Forn oll eign ²⁾ . . . ad archidiaconatum per . . . in patrem

af rumastadom ij vtt l. lagt till setna dominum otlaum archiepiscopum
nide. Anno dnj mcdriij

af Kroppo morf wegin oll eign

af haughe ij vtt oc ij ørt.

af piefmoo ij vtt oc øyre } b. x. span

af fcinhello ij aura b. aut. b. x. øre

af huinande ij spanna l.

af ytra huinande ig spanna l. } aut b. x. ij spann.

[af liidh gaff gudrwn siwrde dotter j hanebefge j spansleigo i bratz
 berg sofn j fteppeboo Anno dnj mcdliij]

I leina fkipreidho

af xataafe badom gardom xij. vtt m^x xij aura b. b. x. ij spann

af falyfase vj aura b. aut. b. x. øre

¹⁾ Her mangler eet Blad, paa hvilket Gauladals xylste begynder.

²⁾ Denne Linie senere overstreget.

af vstum j marka b. b. x j øhre [thetta flæte erchebiscop aflac bolt
 wth medh herra swein eriksson dechj j nidr. sem spitalen june
 hærdhe swa at han toot ther zore j geen swa mytit spitalinatte j
 granby j minlwiit a strind

58 af foolbiorghom j øystra g. vj. spanna l. oc ij aura b. x. ij. spann.

af Espæ gij spanna l. b. x. ij spann.

af flitleinom j vestrug. v. spanna l. oc ij spanna l. xit andr. endridz
 sson stadnom

af østrug. ibid. v. spanna l. oc swa mytit som gudhriker symonsson
 atte er thet vj. spanna l. b. x. ij spann.

af midhleinom vtt mz b. x. ij. aura legoburdh

pr af hzsta leinom b. x. øre

pr af hzstaleinom thet som domtt. zolgde zore b. x. ij spann. ¹⁾

af nædra eggio gij mælingz land. b. x. j spann.

af øzra stazue ij spanna l. b. x. ij øre

af rønarvolum ij aura b. aut b. x. j øre

af bendaberge j nedra g. ij spanna l. aut. b. x. ij aura

af vinangrom v vtt mz b. x. ij spann.

af zoluit iij vtt mz aut.

br. af laghaloom xx vtt mz b. x. ij. spann

af vpsalum ij spanna l. aut

af hegstadom nædra parten

af fofom all eign. b. x. spann.

af asmundastadom som nu er vt zallit liggr til laga zifte som nyliga
 er hezdat vnder staz till oretta

59

I gimfa flipreidho

af ønio xxx spanna. l. }
 af harizstadom gij sp. oc øres b. } b. x. iz spann.

af zinnasætre øyr. oc ij vtt oc engit vnder foolbergom

af quernbergi ij spanna l. oc ij aura.

af adrum g. ibidem spanz l. oc erit alzssons luta.

af duzuoosteine vj aura b. b. x. øre

¹⁾ Udraderet.

- aʒ nædra huamme ort. b. b. ʒ. j ɔrt.
 aʒ nɣhusom iiij spanna l. lagt till blefene
 aʒ nɣhusom. b. ʒ. ɔrt. thet som ʒør lag till domtʃ.
 aʒ gimfom j veftra g. xiij spanna l. oc ij aura bol bygt ʒ. ij spann.
 aʒ ɔftra gimfom h. vta spanz l. b. ʒ. j mr. pr.
 aʒ gimfom pæters lutr xiij spann. er gudrun berggdotter ʒit stadnom
 ligger vj spann j veftra g. en vij j ɔftrag.
 aʒ ɔʒra gimfom j midg. ix spanna l. b. ʒ. ij spann. ¹⁾ pro decanatu pr.
 aʒ orragardenom j gimfom. b. ʒ. spann som harnikt ʒadhær Erchebiscop
 Aflaʃs gaʒ vnder fladen
 aʒ leixstodom j nædrag. ɔres b. lagt till gimfa
 aʒ lose j ytra g. vij aura b. aut. b. ʒ. ɔre
 aʒ flazue iiij spanna l. b. ʒ. ij spann.
 aʒ flazue spanz l. er jon a biorgum selde herræ Eʃille
 aʒ ville j abbadyfa luta ij spanna l. er gudrun berggdotter ʒit stad-
 nom. b. ʒ. spann.
 aʒ holeime j midg. ij spanna l. er gudrun ʒørne ʒit stad. j Nidr. 60
 aʒ Ereggianese j midg. iiij spanna l. er gaff elin j gudruna garde.
 b. ʒ. spann.
 aʒ Ereggianese thet som ʒør lag till domtʃ. bygt ʒ. spann.
 aʒ setnom marʃa b. er wigleikr lauf b. ʒ. ij aura
 aʒ haugregggh vj spanna l. er gaʒ gudhmunder a ʒurusætre. b. ʒ. spann.
 [aʒ gimfom vj spanna l. som Erchibiscop Aflaʃt kopte aʒ pal olaxʃʃ. j
 nedhre gardenom, och gaʒ honom ʒore fina eignæ jordh gautilda
 wiʃ
 [aʒ Erafomoo ſwo myʃit som' rangdidh endridʒ dotter atte oc hon selde
 Erchibiscop Aflaʃt medh ſinnæ brødra oc bonda ſamthyʃt]]

A Høylandhom

61

- Aʒ Eeggiaſtadom ij spanna l. b. ʒ. ſpan
 aʒ berghe viij spanna l. oc ij aura b. }
 aʒ ſundʒſætre vj spanna l. } b. ʒ. iiij spann.
 aʒ godhigſtadom ix spanna l. oc ɔres b. }
 aʒ ſteinsætre iiij spanna l. } b. ʒ. iiij spann.

1) Udraderet.

af Flepstadhom j ores b. leigoburder. b. x. j ore
 af Flepstadhom ij spanna l. er asbiorn thoreffson eriker oc thore selde
 herre Effille x. xv. spann.

af eidhe j nædra g. xi spanna l. }
 af eidhe j midh g. viij spanna l. } b. x. iiij spann.

pe af eidhe svo mytit som mildrijd pædersdotter vnte oc gaf Erchibiscop
 Aslafe. b. x. j øyre nu all eign

af biortiarnaraase j spann. }
 af hamarsaase ij spanz l. } aut j Almerki

af hermodzfstadom xintungren ther er aalazisse

af hœuidh ij spanna l. aut

af vin xiij spann oc ores b.

af soleim spann oc v. aura b. oll eign }
 af brunalandhe spanz l. } b. x. iij. spann.

af bruneme viii spann ij ørt. mindra er endrider sigurdzffson selde herre
 Effille x. viij alna fladhi oc ij pund forn

af syndzflug. j Kolbrandzfstadom ij spanz l. er beinfte j by xit herre
 Effille x. ij nobela

af Kolbrandzfstadom thet som lagh till domff. xør b. x. øyre

3 Vigleikstadhja ffipreidho

af haughenom vij spanz l. b. x. j mr.

af nædzsto xlam j ytra g. vj spanna l. b. x. ij sp.

af ørag. j xlam h. vta spanz l. b. x. h. mr.

af nædra huale j brødra luta ores leigoburder b. x. øyre oc thet som
 lag till domff. b. x. øyre

af øyra huale vj spanna l. b. x. ij spann er lauff Elin a graunar ære

af stockom vij spanz l.

af stockom j fallagarde vtt mz v. aura oc ij ørt. }
 af beffastockom ij ores b. } b. x. ij. spann.

af vigleikfstadom vj spann oc ij aura

af øyra wighleikfstadom viij sp. oc ij aura } er vt løpit

af nædra fterdhingfstadom ig aura b. b. x. spann

af fterdingfstadom thet som lag til domff. b. x. ij. sp.

af vikaftadom ij aura b. er vt løpit

af gandzstodom ij spanna l. b. x. øyre
 af aase j xla soen ørt. xaat j spann b. x. j øyre

I Haslabreffo skipreidho

63

af kirku xlam x spanna l. b. x. ij spann.
 af xlam thet som xør lag till domk. b. x. j sp.
 af xronamoo j øyfra g. v. sp. oc aura b. b. x. h. mr.
 af lødrene øyra iij spanna l. b. x. spann.
 af lødrene nedra vj spanna l. er galt elin a grazuarake b. x. iij spann
 af lunde vj spanz l. }
 af øyra lunde iij spanna l. } b. x. iij spann.
 af algantzuta j lunde spanz l. }
 af leixuaberge xvij spanna l. b. x. iij spann.
 af indra leixuaberge thet som lag till domk. b. x. øre
 af geita sætre vij aura b.
 af watzlijd j mr. b. }
 af Euiastodom ij mr. b. } aut j almerki
 af voldsu viij spanna l. b. x. ij spann.
 af hauge j mr. pen. aut j almerki
 af hylarmo j mr. b. b. x. øyre
 af haslabreffo øres b. b. x. øyre
 af aase part b. x. øyre
 af rønabrot all eign b. tit slattar x. ij aura
 af borgsætre vj spanna l. b. x. j spann som byørn a borgsætre gaz vt ar br
 x. dottor sono sina Erchibiscop Aflaæ j k. rekning x. lxx spann.

64

I ffors skipreidho

af giellom iij mr. b. b. x. ij spann.
 af giellom thet som lagh till domk. xør. b. x. ij spann.
 af xorse j midgardenom vj spanna l. oc ij spann. er ¹⁾
 * * *
 af nædra rugstodom } v. sp. oc øres b. b. x. iij spann.
 af øyra rugstodom }
 af tildradals biorg spann b. x. øre

65

¹⁾ Her mangler eet Blad,

aʒ nørðra g. j biorgom spanz l. er grimr j øy selde herræ Eʒille
 aʒ nædʒʃta biorg h. mr. b.
 aʒ dolum vpe a morʃom j spanz l. aut j almerʃi
 aʒ hauʃadale ʒʒʃta j mr. b. aut
 aʒ tiʃlaʃætre iij spanna l. aut
 aʒ tiʃlaʃætre part er herræ Eʃtil Eʃpte aʒ olaʒ jonʃʒne
 aʒ ſwinʃliʒd vj spanna l. all eign er herra Eʃtil Eʃpte aʒ gunnar ſiʃur
 x. iʒ. ſpann b. x. øyre
 aʒ ʒolʃtaðhom b. x. iij ſpann.
 aʒ hoaaʃe all eign er andres a eʃpe gaʒ b. x. øyre
 [aʒ eriʃʒhʒʃ ſem erʒhibiʃcop aʃlaʃ ʒeʃ aʒ olaʒ niʃliʃʃ. laghman j thronð.
 b. ʒirir ſpan
 aʒ ʒorʃeime. ſem han ʒeʃ oc aʒ ʒorʃer. olaʒ laghman byʒt ʒirer j ſpann]
 aʒ haga ʒoffregorden. v. pundʒ leig.

I øʒʃta ſʃipreido

Aʒ quernarudhi j ſpan oc ij spanna l. lauʃ ſigurder halðorʃʃon ther
 or. b. x. ij aura
 aʒ haga iij spanna l. b. x. ij aura
 aʒ litla ʒeʃætre iij spanna l. b. x. ſpan
 aʒ almaʃom j nørðra g. iij. spanna l. b. x. ſpan
 aʒ øʒio viðher ſʃyʒuin iij ſp. l. b. x. j mr.
 aʒ buøʒiom ij spanna l. b. x. ij aura
 aʒ brunøʒiom ij ſpannʒ l.
 aʒ ooføʒ j spanz l. meðh ʒiʃʃe ſtoðh er gunnar andreʃʃon ſelde vnder
 ſtaðhen j niðros
 aʒ gʒyʃtodale b. x. j ſpan.
 aʒ langarudi all eign
 aʒ øʒra g. j vindʒ neʃe øres b. } b. x. ij ſpan
 aʒ nædra g. ibidem iij ſpann all eign }
 ac br. aʒ vindʒneʃe ʒij spanna l. er andres halðorʃʃon gaʒ vnder ſtaðhen b.
 x. ſpan
 aʒ vindʒneʃe ſmo myʃit ſom jon niʃliʃʃon atte oc han lauʃ Eʒhibiʃcop
 aʃlaʃe. b. x. ij ſpan
 aʒ ʒoðʒberge iij spanna l. all eign b. x. ij aura

aʒ heriamo vij spanna l. b. ʒ. ij spann
 aʒ litla heria mo iiij spanna l. er sigurder thordasson lauk
 aʒ marasætre all eign v spanna l. b. ʒ. span
 aʒ ʒlatom alt utan spitala luten
 aʒ øʒra g. j bunese øres b. b. ʒ. øre
 aʒ midg. ibidem iiij spann øre mindra er sigurder clemetzsson lauk vnder
 stadhen

aʒ midg. ibidem ij spanna l. er thore endridzsson ʒit herra Eʒille b.
 ʒ. øyre

aʒ nædzʒtag. ibid. vij spanna l. b. ʒ. spann ¹⁾

aʒ bunese h. spann er gunnar andresson selde herra Eʒille

67

aʒ bunese v. spanna l. er herra Eʒil Eʒpte ʒ. ʒij spann.

aʒ reitom all eign meðh thy som brguilder biarnadotter lauk utan ij
 spanz l. b. spann

aʒ nyhusa all eign aut b. ʒ. øyre

aʒ ramsgærdhe all eign er ligger syndzt j bunes som arne elizsson selde
 vnder stadhen

aʒ Eʒet viij spanna l. all eign er arne selde. b. ʒ. j sp.

aʒ øʒra roggones iiij spanna l. er Erchibiscop Eʒil ʒit aʒ olaue jonz
 ssyni oc gaʒ honom ʒ. iiij sp. l. j ʒurusætre

aʒ øʒra roggones helmingen aller som Erchibiscop Aʒlac ʒit aʒ ingerid
 thorda dotter

aʒ nidra roggones ein systra deil er arne ranger lauk Erchibiscop
 Aʒlæte j reʒinscap meðh hans hustru samthykti

aʒ bardaluta oc thorleizs øres b. } j roggones
 aʒ endridaluta j øre talen

aʒ pals gardenom øyris b. er herra Eʒil Eʒpte till stolen ʒ. huasshella
 meðh prestin a staurene

aʒ roggones ein systradeil og swo myʒit weir som Ingeborg j brattaz
 nom herra Eliʒs syster erʒde eptir sin brodor oc hon gaʒ Erchib.
 aʒlæ vnder Erchebiscopstolen ʒ. sina sal oc ʒ. the godgerninga som
 hon oc optælika bezundit haʒde aʒ ʒørn. herra Erchibiscope

ac bc

[aʒ øʒra roggones ij spann l. som brynilda østens dotter oc henar sner atto]

Aʒ tillra iiij spanna l. er amunder arnasson lauk vnder stadin

68

1) Nederst paa Siden som Custos: aʒ bunese j spann er gunnar

I Holtale

Að ragnaloe ij aura b. b. x. øre
 að ragnaloe iij spanna l. er sigurder tomasson lauk som sira byðrns
 bygla dotter atte. b. x. vi þd lag
 að flatabergi ij þd jarns. b. x. øre
 að geisslafætre j spanz l. b. x. øyre
 að fagheraas j øfra holtale h. eign er gax biarne jonsson under stadhen
 að midrudh all eign er gax barðer zinnsson } b. x. h. mr.
 að griota all eign utan thet olax nielsson a }
 að suarger b. x. ij aura
 [að ramlo som flýðar arligha j øre som gax torbiørn starfuærson for
 brøðlops gærd]
 að Herene iij grafkin galt helge som wart witzlæge

Orladals fylke I Vpðall

Að við spanz l. oc v spann er jon korter atte
 að rimanom xij spanna l. b. x. ij aura
 að eidhamo span
 að graxuom x spann b. x. j øyre
 að olabue vzztag. xij spann. } b. x. h. spann
 að olabue j midg. iij spann. }
 að fletta vj spann oc ij spn. hiartking ff. lutr b. x. øre
 að sætrom ij spann
 að næzsta sætrom iij spann } b. x. j mr.
 að dodreime iij spanna l. }
 að ytra sætre vid vagnello iij span er gertrudh aslaks dotter selde b.
 x. øyre
 að sætrom spanz l. b. x. eingitflan
 að griotom ij þd b. x. ørt.
 að fliorastadom j vzztag. iij span
 að fliorastadom vj spann er jon korter atte } b. x. øyre
 að fliorastadom j midg. v. spann }
 að øzsta oc nedzstag. ibidem vj spanna l. er halpell eriksson lauk j
 jordareith x. flæræn

af bionadale j nýsta g. íg spann }
 af midg. íbíd. xij spann } b. x. spann
 af nýstag. íbídém }
 af bíærte j midg. íij spanna l. }
 af loe j midg. h. spanz l. } b. x. syre
 af loe íj spanna l. }
 af eidhrinóm spann
 af gardasætre j sýstazste g. íg sp. l. b. x. j syre
 af forseime vj spanna l. }
 af holóm ííj spanna l. } b. x. marðfein
 af nedrag. j holóm vj spanna l. }
 af sfrag. íbídém v. spanna l. }
 af setnóm íj spanna l. } gað erlender haluárðsson oc ger-
 thrud elízsdóttér thetta þórne
 góðz

af holóm v spanna l. er amunder eríksson lauk Erðib. Áflac j ff. 70
 rekning x. xxííj spann
 af gólfrætom j sfrag. spanz l. b. x. j syre
 af floghareime íj spanna l.
 af ríetlíðh all eign er ther salostuxuo þrelse þøre
 af míoðe ííj spanz l. aut er thore ormfsson selde
 af gíeðingóm x spanna l. er gað ízuar Þorne
 af hólé som ligger millóm sundall oc vpdall er gaff erlender haluárðsson b. x.
 íj ore, Þe hoc habetur infra í sundalen at thet var bygt þøre íj span

I Renneboo

Af bruholtóm víij spanna l. b. x. íj spann
 af selreitóm ííj spanna l. lauk estein elízsson herra Eðille
 af eríkshusóm vj spanna l. b. x. spann
 af sydrag. j nedra grindale víij spanna l. oll eign ligger til halzuer
 zífka pollen b. x. íj spann
 af sydra grindale xvj spanna l. b. x. íj spann 71
 af nórdzta g. j nædra grindale v. sp. er lauk erlender j soluaragarde
 b. x. íj spann
 af liotzhúsóm víj sp. l. er lauk halstein aa huale. b. x. spann
 af aase j sfrag. ííj spanna l. b. x. íj spann

az adrom g. j ase xij spanna l. er gislaug selde vnder stadhen b. x.
ijj spann

az ase ij spanna l. som xør lag til domkff. b. x. j spann

az lunde spanz l. b. x. h. spann

az lunde v. spanna l. er sigurder selde. b. x. spann

az ramseime viij spann oc ij. pð b. x. spann

az mærete xij spanna l. b. x. ij spann

az sydra heidreime iiij spann oc vj spanna l. er lauk
nicleis j flunfanom } b. x. iiij spann

az nædra heidreime xxi spanz l.

az horundzstadhom x. sp. l. } b. x. ij spann
az risom ij spanna l.

az nædra fodzberge vij sp. l. b. x. j spann

az øfra fodzberge xij sp. l. b. x. spann

az nørðzsta g. j velli xiiij sp. l. } b. x. ij spann
az øfra gardenom j velli iiij spanna l.

az nørðzsta g. j vxue vij spanna l. b. x. spann

az sigfastadhom v spanna l. b. x. ij aura

az laxrenghusom vij sp. l. b. x. spann

az gautnefe xvj spanna l. b. x. ij spann

az fterzuom nedra g. iiij l. b. x. ij spann

az fterzuom j sydra g. x spanna l. b. x. ij spann

az øfra hole x spanna l. } b. x. v. spann
az nædra hole vij spanna l.

az berkaere xvj spanna l. b. x. ij spann

72 az eggjom ix spanna l. } b. x. ij spann
az øfra xlam x spanna l.

az nædraxlam iiij sp. l. er nicleis j flunfanom lauk

az xlam ibidem iiij spanna l. er xør lag till domkff. b. x. spann

az østa xlam vj spanna l. er andr. jonsson selde herre Eskille b. x.

az xlam iiij sp. l. er sigurder j manvið lauk och iiij spanna l. er
gerthrud sigurda dotter gaf b. x. ij sp.

az nørðra xlam viij spanna l. er xør lag till domkirkiona. b. x. ij aura

az griotom spanz l. b. x. øyre

az lonko spanz l. b. x. øyre

az nædra brattasetre iiij pð oc v. spann er selde pædher haðonsson

af þæra brattasætre vj aura b. oc iiij spanna l. er jngeborgh þalz:
dotter selde

af þæra haxuersdalom iiij spanna l. }
af nædra g. ibidem spanz l. } ligger til laga xiffi

af rudi iiij spanna l. b. x. øre

af duerdalom vj sp. er haldor a ase l. b. x. j spann

af duerdalom ij spanna l. b. x. øre er Erchib. Aflac xif af jon thor: ar br ar br
leixffyni x. tofostader j orkadall

af fundzsætre iiij sp. l. er erik alxsson xif herra Efkille

Nota at stadren a alla buder a sofnadals ffoge stod a salostuzua liger
til aurida vatn er heiter buda fio

[af velle svo mykit som haldor j æltrom attæ och jacob j æltrom
lauf Erchibiscop Aflac medh sinnar hustru samthvætt x. the c. no:
belæ som han var ftylduger Erchebiscop Efkill j sacrilegium oc anz
drar sater oc x. thet han tof steinen af heronia ff. oc bygdhe sig
ein ogn aff quod prius patet j stioradals ffylke]

thet wall fylgher loden tron nescitur quo jure

[Af aass xj spanna l. sem erchibiscop aflac xef af olaf nieliffyne lagh: 73
man i ræfenscapp oc garpa sculd. b. xire ij spann

af gardhasætre vj spanna l. auth. b. xire span xef oc erchibiscop Aflac
the sama iord af olaf nieliffyne]

I Medhaldall

af hozue iiij spanna l. aller øregarden b. x. ij spann

af nædra g. j hozue h. eign iiij spanz l. er gudrikr symonsson xif
stadnum

af ase thet som xor lag till domff. er b. x. j spann

af ase viij spanna l. oc xviij mr. b.)

af dumbu vj spanna l.

af fthlastadom iiij spanna l. aut

af reidberge vj sp. l. aut

af velle j midgardenom spanz l. er gunnar ffalle selde Erchibiscop Aflac ar br
b. x. øyre

af velle j midg. iiij mælingxland }
af velle j spitals gard. spanz l. } b. x. øyre

af østaste g. j welle iz spanna l. er gunnar sigurdzffson selde under
staden b. x. ij spann

- 74 af nædra greipstodom iij spanna l. er galt guthormer }
smørthrader j hordsøme } b. x. spann
af greipstodom spanz l. er berdor stielger lauk x. hordsøme }
af nørðzsta gard. j sjaastodom iij spanna l. er nielis j flunfanom lauk
j hordsøme b. x. spann

af midg. ibidem x aura b. b. x. spann

af sydrag. ibidem spann oc øyre er sira hagbarder gaf j testament un-
der staden. b. x. h. spann

af sigustodom alt utan barnanna lut er arne aa gimfom gaf ligger till ffiffe

af hollastodom ij spanz l. b. x. øyre

af syndzflag. j ree iz spanna l. } b. x. iij spann
af seliuberge iij spanna l. aut }

af steig ij pð er haluarder biøruffson gaf

af steig ij luter eignar aut j almerfi

af awalzstodom xj spanna l. b. x. iij spann

af lunde iz spanna l. b. x. iij spann

af lunde nørðra iz spanna l. er gaf jon hazuardzffson b. x. spann

af hole xij spanna l. b. x. iij spann

af holom vid hoz iij spanna l. er godrader selde stadnum

af halfom ij sp. l. er godrader selde oc ij spanna l. som esfein elizffson
lauk liger thet vpi bakkan xra mossabrone

af xorse j pð mindra en vj spanna l. b. x. ij spann

af grut v spanna l. oc spanz l. er hauker ellingsffson }
lauk j landffyllda werd } b. x. vij aura

af gerdelid ein part liger till xiffe hyl

af nørðra reiffhiellom iz spanna l. b. x. spann

af sydra reiffhiellom xij spanna l. b. x. spann

af aam iz spanna l. vt xallit b. x. spann

- 75 af aam vj spanna l. er haldor berdorffson xit stadnum *b. x. h. marf

af bagavelli j badom g. xij spann oc ij aura lauk her af nielis j
flunfanom vj spanna l. b. x. j marf

af lyngje ij spanz l. aut b. x. h. spann

af frukurudi j marfa b. aut } b. x. viij spann
af suioene xxx spanna l.

aʒ hildulʒstodom j nørdrag. spanʒ l. b. ʒ. øyre
 aʒ jerpastodom j midg. iiij spanʒ l. er laut gudbr. thorstenʒson j ahrot
 sijn b. ʒ. j marʒ
 aʒ gardasætre iiij spanna l. er iʒuar erikʒson seldi vnder staden. b.
 ʒ. øyre
 aʒ gardasætre ij spanna l. er jon thorleikʒson ʒeipte medh Erʒhibiscop at br
 Alʒac oc ʒeik ater ʒ. toʒastader j orʒadall bngt ʒore øyre
 aʒ ramplo ij spanna l. h. eign er Clemetter aa snioene gaʒ vnder staden.
 b. ʒ. øyre
 aʒ dragasætre gij spanna l. er ʒire biorn ringer ʒeik herre Eʒille ligger
 til godh ʒiʒte stodh
 [aʒ hwaʒme gij spanna leigha sem erʒhibiscop Alʒac ʒeik aʒ olaf nic
 liʒsyne laghman. b. ʒ. ʒire ij spann]

I Orʒadall

76

aʒ lodhenshuʒom spann aut j almerʒi
 aʒ øʒra øy ij spann er vikleik ʒierdʒ gaʒ b. ʒ. j spann
 aʒ suinʒon ʒ. spanna l. aut j almerʒi
 aʒ giʒtabudhom j spann
 aʒ aʒpolom vj ʒp. oc iiij spann er laut jon lodenʒson } b. ʒ. iiij spann
 aʒ aʒpolom j ʒydra g. iiij spanʒ l. er jon lodenʒson ʒeik herre Eʒille
 b. ʒ. ij spann
 aʒ hognaʒlo ij spann }
 aʒ Eʒlingøij ij spann } b. ʒ. iiij spann
 aʒ ʒolbergom gij spann
 aʒ hermene ligger till mang ʒiʒte wotu
 aʒ ʒurʒomo spanʒ l. er beinʒik thorstenʒson selde
 aʒ hœastodom øʒfaste v spanna l. liger til ʒiʒte aut
 aʒ arʒiʒd vj spanna l. b. ʒ. ij aura
 aʒ eʒpeholte ij spanna l. aut
 aʒ mannaʒætre j midg. iiij spanna l. b. ʒ. spann
 aʒ manasætre j øʒrag. ij spanna l. b. ʒ. spann oc ij spanna l. er niclis
 laut oc vj spanna l. er einar jonʒson oc thorʒten amunda ʒyner
 ʒingo herre Eʒille
 aʒ ʒeyrbreʒko ij spanna l. er ʒorne einar oc thorʒten ʒingo herre Eʒille

77

- af þyrbrekko iij spanna l. oc ij aura b. b. x. ij aura
 af velle j nørðra g. iij spanna l. er jon snøðher selde vnder staden
 b. x. ij spann
 af velle svo myktit som sunnigva amundadotter atte oc hon gaff Er-
 dhibiscop Aslac vnder staden x. saal sina oc alxs erikssonar husbonda
 sins ac gaf alxuer xorne henne thetta jordh j thingwed b. x. spann
 af þaramo ij spanna l. aut b. x. øyre
 af litlafleix ij spanna l. b. x. øre
 af mykfla fleix iij spanna l.
 af ringgfleix all eign
 af solabrekko all eign er eriker gaf
 af haugi vj spanna l. a. x. spann
 af wormodale vj spanna l. b. x. j mark
 af flippisaase ij teiga er einar jonsson selde
 af flippisaase ij teig som jon thorleifsson xit Erðhib. Aslake
 af steinsø j øxra g. svo myktit som thorder haluardsson atte oc hans
 broder kopte x. v. kør
 af steinsø v. spanna l.
 78 af nædra by spann b. x. øyre
 af nædra by thet som xør lagh till domk. b. x. øyre
 af eiklidi ig spanna l. }
 af þadaustadom ¹⁾ spann all eign } b. x. mr.
 af þuerdalom iij spanna l. b. x. ij spann
 af vstum x spanna l.
 af vstum thet som xør lagh till domk. b. x. ij aura
 af nædra selioberghe v spann }
 af sydrag. ibidem iij spanna l. } b. x. iij spann
 + af sumarwalom ij spanna l. } oc iij l. er sigurdr brandarøfer gaf
 medh querna huse
 af soleime iij spanna l. aut j vstabygð
 af soleime vid giordanes vij spanna l. er gult niclis j flunskanom. b.
 x. spann [oc hazuer jwthe ther bætre ræth till en wi]
 af ytra soleim vj spanna l. b. x. ²⁾
 af øxra eggio iij spanna l. b. x. øyre

¹⁾ Over Linien tilføjet: sydra gardh

²⁾ "h. spann" udraderet.

af eggio x spanna l. er selde eriker alþsson b. x. ij aura

af baþka j badum g. spanz l. b. x. ij aura

af salhusom vj spanna l.

af þrakadalom iij spann oc iij þd } b. x. ij spann

af eidund vj spanna l. oc svo mykit meir som þor lag till domk. b.
x. j marþ.

af fundlijd viij spanna l. b. x. spann

af hangheime ij spanna l. b. x. j ore

af svelastadom ij spann er andres gatt. b. x. øyre

af svelastadom ij spann er sigurder a sumarwalom lauk

af geitufvale x spann oll eign. b. x. iij spann

af midzossom v. spanna l. b. x. h. spann

af metzlid aller sydrag. b. x. spann

[af eidund iij spanna l. som haldor leidzlagare roaldzsson lauk Erchi-
biscop Aslak x. haþon Erikson b. x. ij aura]

af mo j sydra g. iij spanz l. er niclis j klunkanom lauk. b. x. ij spann 79

af mo j nørðra g. xij spanna l. b. x. iij spann

af aafar xij spanna l. oll eign. b. x. ij spann oc ligger til xisse j thetta aa-
xialkiso watne oc stangar reida widh hesta woll oc afa berg er erchibiscop
ther warpa afaac j øyfa
by oc widh
ymeswiik;
patet ibi

af watzlijdh mr. b. aut

af moþulijdh iij spanna l.

af leppastadom j nørðrag. spanz l. er afaþer selde

af leppastadom thet som þor lag til domk. iij spanna l. b. x. h. øyre

af hundal all eign ligger til hundals watn

af þorwen ein teig b. x. h. øyre

af tungo vj spanna l. } b. x. ij spann

af xlatafog iij spanna l. } er Erchibiscop aslak kopte af herra jon
biornssyni canik j midros

af þærestadom h. eign er jon thorleþsson xik Erchibiscop Aslak vnder
staden

af huamme iij spanna l. er Erikur Kane gaff herra Erchibiscop Aslake
vnder staden. b. x. spann

af huamme thet som þfor lag till domk. b. x. h. marþ

[af sumarwalom b. x. halþuan øyre som mildridh
þaðhersdotter selde Erchibiscop aslake] +

ar
br

ar br

ar br

ar br

I Staun

- Aʒ solastadom ʒ spanna l. oc ij aura b. } b. ʒ. iiij spann
 aʒ hœa sætre ij spanna l. all eign
 aʒ rimplinga bj v. spana oc allan hætonaluten
 aʒ ase iiij spanz l. b. ʒ. iiij spann
 aʒ fœauzuom iiij spann oc ij spann er gaff Ingeborgh aʒ gagneide ij
 luter eignar oc iiij spann er ungeborg aslæts dotter gay
 aʒ ʒogfætre nædra iʒ aura b. b. ʒ. spann
 aʒ mædalbj xviiij spanna l. } b. ʒ. iiij spann
 aʒ rudhi spanz l. ¹⁾)
 81 Aʒ leiʒstadom marſka b. b. ʒ. spann
 aʒ moe ij spann. b. ʒ. spann
 aʒ morſ v aura b. meðh thy som ʒør lag till domſkirſuina. b. ʒ. spann
 aʒ win ij spanna l. b. ʒ. iiij aura
 aʒ ſleime v. spanna l. meðh thy som grimer jonſſon ſelde herra Eſſille
 b. ʒ. h. marſ
 aʒ lidargerdi j spann aut j almerſi
 aʒ bj j nædrag. iʒ spanna l. b. ʒ. iiij spann
 aʒ bj j øʒra g. iiij spanna l. oc ij spanna l. lauk iſſuar biarnabane
 b. ʒ. ij spann
 aʒ wſæaſe iiij spanna l. b. ʒ. spann
 aʒ biorgom j ſydra g. vij øyres b. }
 aʒ biorgom j nædra g. ij spanna l. } b. ʒ. j marſ
 aʒ biorgom j nœdra g. spanz l. } er grimer ſelde et cetera
 aʒ huſabj xxx spanna l. }
 aʒ diupadall all eign } b. ʒ. ʒ spann
 aʒ nordlandom aller ſydra g. utan hueʒs luter
 aʒ mælingom j spann lagt til mædalbj
 aʒ Euaſe thridiungen er arne eliſſon ſelde vnder ſtaden. b. ʒore øyre
 aʒ ſyraftadom v mælingg land heter ʒruggateigher b. ʒ. j spann [oc j
 part som haluarder Eoſſe lauk]
 aʒ ſerſſlande spanz l. er thorbergr lauk b. ʒ. øre
 aʒ myre j nœdra g. viij spanna l. er lauk Eindrider oc the ij ſyſtor
 birgitta og elin ſeldo

¹⁾ Nederst paa Siden som Custos: "aʒ leiʒstadom mr."

ax myre spanz l. er jon thorleifsson xit Erchib. Aslaf x. tofasteader j orkadal. b. x. øyre	ar	br
ax myre swo mykit som halssuader Frosse atte oc han selde Erchib. aslafe	82	ar br
ax myre ij spanna l. som Erchib Aslaf xit ax sigurde laane. b. x. øyre		ar br
[ax fliellwu . . . stadom swa mykit som spitalen atte xør oc Erchibiscop Aslafer flipte till erchibiscopstolen]		ar br

I Bodhuif

ax husaby xj spanna l. } b. x. v. spann ax qvernerberge j mr. }		
ax langhrio x vett mz. oc x aura oc ther medh øyia manna eingh ax flættom j mr. aut		
ax migdalom ig spanna l. b. x. iiij spann		
ax bygsætre iiij spanna l. b. x. spann		83
ax nørðra odinsyn iiij spanna l. b. x. j marf		
ax odinsyn ibidem thet som xør lag til domfæ. er b. x. j øyre		
ax sydra odinsyn j øyris b. er brynilda iforna kona gay. b. x. j øyre		
ax hambre x spanna l. b. x. iij spann		
ax saltnese j berres g. viij sp. f. b. x. ij spann		
ax stora g. ibidem giij spanna l. b. x. iiij spann		
ax berres g. ibidem ij spann er sigurder lang selde herra Eftille		
ax saltnese ij spann er godrader a velle selde		
ax saltnese spanz l. er thorstein selde b. x. ij ørt.		
ax nædrag. j saltnese vij øyre b. x. iij spann		
ax nørðra g. j leiru xij spanna l.		
ax sydra g. ibidem vj spann er niclis j flunflannm l. }	b. x. iiij spann ¹	
ax leiro ij sp. er guthormer lauf		
ax leiro ij spann l. er arne aslaeffson selde		
[ax leiro ij spann l. sem olax niclifson laghman gay i testament b. x. j spann		
ax husaby ein gard som xør lagh till spitalen of wij Erchibiscop Aslaf		

¹) Dette staar saaledes som om det ei vedkom den mellemste af de tre Linier, men kun den överste og nederste.

flifte till off medh herræ dækin oc gæzuo ther zære bærodall j
[ofnadall]

84

I Birgfa

Az hanaberge gij spann oc vj aura b. x. iij spann
az kæreime gij spanna l. b. x. iij spann
az nædra frangfæse vj spann oc aura b. x. mr.
az naufstom iij spanna l. h. eign } b. x. spann
az risom iij spanna l. }
az einom viij sp. oc ij aura oc ther medh soleim alt b. x. ij spann
az soleime vij sp. l. b. x. j spann
az fadafætre spanz l.
az fadafætre iij spanz l. er elizuer matlaus felde
az nørðra g. ibidem viij l. er solaugh gaff

85

I Nes flipreidho

Az flepftadhom gij spann all eign ligg till lagavarpa b. x. iij spann
appositum fuit hoc predium ad archidiaconatum per &c. in Christo patrem
et dominum dominum olauum archiepiscopum nidrosie anno domini medtæ
iiij
az by giij mr. b. b. x. viij spann
az nædra g. j rygine iij spanna l. b. x. spann
az rygine ibidem thet som zør lag till domtæ. b. x. spann
az adrum g. jbidem thet som zør lag til domtæ. b. x. øyre
az holfberge j veftra g. ix sp. l.
az midg. ibid iij spanna l. iij luter eigner oll eign b. x. iij spann
az holfberge thet zør lag till domtæ. oc thet som lag til hangra tæ.
b. x. ij aura
az nørðzfta g. j hæime x spanna l. b. x. iij spann incorporatum est hoc
predium ad prebendam altaris sancti magni per reverendum dominum
olauum archiepiscopum anno lx iiij
az midg. ibidem viij spanna l. b. x. ij spann
az øfta g. ibidem mr. b. b. x. spann
az mula ibidem thet som zør lag till domtæ. b. x. j spann
az fhydrag. ibidem vij spanna l. b. x. ij spann

af vestrag. ibidem vj spanna l. er jon slumbe selde herre Eff. b. x. ij
spann

af yttra bram j vestra g. xj spanna l. b. x. iij spann

af nædra g. ibidem vj mr. b.

b. x. vj spann

af flagastadhóm j nœdra g.

af hangrom midg. ij, spanna l. er arne bersvensson gaf efter sina daga

[af hangrom j storastoffuo gard. mr. b. er wilialmer esteinsson gaff
wnder staden b. x. j spann]

af hangrom b. x. j øre sem hangra Eff. atte

86

af hoxue xij vtt oc iij spanu f. b. x. iij spanu ¹⁾

af elge sætre ørt. oc spann oc hangra Eff. luter medh reknader b. x.

ij øyre

af loxdasætre j spann

af haugom øre

af vplandom j øre

af moo. ørt.

} lag til hangra Eff.

[Nota giorde vj jordeffte medh jon nicliffhne lagman oc fimgom af
honom tridiunghen j jordhena flaghastadhæ oc han set af off j
geen eith audhen heiter faldsuaas er ligger a lænestrand

[af nordhsta gardhen j hæime x spanna l. b. x. iij spann

af hæime j midhgardenom viij spanna l. b. x. ij spann

af øystragardenom j hæime mr. boll b. xore spann]] ²⁾

*

*

*

I Herdzlawikom

87

af øzra nebbe iij marka b. iij spanu } oc v. p^d b. x. mark

af indra volunga ofe iij spanna l. }

af herdzlawikom iij punda l. er arnid iquarsson oc ingeborg kona
hans zingo herre olaffue

af flaroberga warpe iij daga drætte en iij daga seta b^r forbrødrum
j midros

j flers warpo part

j yttra biarnafloro j part

¹⁾ Overstreget; i dets Sted i Margen: Ad archidiaconatum jam scriptum

²⁾ Her mangle flere Blade, indeholdende Begyndelsen af Nordmöre.

j indra biærufforo part

j ðol vorpo varpe part

af stuzrasetre j ytrag. iij spann. l. [b. x. j mark¹⁾] liger ther varpan
till en niclis j flunðanom kopte j mr. b. ther or af gest j vedðayne
af stuzrasetre thet som fær lag til domk. [b. x. øre²⁾] er thet iij
spanna l. j østrag.

[af stuzrasetre halz eign som jon nicliffon lauk Erchebiscop Aslak
byggis nw alt saman føre ij spann

af nædra herdzlawit swo mykit som byggis føre ij spann]

88

I hitra flpreidho

af hope iij spanna l. b. x. n. aura

af rioluer viij spann oll eign. b. x. iij spann

af seluaghom iij spann oc ij aura b. x. j mark

af andznes oll eign. b. x. mr. [nw x. iij spann]

af xilla iij spann oc iij øre b. x. spann

af diupuit pundz l. er ther lætra wager b. x. øre

af eidhe pðz l. b. x. øre

af gliastadhom iij spann og ij aura b. x. øj øre [eller ij spann]

af fexliføj ørt. b. x. j ørt.

af smogo iij spanna l. b. x. ij aura

af sundulma iij spanz l. b. x. span

af osmunda vaghe oll eign er lauk arne arnasson x. abrot sin b. x.
ij p. i fl.

af straume vj spanna l. b. x. iij spann

af haugabolstade vj spanna [l. b. x. j mark³⁾]

[af hiertøj spann b. x. mark]

89 af haugabolstade vj spanna l. b. x. tunno lyse oc ij spann

af vlsfuor xvi spanna l.

af halsauit b. x. øre

af fagawage spanz l. b. x. ij aura

af maffastadhom ij spanna l. bygt x. ein t. x. ok eit otterskin i gioz

af tunange ij spanna l. b. x. xvi xifla

¹⁾ [Overstreget.

²⁾ [Overstreget.

³⁾ [Overstreget.

af ziotuelle viij spanna l. er anziner befre ¹⁾ iþuarsson gaf ignoratur
 af baldaðnefe spanz l. aut
 af fuennarvere all eign b. x. j. xiff
 af dardeidhe all eign b. x. lxxx xiff eller t. f.
 af sulsuer all eign er got egguer oc seluer til
 af xlatawadlom vi spanu all eign. b. x. t. lyse oc h. marf
 af straumøij viij spann all eign b. x. tunnio lyse
 af vlxua ff. bñom all eign vi spanna l. b. x. ij spann
 af røthing iiij ort. l. b. x. øyre
 af vttijom oll eign medh thij som hustru sigrid Erchibiscops Aflats
 modher gaff b. x. iij spann
 af jutijom iiij spanna l. oll eign b. x. iij spann
 af vagrvere all eign [sitia j xiffimen oc gera landuordo]
 af xellingawage iiij marfa b. b. x. j spann
 af ixio spanz l. er pal j tlijtrom gaf aut
 af dolma iij spanna l. er thore errasson selde
 af arfætre } [bygt xore spanu]
 af hersøij } svo mykit som nieliff j flunfanom lauf j hordøme x.
 Frafe systir oc xør atte stadren helmingen
 af lhy all eign vid ramføy. b. x. i spann
 [af dyrwijf all eign b. x. spann
 [af xierifnes all eign liggir syndzt a hitr
 [Item af andheffogh hof lhy i fyrzodher høij ligger till lhy]]

I hēmpne skipeido

90

Af aar all eign xviij spann medh lagaxiffe oc seluerid mar b. x. x
 spann ligger till all magarøy, rustøy, gusis øy oc swanøy iiij
 spanna l.
 af hogstadhøim ij spanu } b. x. j spann
 af flielgstadhøim spanu } liggr til xiffe ooff
 af sundum spanz l. aut
 af hauge spanu oc xij spann er xridriker bryniolxsson lauf Erchibiscop
 Aflats b. x. spann ²⁾ [iij spann)

ar. br

¹⁾ Overstreget, og i det Sted sat det her følgende iþuarsson.

²⁾ Overstreget.

af zitiom xv pan. }
 af velle v pð l. } ant

91 af nese j rustahuerzne spanz l.

af rustardale iij spanna l. er sigurder Eolbeinsson l.

af Kirkusodin j øzra g. viij spanna l. }
 af midg. ibidem xvi spanna l. } b. x. iij spann

af vjzlag. j vestra sodiu ig spanna l. b. x. ij spann

af sodiu j brnsa lufa vj mr. b. b. x. vj mr. x j ytra sodiu [ij spann]

af eidhe pð s.

af holl pð s.

af vatndal xv pan.

af sundlid spann j øre mindra } ant

af hoꝛðastladom iij spanna l. b. x. j øre

af ogstladom vel Erokstladom iij spanna l.

af nese xij spanna l. j badom gardouom er guthormer nieliffon selde
 herra olagve

af leiknese h. vta spanz l. liger til fiske aa

ar br af hempne flæl all eign medh thg som Erchibiscop Aslað xit af reins
 Eløster j jorda flæpte [v spann oc j spann]

aff stamnes yttre g. oc nidre all eign

af raumum xij spanna l. b. x. j øre

[af flograndom iij spanna l. b. x. j øre er Erchibiscop aslað Eøpte

af selnes medh welle som xørser. er i registro viij spanna l. b. x ij
 spann]

92 Thessa jorder ligo till sellnes fl. j hempne som nu er nider
 fallen

af selnes all eign x spanna l.

af xlekkerwik h. spann

af slaxradale h. spann

af barma j hitr øyre

af nierdøn spanz l.

af breidouit spanz l.

af grytoddale øyre j selnesøyrde

af velle iij spann oc iij ssaalda saad

aʒ haʒuerfmom iij spanna l. h. eign
 aʒ tanwiðom ntra spann oc ørt. thridiung
 aʒ grønaſetre j viuiar ſoēn jn aʒ aurum h. spann b. ʒ. j øre
 aʒ vaghe vid hegſtada ørt. b.
 aʒ lijd j aafſta ʒyrde j spann
 aʒ weſtra ſodiu j øʒſtag. iij spanna l. oll eign b. ʒ. (spann ¹)

I Riſſa ſkipreidho

93

Aʒ olaʒs øj iij spann oc ij auræ aut
 aʒ linge iij spann oc v. ørt. b. ʒ. ij spann
 aʒ wndʒaafſe spann oc ij øre
 aʒ ðidiamoom ſpanʒ l.
 aʒ ſmidafſtadom ørt. b.
 aʒ Kamſhyn ij ørt. b.
 aʒ godhamer øres b.
 aʒ ſtørkilodale j øres b.
 aʒ lijdum j mr. b. vid herdzlauika
 aʒ ſteldbrekko ij aura b.
 aʒ nauſtom vid rein ij spanna l. [bygt ʒ. j mrk.
 aʒ berge ij spanna oc ij aura [bygt ʒire ij spann]
 aʒ ʒyrde vj spann oc v aura

} aut

Nota at wij Gauto &. bytte ʒorſer. nauſta vnder reins kloſter, oc abbadiſen
 ſek off thet a mot eit got audn ſom ſør heiter liggendis widh awlen i
 werdal, oc wij lagde thet vnder ſtikkelſtade til eing

I Stadʒ ſkipreido

94

Aʒ ʒinnafſtadom iij marka b. oll eign. b. ʒ. iij spann
 aʒ nædzſtaffote ſom nu heiter brødraſſipte ʒij spanna l. øres b. b. ʒ.
 iij spann
 aʒ biarnar aſe spann oc vj aura
 aʒ haʒuerfaſe øres b aut
 aʒ budhom spann vtt oc ij aura b. ʒ. j mr.
 aʒ valom ij spann oc øre medh mordalmsdaler. b. ʒ. mr.
 aʒ throngom j øre oleigt [b. ʒ. j øyre]

¹) Her nedenfor ſom Custos: I Riſſa ſkipr.

A Wanguifa strondh

Aʒ wanguifom aller ørag. ʒ spann. oc øres b. b. ʒ. iij spann
 aʒ nædra g. ibidem vij aura b.
 aʒ ærnefe ij aura b.
 aʒ biorgom iij spann oc j mr. oll eign
 aʒ jnzʃta ſetrom ij spanna l.

95

A thorkuiffom

Aʒ biarkofætre ij spann oc ij aura b. oll eign
 aʒ eggio ij spann oc ij aura oll eign
 aʒ vpsalom ij aura b. h. eign
 aʒ mauraholte mr. b.

96

I Awra ſkipreido

ʒ medh
 raugna b.
 ʒ. v. øre til
 ſkard

Aʒ xiuola v spanna l. b. ʒ. j øre liger til lagawerpe
 aʒ dromanefe xij spanna l. b. ʒ. ij ij spann oll eign
 aʒ ſkipanefe (en huit) b. ʒ. spann oc nw fore ij eng. leigo
 aʒ røſſtadom xij spanna l. b. ʒ. ij spann liger til ſeluer eguer oc nuz
 rodher j ſmylene

pz. fo?
 ſcript

aʒ ſandnefe ij pð oc vj mr. f. }
 aʒ xyrde vj pð } aut j almerki

kopte
 nictis i
 wangron

aʒ ſætre j wallangxyrde ix mr. f.
 aʒ ſloſſom ørt. l. aut b. ʒ. j ørt. hazuer . . . i leirwik

aʒ engladale ſpanz l. b. ʒ. j øre ranzakes

aʒ birſianefe ij pð b. till ſlatte ʒ. j øyre til hozda

aʒ bergzalle pð b. ʒ. eingilſkan b. ʒ. j ſp.

aʒ ſunde ſpanz l. liger till walauarpa aut

aʒ giſætre ſpanz l. b. ʒ. j øre aut xylger preſthen

aʒ ſyndra ledraſunde iij spanna l. b. ʒ. øyre b. ʒ. j. ſp. d. keipelædinſund

aʒ ækermiſt ij spann er thore haʒe gaʒ liger til ſelueide oc aurida
 beſſer. b. ʒ. øre b. ʒ. j spann

aʒ rodal xij spanna l. b. ʒ. iij spann er nw b. ij ſp. ranzake

aʒ rexſnefe pundz l. aut j almerki ignoratur

aʒ winiom xij spanna l. liger til lagau oc lag warpa b. ʒ. iij spann
 er nw b. ʒ. iij spann

af hordasætre vj spanna l. b. x. h. spann er nw b. x j sp.
 af vpsalom dubium b. x. j ore
 af wage ij spanna l. b. x. spann er nw b. x j sp. ranzake
 af nørðra thorsætre vij pundz. l. aut b. x. j spann b. x. sp.
 af xyrde ij spanna l. aut ignoratur
 af griotsætre spanz l. b. x. h. øyre
 af ziolnosætre pundz l. b. x. ij eingilſſa ranzake
 af steinson b. x. spann j fisk
 af husabij j rossaxyrde ij spanna l. aut b. x. j øyre b. x. ore 97
 af aralzviſ x spanna l. all eign utan h. spann b. x. j ore
 af røſxwage h. eign j smyll b. x. ore
 af leirviſ b. x. j spann som andres j leirviſ lauk j ſaſarøyre
 [af dalſegg iij spanna l. er lauk ſigurder endridzſſon a winio j abudha
 fall Erchibiscop Alſake ſamleikt medh winio ar br
 Item gaff aſlac jonſſon ſancto olaff halzt joevær atias joen medh allom
 lunnendom oc øyiom som thar høra vnder ath liggia bygt x. halzt
 ſpan, haſſuer iſſuer i aſpa
 [Item gaſ alx ſigvrdſſon ſancto olax helgſether j obrot ſiin bygt x.
 øre]] ranzakes Mota ſecundum regulacionem. karl j odden kopte bp. olaff
 andra helſten aſſ j ioen aſſ ſſw criſtin
 af foldom b. x. j spann
 af ſkelbergh b. x. ij wager raſker

I holsyniar ſſipreido

af heſtanefe ij spann. b. x. øyre haſuer then j ottuer ranzakes
 af golmoo viij spanna l. b. x. ij spann ligir til ſeluer j allum hamar-
 fundom
 af ſættende spanz l. aut haſuer iſſw i b . . .
 af eingiom ij spanna l. b. x. h. spann haſuer oc then j atner
 af nørðra holsyniar ij spann b. x. spann nw x. iij mr.
 af ytra g. ibidem viij spanna l. } b. x. iij spann
 af adrum g. ibidem vij spann oc ij pd }
 af hegeime h. spann j gnyridaluta. b. x. j pund er nw b. x. vij ore
 af woleime xiorbung spanz b. x. vj mr. ſ. b. x. ij spann ranzakes ther
 plægade af gaa iij spann

- 98
af	lamb's wage j spann	aut. hafua the i strawm. ranzakes	}	aut
af	nordeime iiij spanz l.	illam nou. de illo		
af	wagalande j pðz b. x. vj. mr. f.			
af	aðarwið spanz l.	b. x. spann		
af	halsnese pundz l.	ignoratur ranzakes		
af	halfe vj spann oll eign	b. x.		
af	strond xi spann	aut b. x. ore giffuas		
af	sandnese ij spann viij lutr eignaraut hazuer then i leiruik		}	aut
af	betne iiij spanz l.	aut j wallangefjord ranzake		
af	rogils wage iiij spann oll eign	aut. ranzakes til araldzwik		
af	heguif ij spanna l.	aut. ligger tuert suder øzuer skal-
awik		
i smølenne	af stielberge vi spanna l.
b. x j spann j fisk	liger til eguer oc aurida xiffi		
af	vnafladum ij spanna l.	} aut j smølenne ranzake		
af	hufføij iiij spanna l.			
af	tagilom spanz l.	} aut ranzake. b. x. j spann
habetur prenotatum.		
af	setfænde spanz l. 1)			
af	nordreitom iiij spanna l. b. x. ij aura.			

99

I Stangarmika skipreidhø

af	nædra gliouareime v spanna b.	} b. x. ij spann	
af	øzra g. ibidem spanz leigha		
af	sultum spanz l. b. x. pð	}	b. x. ij spann
af	seliæzloti vij spanna l.		
af	gortom spanz l.		
af	bafla ig. spanna l.		
af	haugom spanz l.		
af	ormsese j spanz l.		
af	bizrazyrde xiordungx spann liger till xiffe beffer b. x. vj. mr. f.		
af	øzra steinberge ij spanna l.	} aut	Item gaff gudridh thoresdotter j ore j
moe, er nu ore
af	nædra steinberge j spanz l.		
af	holl pundz l.		
af	moe j spanz l.		

1) Overstreges.

- aʒ næse v spanna l. b. ʒ. spann
 aʒ øfra holmeidhe spanz l. oc viʒ spanna l. er sira thorgeir prestes a
 thingvallom lauk, er nu bygt i dyresæter j arþýgar skipreido
 aʒ rudi v spanna l. aut er gaʒ sýgurdr lange b. ʒ. h. øyre b. ʒ. ij
 spann
 aʒ norðuíkom spanz l. b. ʒ. j øre
 aʒ ntra dryppingom spanz l. aut
 aʒ andlundiðom spanz l. b. ʒ. j øre
 aʒ sǫgiasætre iiij spanna l. b. ʒ. spann
 aʒ Æuernsætre j thoðodale ij spanna l. aut b. ʒ. vi mr. f.
 aʒ zinwiðom vi spanna l. er lauk herra sigurder b. ʒ. ij spann
 finwika war bygt i vi spanna l. i freidhæ
 aʒ thoriwiðom iiij spanz l. aut er hildeborg gaʒ b. ʒ. h. øyre
 Aʒ hata i toffuedal som wij fenge aʒ einer i norwik. b. ʒ. iiij spann oll eign.
 meðh samþykkio hans erwinga
 aʒ gefastadhom ij spanna l. oc iiij spann gaʒ sire haluarder j stangar- **100**
 wið ther or liger til ziffi bekker
 aʒ bruaætre iiij spanna l. er guthormer snæðinger lauk bygt ʒ. spann

I Siurnadals skipreidho

- aʒ Rudi j spanz l. b. ʒ. øyre
 aʒ halfegg h. pundz l. aut er nsaʒ gaʒ
 aʒ thoðføyom vj spanna l. er wigleiker prestes selde stadnom liger till
 laga werpi [b. ʒ. h. øyre]
 aʒ fogle j pundz l. b. ʒ. h. øyre
 aʒ steinasætre xij spann oc pð b. ʒ. j spann
 aʒ raudheixio xiiij punda l. b. ʒ. ij aura
 aʒ gullene j spanz l. b. ʒ. pundh [oc viij spann l. zingom vi aʒ
 magnitde orals doktor oc aʒ eilex son henne for thet at the hæʒde
 hezuadh vndan sancte olaʒue mang aar ij spans l. i samma iord]
 aʒ fardingsstadom iiij pund liger til weidestodh [b. ʒ. vj mr. f.] **101**
 aʒ sodgom spanz l. b. ʒ. vi mr. f.
 aʒ telfdalom iiij spann oc pð humbla aʒ øyne aut [b. ʒ. vj mr. f.]
 aʒ Æraʒanese xxiiij spanna l. b. ʒ. iiij spann
 aʒ bergeime xiiij spanna l. }
 aʒ midg. j øya xxx spanna l. } b. ʒ. vj spann

aʒ sja ytra g. xxix spanna l. }
 aʒ biarnag. j øre liger til quernaftøde } b. x. iiij spann
 aʒ fleidsøja xij spanna l. er haʒon sigurðzsson gaʒ
 aʒ slytum østrag. xij spanna l. er sigurder kallason selði b. x. ij spann
 aʒ watzenða vj spanna l. er thoralder gunnarsson selde herra Eʒfille
 [b. x. h. spann]
 aʒ romundaʒtadom xij spanna l. b. x. ij øre i marðskinnom
 aʒ thidusætre iiij spann eit pund mindra som sira bysörn lauk herra
 Eʒfille j rekinʒfap oc j pund mindra en iiij spann er eʒtein elizsson
 lauk Erchibiscop Aʒlaʒe [b. x. h. øre
 aʒ berʒætre ix spanna l. b. x. øyre
 aʒ berʒætre iiij spanna l. som izuar Earlsson gaʒ Erchibiscop aʒlaʒ b.
 x. h. øyre sameiʒkt með øye oc slyto
 [It. xingo wi erchibiscop aʒlaʒ aʒ trondh izmarʒyni oc thoralð hans
 magh iiij spanna l. j steinʒætrom j Kirkju reʒning
 [Item xengom wi erchibiscop Aʒlaʒ aʒ guttorm haluadʒzʒyni tueggia
 spanna leigo i ʒlaʒaʒette som ligger hart hoʒʒ slyta ʒore ʒrendʒæmia
 ʒpielðh]]]
 [[aʒ glareime b. x. ʒp.
 Item aarnes b. x. spann]]
 Item wiʒ gauto æc. kapte aʒ styrkar sigurðzʒyni lodusæther iiij spann leigho
 oc holta aut ij spanna leigha ligger thenne jorð oc audhn offwan ʒore
 rindat, hulka jorð han haʒde kopt ʒore nokrom aarom aff endriðh krok,
 er iorð oc audhn nw bygt x. j spann, betalade wiʒ honom xiiij kærtlagh
 j godhom werðaurom

Þ þingwalla ʒþipreido

Aʒ orʒunðe h. eign j. b. x. spann
 aʒ audnit við naʒaʒunð [geiʒætre] b. x. xvj mr. ʒ. nw b. x. øre
 aʒ eiʒreime j aʒrum garðenom xj spanna l. }
 aʒ øʒra g. ibidem spanʒ l. b. x. j øre } b. x. iiij spann tuekr . . .
 aʒ twieʒro j part spanʒ l.
 aʒ gylom x spanna l. b. x. ij spann
 aʒ rnythiʒʒneʒe v spanna l. h. eign

af rimstodom j spanz l.¹⁾ [Skipte wij erchebiscop Aslað rimstodha meðh
thingualla kirkio of með kirkio herren herra eliz vthi iij punda
leigo j dromanes]

af ringstodom j part

af ambuik all eign b. x.

af agnvið zvi spanna l. liger til goder floger [b. x. ij spann]

af raudasande part [aut]

af hunhambre j spanz l. aut

af rotaase iz spanna l. stod h. a straumøi cappella b. x. ij ore

af hancime iij spanna l. b. x. j spann nw b. x. ore

af berggljdh zvj marka b. b. x. vi mr. f.

af giorfwið ziordunge mindra en iij spann

af miotkhello vj mr. b. oc ij spann b. x. spann

af miotkhello jndre ziordungen ij spann b. x. j øhre

af myotkhello ij spann som Erchebiscop Aslað xit af sancti halluardz ar br
stuko oc gaf ater ffore thgholt

af telgsatre j spann aut

af hiordølo nædra vj spanna l.

af øfra hiordølo iij ziordunga spanz l. } aut

af xridikswið v mr fat j spann

af møyiasall iij spanna l. oll eign

af xiodzeide ij spanna l. b. x. vi mr. } aut

af haffuirdalom ij spanna l.

af haxuerstodom spanz l.

af stuxseime²⁾ vj spanna l. oll eign

af ballastodom ij spanna l.

af rootasom spanz l.³⁾

af orambrar h. spanz l.

af hægraberge h. pundz l.

af soljdh iij spann h. eign

af søto vj spann oll eign

af sælsuit ij spann oll eign

af sanduit giij mr. mindra en ij sp. b. x. p^d.

1) Oversfreget. 2) Rettet med senere Haand til stuxwið. 3) Over-
streget.

issuer i
aspa

az bergeime vj spanna l. } Az krakænes b. x. j spann
 az longosætre ij spanna l. } b. x. vi. mr.
 az eikfætre h. ij spanz l. } aut
 az gerasætre xj spanz l. }
 az vatsele v. spanna l. b. x. j ore }
 az josundom v. sp. iij luter eignar }
 az vlxuasætre iij spanna l. } b. x ij ore, jtem hustru gyridh gaff nw
 az gangnaat spanz l. [hygt xore øhre] j testamentum s. olauo ij spanz
 leiga b. x. ore

az fuernwagar all eign xij spanna l. er sira arne thorziunzsson gaf
 byt xore vj. sp. j vrd [i barknaxyrde]

[Nata bygdo wij alx sigwrðsson lizmaala hualswiik som wij ærkibiz
 scop aflac fingom az tronde som radzman war i brymsness, oc scall
 han byggia wpp hwsen oc sitia ther alla fina liffs dagha oc ther
 medh gazuom wij honom quit xore then saferore som han oss skyl-
 dogh war. han slogh ein man j jwla greidh, oc arligha b. x. j
 spann]

Az kertlinga wiik b. x. ij ore som gaff gunilde pæders dotther

Az hwalwogha b. x. ij spann. som wij kopte az ion issuerfson

104

I barknaxyrde skjpreido

Az gemnese x spanna l. b. x. ij spann
 az blakflader all eign b. x. vi spann } er nw iij sp. ranzakes
 az arnadale part aut } hazuer then i filisæter hustade gotz
 az xurusætre part aut }
 az xurusætre h. nta spann oll eign } idem habet
 az glødiswage ij spanz l. b. x. j spann ¹⁾ } habetur folio scripti
 az linwiik spanz l. aut } war hygt j sund aut widh hallasæther
 az vllarlande xiordunger aut j almerki } require folio scripti
 az kirkin xreidhe ij spanna l. b. x. iij spann
 az xreide ij spanna l. b. x. ij spann er amundher throndasson lauf
 Erhibiscop aflake er nw b. x. iij spann
 az thorwiikom iij spanna l. }
 az adrum g. ibidem xij spanna l. } b. x. iij spann

thet ligger
nest fili-
sæter

¹⁾ Denne Linje er overstreget i Originalen.

aʒ sllaʒtadum iʒ spanna l. b. x. j øyre ligger till laga werpi ran- then war-
 aʒ hallaʒætre v spanna l. b. x. ij spann } zake sllaʒtade byt i øya i pan ma
 aʒ raneime iij spanna l. } thet haʒuer orkadat byggis fore
 aʒ adragarden ibidem ij spanz l. } iʒuar i aʒpa saml. ij spann
 } secundum declaracionem iʒ- uel paulo
 } uars i aʒpa war thetta audnet minus
 } [er war ...
 } [kes prebenda e . . .
 } [angh . . . habet
 aʒ ʒoffaʒætre j pð er ʒridriker gaʒ } aut
 aʒ selioʒætre pð l. er olaʒuer gaʒ } huʒtade iord
 aʒ ſtaʒſuiʒ iij spanna l. aut
 aʒ ſtrond j iʒulʒſuage ſpanz l. b. x. j spann er nw x. spann
 aʒ hardſtaðhom pundz l. thet er huʒtade gotz
 aʒ gauposaʒætre iij spanna l. er ſira arne rams gaʒ tok iʒuer aʒ iij mr.
 lagh
 aʒ ſearmalingom xxxij. spanna l. oll eign er ſerker oc ſigrid a riðdom
 gaʒuo b. x. ij spann nw b. x. ij spann ranʒakes
 aʒ hoʒtom ſpanz l. er ʒru gʒyrid gaʒ aut
 aʒ vrdh ʒer spanna leigha bygt fore ſpan ſom wi ſenghom aʒ meſter olaʒe
 broder fore hwanvagha epter thii ſom breʒuen thar vm giðrd utwiʒa

105

ʒ Aʒrønyar ſkipreido

106

aʒ ʒorlande ʒx spanna l. j øʒrag. b. x. iij spann liger till godher
 vtrodher
 aʒ nædra ſingulʒſtaðhom nædra v pundz l. b. x. j spann
 aʒ bodha ij spanna l. b. x. j spann
 aʒ eʒliʒøj vj spanna l. b. x. iij spann liger til vtrodher
 aʒ engiawit iij spanna l. b. x. pund
 aʒ ſtranda j badhom g. iij spanna l. b. x. ij aura
 aʒ brimifues ʒvj spanna l. all eign utan iij spanna l. ligger preſte till
 bordz
 aʒ myuſtre all eign aut ¹⁾
 aʒ dyraʒætre ij spanna l. b. x. øre ²⁾ [ij spann]
 aʒ glødiſwage v spanna l. all eign b. ʒore spann
 aʒ ſinwiʒ ſpanz l. oll eign [er byt]
 aʒ vʒſalom iij spanna l. aut

¹⁾ aut overſtreget. ²⁾ øre overſtreget.

- aʒ mort j spanz l. b. x. vj mr. f.
 aʒ ʒlatasætre j bodhadale spanz l. aut ¹⁾ b. x. j øre
 aʒ reisolande spanz l. aut
 aʒ ʒadhaherge j spanz l. aut
 aʒ raudasande ij spanz l. ²⁾ er nw x. spann
 aʒ baulgo ʒiordunger spanz b. x. [ij aura gilda]
 aʒ lyngholmstathom øʒra j spanz l. b. x. vj mr. f.
 aʒ ʒielle iiij spanna l. oc eit ʒisse wer heiter odrar thet bygdi herra
 Eʒil x. iiij spann
 aʒ watzenda ij spanna l. aut
107 aʒ snaldʒstathom swo myʒit som sira arne *thorʒinzʒson ʒit aʒ ellinge
 thorgylsʒyni
 Item tywiik halʒt bygʒ x. span

I sundala ʒkipreido j lølina ʒofn

- Aʒ lida hieʒla iiij spanna l. liger til ij ʒisse ʒloon aut b. x. h. spann
 aʒ øʒra greʒeime iiij spanz l. } b. x. vj spann
 aʒ nædra greʒeime giiij spanna l. }
 aʒ otteime h. v. spanz l. b. x. j mr.
 aʒ snioene iiij spann ʒiordungen ʒat j b. x. spann
 aʒ snioene vj spann er ʒtyrʒar endridʒʒson gaʒ
 aʒ mofagerde pundʒ l. b. x. øre
 aʒ ørafunde ʒiordungʒ l. spanz b. x. vj. mr. f.
 aʒ ʒlatawade xv spanna l. b. x. v. spann
108 aʒ biarnahiella j spanz l.
 aʒ toʒfin x spanna l. b. x. iiij spann
 aʒ toʒfin j nædra g. spanz l. b. x. øre
 aʒ hole spanz l. b. x. øre
 aʒ ʒuro v spanna l. b. x. ij spann
 aʒ løʒene ʒʒ. bənom iiij spann oc ʒiordung spanz b. x. spann
 aʒ løʒene thet som ʒor lag til domʒʒ. b. x. spann
 aʒ løʒene viij spanz l. sem herra Eʒil ʒit vnder ʒtaden
 aʒ løʒene vj spann er ʒtyrʒar endridʒʒson gaʒʒ
 aʒ rauda ʒogne j pund b. x. j øʒre

¹⁾ aut overstreget.

²⁾ l. rettet til [bygʒ arʒigha].

thessa jorder xit Erchib. Estil ax holtæ jonssyni

ax hoxuin iij spanna l.

ax tofine v spanna l.

ax tofine ij spanz l.

ax litla xlatuade ij spanz l.

ax biarnahiella ij spanna l.

ax giogrin ix spanna l.

ax lodhænge ij spanna l.

[ax tofine svo mykt som fighurder oð erifer styrkarssynir atte er thet
j nedzsta gardhenom gar ax ij aurar

at br

ax snioene xij spanna leigho sem erchibiscop aflac xit ax olaþ niez
lissyni laghman i ræfenscapp oc garpa sculd sem hans bregz waltar
b. xirer ij spann

[ax holæ som ligger millom wpdall oð swndall eist halz
uardzsson xore fall sina j erchibiscops aflats bolt thiidh bygth xore
ij spann]] ¹⁾

I hoxs kirkiu sofn

109

Ax xossafætre pundz l. er xridiker gar

ax ætre j nædrag. xvj spanna l. b. x. viij spann

ax øyra g. ibidem xvj spanna l. b. x. viij spann

ax selfeinge iij spanz l. aut b. x. j spann

ax jnwiðom h. spanz l. aut

ax wtwiðom vj spanz l. aut j almerki

ax skioldom xij spanna l. b. x. iij spann

ax flaa som wij g. kopte ax jon issuerson b. x. j øre la habetur

I wsmodals kirkio sofn

Ax xoltæsdale øres b. b. x. øre

ax birkiætre vj mr. f. aut

ax øxrag. j husabn ij spanna l. b. x. ij aura

[ax moen h' eign sem thordher hauksson betalaðhe verdelighom herra
herra aflac meðh g. miðun erchibiscop i nidros i kirkiu ræfningh.
b. x. j øyre]

¹⁾ Her nedenfor som Custos: I hoxs ff. sofn

I alzmundar tirkio sofn

Az birtisatre viij spanna l. aut j almerki

110

Raumsdall

I øris xiordz attunge I Eikis dale

Az heggeime xviij aura b. oc thueite l. b. x. kørslag ligger til xiffis
flaper

az biærkeime iij aura b

az biærkeime j kops garde viij øres b. er jon gudleitsson selde herra
Eftille b. x. kørslag

az nørðzslag. ibidem all eign v aura b. b. x. kørslag

az hoeime iij aura b. aut

az fiodhinom j mr. b. samleikt medh heggeim oc bierkeime

111

I Eirikssjorde j sama attunge

Az nauftum j marka b. oc viij thueite. b. x. kørslag nu x. j mark

az solbergom ij øres b. aut vid syren

az solbergom mid eidzuag ij øres b. aut j almerki ligger til riødho

az oxaase xviij aura b. b. x. iij kørslag

az ytra hoggom ij aura b. b. x. øre ¹⁾ j øre aut

az breidvið øres b. aut j almerki ligger vnder nausta

az heimviðom øres b. er gudlauger bonde j vidøyn gax til riødha

az myklabolstæd j vístædal xviij aura b. oll eign. b. x. ij kørslag nu x.
viij øre

az ryðodom h. vta mr. b. oll eign b. x. iij kørslag

az thiolam øres b. er x. xru adeliz gaff aut j almerki ²⁾ b. x. viij mr. f.

az xoftravafnom j øre vtt myðls aut j almerki norðer iðuer xiellen a
ryðodom

az rørdale j vístædal j norðlandæ sofn vj aura b. er pædher anbiørn-
sson lauf herra Eftille aut b. x. viij mr. f.

az goparøre iij aura b.

az sporseime vj spanna l. ligger vppa gøffen

¹⁾ øre overstreget.

²⁾ aut j almerki overstreget.

af horner oc meringasæter x aura b. er brunnulx og aslaß sigurozßgnir
 selbo herræ Æfille vnder stadhen [halx eign b. x. iij aura
 Item adra halxwa eignena i hørne xørser. gaß niçliß ienisson meðh
 gyyridha thortilsdotter eignar konw sinnar radhe oc samthyykt vndir
 erchibiscop Aslac oc stadhin j nidr.]
 af Aedenes oc soliello aut b. i pð
 af af hello b. x. j kørslag, rørdall aut samleickt.

I læreims Attunge

112

Af holme iij marða b. b. x. ij kørslagh
 af indra heriom. øres b. [oc bardh j heriom gaß ij øyrer b. x. . . .]
 af xridriksmelle iij thueite myøls. b. x. ij enßa
 af mittita marða b. oc gl. fleppor f. liger till mykin næra loß
 af breßkom iij aura b. b. x. øre
 af florgo øyres b. } aut
 af eidhe øyres b.
 af morð iij aura b. b. x. øyre
 af naruit iij aura b. b. x. øyre
 af læreime iij øres b. b. x. øyre
 af flungunese vj aura b. b. x. øyre b. x. ij øre
 af flungunese øyres b. som herræ Æfil xiß af pæder anbørnuffni

I Straums Attunge

Af wage gvij aura b. aut
 af Eiß j seßkenom gjj aura b.)
 af holtom j øres b.) aut
 af øgra reidarstodom øres b.)
 af nædra reidarstodom j mr.) er sigurder bratter lauß
 [Sæßkiasæter allt dughir till sætra]

af grytene j prestg. øres b. j b. x. j øre
 af wiß ij øres b. j engnaxyrde b. x. iij aura
 af sætanese vj aura b. er herræ zinner selde b. x. j mr.
 af kornasætre vj aura b. er olaxuer huiter gaß aut
 [af yßtra bø j igna xiorde ij aura b. b. x. pð }
 af flialgobolstadh øyris b. b. x. iij thueite } haßua theßsom jorðz
 om xylgt prestane a
 grytene till oretta]

113

I Ness Attunghe

Az dale øyris b.

az nædra dale j ißgiorde j mr. b. er raguvalder gaz

az sodgom øre oc vtt myøls b. x. øre er skipt vti westastade med presten
a grytene

az lungeid j øres b aut

az stazeime viij thueite. l. b. x. ij enßa

az remeime viij thueite l. b. x. ij enßa

az halfage viij. thueite l.

az stoßkom ørf. l. er barder gaz

az nese v. pen. f. er barder gaz

az xlataa iij thueite l.

az Eyllingom j vtt myøls oc iij thueite

az ormeime xv pen. l.

az ßæen

az ßrindo h. øre som sira sæbiorn validus gaz b. x. ij enßa

az jndre ßorgo j øre er berdor preßter gaz

114 az thornwikom vj spanna l. j larænazirdi vel ness attunge

az breidhowik ij aura b. b. x. øyre er byt vti f. . . ll . . . sæter i vidhøy

Nota Anno domini m^ocd^olx octauo giordom vn Erkebiscop Olaf &c. och Niels
jonson sofnapreßter j økerøy jordapßizta medh haluad amundson swo ath wij
ßulle hazua az honom en markerboll jord lagt och bält er kallendis strande
liggendis j bøltingrøy sofn, som artliga renther eth Eyrslag j landßkull &c.
och skal forser. strande ligga helzthen vnder domkirktion j trondeime. och adra
helzthen vnder preßtagarden j økerøy &c. Schal for^{ne} haluad hazua az off
ather zøre ader nempdom strande ij markarboll j yßterim jnan zøre ana
medh allum luthum Som brex ther vm giort er jtherligere vthuiser. Och er
samma brex lagt j baße closter till gömßæ Thij ath thet er baße closter an
rørende vm notro jordaparta som conuentus bytta medh adernempdom hal-
uad &c. actum Nidrosie Anno vt supra decima 4^a die mensis May

I bylingrøy Attunge

Az soleimom j øres b.

az ßorpo j vtt l.

az hiællasætre øres b.

az raudhamold xv. pen. l.

aut

er østein broße lauff

af updølo vij aura b. } liger til fiste hyll
 af hunanese øres b. } b. x. forlag

af elgisaa iij aura b. b. x. j øre

af berge øres b. er pæder anbiorsson xit herre Eftille

[af bylinggøy h. mr. b. er thore theiste atte. b. x. halx mr. ligger till
 selueide [Item xengom wj eith markaboll af saga gunnarssyni j
 sama iordh b. x. viij aura ok xengom wj honom her j geen fore
 ix aura b. j sæthre x. j mr. oc vuthe wj honom till leigho vnder
 sæther biarmaland och halx tweit smør]]

[Item j wiit nest siliefnes eit øyres b.]

[af xuglasæthre j markabool [som iornw biørus dotter lauk j horz
 dømme]]

Item nota at anbiorn sweinson lauk erkebiscop olaff trigia aura booll j sonne-
 bostadom j bylinggøy sofn fore abrot sin

J westnæss Attunghe

115

af westnæss iij mr. b. oc j mr. b. oc all xe øyn medh som Erchibiscop
 Alfac fæpte vnder sladen x. jordaparta j bø rokneim oc manessaas.

af sætre ix aura b.	{ [thetta sama sæthir fæptom wj bort j byz- lings øy medh sage gunnarssyni ok skal hazua biarmalandh till leigho vndher sæ- ther xore h. tweekt smørs arligha] halx tweit smørs aut
af hoeime j mr. b.	
af biarmalande iij aura b.	
af rektale vj øres b.	
af xlatnom mr. b.	
af xrodastadom j øres b.	
af sydra ase iij aura b.	
af færgo j mr. b.	

af øfra asyn iij øres b. b. x. [iij aura]

af nædra asyn all eign er gnyrida a vestadom gaff [bngt x. færlagh]

af stoekalande j mr. b.

af beriorryode vij aura b. } er-pal palsson gaf

af nørdrass xi aura b.

af hellasætre ix aura b. b. x. ij forlagh

af nerdheime ix aura b. b. x. forlagh

af færsæime xxi aura b. b. ij forlag oc ij fæppor f.

af riupadale ij marka b. b. x. ij forlagh

[Item kopte vj erchibiscop aslað Anno domini medzlvij halz marka
b. i riupadall. b. x. h. Þyrlagh. af arne bardson.]

Nota at magniða anbiørns dotter lauk herra thronde j abrot sin allan
erlendzgarden medh vuder budom loxtstoffum oc allum flezuom vp
a bada sidhor

116

I Sundz Attunge

af tautro nørðra g. xij aura b. b. x. vj aura
af iðareime øres b. b. x. hudh ¹⁾ [j øyre] er byt i strand
af midiosunde xij aura b. oc xij salb f. b. x. ij salb ²⁾ iij aura
af hegðalom j vtt l.
af røysatre j oterøy ij aura b. aut b. x. j øyre
af vgluvið j oterøy ij aura xv pen. oc xij þeppor f. oc øre ber botz
olfruer gaf b. x. ij øyre ³⁾ [ligger till raðnes]
af biorksetre vj aura b. xxx. þeppur f. j bylinggøn soðn
af sandøy j øyre oc iij þeppa f.
af hantaaam j øre aut
af rikisfiord all eign 'gaf sira sigurder gauter
af hareime [b. x. iij øre]
af soleime [b. x. j øyre]
af hegðalom nædra suo mykit sòm pæder anbiørnsson atte oc han
lauk herræ Eðille
[af raðnese [iij aura bool] b. x. iij aura sòm botolffuer j raðnes
lauk Erchibiscop Aslafe i ff. rekning
af vglauk ij øres bool sòm same bototolx lauk erchebiscop aslaa j
firkin rekning b. x. j øre]
[[harnes halxt b. x. ij Þiorlag]]
af sporseime vj spanna l. sicut habetur prenotatum j øresfiorden i rawmsdall

117

I Stjms Attunghe

af kyðsetre iij aura b. lp. f. oc x þeppor f.
af thornæse øres b. oc vj þeppor f.
af vallom j wagøy j mr. b. lp. f. oc v. þeppor f. b. x. øre
af kambs vage ju af stim aut j þoge

¹⁾ hudh overstreget.²⁾ ij salb overstreget.³⁾ ij øyre overstreget.

I nördralutanom Sunnmøra fylkis

I haarhamars fl. sofn

Að longuin vj manadamata bol
 að longyn vij mǫ mǫ b. [þet fylger haðon sigurdzsson oc gidzflamenn]
 að solbiorgom flóor ij mǫ mǫ b. [[thet fylgher haramars fl.]] nota
 [að fiarþópt giii mǫ mǫ b. j syðra gardenom er *biorn víkuerfle 118
 oc gyridh kona hans lufu herra olaque Erchibiscope fore profast:
 domit som liop vppa gij lød. mr. b. ʒ. mr.
 að flodhambre v. mǫ mǫ l. b. ʒ. j Eyrلاغh]
 [[að rawnar iiij mǫ mǫ b. thridiungr eignar b. ʒ. h. Eyrلاغh]]

I vigrene fl. sofn

Að rorvif xv mǫ mǫ b. h. eign b. ʒ. zemm laupar
 að synese vj mǫ mǫ b. } [fylger haðon sigurdzsson oc vigra fl.] nota
 að gyðasunde }
 [að røynistadhom b. ʒire Eyrلاغh]

I dals fl. sofn

Að foolbergom ij mǫ mǫ b. aut j almerki]

I pæders fl. sofn j borgund

Að sætre iiij mǫ mǫ b.
 að gamaleimom xxvj mǫ mǫ b. b. ʒ. iiij laupar
 að ygnøy ij mǫ mǫ b. [aut ganga j haðon sigurdzssons hesta] nota
 að myrkuasætre iiij mǫ mǫ b. [aut j almerki]
 að jmileimum iiij mǫ mǫ b. b. ʒ. laupar
 að maußeide ij mǫ mǫ b. er ther j eit quernahus [aut]
 að vebolfladum. [ij] mǫ mǫ b. byggt ʒ. pund smør
 að giurue vij mǫ mǫ l. b. ʒ. ij (p. 1) [j Eyrلاغh]
 að heidz mǫ mǫ b. badom g. oð Erchibiscop-Aslac flif svo mykit ther ar br
 till aff sigurde i heidz som breffuit ther om giort vt vijsar er nu
 all eign [byggis huar gardar fore sig fore zimm sald utan the iiij

1) ij sp. overstreget.

mā mā bol som modher hans atte oc hon gaff och lauk vnder er-
chebiscopstolen [thessin iij mā mā b. vnthe oc stadfeste arne sigh-
urðzson vnder stadhen swa som brex ther um bewisar]

- 119 af siduikom x mā mā bol [bygt x. þorlagh]
af huerysnes ij mā mā b. [bygt x. þð smør]
[[af fulewaga b. x. ij hudher lag xør till cristz ff. j borgundh]]
Jon mok oc hustru ragna sælðo domkirkionne fore tiundh eith kyrlagh arlege
i adernompde fulewaga

I flodynar ff. sofn

af flodyn vij mā mā b. b. x. hudh

I watna ff. sofn

af tænnaxørde x mā mā } b. b. x. x sald ff. [liger till laga werpe
af eiduik x mā mā b. } [b. xore iij laupa nw]

af slungestadom xij mā mā b.

af watzeid aul

af helgolande ix mā mā b. b. x. lp.

idem quod
prius

[af slungestadom som arne xinnson gaf till nideros domkirkio xij
mā mā boll som wjrdeligh herre Erchibiscop Aslak xormeruadhe af
honom oc ein ødhagardh som sæther heiter]

120

I aura ff. sofn

af xyllingi viij mā mā b.

af xaußa v mā mā b.

af eideime ij mā mā b.

af brunastadom iij mā mā b.

af sortubeffe j mā mā b.

af eiduik xviij mā mā b.

af solbiorgaffor ij mā mā b.

[Item halxua viit som erchibiscop aslak xet af iwar steinarsson i sæ-
xalle exter hans brodher som sigh sielx thynde a xana fløghe oc
xore andra halxua gaf xorser. wjrdeligh herre honom j geen ringx-
stadha som xorsagder hans brodher gaf j testament longo xør en
han blex dødher oc fljldar hon aarlegha ix hwdher]

Item Strom kœffte Erchebiscop Erik Waldendorff aff Jens Kindsson ligger
i siikioffle then iærd alla b. x. iiij aura aarlige

I øraftogg ff. sofn

Az apala sætre iiij mā mā b. oc laga werpit
[Gliafter twa mata til leigar som my xingo az Kolbion sofn han
xið epther sinne modhor] b. x. p^d sm.

[[Item matrona ragna legauit sancto olauo loco testamenti unam piscatur-
ram salmonum vocatam apallasæter, et dat omni anno unam ton-
nam salmonum item j øre]] Væstrar bygt fore ij kyrilag Sælde ion mok
oc hans hustru domkirkion fore tiund aff harams sofn j theres dagha oc
ther till Sulewagh i pæders kirkio sok i borgund bygt fore iiij huder

I stoladals ff. sofn

Az holte iij mā mā b.
az medalbolstadam v. mā mā b.
[az øfra bolstadam j rimkende vj mā mā l. b. x. j Kørilag som erlender
piak lauk Erchibiscop Aflake x. abrot sin]

ar br

I fløstada ff. sofn

121

az øfra bolstad j mā mā b [ol bygt x. halxua mark]
[az frønsin. bygt x. hudh lag xør till cristz ff. j borgundh]

I sunnizle ff. sofn

Az stædime mā mā b.

I sulta ff. sofn

az hote j geirangre mā mā b.
az veigaberge viij mā mā b. [b. x. mæle]
az eingesætre ij mā mā b. [aut]
az myklabolstad j æmblodale xv mā mā b. [aut]
az biorastadam h. v. mā mā b. [aut]
az eide j mā mā b. [aut]
az ljugwin mā mā b. [aut]
az døxuing mā mā b. [aut]

af vrdini iz spanna l. b. x. vij spann
 af vrdini viij spanna l. h. eign. b. x. v. spann

122

I pæders ff. sofn a strandenue

Af hellefhn vij ma ma b. b. x. . . lp.

[af vpsviðk x ma ma bol som Amunder olafsson lauk Erchebiscop Aflake
 j rekinfkap x. fadher sin halx eign bygt x. j mr. [Item annan
 halx luten j vppsviðk lok gutto brodher bygt oc xirer j mr.]]

I sydra lutanom sunnmøre xylfis

j hadareidz sofn

Af lyngiar xij ma ma b. b. x. iiij laupa

af mastull xij ma ma b. fæther er nw lakt til lyng . .

af jndra vertal j ma ma b. b. x. øre oc verpit b. x. t. lag

af hordhe aut lagt till ffeid

[Nota at symon iðuarsson gaf xore sinna hustru fiell oc sina halx x
 mamata boll j bygge fætre En wij lukom vlx steins kirku viij laupa
 j ræfenscap a hans vegna er iordhen bygd xore ein laup smør
 urlige]

I vlxsteins ff. sofn

Af ffeidhe xvj ma ma b. b. x. viij lp.

[af vlxsteine viij ma ma b. som martein rampn lauk hr. Efkille x.
 abrot sin oc groxua ffeuld som han war ff. ffliduger]

af vlxsteine ytrag. vj ma ma b. b. x. øre ¹⁾ [j lp]

[af dymme bygt x iiij huder och svo mykt som xor atte
 mattes kirka borghundh och wij Erchibiscop Aflaker lagdo till erz
 chibiscopstolen bygt x. j hudh]

af ytra xliodom xvj ma ma bol vi atte stadrin ther xor vj oc vj gaf
 jon hamardsson x. sal sina En iiij ma ma bol xit Erchibiscop
 aflak af Amund arnassoni bygt alt saman xore xam hudher

[af nordre xlodhum iij ma ma l. gaf margreta jonsdotter]]

ar br

¹⁾ Udraderet.

I morffru ff. sogn j bonadale

123

Az særwurh h. garden b. x. j spann

I troff ff. sogn j ærst

Az mæll h. spann

[az færrabretto swo myt som cristz ff. j borgund atte]

I haffelsuiks ff. sogn

Az haffelsuik h. garden. b. x. lp. oc hudh

az rotasetre b. x. j spann

[az midwika atte xør cristz kirkia j borgundh]

I olavs ff. sogn j sybde

Az yttre fcor

I wanixle ff. sogn

124

Az sultar xx ma ma b. [b. x. iij. lp.]

az vidanes iij ma ma b.

I sandz ff. sogn

Az gerde [byggd x. v. lp.]

az rønestrand

az brymsingahaug b. x. hud

az dolzøn iij ma ma b. b. x. lp. oc hud gaʒ arne bardasson under
staden

I herønia ff. sogn

Az hualønjasunde [b. xirer iij lp.]

az halzre fcorpo [b. x. ij hudh]

az halzue nærbøn. b. x. iij lp.¹)

¹) Her nedenfor som Custos: I ytre halzue nomodals

I yttre halffuo nomedals fylkis j birnodale

aʒ landom iiij spanna l. oʒ eign nescitur
 aʒ yggrningh ij spanna l. h. eign b. x. sp.
 aʒ víkingastadom iiij spanna l. h. eign b. x. spann
 aʒ hardangre ij pð f. h. eign nihil solutum
 aʒ staxøij spanz l. h. eign. b. x. j øre
 aʒ hegraholte ij pð f. iiij lutir eignar nescitur
 aʒ smidianese ij aura b. er gyrder jonsson xif stadnom nescitur
 aʒ brattalijð viðh argarda j mr. b. liger til næfra fløger nescitur
 aʒ hælaneff ij luter eignar er haldan jonsson lauf j vtlegð oc iiij pð
 oc xvi mrf j torga kaupit som hr. Eflil kopte
 aʒ flartastoddom xij spanna l. er haldan xorscr. lauf j vtlegðh b. x. vj
 aura nihil solutum
 aʒ bangsfunde som reidar smidz fadir galt. b. x. j mr.
 aʒ heiligstoddom iiij spanna l. er anund dyekn lauf herre Eflille
 aʒ reitawollom b. x. j sp. secundum solitum b. x. ij spann

I Niærdhønyar systlo

aʒ gautwiðom v spanna l. oc iiij pð gaʒ pæder a moe
 aʒ flutilsnese h. spann xiordunger eignar j spand
 aʒ lekones iiij brødraparta som styrkar søkte vnder stadhen xore tirkio:
 gardz spell. b. x.
 aʒ lekoneff. b. x. ij spann thet som Erchibiscop Aslak xif aʒ amundi
 beinktzssyni xore xiff
 aʒ holande ij spann ij lutir eignar j straumenom
 aʒ thiodleidhanese iiij spann ij lutir eignar
 aʒ xossaam iiij aura b.
 aʒ raznazyrde spanz l.
 aʒ nædra vidom ij pð f.
 aʒ øfra vidom pð f. aut
 aʒ gerdingg h. spann er symon næʒ gaʒ
 aʒ lidhum h. spann
 aʒ wage pund f.
 aʒ siætneʒ pð oc ij spann oc j ørre aff ørien persson som han gaʒ . . .

aʒ funde ij þd f. [thetta ho . . . an herra olaf andre]
 aʒ aʒerwiʒ spann
 aʒ raudwiʒ ij spann xiordunger eignar
 aʒ ʒaldeime ij þd þridiungr eignar er symon neiʒ gaff
 aʒ mulaʒtadom iij spann thridiunger eignar
 aʒ fundanase þd jampan vid salisneff
 aʒ hambre spann thridiunger eignar
 aʒ raumaʒtadom pund jampan b. ʒ. h. syre aut
 aʒ hualoy þd oc ij spann h. eign
 aʒ thraʒlaʒyrde spann xiordungr eignar
 aʒ diupawiʒ iij spann oll eign vid agʒa
 aʒ ʒlaʒtengiom spann xiordunger eignar j ʒold aut
 aʒ ʒagneide spann h. eign j salenom aut
 aʒ ʒaraʒtadom iij pund h. eign j oʒeroy. [nota at herra olaf haʒuer
 thet heʒdat]
 aʒ moe iij pund ij luter eignar j jodh
 aʒ grannohalʒe xviij mr. f. aut
 aʒ hualaʒyrde iij spann oll oc aller hualuager oc var ther mot lagder
 vga buder
 aʒ biendale spann vid varoy
 aʒ waroy viij spanna l. er lauf margreta ʒ. all gerdir ʒinar som gambla
 regiʒtrum vt wiʒar En herra ʒʒil ʒepte ſwo tha han haʒde um
 buð nierdoy ʒʒ. at han ʒoʒgde iij spanna l. oc preʒtbordet andre
 iij spanna l.
 aʒ ſleine ix aura b. er aʒʒuar oʒteins hognaʒſſonar luʒu vnder ſtaden
 b. ʒ. mr.
 aʒ ʒoldareide ij spann er ſira iʒʒuar lauf j tyondauerð
 aʒ vplog vj spanna l. oll eign liger till ij aurida ʒiʒi oc j lagawerpe
 er ſigrid beʒſadotter gaʒ aut
 aʒ aʒerwiʒom vij spanna l. }
 aʒ langathofo ſpanʒ l. } er halðan jonʒſſon lauf
 nota at all arnoy hoʒrer nu ſtadnom j niðr. till thy herre [erðibp]
 ʒʒil ʒepte aʒ brynide ʒolbeinʒdottor ij lutena En thridiungen ʒiʒ
 Erðibiʒcop aʒlaʒ aʒ kirkiune oc preʒtenom j niardoy oc gaʒ ʒore
 ij spanna l. j reppom som han ʒiʒ ʒoʒ aʒ ʒerʒwalde ſymonʒſſyni
 [aʒ . . .] . . .

127

ar br

. . . ores . . . i Ewindstad gaff Jon arnasson till sancte oluff for . . .
 . . . hofstruen hans

[Nota at Krossnes høyrer torga godz til som ligger nær laughe j noz
 medall]

az . . . sneff i flatanger b. x. ore som wij archibp. g. fengom . . . j
 aalaberghe som breff ther om wtwiiser

128

I øzra halzuo nomedals xyllis

eidhet

az griotzsetre oll eign b. x. øre
 az berge iij spann oc øyre. b. x. spann
 az griotmoom. v. aura b.

wpa eidet

az mytflaberge a eldeide b. x. mr. oc serdeilis øyris b. som Erchibiscop

ar br

Alstæ xit az estill a bomarpe b. x. j øyre er nu jorden partalaus

az fflatom spann oc øyre. b. x. øyre
 az valdastrozue mr. b. ij luter eignar b. x. j marf
 az leiro vi aura b. b. x. ij pð f.
 az biort iij spann f. oc mr. b. b. til slattar x. ij aura
 az veigheime spann oc øyre b. x. j spann

az litla aa vj aura. b. medh hundetgom eingiom. b. x. j spann
 az swidinngi vi spann oc xij aura f. oll eign. b. x. marf

129

az audne iij spann oc øyre oll eign b. x. spann til slattar *[vpp]

az mytloslid v. spann mr. s. oll eign b. x. marf
 az haugom v. spann oc øre oll eign b. x. h. marf
 az hildeime x spann oll eign. b. x. marf
 az vigloe v spann oc ij aura b. x. j spann
 az gagnese spann er thorberger galt b. x. j øyre
 az gamalzyrde spann aut j almerfi
 az vanabue øyris b. b. til slattar x. j øre
 az storeime øyris b. lauf jon bardasson b. x. ørt.
 az hamarøyn var flipt j litlaberg. b. x. j spann

II Theffar jorder lufu arzuar østeins hognassonar

az moe xij aura b. oc xj aura b. er ragnilda østenff kona I. j thons
 dawerd

az riisfuit iij øres b. oc iij pð er vilialmer xlijs lauf b. x. ij ørt
 az xladensnese spann f. oc spann er vilialmer xlijs lauf b. x. øre

af hramme xiiij aura b. b. x. xviij mr. f.
 af øzra roðheime ij spann. b. x. v. ørt.

Þessar eignar lauk østein a granda j tyondawerd

af holande spann f. b. x. j spann
 af velle spann oc ij øre b. x. øyre
 af mykka amdalom spann oc ij aura
 af thingeime aller nedrag. ij spann oc ij aura b. x. ij aura
 af øyia j grandagarde ij spanna l. b. x. spann
 af medalhusom vj spanna l.
 af medalhusom spann er broder Jon bostinger gaff b. x. v. aura
 af medalhusom xij aura b. er østein lauk en *østein jonsson selde spanz 130
 l. ther or en xader hans lauk ader ther or pundz l.
 af soene ij spanna l. er margreta gaf aut j almerki
 af roost ij spanna l. b. x. ij pund f.
 af berge j hunnar soen øyris b. aut j almerki
 af skatalande ij aura b. j døderasom vppa eidet
 af doon spanz l. aut b. x. j øre
 af ganzamo xij aura b. b. x. j mr.
 af soolbergom
 af altum aut

Eidhet

Haloga land

131

J herøyia halxrylle oc Alastarhaugr systo

af hønholme ij spann h. } eign
 af øzra bøs ij spanna l. } b. x. spann [j myndo xiordunge]
 af hualnese ij spann ij lutir eignar aut
 af brozøn ij spann b. x. j pund }
 af herstodom ij spanna l. } j herøn xiordung
 af therno spann er andr. prestr j raudoøn gaf b. x. spann
 af afre ij spann oll eign. b. x. j pð f.
 af sandakrom ij spann. b. x. pund f. }
 af fleizstodom spann b. x. pund } j nesna xiordunge
 af strond spann b. x. h. spann
 af breidowik spann oc xviij mr. f. thridiunger eignar vid kopardale b.
 x. pundh

af floge iij pð tridungr eignar b. x. pund

af vatnadalom iij spann oll eign

af blisatre h. spann

af haukanese iij spann oll eign

af halse spann er moder sira hareks l. b. x. pund

af selzosse j spann xiordungr eignar aut

af kulastadom viij spanna l. b. x. ij spann

af moar viij spann b. x. ij spann er jon einarson lauk herra thronde
Erchibiscope

af hysting v. spann oc pund er peter niclasson gaf b. x. ij spann

af vik pð var j spann

af thormodzvelle ij spann er haluarder galt. b. x. pð

af fleix pund aut

af hamanese vj spanna l. er nu b. x. ij spann

132 af stadhalande vj spanna er herra hafon l. b. x. h. spann aut

af sudervik spanz l. b. x. ij spann vid alastarhaug

af dilkastadom ij spanna b. x. h. pð j radund

af arnastadom ij spanna l. er gunnar Kane oc hans hustru gyrida gaf
suo vnder staden

af grunnaghrde iij spann er xorne hion gassuo

Nota at thiottan all hoyrer sancte olaffuo till xorst

af naedztæg. xviij spanna l. all eign

af midg. xxiij spanna l. all eign

af æstæg. viij spanna l. all eign } liger her till alt nordra sanduer
oc margar øgiar ther medh som j ero seluer oc buhage oc sledahol-
men er j smala ganger

Item ager thiotta allen flogen Innan at auso o vtan at strauenenom
a bædhi londh

Nota at herra olaxuer Erchibiscop xit thiotto oc telgareim af herra
ellinge vidkunnaßyni xore gull oc sylr som han vt lagde xore han
tha han var xangin j einglande och er nu all thiottan bygd x. iij
l. smør eller iijc. xit till gildz

[Item af thiottone svo mytit som thorleff ellingxsson atte oc Erchibi-
scop Aslak xit af honom vnder staden j nidros

¹⁾ Hertil henføres ved Streger, foruden de her antydede Navne, ogsaa
hysting.

[Item af lauzøy swa myt som pedhir olafsson erzdhe laghliggha exter iacob pedhirsson sin son han gaf j testamentum undir stadhen

[Item mytlabolstade j sionen som aslaß gultormsson galt]]]

Notandum. In scripti verso folio habetur Af nørðra bolstade j myndu xiordunge b. x. spann. ther ber tostein torsten kws indthet aff queratur ab ipso quod habet procuratorium i alastarchaug.

Brønnøy Sogn

133

A Sønnpnenne

Af sandom j sundz soen iiij spanna L. er wilhelm j torgom oc hans hustru brynilda gaffuo b. x. h. spann er nw p^d

af steine x spanna L. oll eign. b. x. ij spann

af sømpnhøzde spann leigoburd. b. x. spann

af xriesteidom iiij spanna L. h. eign. b. x. spann } j vika soen
er nw j spann

af grioteime vj spanna L. b. x. ij spann liger till godh }
xiste aa som bygd er x. spann } er nw j spann

af vijk ix spanna L. er sira jon bnrleibein lauk i tyonda werdh b. x. spann xylgir konongr, oc presten

af witom iiij spanna L. b. x. pund i weighe

af bō v spanna L. er sira izuar a vatase lauk j tyonda werd herre pale b. x. j spann

af daler nørsto x spanna L. oll eign aut nihil solutum

af xiellarsøy ij spanna L. oll eign b. x. h. p^d til torghæ

af onarøy ij spann triidunger eignar b. x. h. p^d til torga alt saman

af ottorgom j nørdrag. viij spann h. eign b. x. ij spann baade . . .

[af sundæ xij spanna L. som wilhelm herbrandzsson lauk erdhiscop

Aslaß x. lx mark haløyfla b. x. ij spann]

Nota ath torlaß ellingson gaff sancte olaff ena jord som hæter vagh

[Skal hustru sigridh torleffsdatter xylge i sin lifstidh. oc falla sidhan under stadhen som breff ther vm giort watter b. x. ij spann]

af harme under breffo h. spann som hogne prestf cosma galt halz 134
eign aut j almerki nihil solutum

af agsetre h. spann

af biliffkogom vj mr. oc ij p^d s. } aut j harme

af eidom ij spann

af valdasuitom ij spann

az hualøŷ vj spanna l. oll eign b. x. ij spann nihil solutum

az nordziardaneſe h. spann nihil solutum

az telgareim alt zij spanna l. oc alt hysſings wer er thet got ſelueide
b. x. ij tunor lyſe b. x. iij spann ottan . . .

az moe vij spann l. h. eign b. x. ij spann er nw ſp.

az lundom ij spanna l. b. x. h. spann

az hegſtraume iij nætiaſtædhe i harme nihil solutum

queratur a az nørðra bolſtaðhum j myrðo ziordunge. b. x. h. spann
thoma

iſſuerſſ. [az ſæmneſe j brunøŷ ſoſn iijj ſpans l. er ſolbein vilialmſſon gaſſ til
ſuarta brøðhra Elſter j nidr. en prior magnus harcleiſſui vnte
theſſa iord domkæ. j nidr. cum conſenſu ſuorum fratrum [Item ziſ
erchiſcopr Aſtaſer bott aff ogmundh beintzſſ. forſcriznom ſwæmz
neſe viij spanna leiſho at xorno exteſ thŷ ſom hans breſſ theſ om
giordh wattæ]]

halzt zyl-
ger ſtaðhen
b. x. ij
ſpann

I weigo

az ŷlzuinge iij spanna l. b. x. spann

az gudleiſs wagom iij spanna l. er gudbrandr gaſſ bygt x. ſpann oc
pð. er nw spann

az ſundvallom iijj spann er pal vagaſſalm gaſ. b. x. xxx ffiff er nw
j spann

az xæreſætre ij pund oc vj mr. ſ. b. x. pð liger til ziſſe aa ſom hei-
ter optøla b. x. j spann

135 az hognaſætre ſpann h. eign b. x. vj mr. l.

az neſe b. x. ij pund

az vigasfeine pð j xorraede

az igarøŷ nørðra ſpanz l. b. x. pund

theſſar jorder atte knutzkirtia j harme

Abølit j harme iij spann

az dilſtaðom v spanna l.

az brekko xviij mr. l.

az nørðra huſom ij spann

az mid huſom ij spann

az hognaſtaðom iij spann

az raudhællø spann

nihil solutum et illis

I Raudoðýjar halgrylle

136

af thridnom af husðýiu víij spanna l. b. f. lǵ zist oc íij spann smør
 faller h. landvordur af varzellom
 af sandom j thridnom víij spann. b. f. lǵ zist oc íij spann smør faller
 h. landvordur
 af ærøij íj spann
 af niasøij vj spann raudoðles fylger thessare eign h. sydre bær b. f.
 íj spann
 af onðij xvíij mr. fat j íj spann b. f. h. spann
 af giesviðom íj spann íij luter eignar aut
 af zindrepoðyrde íj spann settunger eignar var b. f. pð
 af amidianese spann b. f. pð
 af bolg[ene] spann liger til selueide
 af ofom h. pð er arne gax liger til zistebekkr
 af øñiafunde spann jn af stutto b. f. pð liger till goder vtroder
 af vigdeild íj spann j gildastala soðn aut j almerki
 af brattalande spann ziordunger jn af luderøij aut
 af sundøij íij spanna l. j raudoðj soðn b. f. íj aura
 af alder v. punda l. var b. f. spann j luderøij soðn
 af vallom j miolo soðn b. f. pð er gertrud sigurda digra fozz hystir
 gax stadnom
 af tuinafuit b. f. pund
 af zeauge íij spanna l. íj luter eignar er clemett izuarsson atte b. f.
 spann
 af harigrðal vj spanna l.
 af indyrriom íj spann er olaz nicliffon lagman j nidr. *felde herræ
 Eðille

[af bolghene v spanna l. oc xvíij markir smør som ff elsebø
 medh sina sona samthvætt lufð Erchibiscop Aslað b . . f oc
 flipte wi thesse iord oc s a som liggia badhe j raudoð . .
 . . . her ion paalffon i swa mytit som prestbolet agher j ludherøij
 epter thi som brex ther um gord vt wisa]

[af gerðhøij I Raudoðhøij soðn halz eign b. f. j spann]

137

ar br

I bodiniar hyslo

az mioldom ij spann h. eign
 az zestivage pð oll eign
 az valavik ij spann b. x. spann
 az mytlabolstad x spann h. eign
 az mytlabolstad b. x. ij spann er aruider jngieldzsson gaf Erchibiscop
 Aslak vnder staden oc ij andra jorder medh
 az huastadom vij spann h. eign aut
 az ronevik iii spanna l. er cecilia herbrandz dotter xit stadnum b. x.
 spann
 az straume iij spanna l. var her xiri gezuin hielsuoller
 az adrum g. a stadren ij spann aut
 az zinnones j miold
 az rexuolle spann ziordunger jn ffra bodin aut
 az stuxrar vj spann aut vid zenes
 az hualuagar spann attungr eigar aut stendr a Trosshus oc cecilia
 herbrandzdotter gaf ther or iij spann h. eign
 Item az hualwagha ad relacionem anders audonssons gaff til domkkn^e guttorm
 todrsson thet han atte ther vti. oc gaar az i pund aarligha. Anno xcix.
 138 az lidingar viij spann oll eign. b. x. h. mr.
 az adrum gardenom ibidem oll eign. b. x. spann
 az hoys morf spann
 az nordraftad. ij spann ziordungr aut
 az giellings wage h. spann tridiungr aut
 az sande spann settungr ligia til ij øyar ganga i dñr oc eguer aut
 az hegsetre ij spann oc h. spann j adrum g. b. x. pð
 az breiduit nædra spann settungr b. x. pð
 az zauskom iij spann ziordungr
 az klungersætre xj spann oll. b. x. spann
 az zagnouik ij spann tridiungr b. x. spann
 az zuronese iij spanna l. er herlaugr holmstenson
 lauk vnder staden. b. x. iij pð smør
 az langawage h. pð liger til flogr oc lagazist

ar br

az miones
b. x. j spann

I bodina sofn

b. x. mr.

I salta

aʒ draga eide h. spann h. eign er til ʒiffi oc ʒoger }
 aʒ midbør h. spann ʒiordungr } ʒ saltadal
 aʒ nædʒstabœin spann l. b. ʒ. ij pð ¹⁾
 aʒ ʒuernbergi vid setʒaa h. ʒvʒ lutr or ollo bergeno ʒaʒ erifer raurd
 en sidan lauk thorbergr eriksson spanʒ l. b. ʒ. ij pund
 aʒ setʒaa allen vestra g. b. ʒ. ij pð
 aʒ øʒra setʒa ij spann oc ij spann er thorsten thoroksson galt j hor-
 dome

aʒ holigsladom vʒ spann er olaʒ nielisson selde herra ʒkille
 aʒ sandʒsetre spann er øuinðr a leinnese ʒaʒ hinom helga østeine.
 jn aʒ hiartøn

[Item aʒ jndræ ʒawſſa ij spanna leigho er ʒaʒ guttorm olaʒsson oc
 torstein thoroksson hans erninghe samtyktthe.]

aʒ miosunde h. spann
 aʒ ʒilufætre spann h. eign } j bedianom
 aʒ ʒepstadom spann

139

aʒ ʒellingar øʒ ʒiordunʒ ʒat j spann. b. ʒ. pð
 aʒ exio ij spanʒ l.
 aʒ rangasætre h. pð
 aʒ strandar er eilixuer matlaus ʒaʒ liger til ʒiffe } j bodina soʒu

aʒ hernese øʒra g. ij spanna l. b. ʒ. spann
 aʒ ʒorundʒʒyrde spann.

aʒ vpsalom spann

[Aʒ hunastadhom vʒ spanna l. h. eign. b. ʒ. j mark
 aʒ hunastadhom ij spanna l. som Agmundher rimbæ lauk } ʒ salta
 ʒrchibiscop Aſlaʒ. b. ʒyrir ij pundh

[Aʒ ness ij spanna leigho som nuw ʒeyllar ij pð , som einar steinwʒʒ
 son lauk ertibiscoppe Aſlaʒe ʒ. abrot han lagh medh ij ʒyfra

aʒ ʒiffewoghe spanna l. b. ʒ. j pð som ʒde einar lauk ʒ. sama abroth
 &c.]] Item anno lxxxveto gaff helge biornsson i testamentum til dom-
 kirkionne ij spanna leigo j sama ʒikewagh oc gaar aff ij pð i landskʒyld,
 huſtru margreta i luta oc stodh til fore off

¹⁾ l. b. ʒ. ij pð. overstreget.

I Steigar sýflo

- af mykklabollstæð ið spanna l. oc thríðingun gæf jingegern
 thorbjergsdóttir b. x. iij spanna er thet viij spanna
 af saure spanna [b. for h. pð.]
 af berge viij spanna h. eign b. x. spanna
 af boun xvj spanna oll eign b. x. ið spanna
 af fleidanaustun iij spanna l. aut [b. x. h. pð.]
 af gyltsætre spanna b. x. h. pund
 af hauge spanna b. x. h. pund
 af steinslande iij spanna trídungr eignar b. x. h. pð.
 af funde ið spanna l. er germunder l. b. x. h. spanna.
 af riotnese b. x. spanna
 af alastæðhom b. x. h. spanna
 af haukæsom v spanna oll eign
 af vtaftróm ið spanna xiord. aut
 af iguldale iij spanna h. eign
 af hialmsæinge b. x. h. pund
 af husastæðhom ið spanna. j huatueri settungr b. x. h. pund
 af nese iij spanna b. x. h. spanna
 af oddom spanna h. eign. b. x. h. pð.
 af eisofyrde ið spanna h. eign
 af selsøn spanna i huatueri
 af mykklabollstæð ið spanna er sira peter j throt l. b. x. spanna
 af kaunsvit xvj spanna oll eign
 af ramstæðhom pð. xat j iij spanna aut
 af huitabø ið spanna h. eign
 af breidvit spanna h. eign
 af dragavit ið spanna
 af eidzfyrdæ ið spanna
 af holmautka spanna ¹⁾
- I steiga sofn
- j hamarøn
- j lodengia
sofn
- j tielðasundom

¹⁾ Her nedenfor som Custos: af øræzfyrdæ

aʒ ʒragʒyrde h. spann vid breande sund
 aʒ bagangersnese v spann oll eign b. ʒ. spann
 aʒ aranese iij spann oll eign
 aʒ ranaxiffet er b. landʒlåt
 aʒ diupouit spann oll eign
 aʒ ʒeldo ʒ spann b. ʒ. spann er til ʒiffe a
 aʒ lidalande v spann er gislaug gaʒ nædra g. oll eign
 liger til selueide eguer oc ʒiffe
 aʒ bersy ij spann er laut margret a granda
 aʒ widrekom ʒiordunger allrar eignar er cecilia a wid-
 rekom gaʒ vnder stadhen
 [Item aʒ widrekom so mykit som ʒru elsebs ʒrde æpter sin ʒadher
 herra otte remare oc lœt erchibiscope aslaʒ j retta ʒuld medh sinna
 sona samptlyt]

141

I loʒota syſſo j wedersyiom

142

aʒ mastadom ʒʒ alna wadmals tridiungen b. ʒ. h. spann
 aʒ seluagom h. spann er ormer lange gaʒ b. ʒ.

I wargʒoot

aʒ zinnazyrde spann ʒiordungren vid rekeid
 aʒ selazior-dom iij spann oll eign ligr til selweide oc ʒlogr bygt ʒ.
 syre
 aʒ hoʒdam spann h. eign a wallestrand aut b. ʒ. pð
 aʒ ramnabiorgom aller ʒrag. iij spanz l. b. ʒ. spann ligger til egguer
 heiter solen

I knutzʒiorde j wargʒot

aʒ knutzʒiorde alt utan ʒimtungr spanz aut En aʒ allom landwordom
 teker stadrenn iij lute en ʒirkian a borgom ʒimtungen ʒaller ther
 optast viij c. ʒ. ʒ.
 aʒ hynna j ʒrag. ij spann vid moberg aut j almerki
 aʒ moberge h. spann thridiungr aut
 aʒ nappe spann jampan. b. ʒ. pð
 aʒ sandnese spann er gunwor galt ʒiord. eignar aut ʒeller h. hualreʒſt

143

I loyot

az baldreðsladum iij spann b. x. xx þísta iij luter eignar En landword:
or a stadarens lut þalla optafl viij.

az husalidh alt spann eit einz j þange aut

az ytra horne iij spann oll eign vid sund. b. x. þd

az orþyrissøj vij spann oll eign aut b. x. h. pund

az seluagom yttra g. ij spann h. eign b. x. h. spann

az reppom ij spann tridiongen

az ryderstodom vj spann oc þd

az steinroðue iij spann

az fundalom h. eign

az flydiudaler spann

az þo spann leigoburðar liger till } goder þíste beffer

az velle spann leigoburðar liger till }

az andaftader v. spann all eign b. x. spann

[az sandha spanz leigho at þorno oc nu flyðdar eith pund smør oc
viij erchibiscop astat þengom az torsten erlendzson pro iucestu]

144 az handadale vj spann oll eign aut } j steinsþyrde
az þraðotuptom v spann oll eign aut }

az lidh v spann iij luter eignar vid handaberg

az øj þd mindra en ij spann thridiongr eignar

az hauðlandom vj spann. h. eign vid sander b. x. h. þd er til þísta
moín

az ytra g. j smidionwið spann xiord. er gaz jon þleming

az utan fleið gij spanna l. er eliquer breider gaz

az utan flex spann er gunnar j thorgom l.

az alþuastodom viij spann all eign

az jostadom ij spann aut

az ytrewið spann

az jndre wið iij spann b. x. h. pund

az flyluisnese ij spann all eign

az malnes iij spann

az lhyngar spann h. eign

az horne viij spanna l. oll eign jnan at øj

az dale iij spann all eign

af naustavallom spann }
 af kartaxyrde spann } leiguburðar
 af bradztune spann }
 af zinzsladom jndra iij spann h. eign. b. x. h. pð
 af berge spann settunger eignar
 af nædra dale iiij spann h. eign
 af leiknese spann attunger eignar j boðnes xyrde
 af fleide spann attunger eignar aut j holsofn
 af hiartsladom spann attunger b. x. h. pund liger til vtroder
 af bratzzioll spann j boðnessofn
 af wið iij spann thridiungren
 af hegladale pð aut
 af vptolo iiij pundh }
 af jallauelle spann } lauf sigurder prester digre
 af egheimom iij spann b. x. spann
 af vadlom iij spann b. x. j spann er til ziffi eguer oc selueide
 af floklauð
 af pettauð nedztag. b. x. h. pð
 af ramsuð h. eign. b. x. h. pð
 It. all swinsy er goder ziffi beffer
 It. all germarson er got ziffi sæter
 It. all litla eidh

145

[af yzsla sandha j floggstadha sofn a vallastrandh swa mykt som sthl:
 der j spann oc er nw bygt x. xxx ziff oc gaff pedhir holteffon
 domkirko].

It. torgguls sigurdson waar setterswen hazuer giffuet til domkirkionne efter
 sina dagha tre deler i hugland østregarden som han hazuer kapt. It. fiorde
 parten i sama iorde gaff hazuord n. oc hans moder fore honom oc falle on-
 der domkirkionne efter hans dagha,

It. radgrid gunstensdotter hans efterleuerke samtychte tessu gaffue som tor-
 gguwls gaff aahorende per bertilsson, oc skal hon beholda iordena i sina liiff-
 daga, oc falla sidhen vnder domkirkionne, kopebreffuen will hon off antwarda

or gimisto

af winio iiij spann tridiunger j wagaziorðung
 af funde spann h. eign vid boðnes

146

aʒ stratgamnum ij spann oll eign
 aʒ við ij spann er philippus gaff
 aʒ straumnese ij spann tridiungr eignar j onno soʒn

I wage sokn

Aurisnæs all eign for ottan spann leigo som nw rænthar p^d. som presten oc
 kirkian ager i wage som hustru jngeborgh biorn bagges kona gaff for saell
 sina till sancte olafs. b. fore ij p^d.

A fogstrandh

aʒ delpe ij p^d. war spann xiord. b. x. h. p^d.
 aʒ grunna xyrde spann b. x. pund
 aʒ ziffaa iiij spann oc ij teigar j mordauxyrde ij pund vidh straum-
 aʒ aansø h. spann h. eign aut stada aut liger til
ziffaa

aʒ holdøy h. vj spann b. x. h. spann gaʒ jon ribber
 aʒ barmastadarwiif spann
 aʒ þegnaxyrde iiij spann iiij luter eignar } j rapta sundum
 aʒ hello vid roʒnes spann } b. x. xx ziffa
 aʒ helgaland ij spann all eign b. x. h. p^d. } j mole. . . .
 aʒ viðom h. spann thrid. b. x. gviiij mr. f. }
 aʒ laupanstadhum spann trid. j østeinsxyrde aut

147 aʒ xylstodom gviiij mr. f. j østenxyrde aut

aʒ ørag. j strionastadom h. eign b. x. iiij p^d.
 aʒ holdøy ij spann er herra Eðil Eøpte aʒ margreto
 audens doʒtor b. x. j spann } a fogstrand
 aʒ groxuo ij spann b. x. h. spann ij luter eignar
 aʒ sande spann j ørag. b. x. h. spann

I andanes syflo

aʒ stassuer zij spann all eign b. x. jz ziff liger till godher utrodher
 aʒ vndirbiorgom spann thridiungr eignar

af biarnassa iij. spann iij luter eignar liger til myket godh aurida
 xisse oc rødra selueide oc egwer
 af andagaðle er nu byggt

I hlæue syflo oc hoððasegls þroxastðome

148

af leikangre spann xiord. vid hoððasegil
 af norðuiniom iij spann. b. x. spann j vestraat
 af hoðue iij spann xiord. b. x. spann
 af ørag. ibidem spann er gunitðer galt
 af raa v. spanna l. b. x. spann
 af haukanese spann xiiij luter eignar
 af grytinge viij spann oð eign utan konungs teiger b. x. spann
 af sudryggia h. ij spann aut vid manesholma
 af griotzfatre ij spann
 af breidouik ij spann oc þð h. eign oc ij þð vr androm helmingenom
 oleigt

af þkala brekko j vestralom spann aut j almerki
 af sumarøy h. vta spann iij luter eignar vid langanes
 af strengslauzuavage spann h. eign b. x. x. xisse
 af hinnarnese h. spann xije luter eignar. [b. x. j þð smør]
 af nedra g. ibidem vij spanna l.
 af sudrekslande vj mr. oc ij þð f.
 af lijd h. eign af husom oc allom
 af husom thorosatre ij spann ij luter eignar

} j sigridzzyrde

af raudasande h. þð liger til vtroder jn af svartalande
 af bitregsladom spann sunnan j langøyne b. x. pund
 af bitregsladom svo myket som jon marteinsson atte oc han laut Er
 dhibiscop Aflak j abrot sin x. vj mr. gilda

ar br

af faldhoðudnes b. x. spann. [gað olaf sigurdzson]

149

af wagh i wæderøyne b. x. spann
 af arnastada b. x. ij spann [gað gunnar Kane i sith testament]
 af muraunde b. x. ij pund
 af grimastadom j giope. þin vid manesholman
 af salte spann vid hynes aut
 af seluagom j flosøy iij spann b. x. xxx xisse

[aʒ bœ

aʒ læŋ

aʒ myro som liggir ner somar øynne } gullidh war vnder ſladhin i
aʒ hœdall som liggir i ſkogssøynne } hordøme]

Aʒ nykæ all eign b. ʒ. i tunne raſkerA

aʒ nywkæ waagha b. ʒ. i tunne raſkerA

aʒ waagha i ſkogssøynne b. i tunne raſkerA

Aʒ eidhe ligger widh malnes b. ʒ. wagh raſkerA

150

I Thronðaneſſ ʒylke

Aʒ ſannøſſiarlande ij luter eignar ʒiij ſpänn j tielðafundom

aʒ berge ʒij ſpänn oll eign vid thronðanes

aʒ ſamabiargum ſpänn ʒimtunger eignar } vid bergh
aʒ midbiargum iiij ſpanna l. aut

aʒ veſtrand iʒ ſpänn. oc v. ſpänn er gaʒ ragnilda j dale ʒ. ſal ſona
ſinna b. ʒ. h. ſpänn

aʒ gotaſladom h. vi ſpänn er endrid bongul ſelde ju aff raatirſio aut

aʒ nedrag. ibidem ʒviij mr. ſ. oc v. ſpänn

aʒ øʒrag. ibidem h. ſpanʒ l.

aʒ ganzawage ij ſpänn aut vid hardſlada

aʒ vebolſtað ſpänn er ſigurder tinder ʒøpte

aʒ leirnaſgom ij ſpänn h. eign er pæter ʒiøna gaʒ

aʒ ſtreingſlamm iij ſpänn ʒiord oc h. ſpänn lauk ogmunder grade j
thynder werd aut j thyron

aʒ laukhella h. v. ſpänn er jon Erchibiscop ʒøpte aut j ʒeigſ ſundhe

151 aʒ ſetrom j thyron viij ſpanʒ l.

aʒ ſetrom ſydrag. iiij ſpanna l. oc h. ſpänn er ſwein gaʒ h. eign

aʒ ſetrom annan garden iij ſpanna l. h. eign er jon Erchibiscop ʒøpte
aʒ thom a Elgiſatre

aʒ thyron j ʒorſaam h. ſpänn er loket var j ſekta ʒe

aʒ minio h. ſpanʒ l. er andor lauk

aʒ ſleinsʒyrde ij ſpänn er ʒyda a ſundneſe gaʒ ſunnan at erikſ ʒyrde

aʒ Erikſladom iij ſpänn er peter preſter j throt l. ſladnum j ʒaſaʒyrdi

aʒ Heaðaneſe ſydra vel nørðra iiij ſpanna l.

aʒ nædra hardſladom j ʒ ſpanʒ l. oc arnøſſ som ʒonungʒ vmbudʒmen
ʒengo ater ʒ. hampanholma

af wstfrond spann er jerundr ærshibiscop kœpte af thorgylse fœtbrotr
nota at j thyriziorð liger tyri lagazisse som stadrenn a vid tranøyia
austan j seniona la thetta lagazissi serðellis vnder zataburid j thrond-
heme

[Nota at myrðeligh herre oc andeligh zadhær herre Ershibiscop Aslak
zið af niclis absolonssyni halz wœtfore jordh hans som hans zadhær
gaz hanom zrelsa oc heimola zore huarom manne j hordøme oc
war han retter erwingiæ ther till exter sina modhor] ¹⁾

af yriom b. x. xz ziffa lauf thessar jordher jon nicliffon Ershibiscop
Aslak

ar br

[Nota at Ershibiscop Aslak zið thessa jordher af sfru elsebe j thrond-
nes zylki primo laufaziorðh

Item hardbakka j casaziorðh

Item strond j qwidhio ziorðh]

[Item alt wluamit

152

Item geigøyn j geigøyn sundom

Item widret]

I Trumpsar Soku

Af wlxøy spann ziorðungen aut vid hualøy

nota at j grindawatnom nordan at skolagammom ero godh lagazisse
som stadrin aa

[af sandwere thridiungen som Ershibiscop Aslak zið a zru elsebe meðh
hennes sona samthykt narzua oc mattes

ar br

Item sandøy som kom vnder t. i vthlegd af j farll som slo eina
konu i then tidh herra sween j trumps war promest oc konan
zødde ij dødh barn af handauerkom hans

Item gaz sighurdir far vnder domkirkiona swa mykt han atte j sæl-
arøyne tha han gaz war paall biørnsson ner

Item kindar watn

Item floogs ziorðh]

¹⁾ Dette Notat er tilført istedetfor noget tidligere udraderet.

153 Thetta ero sancti olafs jorder j hamars biscopebdøme Primo
 A Kinga rike

Az geirmabn iiij hazseldo b. oc h. mr. b. x. pð rugmyot

A raumarike

Az sydra g. j sundbn j læin b. x. iiij pð malt

ar br az lodheinge xemm marða b. oc Falfshaga som herræ gudbrand haff-
 torsson gaz herræ Aflæte Erchibiscope j nidros oc byorn gudbrandz-
 sson gaz xør svo mykit som han atte

A hadalande

Az morigstædom iiij aura b. b. x. hud

ar br az moldastædom all eign medh quernaftøde utan ij aura b. som bi-
 scopen j hamar ager ther j b. x. ij pund myot thessa jord kopte
 herræ Efil az erif flember En Erchibiscoper Aflæter betalde peninga
 xore ader nemdom Erike

154

A Thotne

Az geilom xvj hazseldo b. oc ij mr.

b. b. x. vj hazselder oc eina hudh

az hakaftædthom

} gaz sira andres a hozue sin

lut En herræ Efil kopte az sira jone hans lut b. x. hudh

az grimastædthom ij hazseldo s. b. x. hazseldo

az hoeime iiij hazselda oc øyres b. x. ix graffin

az konunggrudi hazselda s. }

az Eriksrudi hazselda s. }

aut

az Eodh ij hazselda oc ij øre

az øystra g. j siuafinne vij aura b. b. x. hud er gaz olafuer j huam-
 me oc asgerd kona hans

155

Az lande

Az nese xvj hazseldor liger til sijta xiste som heiter rosshyl b. x. iiij

az leikstædom vj hazseldor s. b. x. øyre } hudher

az bergheime hazseldo s.

af berge ij hafsældør h. eign b. f. iij huder
 af strugnese hafsældo f. b. f. mardfkin
 af thelamorð mæle f. b. f. iij graffin
 af dauhin ij aura b. b. f. ij graffin
 af flammabøle iij aura b. b. f. iij graffin
 af erikstædhom a vestthorpe v aura b. er asa botulfsdotter selde herræ
 Efkille b. f. øre

I snarteimsdale

af øfra noos iij hafsældo vel iij mr. b. meðh querna stæde oc xiffe.
 b. f. hudh
 af tymber aase vj aura b. ther nær Er gudbrand nielsson selde Efkille
 Erchibiscope f. xg tærlag obygt [deilo jorðh]

A byride

156

af swænes iij hafsældo b. h. ørt. mindra all eign er gað omunder
 herræ E. erchibiscope all eign
 af sieime ix aura b.
 [Item biernestadha fkyldar eina hudh]

A heidmarkenne

af engiom all eign er ion endridzsson gað } j stangasoðn
 af reide swo myktit som hustru alitta atte }
 af kampanese h. mr. j flæun er herræ euinder dalasson lauk f. abrot
 sin
 af lunde a faustom xij aura b. er herra øuinder lauk
 af eingiom vid dalh j ringisæter soðn b. f. hudh ¹⁾
 af dalh swo myktit som herræ thronder atte och han gað j testament 157
 af selseime vj aura b. thet zingo torskbrøðher j hambre oc gaðuo f. v.
 aura b. j magalidh af herræ Efkille
 af helgaby a nese x haf. b. er lauk eriker palsson herræ Efkille b. f.
 haf. f.

¹⁾ Her nedenfor som Custos: af dalh swo myktit

az watzsætre iij hafs. er eriker pallsøn xit herræ Eft. oc az biorne
 izuarssyni xit han hafs. b. ther or
 [Az xosseim sigz ath aath zornæ var thet. v. markæ booll oc nu fluldir
 arligha. v. hudir]

I Øystre Dalom

Az ladusætre iiij markæ b. all eign. b. x. mark
 az sueinaby } øres b. j walafofn j soløniom er thorgeir olafsson gaz
 az berge } h. øyre er thorgeir gaz oc och vnder sladen
 az ætre j reindale ij aura b. er sira wale forbroder j hambre gaz
 [az byrkesetre alt som wy Erchibiscop Aslaß wunnom j geen az biscopen
 j hamer b. fore v hudher]

158 Item gaff herre Eiliff Cannuch i trondeim till domkirkionne i testament dohyne
 om ligger i Ringisaakersokn aa heidmarkenne oc han gaff efter sina
 modhor systhor ragnild mattisdottor

A walong j Ringisaaler sokn

Az berge vj aura b. b. x. hudh oc serdeilis vij aura b. som thorstein
 gunnarsson oc bryniulzuer a delini hezda
 az vit vij aura b.
 az øyra brattaberge mr. b. b. x. hudh er gaz sira byørn stember
 az azsætre ix aura b. b. x. hud a brioteime

[Vingrem j gudbrandzdalom

Aff alt bulunghe xxiij aura boll bygt x. iij huder
 az glamastadhæ alt xij aura boll b. zore ij huder
 It. eith engelandh heither flagafladhæ lagde erchibiscop efill till bul-
 unge
 It. rudastadhæ eith engelandh kopte erchibiscop erchibiscop Efill az
 Bryniolz gunnarssyni gar aff ein hwdh
 It. alt hoff bygt fore iij hudher
 It. løfene ein øydeg. ligger helmingen till hørs of helmingen till boro
 It. alt boro bygt zore iij hudhir
 It. alt ørene bygt fore ij huder j warp
 It. hattastadhæ liggir till hørs
 Item døsin

af wingenes gar af ein
Item nysw ein ødeg.
Item furo ein ødeg.

I gudbrandz dalom j øyia oc thrøttene Sofnom.

159

[Oc proone oc mwsdall]

Alt jædhar giij aura b. b. x. hæf. smør
af berge j øyia ij aura b. b. x. ij graffin
af mædhalheime h. mr. b. aut vnder jægøt
af nædra lunde ij marða b. øre mindra som kirkian i þollabo at ther
j b. x. laup

af þaugne ij hæf. b.	[aff audhene vten thet som
af herte ij hæf. b.	biscopen j hamar aghir oc
af dijsarudi xij aura b. er gaf sira gunnar	køpte wi erchibiscop aflac af
af ælðastadom mr. b. j Ringabo b. x. hud	iwar qual oc hans brodher
af nseim alt iij mr. b. }	swaa mykit the atte j audene
af hanastader v. aura b. }	xir j sylz þlaall af j lød. mr.
och en eit audn }	thet me . . . gafwo the xirir
Alt þlogrud som kolbiørn }	sina saall vnder stadhin gaar
halzt selde han herræ Ekille }	af j hwdh]

af lousnes xx aura b. b. x. laup
af nørðra magalijð v. aura b. som herra Ekill xit af Canekanna j
hamar x. selfoom &c.
af jndrag. ibidem all eign thy herræ Ekill Køpte af guttorm jonssyni
v. mr. b. oc v. aura b. af arne Eysenacka

Item anno domini mcdlxx octauo feria sexta in ebdomada paschali war hustru
Euriidh steffansdotter som paal stutz hustru war i commune stughunne med
sinom wenom giorde wij Erchebiscop gauthi henner nöghe vm all thet
som hon atte j magalijdh oc gaff wi henne therfore xx mark, som war xij
lød i sylffuer och eit halfftycke klæde

[Af vzeigstadhun mr. b. Køpte erchibiscop Ekill halzt af olozwe palffz
dotter. en halzt Køpte sidhan vjrdeligh herra erchibiscop aflac bolt
af thorstene palffsyni list. hennar brodhor. ok løjz pen.

Item i haugh mr. b. som thorgeir Eiatilbiornsson xet af torgrimr
som saat a iædhar i iordha soma oc vlofna landþyld oc ther
till løj thorgeir þørnempdir torgrime viij alna mörþlaat klædhe

at iordhen ther sama mr. b. sculo off heldir ætærolauff wæra
ligger j mwsdall]

160 [Æz vppsala thriggia aura b. som gaꝝ willem berdoorsson medh sinna
erzuingia samthyttē. oc annat slikt kōpte

Ætætilbisonsson i same iordh vndir stadhin. b. ʒire sw

hwar luten vm sig]

Item gunnestade halst i ringabo gaꝝ ronnogh einarsson

[hankaall alth som myrdeligh . . . astat

Erchibiscop j nidr. ʒit j . . . exter herræ

towardh vnder stadhen] bygt fore ena hud

aut vnder listade

¶ ʒrone

Æz dalsæg ʒvʒ laupa oc ʒvʒ ørt. b. b. ʒ. iij huder

Item ein gardh j listadha som vʒ erchibiscop Aslac ʒingo aff beint
harnittssyne atther ʒore trotsæter som nw skuldir iij hudhir en at
ʒorno

Item allan sudhre gardhen i lidzstadha som frw adhalez ellings dotter
gaꝝ och sellde vndir stadhen gar æz . . .

æz æluistadom som guttorm a toxtom lauk b. fore ore

¶ luitnom

Æz øʒra sulta iij marka b. all eign b. ʒ. ij laupa

occupatur

æz haraldzsladom ij marka b. er thoralder oc gudrid gaꝝuo vnder staden
oc skula ʒølgia jordenne j sina daga følger thore som sither a forðom
gardh oc ær ærffuinge efter gudrid

¶ huamme

Æz ʒorbrigde skullu luter iij marka b. oc iij mr. b. er erlender ʒet
sladnom ʒ. landst. oc iordar awaro. b. ʒ. ij laupa

ar br

æz kkepstadom øʒra vʒ aura b. oc æz nedra gardenom j kkepstadom ij
aura oc ij mr. b. som Erchibiscop astat kōpte æz guthorme thorgerz
ssyni medh hans hustru samthykt ¹⁾

¹⁾ Her mangle et eller flere Blade, indeholdende Slutningen af Hamars
og Begyndelsen af Stavangers Biskopsdømme.

Þ haddingia dal Þ gersofn ¹⁾

161

af blaðkastadom í rudhúum vj laupa land som olaxner fliguir gaff

j ottranes soðn

As wage h. m₁ m₂ l.

af ristaal spann

af moseide h. ma ma l.

af drimnnefe þ ma ma l.

af gili spanz l.

i þræite ²⁾ sofn

Of grioteime spann

j birkeneffotn

Ar restlande h. ma ma l.

ax biormatnom h. ma ma

i byglandz sofn

Af laupdale spann

i vallar sofn

af sætre i flatalande ma ma l.

j nomelandz sofn

162

Of berge ma ma l.

j særals ³⁾ sofn

Az cesarale j ma ma l.

i geristada sofn

Of hollom iij spanna l.

1) Skrivfeil for gorsøtn.

Skrivfeil for æfaraðs.

2) Skrivfeil for pucite.

3) Vistnok

j ðynastada soġn

af laga ziffeno mǫ mǫ l.

j. a soġn j lygnadal oc lista syſto

Bergwina biscoptsdōme

163

I nordfiordom

af maurine h. eign oc viij mǫ mǫ l. er olaſuer ſoller gaſ vnder ſtaden
er nu all eign b. x. ij laupa en koſ aarl.

af gemlaſtadom xǫ mǫ mǫ b. all eign er gaſſ erlender philippuſſon j
loſno ligger theſſe jord j gloppa xyrde b. x. vij lp. v. laupe aarl.

af hegðalom viij mǫ mǫ l. all eign er olaſ xori gaſ vnder ſtaden halft
kiorlagh aarl. ein ſandh oc v ſkiſſuer b.

af ſoleime i gratz ſoġn xǫ mǫ mǫ b. ſom hildeborg hauarsdotter gaſ
ligger til ſelueide ſom heiter vezſteina halxt ater medh biſcopen j
bergwin

Aſ ſæther aut i niderſtryn

[I Sundhordalande

Alt ænes ſom ſalbe huſtru brynilda ioſeps dotter oc holte ionſſon helz-
tena huart thera ligger till ein ziffe aa wiidh garden oc annor j
morangre ſom heiter ſund oc ein øy heiter ſild oc ther er ſællweidhe
Alt grazðall xij laupa b. ligger till ekeſtogger xuruſtogger oc hellobergh
b. xore iiij laupa

Aſ ſæby j borgund j xylbergz ſoġn ſtar till panta ſom brexuen vthuifa
b. xore ij laupa oc wy erchebiſcop aſlac loſtom alt vnder ſtadhen
alt halxt xiribergh iiij laupa er joar amundzſſon gaſ
af øzratunnene j ylxuis ſoġn laups boll er gaſ ſolbein
alt thyggenes b. x. v. laupa]

. hardangre ſom wij erchebiſcop gauto kapte aff
. b. x. xij. laupa
. kapte wij nw ano domini mōnono af torſteine eſkilſſyni oc
bebrewe thet godz xore then ſumma peninga ſom han war off
ſkyldogger eſfter thv ſom . . . ther vppa geſſuet yttermer mthwiſer land-
ſkylden ſcal han beholde

I Sunziordom

164

af iðuars tune viij mǫ mǫ b. b. Ʒ. vj lp.

af grazle j gratz sofn vj laupa b.

af asanes j holmadals sofn halz eign som thordijs arnadóttir gaff

widh æld-
eray sund

[I nordhordalande

Alt hop gvj laupa boll b. Ʒore iiij laupa ligghir ij Ʒifste watn till oc
ein Ʒifste bættir

alt wifarnes meðh holmom of allom lunnindom

Nota skipte wy Erchebiscopps Afslac meðh waar wyrdeligh brodor bi-
scopen j Bergwen Ʒorser. hoopp wtj torfka som arligha skjldar vj
spann oc war well skipt meðh erchebiscopps stolon, witten the othar-
lighæ godhæ syar som liggia wnder Ʒorser. thorfka]

I Sogne

Az ædrin j lærdal vj lp. b. b. Ʒ. iiij laupa

af sudreime j dal sofn v. laupa b.

af lydrene gvj laups b. aut

af flyckene gvj laupa b. b. Ʒ. v. laupa

af huale ij laupa b. b. Ʒ. j laup

af Ʒiosno j Ʒortune sofn laups bol

af Ʒegdiom vi mǫ mǫ b.

af dale laups b.

af hildulzstodom j haffuersto sofn a yttra Ʒolke ƷƷ laups b. oc ƷƷ
laups b. som herra Ʒin ogmundzsson selde Erchebiscops pale

[az æggio allan synzsta garden i Ʒ

j sogne Ʒ laupa booll ær torgeir

valdrese sef wnder stadhin j nidrose]

165 [. . . ni Amen Anno eiusdem medgroc̃tauo translac̃ionis . .
 . . . imi in cristo patris et domini Domini Aflaci misera-
 cione diuina archipostulati ab ecclesia Bergensi ad sacrosanc-
 tam ecclesiam Nidrosiensem metropolitanam Anno primo con-
 secrac̃ionis vero eiusdem anno xxi^o In crastino beati . . .
 tini episcopi et confessoris dum presatus dominus postula-
 tus grangias Curie sue archiepiscopalis primitus perlustra-
 ret InfraSCRIPTUM RegiSTRUM taliter ordinauit In primis

Koruið

Nota war swo mykt̃ j garden K̃oruið tha wy honom þ̃rft̃ anz
 amadhe En ther war ecke eit þ̃rdigt̃ hws witten stuzwan oc hona
 lothom wy nidertaka oc gora thry wnzar hoghre oc sparradhe oc
 iærnbithadhe som sielfz synis

Primo xvi þ̃r Item e¹⁾

Item ein qwigha oc ein aars gamall stwt

Item xz zaar oc iz lamb

Item iij hæfta oc eit hors

Item x geess

Item vij swiin sma oc stor

Item eina mwllagh oc eit watzkar

Item v grytor iij az them æro zanytter

Item ij gambla fetla

Item ein gamall brygge panna az iij thunnor som wy lotom
 gera alla ny

Item iij g . . . bulster oc alle syndre witten ein oc ther giordis

. . . . erdigha wth az

. hozdalagh gamall oc syndre oc giordes ther az ij godha

. ll patklede

. godhan dwt̃ som bester war giij alua lang

¹⁾ Item e er kun Begyndelsen til næste Linje, som Skriveren, Hr. Gudbrand, först har paabegyndt her, men siden foretrukket at lade danne en Linje for sig selv.

. duſ ſom thet till hørde oc iij andra ſma tholiſka
ther waro

Item ij palldynor Item ein koperkanne iij tinkannor oc e . . . 166

Nota de iuventario af Erchebiſcops garden j nideros er

Primo iij bulſter oc ij j wara egna ſæng ſom off ſielf

Item ein ſtor gryta medh zøther oc ij andra grytor

Item iij reſla medh wnder tielf

Item iij duſa af duſa fiſtonne till thet zorſer. wndertielf

Item iij benke klædhe oc ij benke dynor

Nota waro her hoſſ herræ gubbrand ſom thet ſcrez oc herræ . . .

henrikſſon Lanika j Nidheros

Nota huat ſom nw er meire ſidhan tilkomet j boo eller boſcaps-
thinghom j huario nampne huart heiter eller wara kan thet hazuom
. alt ſaman lothit thiit komet ein deils aff thy ſom zatabu . . .
tilhøyrer oc ein deils af wort eighit ſom wy zørde hiit medh off af
bergwen

Nota alt thet ſom er j ſkorſteins ſtuzwonne j wart eighit maaf
medh hængiande medh ſparlåken huſbonadha a wndeertild gazuz-
om wy . . .

Ueuanger

Nota ſeuanger war ængen awilſgardh, oc the iordh oc iordaparta
bytte wy till off medh abota oc adra fleire oc ſwmpet køpte wy witten
ſwo mykit ſom ſtadhen atte thet zør wtj ſom j Regiſtro ſtander oc
brez thet om giord watta Oc ængen boſcap eller boſcaps thing waro
ther oc hwar ther er j huario nampne ſom huart heiter eller wara
kan thet hazua wy thiit komma latit oc hazua wy latit allan garden
wphyggia medh hwart thet hws ther ær badhe ſma oc ſtoor.

ffanes

Nota j xanes atte ſancte Olaf oc domkirckion æntte nm witten
ſaallhuſen wiidh ſion, tha af thy at welboren quinna zrw Elſebø herræ
otte røymars dotter waar zranka gaz markaboll thet wtj,
oc off thyecke wara off beſt at hazua thet ein awilſ-
gard, zore wor ærand zorum thet fram om winther
dagha ſom mykit er oc beſynderligha zore zroſtonaſit oc

thy by

- 167 jorðh oc iordaparta som brex ther om giord watta oc ængen
 flap eller boscaps thing waro ther en huat ther er . . .
 huario nampne huat heiter eller wara fan thet hazua wy thet alt
 Komma latit ein deils æz wort eigit oc ein deils æz thy . . . taburit
 tilhøyrer, oc smu mang hws ther æro thom hazua wy all saman las-
 thit ther wppbyggia bade sma oc stoor

Sundnes

Nota war swo myktit j sundnes tha wy gardhen anamade war
 anno domini medgxxvij

Primo xxiiij garda þor

Item iij qwigthor oc ij wnga stuta

Item v þalzua somar gamle

Item xxiiij sauder oc x lamb

Item viij swiin

Item ij hæstar

Item buløgar nazra lia sigdar reipp sylior trogh byttor oc þyrnor
 oc annat þrapp som boschapenom tilhøyrde oc nar som noþot ther æz
 hazuer warit wthnøt oc zorderzuat tha hazua wy latit Komma annat
 nyt j stadhen j geen exter thy behøz giordis j huario nampne æz thessæ
 forser. som huart zore sigh ware funne

It. ij gambla bryggekatlar thar lotom wy gera ein ny æz

It. ein bukettill oc ij smatetta

It. iij syndroggha grytor

It. . . . bulster gamoll oc zorderzuadhæ oc ij høzðalagh

. eit gamalt ætlaðe oc ij gamall lafan

. ij gambla þannor

. ein mwlløgh oc eit watzkaar

. the twa noþot oc then tridhie lithit

. nw j huario nampne huart heiter eller

. thet hazua wy alt saman sørøkat oc thiit Komma

- 168 latit ein deils æz thy som wy zunnom her zore off j Erchebiscops . .
 en mesta deils æz wort eigit som wy zorde medh off æz bergwin

Nota tha wy zørst anamade garden Sundnes tha war han aller
 roten oc zorderzuader som synas maa æz them husom som m .

. æro bade sma oc stor oc Kallaren lotom wy allan rupp:
mw : thyn ther war ængen Kallare oc j ænga adra amils:
gardhar witten jordgrazner

Nota swo mykkit er j Sundnes de Inuentario som Erchebiscops
garden j t

Primo iij bulstra oc ij hozda ¹⁾ dynor

Item iij palflæde oc ij benke høghinde

Item ij palldynor

Item ein stor mwllaugh oc eit watzkar

Item ij rexla

Item ij duka till wundertield

Nota j stuzwonne j wort eget maaß gazuom wy till husbonadh
. . . hanghiande oc alt thet som stuzwonne tilhøyrer oc forde wy thet
aff bergwen medh off oc swo gazuom wy till ij stor bulster oc ij hoz:
dabulster j waar eighen sængh j wort maaß som wy oc hærde medh
off æz bergwen

Flioda

Eodem anno tha wy anamade garden flioda nervarande herra
gudbra oc herra wilken Canica j nidros war ther swo myken
boscap oc boscaps thingh som her ætler ser.

Primo xviij for oc ij qwichor

Item ein gradh wga

Item xviij sauder

Item xij geess

Item v dindhugh(?) swiin oc lotom wy them drepa oc wthæda . .

Item iij hæsta oc eit hoors

Item ij gambla brygge fetla] ²⁾

De modo soluendi cathedraicum.

169

Notandum At wy aflæß medh gudz myßkun Erchebiscopr j nideros
lundom j eine gambla boß badhe om Cathedraicum oc nattalegor

¹⁾ Foran dette Ord staar overstreget howd
mangler Blade eller ej, kan nu ikke sees.

²⁾ Om der herefter

sæm Erchebiscoper bær tha han visiterar j nideros Erchebiscopsdøme j allom matte ludande som her epter scrizuas. Primo huerr xylkis Kirkia som tiunder taker oguer xylket ber at gixua ij spann j chatedraticum arligæ en allar adrar Kirkiur som tyonder taka eit spann huerr En cappellor allar som einga tyond vpbæra gixua j spann och huat som skærdar xore Erchibiscopen ther som soðnaprestar vpbæra xorne xx. tyond thet skula their vp xylla swa at Cathedraticum worder lokit till zulnede som xør segir Item saðar thes at soðnar prestar j theim stad: om som Erchebiscop witiade plegade at xorno vpbæra zullen Kirkiulut tyondar oc wy wunderslodhom at Kirkiunar en xormatte swo mykit vmbæra æz sinom jngiældom, hazuom wy thyllika skipan der a giørt tota synodo et capitulo consenciente at aller adrer soðna prestar skula hazua halzuanlut Kirkio tyondar a thy are som Erchibiscop witiar thera Kirkiur en en xramare utan their som thenna halzlut jampnan vp bæra

Um natta læghor

Primo a sorshaug skal Erchibiscopu ligia vj næter saðar thess at prestren hazuer ther eina contribucionem æz Kirkiu tyonden

fframdelis a beitzstod iij næter

a mærene v. næter

It. j weradal .v. næter

It. j aluiffhaug oc lewanger .v. næter

170

It. j ytrøy ij næter

It. a xrostlo iij næter

It. j stiordal .v. næter

It. j salabo .v. næter

It. j ladha .v. næter

It. j mædalhus v. næter

It. a skaurine iij næter saðar contribucionis dec. ecclesie som han hazuer

It. a nesit iij næter

It. j grntinge v. næter

It. j mædalbal iij næter

It. j vpdal iij næter

It. bakka klaufter sancti Johannis ewangeliste dagen kan Erche:

biscop sáker mangu handa ærende tha ey thit Róma, swa ma han um arit eller thridia tafa dagg veizslo x. huert ar

It. helgisæter Klaufter visiteras, medh sama hætte, jn die beati thome archiepiscopi

It. j holms Klaufter, um translocionem sancti benedicti, j sama matta

It. j reins Klauftre medh sama hætte, oc serdeilis iij næter zore sofnatirkio a stade aa reine

It. j yriom iij næter

It. j amundaas .v. næter

It. j aurum iij næter

It. j stangauik iij næter

It. j thinguallom iij næter

It. j Ruernes iij næter.

It. j sundal iij næter

It. aukrene iij næter

It. j widsøij vj næter

It. j grytène j raumsdal iij næter

It. j borgund .v. næter

It. j herøiom iij næter

It. j haffelswik iij næter

It. j øraffog iij næter

It. j biernaurom iij næter

It. j nierdøij vj næter

It. j raneime j øyre halzuo v næter

171

En halogalande oc j herædal hazua Erchibiscopar natflader sinar epter thj som erenden Erezua oc honom synis thui han kan icke visitera thom huert thridia ar som till burde sáker langs weggar oc hardha weder atto som tidom hender at wera

Item a halogalande um cathedratium villiom vj stadugt halda oc vbrntelighet hazua j marom tima som wj ther breff uppa hazu oc ludande er och utgreiner ord fra orde som her næst epter segir

Pet se allom monnom Runnigt at tha er lidner woro fra burd 172

varð herra ihesu kristi mecergi vetttra a selio manna vorku dag giordz om ver elissuer medh gudz mystun erchibiscoper j nideros thessa flipan a medh samthyst allra lardra manna aa halogalande at heilagre nidr. kirkiu till ero oc vpperdar skal huerr prester som kirkiu helder lufka xz xiffa til gildz oc adra xz huar kirkiu af sino vphelde j cathedratiz cum a huerio are off oc warom umbudzmannon at sumarstempne j vaghom oc til sanz witisburdar thessarrar flipantar oc samthystar settu sira ogmunder a throndanese, sira sigurder a aljstarhaug sira elizuer j nierds sira erlender a bodhin sira arne a fleig och sira arne a hoydasegle aff lardra manna vegna sin iucigle medh waro iucigle x. thetta brex er giort war j vagon a thy are oc degi som xyr segir

173 Notandum tho at lenge hazuer xorsomat veret bade vm kirkiu umbudz brex oc qvitta brex tha hazuom ver tho xundit j ein gamal registro som vy och stadugt halda vilia at thegar sofnamen iustias j kirkiu umbud flula their taka umbudzbrex, safer thess at eingin skal vider koma at tilreka thom eller kirkiunne xleire ar edher xerre en som their thet sama umbud j handom hazua oc data brexuanna vt visar, oc vm thet er izuer tha kirkiu som tyonder taker tha skal lufas af hennes iugieldom j spann j brexualsn En af Capellom j oyre xramdeilis at thy greidligar se hueriom umbudzmanne till at ga kirkiuna fluldahentinga oc at engom see tvekalighet huerr som flulduger eder quitter er ex registrum vm kirkiu reknigen missas kan, tha flula aller their som reksncap flanda taka quitta brex oc vm thet er xore xylkis kirkiu tha skal lufas j spann j brexua losn, en xore adrar kirkiur oc capellor j spann

¹ Thetta er then flipan som wy Erchibiscop Aslak giordhe vppa vm midhels korn j thronda laghom heradal swder more oc nordmore at swa skal huart greidhliga vt giffuas som her epter scr. star. thog hassde thet lenge willradhis flarit safer florsymilse oc icke xulxomliga vt giort epter thy som gammall sidher war oc kristinz retten vt wisar flall nw huart altare swo mykit rentor hassua vt offuer thet som the xor hassde som her siger oc wy vppa kome medh almogans samthyst

¹) Herfra til Sidens Ende (ved sundkarle luten) er overstreget.

Primo Altare sancte crucis dictum, stjórfskuða rauðmedalen allan
 Altare sancte Chaterine sparebo oc snosen
 Altare sancte birgittæ meðhalhus oc stauren utan sundzare luten
 Altare sancti olavi vístrind oc jnstrindh
 Altare sancti andree weralðall
 Altare sancti laurencii quernes thingwalla smrnadal fundal oc aure
 Altare sancti haluardi jnderøy ytrøy beitzstodh oc mosawit
 Altare sancti thome fliordall salabo oc heradall
 Altare apostolorum johannis et jacobi rennebo meðalðall oc orkadal
 utan fundkarle luten
 Altare sanctorum seuerini et theobaldi frosta legowit oc asen
 Altare sancti magni . . . vpdal østerdal oc nes
 Altare trium regum nomedal
 Altare sancte marie et blasij sudhmøre
 Altare sancti petri amundaas nria reins prestðome oc biarnaure

174

[Thessa iardher liggia till skola stulunna jn primis

a: zolstadhun iij j gaulardale
 a: ryeðyne viij spann, a aghlo
 a: vagnaberghi vj spann a frostu
 a: almdalom j spann j legowit
 a: ecðledhi j mr. forngilða i wæradale
 a: syrostdadhun ij mr. forngilða i fawn
 a: ræxwelle j spann i legowit
 a: berghi a høglandom ij aura forngilða
 a: bierkom øyre ath fornu i legowit
 a: rudhini ij spann ath fornu i gaulardale
 a: soleim ij spann oc øyre forngilðan j gaulardale
 a: rudhini ij spann h. eign till bordhaldz i gaulardale
 a: tilðradale iij spann ath fornu i gaulardale
 a: morstoe iij spann oc iij aura i gaulardale
 a: hwarhiellom iij spann oc iij aura i gaulardale
 a: almasom h. spann a høglandum
 a: litlagrande h. spann i lerowit¹⁾
 a: busetre v. aura b. a frostu

¹⁾ Sandsynligviis Skrivfeil for lerowit.

af þærigrastadhom

af litlaþróta i fleppebo]

- 175 thessa iordher seula liggia till domk. i svo matha
 som k. herra wardher scall landþjálldena vpp bera oc
 bsta k. dher oc brædha vpp a tirtiuna ther som kan bresta

Primo j Kennebo

Af hvamme ij punda leigha auth. b. xirer syre

I medhall dall

Af hvamme b. x. syre

Af tee b. x. iij spann

I orkudall

Af by j ørag. xij spanna l. oc soleime. b. xirer iij spann

Af berabu b. xirer j. syre

Af tuitna b. x. j mr.

I bodhwið

Af olwifsholma þiptom wy wt i ælene b. xirer spann. som her epter
 staar

I birgsa

Af ælene giij spanna l. b. x. ij spann [Nota. Tæpte wy erz

Af liakleiz b. x. syre dñibiscop Aslak - af

gunnar benediðtzson

oc af bierne endridz

sson halz zempte

spans leigha j zorde

iordh ælene. huiðit

wy oc gize domkirz

tionne om svo kan

ware at wy hazua

noðra iord

af domkirtionne . .

in scrizuit j wort

registro]

A næsith

Af langhrio } b. x. syre

Af biarnagardhe }

Af huatgardhe b. x. j syre

Af hōfatunom nōdrag. b. x. spann

. . . zaller b. x. spann

. . . trossatre b. x. j syre

I gauladalss fylle

. . . b . nu landzþardhe b. x. j syre

. welle b. x. iij spann

. . . soð b. ʒ. iij spann eller t. tiæro
 . . . wth

I sundall

176

Aʒ ſkioldundh ʒij spanna l. b. ʒire iij spann

A ſtrindh

Aʒ eiðlidhe b. ʒ. iij spann

A ʒroſta

Aʒ berghe ii mr. boll b. ʒ. ij spann

I aſe

Aʒ vathne b. ʒirer øyre

j legowit

Aʒ ſellingaberghe b. ʒirir spann

Aʒ reʒſſwelle b. ʒ. vj. eng.

A draʒuelſtrand

Aʒ indraſætre

Aʒ nyttra ſætre

I ſtiordall

Aʒ . . utene b. ʒ. øyre

Aʒ aurom b. ʒ. spann

Aʒ baggateigom b. ʒ. ij eng.

I verdall

Aʒ breidheing b. ʒ. spann

[Iſlandh

Þheſſe ij beneficia j hoola biſcopdøme j iſſlande agher niðeros domkir-
 kian S miadhafſladh j roðiabale ſom man ſaar norðer

till . . . fra hol j jstade oc ligger hart hofst ston oc ther
er got lag edhebolstadh j westhope daggleidh wester fra
hol'

færon

Thesse ficia agher set. olax
. . . heiter . . st . . . pædhera kirkia j sandøn
. heithir skuffoyar kirkia som till

j skaltholt biscofsdøme

Egher domkirkian j nidheros ix
. sancte
.

178 ¹ Anno domini m^oedgygiz war thet skipte giort mell

Throndeime oc socknaprestens ther samma stadz

Jordher a kirkiumne part

In primis hoz alt bygt x. iiij span	} I selabo
Item sodhomostadhe b. x. ij span	
Item soleime bygt x. halx øyre	
Item Rotwala nørðzstaggarden b. x. iiij span	
Item odhensøn j boduik b. x. halx span	
Item kæreim j byrsa b. x. halx span	
Item myre j skawn b. zore halxt spann	
Item stokkar a leinestrandh b. zore øyre	
Item solberghar a gaularaase b. x. halx øyre	
Item widhar j skawn b. x. halxt span	
Item oghell j fleppabo b. x. j ørtugh	
Item liidh a strindh b. x. halx øyre	
Item sanda j wæra b. zore span	
Item gallauik a frosto b. zore øyre	
Item ræfabu a frosto b. zore øyre	

¹) Den 177de Side er ubeskreven.

Item ruddh j selabo b. ʒore syre
 Item mykela gardh j verradall b. ʒ. span
 Item eggia a leinestrandh b. ʒ. ij span
 Item steinsø j flawn b. ʒ. halʒ ørt.
 Item haringha a strindh iiij ørt. leigho
 Item tiernasæther ørt.
 Item nørdrag. j trondanes j verradall b. ʒ. span

Indrøn

Aʒ synzsta tøm . . ne øre gaʒ gunner a bakka
 Item lynch syre weighen j gauladall
 Item flættom spans smørs oc syre we . . .
 Item aʒ wallom ʒo . . unda leigho
 Item haset . . . span j flawn

De indlagte Papirs-Sedler.

Til Side 10¹⁾.

Nota Rydhieskeide oppa røren aatthe amund endridsson ther vtj swo mykit affgaar aarlige j ort. i landsk. oc hans son Arne amundsson bad off nw thet till kops Han boor i sundeth wid awra Insinuetur procuratorj Torgyls j sunness et examinetur

Til Side 12.

Torgyls underwiste off at	Sigurd i by
ein gaard som ligger i øffre Skawn	Symon a skeidhe
ok heiter borghær som skylder aarlighe	Anfin a midhio
eit j spann j land/skyld gaff i bonde	Sigurd lassesson
esbiørn til domkirkionne ok hans dotter	wegard i griothom
stadseste effter honom	Anund biørnsson

Til Side 12.

borgha i øffre skawn
i sparbo zylke

Cristin asbiørnssdotter gaff til domkirkionne sin jordh/borga liggendis i øffre skawn ok skyldar aarlige circiter ij øre j landskyld, intendimus committere hoc examinandum commissario nostro Torgyls oppa sunness, hasswe wij losswad henniss erffwinge ein skeid aff iij lodh oppa thet henniss testament skal haldes huius predij literas habemus Scriptum jn vigilia johannis baptiste anno dñj mdyrimo

yrnes i øffreskaunen

Sigrith endriidzdotter gaff domkirkionne j øres legbo

¹⁾ De her anførte Sidetal ere Originalens, der i nærværende Udgave ere anførte i Margen.

Til Side 16.

Auristade

Nota issuer dyresson gaff domkirkionne i ores leigha i auristadom som han haffde crfft effter sigurd issuerffon. som war brøderson medh honom, ij syfter . . . han

Til Side 31.

Beniar jn i skawn

Paal bardffon i tytrum gaff sancto olaffuo tueggia aura leigho i renjom ligg-indis jn i skawn wnder hottro. fore segh oc sina hustru gislaugh awints dotther, agher besse i sulen j sama jord

Til Side 40.

Hambra i aasen

Aff hambra Nota jon ammundffon gaff i sit testament s. ol. i hambra, som ij ora skylder, then tridie øren agher wangs kirkie ther i, legatum anno domini md tercio . . . odals breffuet sek off birgita vror seu relicta virj prefati

Til Side 46.

Austhalla

Segt at Anders sek selde bard kraaff tueggia marka bool i austhallom fore xx merker, oc then anders sekker war styufadher barnanna som jordena atte. s. bard torste ff. roffwalle wart register segher at arnedotter gaff halfft hall . . . ij aura b. i adrom helmingen jtem biscop aflac kopte az gunnar a

En anden Seddel er aldeles forreven.

Til Side 70.

Nota at nw jm . . . d tercio gaff hazuord si . . . rd i updall som medeleim . . . omkirkionne pro manby sua et per swa wilkore at han faar i sina dagh

Item at han sy dskier att for skizuit me

Til Side 72.

Memorandum i snione oc torgyls j snione, oc siwghur i lunde hwar theira skal gessua heedan att eit halff spann aff thet awdhnet reishiella som the hassua hwar sin tridung, offuer then landskyld som the hassua zyr gesswet Som er aff lunde iij spann, oc aff hwar garden i sniouen iii spann

Notandum anno rcj^o post purificationem bygde wij Asulffwe asulzshyni then ødegard aass i liggendis oppa surendals skoghen naden fore mosbrwn, at han bygge thet opp swa mykit som er helfften ther vt en kanukene aghe andra helfftena, hazuer han lossuadh vpbygga thet, oc skal han hazua ther wr annath audhn som heiter swinsaass, ther agher spitalen j vi marka lagh, bygde wij honom triggia arda maall zore vj øyre i tessa iij aaren, oc sidhan gissuær han son skelligit er

In . . dumba som nw gaar az iij spann landskyld wilie vij aff sellæ j spann medh thet forsto

Til Side 76.

Hermene i Orkadall

Anno dquarto in xma giorde wi thet medh torgyls i hermene at aat annen winther skal han selia off sin helming ther i fore lika peninga, ædher han latha off radha fore heme seggh til retthta land skyld aff sinni helff . . . wij bygge jordena thom som off tykker

Til Side 87.

Eigner i Stiornen

Item nest Awstrat ligger auden som hether kallfeng holder S. olaffs register v øre oc spann til prestabordet, thet awdn altsamam fylger awstrat,

Item ther nest innansøre ligger audhen som hether leythe sigher registrum Keynss closterff aff løythe ij aure S. olaffs register eit pund

Item ther innan søre ligger eidh twe garda then eyne høre seto olaffsuo till bygdt for spann then andre ligger till awstrat, og prestabordet i weklen bær upp j øre aff hwan garden, oc Keynss closter bær ther opp ein øre

Item innan for eidh er auden som heggwiik hether seggher registrum Keynss closters aff heggwiik ok lawpasether pund smør oc awra sylffuers Item St. olaffs Rigeste seggher aff heggwiik j øre

Item ther nest er auden som hether sothawiik seggher Keynss register aff sothawiik spann oc øre oc ther er gott raak till, seggher S. olaffs register ein øre

Item ther nest er awden som hether wederwiik segher S. olaffs register j
ore, Item staar thet oc i Keynss register

Item wider wederwiik er raak som hether keppeneess

Item innæste j then nordre fiorden loper vth aen stiornaa segher stolsens
register eigher staderen all fiska aan stiornen ligger ther awden ikke langt
ifraa sion oppa sydre sidan aat aen hart wid aen som hwsfuafether &c ad
eandem sedem spectat

Item litit vthan for aen oppa sydre landet ligger raak som hether hwr-
debak oc ther strax for vthen er wiik som hether howagha

Item ther vthan fore oppa sama landet ligger awden som halss hether
holder registrum sedis vij spann Item Keynss registrum spann oc ij aura Item
S. olaffs registrum ij pund leigha aff halse

Item neesit ther for vthan j mellom badha fiordane kallass stora Raket
oc thet byrgias fraa halss oppa nordre sidan

Item jemfidhes wid stora raaket oc landfast oppa sydre sidan er eit rak
som hether rolende

Item oppa samma sidan in i fraa ligger raak som hether jndre rolende

Item ther for innan i swdre fiorden ligger awden som hether legdhesether
holder reynss register spann Item S. olaffs register eit pund smor aff legdeseter

Item jnnan for legdesether ligger raak som hether fithieraak oc strax
ligger awden som hether fithie oc ein aa som hether fithie aa

Item oppa sydra sidan aat aan ligger awden som heter husaby oc raak
som hether husabyraak holder S. olaffs registrum aff husaby tweggia pundz leiga

Item vthen for husaby raak oppa samaland er fissadaals raak ok aan
fissa hether oc awden offwen fore som fyssa daal heter oc ther liggia holma oc
sker registrum secundum segher aff fissadale spann leiga ligger till sielweide

Item hartner storaraaket wester aff. liggia ij oyer en oppa nordra sidan
hether woroy en then on oppa swdra sidhan hether kungaroy oppa badhom
them oyom ere fletter oc er thet licht at the badhe oyer liggia till stora raket
som the liggia nest

Item oppa Swdre landet vthan fore fissedalen ligger awdin som selgesether
hether oc waret en stoor gard seighe thet gamle men at thet awden horer
reynss closter till oc the plegade till closter ther bera landskyld aff

Item S. olaffs register holder ij spann at forno, Er ther vthan fore awden
som hether repseid oc nw kallas reffsness er ther larawarpa registrum spitalens
holder at thet horer spitalen till Item S. olaffs register holder aff reffseid
ij pund l. Item ther vthaff liggia iii holma som kallas stigsten j landnorder
oc liggia ther vnder

Item twert norder i fra reffsneset oppa fiorden ligger eit oy som hether
sandsy oc er stor fletta oppa

Item vthan fore sandsyn liggia . . ij oyat i fiorden oc ikke herr langt

i fra reffsnæs i reffsnæset hanger land som nest er tessom. syin then nedre hether biørnøy. Item strax uthau fore reffsnæset er fiorden som kallas strenger oc jn till then fiorden gar eighen i fra fewage oc ere ij ther ij larawarp

Til Side 94.

Chautro

Item aff østræ vandik v aura bool . . .
 firir sal sina Item ii ørtogha bool . . .
 iij øres peningha

De sancta sede

Vagn vikar allar v spann iiii v. iii a . . .

Item vangoikum indre fintunger veth . . .

Til Side 112.

Eidh i reffwude . . . i læreims ottonge
 i raumodale

Anno quingentesimo gaff h . . . arnesson domkirkionne v. øres bool i eidhe liggendes i reffwude fiord i læreims ottung i rawmsdall, Participem facit cum . . . et presentes suos suffragiorum(?) sancte olaui et sancte matris ecclesie nidrosiensis

Til Side 122.

. . . . peders kirke sokn
 . (sp)ielkandewiik innan fore borgund
 . . i garden

Iff. de off nw ij møtelag j
 spielkan k j offre garden skal han haffua fore for^d jordeparten wara korn thynd oc osta thynd i sancti pederff kirkiesokn i tw aar her effter nest komande vij. quingentesimo quarto et quingentesimo quinto

ndæxi

Item lauretz bæntsson i findmarkenne gaff till sancte oluff ostness paa sundmoor i herøy sogm i wlstein sogm skylder aarlige ith kørslag

Item per biørnsson gaff byrstad i herøy prestegeld i hordeed sogm skylder aarlige j øre

. kolbørnsson gaff i wedwag dals
kirke sogn i orskowff prestegild

Item Sigred endretssdotter gaff j kørlage lege i Setræ wdj øreskows pre-
stegild i Sikæffwell sogn

Item Grim ericsson solde en øres leye i barstad i harangs sogn wdj
borgen prstegeld

Til Side 130.

Tenna widh herøy

wii g. gjorde eit jordabyte medh fru jngegerd erlendz

hon fik off vnder staden alla blomssøy liggendes

oc vii fenge henne ther aamot, alt norderbolstade . . .

bade thet wij atte ther i, oc thet herøy kirke atte oc . .

scal hassua ther fore ij øres leighor i for^de tenn . . .

her effter hassua ey meir j tenna en i øres leigh . . .

De permutacione habemus sig . . .

Til Side 134.

. . dum Hr. Otte folgher tessa jordær i brunnøy

. . e hon sancto ol.

b. x. p^d i weigho

. . lega b. j weigho

Til Side 138.

Thessa jordher horer s. olaff til i saltthen

It. aff mieldom j spann

Item aff walwike j spann

Item aff ffastewogha awt nichil .

Item aff myklebolstadom iij spann

Item aff Ronewik j spann

Item aff strøme j spann

Item aff stawffre awt i pund

Item aff hwalwagh ij pund

Item aff lydhinge ij spann

Item aff adthro lydinge j spann

Item aff nodhrestadha ij pund

Item aff Høffswal aut nichil
 Item aff gellings wagh j pund
 Item aff breidhewiik nedhre j pund
 Item aff ffawfke j spann
 Item aff jndhre fawfke j pund
 Item aff klungesætre j spann
 Item aff Særewiik j spann
 Item aff langewoga awt nichil
 Item aff dragheidh aut nichil
 Item aff midhby j pund
 Item aff nesteby ij pund
 Item aff qwerenberg widh feshawgh xvi luter j alt berghet
 Item aff Seshawgh ij pund
 Item aff offrefeshawgh ij pund
 Item aff holastadha iiij pund
 Item aff Sandsætre aut nichil
 Item aff kellingoy j spann
 Item aff æffwie vj fiske
 Item aff herneff j spann
 Item aff hwnestadha ij spann
 Item aff neff ij pund
 Item aff ffiskewogha j spann
 Item aff ythrehoffwæ ij pund
 Item aff mionese j spann
 Item aff ose j saltadalane ij pund
 Item aff knappalund j pund
 Item aff ffurenese iiij pund
 Item aff neffjordhen vj fiske
 Item aff adhre nes fiordh j pund

Til Side 140.

Predia sedis i Striga sokn

Aff bso øffsta garden b. x. spann
 æz nedersta garden b. x. ij pund
 æz niotneff b. x. spann
 æz alestade b. x. j spann
 æz ygerdal i hambrøn b. x. p^d
 æz haukaaff b. x. p^d
 . . sund . . x. j spann

. . sawr b. x. j p^d
 . . saurfiord b. x. spann
 . . mykkleholstade b. x. p^d
 . . hustuþt b. x. p^d
 . . . ltesæther b. x. j p^d
 . . . idanaust b. x. j p^d
 . . . ernh b. x. spann

Þ lofot wordland, røssøy, yriestade. quæram in registro. de istis aliquid habetur

Til Side 144.

Stoolsens jordher j lofothen

Az ysthesanda b. x. xvj fiska
 az jndresanda b. x. pu . . . wurd
 az raffnabiorgom aller offra gardhen b. fore spann
 az waagh b. fore j spann
 az hawkland offre gardhen oll eign b. x. spann
 az tangastadher b. x. j spann
 az eggjom b. x. spann tridiwngar eignar
 az hauckland awt wid wadla b. x. iiij fiska
 az orsfyrøy b. x. iiij fiska
 az zinstade indra iiij fiska
 az baldestade b. x. waag raskerding
 afrevet

Til Side 152.

Ex registro Sedis

. . . d ligger tyri lara fiske som stadren
 . . h transgia austen i seniona
 . . ord
 . . akka i casafiord
 . . i quidiofiord
 . . vlxuawiik

Item geigayn i geigay sundom

Item widrek

Az yriom b. x. xx fiska

az wistronð. spann

az sætrom i dyrtøy

az dy . . . i forsaam

aꝥ sætrom syðregarden
 aꝥ sætrom annan garden
 aꝥ steinszyrde
 aꝥ eiriksstade
 aꝥ realdanese
 aꝥ nædre hardstodom

Multa alia in registro habentur, et hec ipsa prenotata extensius sunt posita,
 sed breuitur posuimus ut saltem aliqualis cognicio de illis possit haberi Nun-
 ciatur sq. ult. excerpere oportet de registro

Til Side 158.

vm

gaff doe

Item ragnild h. eliffs halff syster . . .
 mattes, oc h. eliff erfde tro . . .
 man oc the saathe vpp gardh he . . .
 wald fylgde for^{le} . . vppa h. eliffs weg . . .
 skinemen oc bio westorp, oc swa g . . .
 i testament til sancte olaffs domkirchio .

Til Side 158 ¹⁾).

Item aff Samfals horder vdy Ringis agger prestha gylbð

Aff ostra fhelstath ij huder
 aff krogsgord oc ostagher iij huder
 aff lwnd i hwd
 aff smestadh i ore
 aff fhellieftat i ore
 aff freng ix skind oc i hwd
 aff Bellang aff vðha gardhe ij hwd
 aff i vðha gord som ligger ved berrig i hwd
 aff Solberig iij hwd for i vðhe gord
 aff tyrnæ ij hwd
 aff togstat ij hwd
 aff birckæ i pund malt oc i hwd
 aff dall i hwd
 aff vollen ij hwd
 aff luggghen ij hwd
 aff dal i hwd

¹⁾ Med samme Haand som Erkebiskop Olafs Jordebog.

aff Salssem i hwd
 aff redheroff ii hwd
 aff hoff ij hwd
 aff staff ij hwd
 aff leggghen i hwd
 aff bercka i hwd
 aff lilla bolstat ix skind
 aff dellingh iij hwd
 aff olwffen i pund rogmel oc i hwd
 aff helmestat ij hwd
 aff Scabel iij hwd
 aff lilla ringis agg ii hwd
 aff lilla ringis agg ii hwd oc i aff stens aggr
 aff hwsby i hwd
 aff enghesfog
 Item aff borry prestaghd
 aff skwmsrud i orra
 aff kraghaberigh i hwd
 aff torristed i orra
 aff nædra noff iij hwd
 aff hoff i hwd
 aff lwnden ij hwd
 aff haslyd ij hwd
 aff gordhæ i hwd
 aff ericstat i hwd
 aff grydha i hwd
 aff thysæ i hwd
 aff bredænol i orra

Til Side 176.

Aff zliodhe

aff fiskawikom b. x. iij spann . . .
 . . . abud i korn ladhæ ix t. l . . .
 aff mædrene b. x. ij spann abu . . .
 scal ix t. landsk. i weth malthæ oc . . .
 aff winiarasse b. x. j ore ix t . . .
 aff Dreggia sæther b. x. j . . .
 aff myre b. . . .
 aff . . . bakka oc ren . . .

. for
 ork b. x. ore aut. Item az wen b. x. ore aut
 offre gang aut
 hozstadha b. x. mark
 aff østre hofstadha b. x. spann } ix t. veth malt oc
 Item rabadamoo aut b. x. ore } pund smør
 az bittrestadha b. x. spann ix t. j veth malt j p^d smør
 az moo b. x. ore ix t.
 az øyre hazuastadha oc nedre hazuastada følger b. al
 az kirkia well b. x. ore ix t.
 az audsætter wnder fflødhe
 az booraasom wnder fflødhe
 aff Hegrene b. x. iiij sp. . . . ix t. spann smør j wet myoll i wet malt
 aff griotsæter aut
 az wik b. x. spann } samleith ij spann
 Item gunnegard }
 az nedre hussom b. x. ij spann ix t. oc myoll j p^d humbla
 Item sættre
 az biornegarde b. x. iij spann } samlekt ix t. j wet myoll
 Sather oc byangha }
 veth myoll oc i weth malth
 ix t. ij spann dab^t mioll i wet
 oc j spann smør
 spann ix t. iij spann Ommundh iij spann j spann smør i weth miol oc malt
 It. herwik ix t. wet myol oc vet malt
 i weth malt

 ix t.
 ngom Item Dwsfel.
 az kyslpene b. x. j ore wnder zliodhe
 az winestadha b. x. ij ore wnder zliodhe
 az brønesæther b. x. ij ore følger hr olaff
 az øyre alzwastadæ b. x. ij aure følger her mattes
 az forbordom b. x. j spann ix t. j veth mioll
 az holom jtem mysingh øste hola oc midgardz hola b. x. iiij spann ix t j spann
 smør ij weth malth j weth mioll
 Az hiellom fylger tawtrøy oc worffreu kirkia æcetera
 az øyste holla }
 az cleiz aut } b. x. spann oc audnetie j ore ix t. i ore
 az hallom b. x. iij spann . . . t. ij spann dab^t j spann smør oc ij wet miol
 az grødre brekka ore følger bakka

aff mælene ytre garden b. x. mark ix t. iiij woger malt
 az østre malene ix t. j spann smør j wet myøll
 az midh stokkom b. x. ij spann
 az nesta stokkom følger bæcca
 az hielmasætre i øre oc følger her nielss
 It aut biærkengr
 az leirpalla b. x. iiij spann
 az midh kiillæ b. x. spann
 az sydre kyllæ b. x. j spann ix t. tweggia
 az killium nedre garden b. x. j spann ix t. . . .
 az offre kilium b. x. j øre samleith
 az swredall b. x. ij spann ix t. malth
 az trøttana b. x. spann ix t. . . .
 az munansføy b. x. ij aura
 az øxstey midgarden b. x. . . .
 az . . . esse medh pundh humble
 Nedre Hembrene b. x. v. øre ix t. j spann s.
 Item wlgestadha aut samleith
 az offre hembrene b. x. ij øre ix t. xvj
 az swertene b. x. j mærk }
 Nedene aut samleith } ix t weth malt
 az berghe aut b. x. j øre
 az little holme b. x. j øre ix t. i wog myøll
 aff möraker een Jorden wtaker (er nu bygd zore ij mardskin)
 aff leire b. x. spann ix t. dab^t. bordwidh
 Item haffdall
 az Dwlasæter b. x. j spann ix t i weth malth zore ij
 az moen b. x. spann weth malth

Navne-Register.

Aamund (Agmund, Ogmund?) Side 34.	Agmund Beinktsön . . . Side 84. 90.
— 103.	— Grade 100.
— Arnesön 47.	— Rimba 93.
— — 82.	— Skratte 22.
— Beinktsön 84. 90.	— Thordssön 41.
— i Bergsaker 8.	— (Sira) paa Thondenenes 116.
— Endridssön 122.	Alf Erikssön 54.
— Erikssön 49.	— Sigurdssön 65. 70.
— Hafthorssön 36.	Alitta (Hustru) 103.
— Ivarssön 9.	Andor Sigurdssön 12.
— Olafssön 82.	Andres Simonssön 9.
— Saltkarl 38.	Andor Teiste 5. 13. 14.
— Thondssön 70.	Andres 55.
Aasa Botulfsdatter 103.	— Audunssön 92.
Aashjörn (Esbjörn) 122.	— Eindridssön 42.
— Thoressön 44.	— paa Esp 46.
Aasgerd Olafs i Hvamm Kone . 102.	— i Gravarakr 23.
Aaskell (Æskil, Eskil) Andressön 27.	— Halldorssön 29. 46.
— paa Buvarp 86.	— (Sira) paa Hof 102.
— (Hr.) Erkebiskop 4. 5. 10. 11.	— Jonssön 50.
17. 20. 24. 29. 30. 34—39. 40.	— paa Lein 14.
41. 43. 44. 46. 47. 49. 51. 53.	— i Leirvik 65.
56. 57. 59. 68. 72—75. 77.	Anfinn s. Arnfinn.
78. 82. 83. 85. 91. 93. 98.	Anund Djakn 84.
102—105.	— Björnssön 122.
— Sigurdssön 12.	— Teiste 10.
— Sveinssön 25.	Arnhjörn Sveinssön 77.
Aasmund Thorleifssön 13.	— Tiste 6. 13.
Aastrid 36.	Arne 91.
Aasulf Aasulfssön 124.	— Aamundssön 122.
Adaliz (Fru) Erlingsd. 106.	— Arnesön 60.
Agmund (Aamund, Ogmund?) . 28.	— Aslakssön 57.

Arne Baardssön . . . Side 78. 80. 83.	Baard paa Hofvin Side 22.
— Baste 21.	— Kraas 36. 37. 39. 123.
— Bergsveinssön 59.	— Simonssön 4.
— Egilssön 9.	Beinkt Harniktssön 40. 106.
— Eilifssön 47. 56.	— Thorsteinssön 53. 123.
— Einarssön 4.	Berdor s. Bergthor.
— Eyvindssön 30.	Berg Neridssön 24.
— Gest 15.	— Puse 9.
— paa Gimse 52.	Bergljot 17.
— (Sira) paa Hofdasegl . . 116.	— Jonsdatter 19.
— Ivarssön 4.	Bergsvein Björnssön 29.
— Jonssön 13.	Bergthor Pederssön 22.
— Kyssenakke 105.	— Prest 76.
— Rang 47.	— Sigurdssön 38.
— Sigurdssön 79.	— Skjelg 52.
— (Sira) paa Steig 116.	Besse 23.
— (Sira) Thorfinnssön . . 70. 72.	— 37.
Arnfinn Ivarssön Bekre 61.	— Haukssön 25.
— Lodinssön 24. 25.	— Sigurdssön 37.
— paa Midja 122.	— i Sulen 123.
— Thoraldssön 14.	Birgitta 56.
Arnthrud Radugx 11.	— Audunsdatter 22.
Arnvid Ingjaldssön 92.	— Jon Aamundssöns Enke . 123.
— Ivarssön 59.	— Pedersdatter 4.
Arvid s. Arnvid.	— paa Reinaas 29.
Aslak 55.	Bjarne Eindridssön 118.
— Bolt, Erkebiskop, 1-63. 68-70.	— Hallsteinssön 38.
73. 75. 77-82. 84-86. 88-93.	— Haukssön 25.
95-97. 99. 101. 102. 104-106.	— Jonssön 48.
108-110. 116. 123.	Björn (Sira) 68.
— Jonssön 65.	— — Bygle 48.
— Sigurdssön 75.	— paa Borgsetr 45.
— Thambe 31. 32.	— Gudbrandssön 102.
— Astrid s. Aastrid.	— paa Hegren 39.
Baard 76.	— Hemingssön 37.
— Bessesön 30.	— Ivarssön 104.
— Finssön 48.	— (Sira) Ring 53.
— Hafthorssön 31.	— — Slemb 104.
— Hallvardssön 20.	— Vikverske 79.
— Henrikssön Kraas . . . 34. 35.	— Unassön 9.
— paa Hof 35.	Botolf Bruse 20.

Botolf i Raknes	Side 78.	Eindride Egilssøn	Side 12.
Brynhild	27.	— Krok	68.
— Andresdatter	3.	— Prestssøn	21.
— Bjarnedatter	47.	— Sigurdssøn	44.
— Eysteinsdatter	47.	— Thioressøn	38.
— Ikorna Kona	57.	Eivind (Hr) Dalasøn	103.
— (Hustru) Josefsdatter . .	108.	— paa Leinnes	93.
— Kolbeinsdatter	85.	Elina (Elin)	34.
— Thorsteinsdatter	15.	—	56.
— Viljams i Thorp Hustru .	89.	— Andresdatter	33.
Brynjulf paa Delin	104.	— paa Gravarakr	44. 45.
— Gunnarssøn	104.	— i Gudrunegaard	43.
— Sigurdssøn	75.	Elsebø (Fru) Ottesdatter 28. 91. 95.	
Cecilia Herbrandsdatter	92.	101. 111.	
— paa Vidrek	95.	Erik	44. 54.
Christine Aashjørnsdatter	122.	— Aamundssøn	29.
— (Fru)	65.	— Alfssøn	42. 51. 55.
— Thore Sporsnjos Kone .	29.	— Audunssøn	35.
Clemett Arnesøn	4.	— Baardssøn	18.
— Ivarssøn	91.	— Guthormssøn	4.
— paa Snjoin	53.	— Haavardssøn	6.
— Vebjørnssøn	26.	— Kane	55.
Eenfast Sigurdssøn	37.	— Konge, Magnussøn	3.
Eilif (Hr.)	47. 69. 130.	— Laar	16.
— Arnulfssøn	17.	— Paalssøn	103. 104.
— Breid	8. 96.	— Raud	93.
— (Hr.) Kannik i Throndhjem	104.	— Sigurdssøn	37.
— (Hr.) Erkebiskop	116.	— Slemb	102.
— Matlaus	58. 93.	— Styrkaarssøn	73.
— (Sira) i Njardö	116.	— Thorfinnssøn	29.
— Sigurdssøn	38.	— Walkendorff, Erkebiskop .	81.
Einar	26.	Erlend	106.
— Bage	9.	— (Sira) paa Bodin	116.
— Jonssøn	53. 54.	— Breid	39.
— Norvik	67.	— (Sira) i Brunöy	35.
— Steinulssøn	93.	— Hallvardssøn	49.
— Thorleifssøn	14.	— Karlssøn	11.
Eindride	6.	— Philipssøn i Losna	108.
—	30. 35.	— Pjak	81.
—	56.	— Sigurdssøn	19.
— Bongul	100.	— i Solvaragaarden	49.

Erling Thoressön	Side 14.	Gudrid Greggja Kona	Side 19.
— Thorgilssön	72.	— Simonsdatter	6.
— (Hr.) Vidkunssön	88.	— Thoresdatter	66.
Eskil s. Aaskell.		Gudrun Andresdatter	28.
Estein } s. Öystein.		— Bergsdatter	43.
Eystein }		— Bjarnedatter	38.
Finn (Hr.) Agmundssön	109.	— Þjórnisdatter	36.
— Thorkelssön	15.	— Sigurdsdatter	41.
Fridrik	71. 73.	— Thorsteinsdatter	36.
— Brynjulfssön	61.	Gunnar (Sira)	105.
Gaute (Hr.) Erkebiskop 3—5. 12. 13.		— Andressön	46. 47.
17. 33. 63. 68. 86. 105. 108.		— Arnfinnssön	5.
Geirmund	94.	— Benediktssön	118.
Gerthrud Aslaksdatter	48.	— Kane	88. 99.
— Eilifsdatter	49.	— Sigurdssön	41. 52.
— Sigurdsdatter	50.	— Sisur	46.
— Sigurd Digrafots Syster	91.	— Skalle	34. 51.
— Hr. Sigvaldes Moder	17.	— i Torge	96.
Gidskemændene	79.	— Vegardssön	9.
Gislaug	50. 95.	Gunnhild	99.
— Avindsdatter	123.	— Pedersdatter	70.
Giurd see Gyrð.		Gunnvar	95.
Godraad	52.	Guthorm	57.
— paa Voll	57.	—	82.
Grim	56.	— paa Geiten	21. 23.
— Erikssön	127.	— Hallvardssön	68.
— Todde	14.	— Jonssön	105.
— i Öy	46.	— Niclissön	62.
Gudbrand	90.	— Olafssön	93.
— (Hr.)	111. 113.	— Smörthraad	16. 24. 52.
— — Hafthorssön	102.	— Snæding	67.
— Niclissön 29. 34. 35. 37. 103.		— Thordssön	92.
— Thorsteinssön	53.	— Thorgeirsön	106.
Gudlaug Bonde i Vidöy	74.	— paa Tofte	106.
Gudmund Einarsön	10.	Gyda paa Sundnes	100.
— Eindridssön	27.	Gyrð Jonssön	84.
— paa Furnsetr	43.	Gyrid (Ern)	71.
— Steffenssön	41.	— (Hustru)	70.
Gudrek Simonssön	42. 51.	— Gunnar Kanes Hustru	88.
Gudrid	106.	— Thorkelsdatter	75.
— Arnfinnisdatter	10.	— paa Vestad	77.

Haakon (Hr.)	Side 88.	Helge Björnsson	Side 73.
— Eriksön	55.	Henrik	39.
— paa Rosvoll	20.	— Kraase Maag	38.
— Sigurdsson	68. 79.	— Simonsson	39.
Haarek (Sira)	88.	Herlaug Holmsteinsson	92.
Haavard N.	97.	Hermod Thorsteinsson	15.
Hafthor	30.	Hilde Sinfetlesön	8.
— paa Berg	30.	Hilda Arnedatter	36.
— Öysteinsson	22.	Hildeborg	67.
Hagbard (Sira)	52.	— Haavardsdatter	108.
Halfdan Jonsson	85.	Holte Jonsson	73. 108.
— —	84.	Högne Prest Cosma	89.
Halldor Bergthorsson	52.	Inga Paalsdatter	27.
— i Eltre	35. 51.	Ingebjörg	30. 32.
— Fastesön	38.	— Arnvid Ivarsöns Kone	59.
— Hallvardsson	29.	— Aslaksdatter	56.
— Jonsson	9.	— (Hustru) Björn Bagges Kone	98.
— Roaldsson, Leidsagare	55.	— i Bratten	47.
Hallkatla Bessedatter	4.	— paa Gagneid	56.
Hallkell Eriksson	48.	— Karlsdatter	51.
— paa Fljode	40.	— i Torgar	23.
Hallstein	37.	Ingegerd Thorbergsdatter	94.
— Björnsson	38. 39.	— (Fru) Erlendsdatter	127.
— Gunnarsson	36.	Ingerid Thordsdatter	47.
— paa Hval	49.	Ingevald, Prior i Elgeseter	5.
Hallvard	37. 88.	Ivar Aamundsson	9.
— Aamundsson	76.	— i Aspa	71.
— Alfsson i Gudbrandsdalen	34.	— Baardsson	14.
37. 39.		— Bjarnabane	56.
— Björnsson	52.	— Dyresön	123.
— Krosse	56.	— Eriksson	53.
— (Sira) i Stangarvik	67.	— paa Gelmestad	24.
— Thoressön	40.	— Korne	49.
Harnikt Bolt, Erkebiskop Aslaks Fader	43.	— Kval	105.
— Henriksson	17.	— Rollandsson	12.
Hauk Erlingsson	52.	— Smid	41.
— i Kalsgaard	19.	— Steinarsön	80.
Helge	11.	— Thoressön	9.
— Andorsson Kannik i Nida- ros	6. 8. 28.	— (Sira) i Vatsaas	89.
		— paa Verren	31.

Jakob i Eltre	Side 35. 51.	Jon Thorleifsson . Side 51. 53—55. 57.	
— Fastulfsson (Hr.)	19. 20.	Jorun Björnsdatter	77.
Jens Finnsson	81.	Juthe	54.
— Abbed i Tantra	7.	Jörund (Hr.) Erkebiskop	101.
Joar Aamundsson	108.	Kane, Gunnar	88. 99.
Jon (Sira)	102.	Karl i Odden	65.
— Aamundsson	123.	Katla	10.
— Andorsson	29.	Klemet Arneson	4.
— Arneson	86.	Knnt Sogneprest i Veradal	16.
— Aslaksson	38.	Kolbein	108.
— (Sira) Birkibein	89.	— Viljamsson	90.
— paa Bjarge	43.	Kolbjörn	105.
— (Hr.) Björnsson Kannik i		— Sokn	81.
Nidaros	55.	Krake syster	61.
— (Broder) Bösting	87.	Kristin (Fru)	65.
— Einarsson	88.	Kristin Einarsdatter Gasa Kone	8.
— Eindrideson	24. 103.	Lafrants (Laurits) Niclisson	15.
— Flæming	96.	— Bentson	126.
— paa Furberg	20.	Lodin Thronndsson	35.
— paa Gran	7.	Magnhild Arnbjörns Datter	78.
— Gudleiksson	74.	— Oraldsdatter	67.
— Haavardsson	52.	Magnus Harcleiffi Prior ved Svar-	
— Hauksson	11.	tebr. i Nidaros	90.
— Broder, Forstander i Holms		Margrete (Margit)	32. 85. 87.
Kloster	4.	— (Hustru)	93.
— Ivarsson	70.	— Audunsdatter	98.
— (af Kirkevoll?)	36.	— paa Austvellir	18.
— Klase	12.	— paa Grande	95.
— Kort	48.	— Jonsdatter	82.
— Lodinsson	53.	— Sigvaldsdatter	23. 24.
— Marteinsson	99.	— Ublaudsdatter	20.
— Mok	81.	Martein Ramn	82.
— Niclisson Lagmand 37. 46. 59.		Mattes (Hr.)	34. 130. 132.
60. 101.		— Jakobsen	101.
— Petersson	6.	Mildrid Arnedatter	34.
— (Hr.) Raud, Erkebiskop	100.	— Pedersdatter	44. 55.
— Skire	38.	Narve Jakobsen	101.
— Slumbe	59.	— (Hr.) Sacrista i Nidaros	25.
— Snöd	54.	Niclis (Nils)	53.
— Tanne	8.	— Absolonsson	101.
— i Therna	27.	— Gyrdsson	17.

Niclis Jenssøn	Side 75.	Paal Stut	Side 105.
— Jonssøn, Sogneprest i Ok-		— Vaagaskalm	90.
erøy	76.	— (paa Vadlasetr?)	33.
— i Klunken 50. 52. 54. 55. 57. 61.		Peder Arnbjörnssøn 74. 75. 77. 78.	
— Laggare	16.	— Bertelsøn	97.
— Rollandssøn	12.	— Björnssøn	126.
Ogmund s. Agmund.		— Eindridssøn	39.
Olaf	71.	— Eivindssøn	25.
— Andorssøn	7. 11.	— Haakonssøn	50.
— Arnbjörnssøn	3.	— Holtesøn	97.
— Arnesøn	5.	— Jonssøn	38.
— Bessesøn	30.	— Olafssøn	89.
— (Mester) Brøder	71.	— Sigurdssøn	5.
— Einarssøn	8.	— Tórlssøn	21.
— I. Erkebiskop 59. 62. 79 85. 88.		Peter Gjønå	100.
— II. Erkebiskop 23. 41. 58. 76.		— Maur	25.
77.		— Niclassøn	88.
— i Hvamm	102.	— i Nordvikr	6.
— Hvit	75.	— Sigurdssøn	31.
— Jonssøn	8. 46. 47.	— (Sira) i Throt	94. 100.
— Koll	108.	Philippus	98.
— Kori	108.	Pjak (Erlend)	81.
— Niclisson Lagm. i Nidaros		Raadgrid Gunsteinsdatter	97.
48. 51. 53. 57. 73. 91. 93.		Ragnhild i Dal	100.
— paa Reinaas	30.	— Hr. Eilifs Halvsyster	130.
— Sigurdssøn	99.	— Eysteins Kone	86.
— Sigvaldssøn	4.	— Matthiasdatter	104.
— Skignir	107.	Ragnvald	76.
— paa Sundnes	7.	Rangdid Eindridsdatter	43.
— Paalsdatter	105.	— Jonsdatter	4.
Orm i Gron	10.	— Thorsteinsdatter	10.
— lange	95.	Reidar Smids Fader	84.
Ottar Sigurdssøn	35.	Roald Sigurdssøn	37.
Otte (Hr.) Remare	95. 127.	Ronnog Einarssøn	106.
Paal Baardssøn i Tytre	123.	Saxe	14.
— Björnssøn	101.	— Gunnarssøn	77.
— (Hr.) Erkebiskop . 41. 89. 109.		Serk paa Rjode	71.
— Olafssøn	43.	Simon Ivarssøn	82.
— Paalssøn	77.	— Jonssøn	19.
— Pipare	13.	— i Skeid	122.
— Salt	21. 39.	— Viljamssøn	38.

Sigrid Baardsdatter	Side 4.	Sigurd paa Voll	Side 22.
— Bessedatter	85.	Skervald Simonssøn	85.
— Endridedatter	21. 122. 127.	Skum (Sira)	22.
— Lodensdatter	15.	Solaug	58.
— (Hustru) Ottesdatter, Erke-		Solveig	76.
biskop Aslaks Moder	61.	Styrkaar	84.
— paa Rjode	71.	— Eindridesøn	72.
— (Hustru) Thorleifsdatter	89.	— Jonssøn	11.
Sigurd	41.	— Sigurdssøn	68.
— (Herr)	67.	Sunniva Aamundedatter	54.
— (Sira) paa Alastarhaug	116.	Svein Arnesøn	37. 39.
— Arnesøn	36. 37.	— (Hr.) Erikssøn Dekin i	
— Aslesøn	17.	Nidaros	42.
— Brandarök	54.	— (Hr.) Provst i Trums	110.
— Brat	74.	Sæbjörn (Sira) Validus	76.
— i By	122.	Tarald af Kraakostad	22.
— Clemetssøn	47.	Teiste	5. 10. 13. 14. 15. 77.
— Danz	37.	Thorald (Thoralde)	68. 106.
— Digrefot	91.	— Aaskelssøn	9. 18.
— Eindridesøn paa Vinje	65.	— Gunnarssøn	68.
— (Sira) Gauk	78.	— Eindridesøn	5. 10.
— Halldorssøn	44.	— Erikssøn	10.
— i Heidz	79.	— Ivarssøn	9.
— Ivarssøn	123.	Thorberg	56.
— Karlasøn	68.	— Berghorssøn	23.
— Kolbeinssøn	62.	— Erikssøn	93.
— Kort	7. 8.	— Gest	4.
— Laane	57.	Thorbjörn Starkverssøn	48.
— Lange	67.	Thord Hallvardssøn	54.
— Lassesøn	122.	— Haukssøn	73.
— i Lund	124.	Thordis Arnedatter	109.
— i Manvik	50.	Thore	44.
— Prest Digre	97.	— Baardssøn	20.
— paa Reppen	38.	— Eindridssøn	47.
— Skatesøn	30. 35. 37. 38.	— Finnssøn	34.
— Stigssøn	30.	— Hake	64.
— Styrkaarssøn	73.	— Lodinssøn Strik	36.
— paa Sumarvale	55.	— paa Lyng	17.
— Thomassøn	48.	— Ormssøn	49.
— Thordssøn	47.	— Sporsnjo	29. 30.
— Tind	100.	— paa Stiklestad	17.

Thore Teiste	Side 77.	Thronð Raadsmænd	
Thorfinn Baardssøn	24.	i Brimsnes	Side 70.
— Thorleifssøn	39.	Thurid	38.
Thorgeir	109.	— Kraasedatter	39.
— Ketilbjörnssøn	105.	— (Hustru) Stefansdatter . .	105.
— Olafssøn	104.	Ulf Teiste	15.
— (Sira) Prest paa Thingvoll .	67.	Vale (Sira) Korsbroder i Hamar	104.
Thorgils i Hermen	124.	Walkendorff (Erik) Erkebiskop	81.
— Sigurdssøn	97.	Vegard	34.
— Skotbrot	101.	— i Grjote	122.
— i Snjoin	124.	— Öysteinssøn	17.
— i Sundnes, Procurator . .	122.	Vigar Thorkelssøn	40.
Thorgrim	105.	Vigbjörn Guthormssøn	23.
Thorkell (Sira)	15.	Vigleik	43.
Thorlaug Egilsdatter	10.	— Prest	67.
Thorleif Erlingssøn	88. 89.	— Kjerdssøn	53.
Thorstein	57.	Wilken (Hr.) Kannik i Nidaros	113.
— Aamundesøn	53.	Villjam Bergthorssøn	106.
— Baardssøn	27.	— Flis	86.
— Erlendssøn	96.	— Herbrandssøn	89.
— Eskilssøn	108.	— i Torge	89.
— Gudbrandssøn	3.	— Öysteinssøn	59.
— — paa Krogshus	15.	Vinald, (Hr.) Erkebiskop . .	12. 17.
— Gunnarssøn	104.	Örjan Pederssøn	84.
— Kus	89.	Öystein Arnesøn	30.
— Niclissøn	10.	— Broke	76.
— Paalssøn List	105.	— Eilifssøn	49. 52. 68.
— Thorgilssøn	12.	— (hell.) Erkebiskop	93.
— Thorolfssøn	93.	— paa Grahde	87.
— Ulfssøn	9.	— Högnessøn	85. 86.
Thorvard (Hr.)	106.	— Jonssøn	88.
Thronð, Hr., Erkebiskop . .	88. 103.	— Langaraud	30.
— Ivarssøn	68.	— (Esten) Thorkelssøn . .	20.

Rettelser.

- Side 13 L. 2 f. o. theiſta l. theiſta
— 14 - 15 f. n. kom thuff l. kom ꝑ. thuff
— 31 - 4 f. o. ugra l. ſugra
— 47 - 6 f. n. meir l. meir
— 53 - 3 — Ved einar jonſſon burde det have
været anmerket, at jonſſon er senere
tilføjet over Linjen
— 78 - 9 — aſſaa l. aſſac
— 89 - 5 f. o. toſtein udgaar
— 95 - 15 — wederønjow l. wederønjom
— 104 - 13 — om l. ſom
— 111 - 18 — wndeertild l. wnderfield
— 112 - 6 — ſmo l. ſwo
— 119 - 1 — . . . miadhafſadh l. . . . niadhafſadh
-

Indbydelse

til

det Kongelige Norske Frederiks Universitets

Høitidelighed

i Anledning af

Hs. Majst. Kongens lykkelig gjenvundne Helbred

og

Hs. K. H. Arveprindsens Fødsel.

Som Program Olaf Tryggvessøns Saga.

Det academiske Collegium ved det Kongl. Frederiks Universitet giver sig herved den Ære at indbyde til at deeltage i Universitetets Fest i Anledning af Hs. Maj. Kongens lykkelig gjenvundne Helbred og H. K. H. Arveprindsens Fødsel.

Hoitideligheden foregaaer i Frimurerlogens store Festivitetsaal Torsdag den 17de Marts 1853 Kl. 12 Middag.

Christiania i det academiske Collegium den 12te Marts 1853.

Holmboe. Kaurin. Platou. W. Boeck. Monrad. Rasch.

C. Holst.

SAGA OLAFS KONUNGS TRYGGVASUNAR.

KONG OLAF TRYGGVESÖNS SAGA

FORFATTET PAA LATIN

HENIMOD SLUTNINGEN AF DET TOLFTE AARHUNDREDE

af

Odd Snorresøn,

Munk i Thingeyre Kloster paa Island,

og siden bearbejdet paa Norsk.

Efter en hidtil ubenyttet Membrancodex i det kgl. Bibliothek i Stockholm,

tilligemed

et Anhang, indeholdende et Brudstykke af samme Saga, efter
en Membrancodex i Upsala Universitets-Bibliothek,

udgiven af

P. A. Munch,

Professor i Historie ved Universitetet i Christiania.

Med et lithographeret Blad indeholdende Skriftprøver.

Indbydelsesskrift ved Universitetsfesten, Marts 1853.

CHRISTIANIA.

Brøgger & Christie's Bogtrykkeri.

1853.

IN SENATE

JANUARY 1, 1881

REPORT OF THE COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE

IN SENATE

JANUARY 1, 1881

ALBANY: PUBLISHED BY THE STATE OF NEW YORK, 1881.

PRINTED BY THE STATE OF NEW YORK, 1881.

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

1881

F O R T A L E.

Den Saga, hvoraf nærværende Udgave ved det akademiske Collegiums Foranstaltning forelægges Almeenheden, er saavel ved sin Ælde, som sit Indhold og sin særegne Charakter fortrinligen egnet til at fremtræde ved en Lejlighed, som denne, hvor Norges Universitet fejrer en Glædesfest i Anledning saavel af vor elskede Konges Helbredelse fra en farlig Sygdom, som af en tilkommende Thronarvings Fødsel, der aabner Udsigten til at den Kongeæt, under hvis milde Scepter de to forenede Broderfolk allerede i en Menne-skealder have følt sig lykkelige, fremdeles vil leve og trives iblandt os. Thi for den, der med Opmerksomhed gransker vore Aarbøger, vil Kong **Olaf Tryggvesøns** Navn altid lede Tanken hen paa nogle af de glædeligste Begivenheder i Norges Historie, nemlig Christendommens Indførelse i Forening med Landets Consolidation og Befæstelsen af dets nationale Selvstændighed. Vel skyldes den egentlige Fuldførelse af alt dette først Kong Olaf den Helliges utrættelige Virksomhed og selvopoffrende Martyrdød. Men han vilde neppe kunne have udrettet saa meget, hvis ikke Verket allerede var forberedt og begyndt af Olaf Tryggvesøn, saaledes som det i nærværende Saga heder¹: „Olaf Tryggvesøn beredte og satte Grundvolden til Christendommen, men Olaf den Hellige reiste Veggene; Kong Olaf Trygvesøn satte Viingaarden, men Kong Olaf den Hellige lod Viinrankerne slynge sig med fagre Blomster og Klaser og alskens Frugt.“ Ligesom nu Æren for hvilket som helst Verk ej mindre tilkommer Begynderen, end Fuldenderen, saaledes maa Olaf Tryggvesøn stedse, hvor Talen er om Christendommens Indførelse i Norge og de Velgjerninger, som derved bleve Landet til Deel, nævnes og hædres ved Siden af Olaf den Hellige, og det maaskee endog saa meget mere, som hans Virksomhed var kortvarigere, men derfor og forholdsviis saa meget mere intensiv end dennes. Erkjender man, hvilken Betydning ej alene i almindelig religiøs og moralsk, men og i særegen politisk Henseende Christendommen havde for Norge, idet det først var den, der formaaede at sammenknytte Landets enkelte Hoveddele til et Heelt, og sikre dets Selv-

¹) Cap. 39.

stændighed ved at sprede Helgenglorien over dets Kongeæt, som hidtil havde havt Vanskelighed for at holde sig mod en ældre og mere anseet udenlandsk Kongeslægts Medlemmer — da forstaar man let, hvorfor vore Forfædre med saa megen Forkjærlighed dvælede ved hine Olafers Minde, og hvorfor vi fortrinsviis have valgt en Saga, der handler om en af dem, til at forherlige den nærværende Glædesfest.

Men endog uden Hensyn til det behandlede Emne er nærværende Saga af ualmindelig Interesse, dels fordi det er en af de faa af vore oldhistoriske Skrifter, for hvilke en bestemt Forfatter kan navngives, og som virkelig kan siges at være forfattet, ikke blot samlet; dels fordi man, ved at kjende Forfatterens Navn, tillige kan paavise, at den blandt alle norske Kongehistorier er en af dem, som tidligst bleve førte i Pennen. Dette fremgaar af hvad vi her ville søge at oplyse om dens Forfatter og Forfattelsestid.

I Cap. 64 staar der: „her slutter Sagaen om Kong Olaf, der medrette maa kaldes Nordmændenes Apostel; disse Linjer (Vers) forfattedes af *Odd Munk* paa Thingeyre, en herlig Mand og stor Guds Ven, om hvem der fortælles at han skal have seet underlige Syner, ja at Kong Olaf endog aabenbarede sig for ham selv, da han følte sig utilfreds og vilde bort af Klostret, o. s. v.“ Lidt ovenfor heder det: „jeg troer,“ siger *Odd Munk*, „dette, at Kong Olaf er kommen bort og derom vil jeg bede enhver, der læser Sagaen, siger *Odd Munk*, at han beder til Gud om at Kong Olaf maa være i Himmerige hos Gud og nyde evig Glæde for sit Arbeide.“ Ligeledes staar der i Cap. 53, hvor Stefne Thorgilsøns Vise om Sigvald Jarl anføres paa Latin: „Dette har *Odd Munk* gjort paa Latin: nec nominabo“ o. s. v. Hermed maa sammenholdes, hvad der anføres i den store Olaf Tryggvesøns-Saga, saaledes som den findes optagen i Flatsbogen: „Saa siger Broder Odd, der har componeret det fleste paa Latin, en anden Mand end Gunnlaug, om Kong Olaf Tryggvesøn, at Biskop Grimekell, der var med den hellige Kong Olaf Tryggvesøn, og ophjalp Christendommen i Norge, var Systersøn af den Biskop Sigurd, som før er omtalt.“ Heraf fremgaar altsaa, at *Odd Munk* oprindeligen har skrevet sit Verk paa Latin, og at nærværende Saga er en norsk Oversættelse eller Bearbejdelse af dette. Det bestyrkes deraf, at der foruden nærværende Haandskrift ogsaa findes to andre, ligeledes meget gamle, — vi komme nedenfor til at omtale dem nærmere — der i alt, hvad Meningen angaar, paa det nærmeste stemme med dette, men derimod i alle anvendte Ord og Talemaader saa betydeligt afvige derfra, saavel som fra hinanden indbyrdes, at neppe fire paa hinanden følgende Ord i dem alle tre ere lige: en Omstændighed, der alene kan forklares ved at antage dem for trede hver for sig og indbyrdes uafhængigt udarbejdede Oversættelser af een og samme Original. Man vil virkelig ogsaa finde, at det i dem alle tre anvendte Foredrag, uagtet det heel igjennem er sig selv

ligt, aldeles ikke ligner den sædvanlige Stil i de Sagaer, der grunde sig paa mundtlig Overlevering, og som alene kan siges at være nedskrevne, ikke forfattede; Stilen i nærværende Saga har derimod et Anstrøg af den Charakter, der er Middelalderens latinske Legendehistorier og Helgenbiographier egen.

Der gives imidlertid Omstændigheder, der tydeligt vise, at vor Saga ikke i strengeste Forstand kan kaldes en Oversættelse af Odds Original, men snarere maa kaldes en fri Bearbejdelse med Forkortninger. Deriblandt maa vi først nævne hine ovenanførte Steder, hvor Odds Navn udtrykkelig nævnes, og et Par af ham fremsatte Bemærkninger meddeles. Thi hvis Oversætteren Ord for Ord havde fulgt hans Text, vilde der ej have været Anledning til, udtrykkeligen at anføre nogen enkelt Bemærkning som fremsat af ham selv, eller overhoved at nævne ham ved Navn førend allersidst, hvor han skulde omtales som Skriftets Forfatter. Dertil kommer, at de andre Bearbejdelser af Odds Verk undertiden indeholde enkelte Notitser og Betragtninger, som savnes i nærværende, medens omvendt denne igjen stundom har et og andet, der ej findes i hine. Det er altsaa tydeligt, at ingen af de tre Oversættere eller Bearbejdere have anseet sig forpligtede til, nøjagtigt at følge Originalen Ord for Ord og Linje for Linje, men at de hist og her have tilladt sig at forbigaa, hvad de fandt mindre vigtigt, medens de maaskee igjen paa andre Steder have sat noget til; heriblandt vistnok navnlig de anførte Skaldevers, der enten slet ikke, eller i alle Fald ej i denne Form, kunne have været optagne i Originalen. Her maa vi ogsaa omtale, at den ovenanførte, i den større Olaf Tryggvesøns Saga Odd udtrykkeligen tillagte, Oplysning om Frændskabet mellem Biskopperne Grimkell og Sigurd ikke findes i noget af de tre oldnorske Haandskrifter; hvorvidt det ene af disse, der kun er et kort Brudstykke, kan have indeholdt den, lader sig nu vistnok ej afgjøre, men sandsynligst er det dog, at den har været udeladt i dem alle tre. Overhoved sees det, at Sagaen ved at overføres paa Norsk ogsaa underkastedes den Vilkaarlighed, hvormed Afskriverne stedse plejede at behandle de Sagaer, de optegnede.

Af de to nysnævnte Haandskrifter findes det ene i den arnamagnæanske Haandskriftsamling under No. 310 Qv., og er, med Undtagelse af at 3 Blade mangle i Begyndelsen, og 2 længere ude, fuldstændig; det andet derimod, i den delagardiske Samling i Upsala 4—7 fol., er kun et Brudstykke af to Blade, der indeholder Slutningen. Begge nævne her Odd Munk som Skriftets Forfatter, (Fornm. S. X. 371), men anføre ej, som nærværende Haandskrift, hans Navn længer oppe; Ordene: „siger Odd Munk“ udelades paa begge Steder. Det arnamagnæanske Haandskrift nævner heller ikke Odd Munk ovenfor, hvor Kvadet om Sigvalde Jarl anføres paa Latin: der staar kun „Dette er skrevet angaaende Sigvalde Jarl.“ Det andet Haandskrift naar ej saa langt tilbage, at man kan vide, om det her har nævnt Odd eller ej.

Om Odd Munk selv vides intet andet, end at han skal have hedet Odd Snorresøn, og var Munk i Thingeyre Kloster paa Island mod Slutningen af det 12te Aarhundrede. Om Tiden, naar han skrev, indeholder hans Skrift selv enkelte Oplysninger — forudsat rigtignok, at de hidrøre fra hans Pen og ikke ere tilføjede af Oversætterne. Saaledes omtales i Cap. 20 Flytningen af St. Sunnivas Levninger fra Selja til Bergen. Denne Flytning fandt Sted 1170, altsaa skulde Bogen være skreven efter denne Tid. I Cap. 60 omtales en Yttring af Kong Sverre om Olaf Tryggvesøn, og den omtales ogsaa i det arnamagnæanske Haandskrift (Forum. S. X. 361); da imidlertid Brudstykket, der, fra Skrift og Sprogformer at slutte, synes at være meget ældre end de to andre, ikke paa dette Sted nævner Sverre, men kun „snotrir menn“, bliver hiin Oplysning, hiin Anførelse af hans Navn, af mindre Betydning. Af større Vægt er det, at Munken Thjodrek, der dedicerede sit Skrift om de norske Konger til Erkebiskop Eystein, og følgelig skrev medens denne endnu levede, altsaa før 1188, men paa den anden Side berører (Cap. 31) en i 1176 forefalden Begivenhed, nemlig Nikolas Skjaldvararsøns Død, anfører et og andet, der maa ansees som særegent for Odd Munk, siden det ikke omtales i den vidtløftige Bearbejdelse af Olaf Tryggvesøns Saga, nemlig, at Olaf ved sin første Ankomst til Norge landede ved Thjalfahelle (Thjodr. Munk Cap. 8, 10, jvfr. nærv. Saga Cap. 12) og at han medbragte fra England „Thangbrand Prest, Thormod Prest og nogle Diakoner“ (Thjodr. C. 11, jvfr. nærv. S. C. 27). Det kan imidlertid indvendes, at da disse Angivelser kun indeholde Facta uden Ræsonnement, og saaledes intet, der kan siges at være karakteristisk for Odd, kunne de lettelig have været laante baade af Odd og af Thjodrek fra een og samme fælles ældre Kilde, der nu ikke længer kjendes, uden at de indbyrdes behøve at have kjendt og benyttet hinandens Skrifter, saamegetmere som Thjodrek i saa meget andet, og dertil det Vigtigste, ganske afviger fra Odd, og holder sig nærmere til den anden Bearbejdelse. Denne Indvending kan dog ikke fremsættes mod et andet Haandskrift, der neppe kan være stort yngre end 1200, nemlig det Udtog af Kongesagaerne, der sædvanligviis kaldes *Ágrip*. Thi dette, der forresten ogsaa sees at have benyttet Thjodrek, som det paa et Par Steder ligefrem oversætter (see Anm. til Cap. 16), anfører hist og her ej alene Facta, men endog Ræsonnement, der ikke kan antages at skyldes andre end Odd selv f. Ex. (*Ágrip* Cap. 17 jvfr. nærv. S. C. 60) „at hvad der end har endt Olafs Liv, saa er det dog rimeligt at Gud har Sjælen,“ o. s. v. Man kan saaledes allerede af det her anførte slutte med temmelig Vished, at Odd har udarbejdet sit Verk i Tidsrummet mellem 1170 og 1200.

Nærmere Oplysninger om Tiden, paa hvilken det udarbejdedes, eller Forfatterens nærmeste Hjemmelmænd, indeholder nærværende Haandskrift ikke, ligesaa lidt som det upsalske Brudstykke. Derimod findes i det arnamagnæ-

anske Haandskrift ved Slutningen af Cap. 76, følgende merkelige Notits: „denne Saga sagde mig Abbeden Aasgrim Vestlidesøn, Presten Bjarne Bjergthorssøn, Gelle Thorgilssøn, Herdis Dadedatter, Thorgerd Thorsteinsdatter, Ingunn Arnorsdatter, hvilke lærte mig Kong Olaf Tryggvesøns Saga, saaledes som den nu er sagt. Jeg viiste ogsaa Bogen for Gissur Hallssøn, og rettede jeg den efter hans Raad; dette (den saaledes rettede Text) have vi siden bibeholdt.“ Herved er imidlertid et og andet at merke. Betragter man det upsalske Brudstykke, der netop indeholder Sagaens Slutning, og hvor Afskriveren, hvad man kan see deraf at en Deel af Bladet er levnet ubeskrevet, ikke har haft i Sinde at tilføje mere, erfarer man, at den egentlige Ende er at søge i Cap. 64 (i den arnam. Cod. Cap. 73), hvor der ogsaa med tydelige Ord staar: „her slutter Sagaen om Kong Olaf“ o. s. v., med en kort Peroration, der blandt andet indeholder Forfatterens Navn. Det efterfølgende, i den arnam. Codex Cap. 74, 75, 76, 77 (om Edvard Confessor i England og hans Udsagn om Olaf Tryggvesøn, om Harald Godvinssøn og hvorledes han efterlignede Kong Olafs Exempel; om Biskop Jon eller Sigurd og hans Beretninger om Olaf; og endelig et Uddrag af Hallfred Vandrædaskalds Kvad) er altsaa kun løse, og den egentlige Text uvedkommende, Tillæg, om hvilke der er et stort Spørgsmaal, hvorvidt de fra først af have staaet i Afskrifterne og ej ere hentede andenstedsfra. Vistnok findes det første af disse Tillæg, nemlig Capitlet om Edvard Confessor, ogsaa i nærværende Haandskrift, og man kunde maaskee heraf drage den Slutning, at ogsaa de øvrige Tillæg vilde have fulgt efter, om Haandskriftet havde været heelt, og ikke pludseligt blevet defect i Midten af Cap. 65. Men ved nærmere Betragtning maa man erkjende, at da Tillæggene staa i saa liden Sammenhæng med hinanden indbyrdes, er det virkelig slet ikke givet, at enhver Afskrift, der indeholdt et af dem, ogsaa indeholdt de øvrige. Hvad nu især hiin anførte Notits om Sagaens Fortællere og Gissur Hallssøn angaar, der i Cod. A. findes ved Slutningen af Cap. 76, som handler om Biskop Jon, da kunne vi paapege et andet Skrift, hvor den nærmere synes at høre hjemme. I den Bearbejdelse af Olaf Tryggvesøns Saga, der findes i Flatohogen, heder det i en Tillægsberetning om Biskop Jon eller Sigurd: „den hæderlige Lærer *Gunnlaug* Munk paa Thingeyre har i et grundigt latinsk Foredrag sammensat og fortalt mange merkelige Ting om den ypperlige Herre Kong Olaf Tryggvesøn; han har kyndigt fortalt, hvorledes Kongen levende undkom fra Slaget ved Svoldr; Broder Gunnlaug siger at han alene har skrevet det, som han har hørt af sandfærdige Mænd, og at han fornemmelig har samlet, hvad han har fundet i Presten Are den frodes Bøger; efter Slaget ved Svoldr henleder Broder Gunnlaug sine Ord paa Kong Olafs Hirdbiskop, Jon Sigurd, om hvilken vi nu skulle fortælle noget“ o. s. v. (Formn. Sögur III 9). Efter Fortællingen følger det ovenanførte: „Saa siger Broder

Odd, der har componeret det meste paa Latin, en anden Mand end Gunnlaug, om Kong Olaf Tryggvesøn, at den Biskop Grimkell, der var med den hellige Olaf Haraldssøn, og ophjalp Christendommen i Norge, var Systersøn af Biskop Sigurd“ (Fornm. S. III, 172). Derpaa heder det: „Saa sige Brødrene Gunnlaug og Odd, at følgende Mænd have berettet dem det meste, hvad de siden have sammensat og ført i Frasn om Kong Olaf Tryggvesøn: Gille Thorgilsson, Aasgrim Vestlidesøn, Bjarne Bergthorsson, Ingunn (Arngunn) Arnorsdatter, Herdis Dadedatter og Thorgerd Thorsteinsdatter; og siden siger Gunnlaug at han foreviiste Kong Olafs Saga for Gissur Hallsson, og at bemeldte Gissur havde Bogen hos sig i to Aar, men at Broder Gunnlaug, da han fik den tilbage, emenderede den selv, hvor Gissur fandt at det behøvedes.“ (Fornm. S. III. S. 163, 172, 173). Heraf erfarer man, 1) at der foruden Odd ogsaa har været en anden, samtidig og i samme Kloster levende Biograph af Olaf Tryggvesøn, der ligeledes skrev paa Latin, nemlig Broder Gunnlaug; og 2) at Odd vistnok har benyttet de samme Folks mundtlige Fortællinger, som Gunnlaug, men at det alene er denne, og ikke Odd, hvis Verk var til Gjennemsyn hos Gissur Hallsson. Hiin Notits i den arnamagnæanske Codex synes saaledes i sin nærværende Skikkelse at være laant fra et Haandskrift af den gunnlaugske Bearbejdelse; i alle Fald synes dette at maatte være Tilfældet med den Deel deraf, der handler om Bogens Gjennemsyn ved Gissur Hallsson, og den unavngivne Mand, der indføres talende i første Person, maa følgelig have været Gunnlaug, ikke Odd. En saadan Forvexling kunde saa meget lettere skee, som ogsaa Odds Originalverk, og derfor vel og flere af dets Bearbejdelse i Modersmaalet, efter al Rimelighed have indeholdt hiin Fortegnelse paa dem, hvis mundtlige Meddelelser fornemmelig have været benyttede; da nu denne Fortegnelse indeholdt de samme Navne, som Gunnlaugs, paa Gissur nær, er det let tænkeligt, at en med Sagens nærmere Forhold ubekjendt Afskriver kan have troet at fuldstændiggjøre Odds Notits ved at tilføje Gissur Hallssøns Navn.

Af de ovennævnte Hjemmelmænd, hvis mundtlige Beretninger saaledes baade Odd og Gunnlaug have benyttet, var Arngrim Vestlidesøn Abbed i Thingøre fra 1158 til 1161, og Bjarne Bergthorson skal være død 1173.¹⁾ Dette viser, at Odd allerede maa have levet og indhentet sine Efterretninger før 1170; først senere, formodentlig paa sin gamle Alder, har han da begyndt at nedskrive dem. Om de øvrige af ham nævnte Personer vides nu intet. Om Gissur Hallsson, der ifølge det nys udviklede ikke har haft noget med Odds, men alene med Gunnlaugs Verk at bestille, vil der nedenfor blive talt.

Det maa iøvrigt ikke lades ubemærket, at uagtet den Notits om Biskop Sigurds og Biskop Grimkells indbyrdes Slægtskabsforhold, der ifølge det oven-

¹⁾ Finn Jonsøns islandske Kirkehistorie IV. 31, IV. 138.

anførte Sted af den vidtløftigere Olaf Tryggvesøns Saga skal have staaet at læse i Odds Verk, nu ikke findes der, er der dog, da man, som allerede bemærket, ved at sammenligne nærværende Haandskrift med det arnamagnæanske finder enkelte Angivelser i hiint, som ej findes i dette, og omvendt, og det saaledes er tydeligt at ingen af dem kunne ansees som fuldstændige Oversættelser af den latinske Original, intet i Vejen for at antage, at hiin Slægtskabsangivelse virkelig har staaet i denne, men tilfældigviis er bleven udeladt i begge Oversættelser. Stedet, hvor den stod, har sandsynligviis været endnu i Cap. 16, hvor Jon eller Sigurd første Gang nævnes, eller i Cap. 18. Thi Tillægsstykket, der handler om Jon, kan, som vi have seet, ikke antages for nogen væsentlig Deel af Skriftet.

Ældre Autoriteter, som i Odd Munks Skrift anføres, ere Are Frøde og Sæmund Frøde, hvis Skrifter Forfatteren sees at have benyttet især ved Tidsregningens Bestemmelse (Cap. 15); Sæmund paaberaabes ogsaa i Cap. 27 (Cod. Arn. 32), hvor der handles om Seidmændenes Fordrivelse; i Cod. Arn. Cap. 42 anføres angaaende Kong Burisleifs og Dronning Thyres Skilsmisse et Vidnesbyrd af en ellers ubekjendt Prest Rufus, hvilken Paaberaabelse dog er udeladt i det tilsvarende Capitel (34) af nærværende Haandskrift. I det ovennævnte Cap. 15, hvor Chronologien omhandles, nævnes igjen Einar Thambarskelver, Olafs Syster Aastrid og hendes Mand Erling Skjalgsson som de Personer, efter hvis Angivelser Tidsregningen oprindeligen er ordnet.

Sammenligner man Odd Munks Bearbejdelse af Olaf Tryggvesøns Saga med Snorre og med Hovedmassen af den større Olaf Tryggvesøns Saga, da vil man ej alene finde Afvigelser i Indhold og Tidsregning, men ogsaa, og fornemmelig, i Foredraget. Alt, hvad Snorre og den større Saga have tilfælles — og det er Fortællingens Hovedtraad —, bærer et saadant Simpelt og Naturlighedens Præg, at man ikke kan tvivle paa, at vi deri have den egentlige, uforvanskede Saga-Tradition for os, som ikke i denne Skikkelse har gjennemgaaet nogen Bearbejdelse paa Latin. I Odd Munks Verk er Stilen derimod heelt igjennem forskjellig; den har som ovenfor bemærket, mest tilfælles med Stilen i de Legende-Sagaer, af hvilke endnu ikke faa, alle oversatte fra Latin, findes opbevarede. Stilen er vel, om man saa vil, enfoldig og naiv, men den har dog tillige et vist prædikenartet Præg, ligesom alle Legender, og dette overbeviser os end mere om at det har sin Rigtighed, naar det fortælles, at Verket oprindeligen har været udarbejdet paa Latin. Da Forfatteren derhos, som man seer, med Forkjærlighed har dvælet ved alt, hvad der kunde ansees overnaturligt, da han omhyggeligt har optaget alle legendariske Sagn om Olaf Tryggvesøn, og om de af ham udførte mirakelmæssige Handlinger, medens han derimod er mindre nøjeregnende med det egentlig historiske, kan man med Føje kalde hans Bearbejdelse af Sagaen, i Sammenligning med den anden, den *legendariske*, med hvilken Betegningsmaade ogsaa dens

Paalidelighed er antydet. Den slutter sig i denne Henseende nøje til den gamle Bearbejdelse af Olaf den Helliges Saga, som efter et hidtil ubenyttet Haandskrift først for fire Aar siden er udgiven af DHrr. Keyser og Unger. Ogsaa denne Bearbejdelse adskiller sig deri fra den større og mere bekjendte Bearbejdelse af Olaf den Helliges Saga, der findes hos Snorre og i Kongesagaerne, at den, med Tilsidesættelse af ordentlig Chronologi og uden sammenhængende Traad, kun stykkeviis fortæller sin Helts Bedrifter; at den med Forkjærlighed dvæler ved overnaturlige Begivenheder og Legender, og at den anvender et Sprog, der vistnok, ligesom Odd Munks, paa en vis Maade kan kaldes simpelt og naivt, men paa den anden Side viser sig heelt igjennem at skyldes een og samme Forfatter, og tillige fuldkommen kan kaldes Legendestil. Ogsaa denne Saga er, hvad Udgiverne tilstrækkeligt have godtgjort, forfattet i den anden Halvdeel af det 12te Aarhundrede, samtidig med Odd Munks; og Affiniteten mellem begge er virkelig saa stor, at det, om vi end ej tør antage, at de begge ere skrevne af Odd (thi i saa Fald havde det vel, hvor han nævnes, været omtalt, at Odd ogsaa havde forfattet den anden Saga) dog bliver højst sandsynligt, at begge Sagaers Forfattere have kjendt hinanden og indbyrdes confereret med hinanden,¹ og at Olaf den Helliges Saga ligesaavel som Olaf Tryggvesøns Saga allerførst har været skreven paa Latin.² Der findes endnu en Saga af dette særegne Slags, der viser sig at være samtidig med hine, og tilligemed dem udgjøre et aldeles for sig selv staaende Trifolium af ældgamle, virkelig forfattede, ikke simpelthen optegnede, Sagaer. Denne Saga er *Jomsvikingasaga*, hvis Stil ligeledes er saa karakteristisk og heelt igjennem sig selv lig, at den røber een bestemt Forfatter; den synes ligeledes, endog efter Haandskrifternes Ælde at dømme, at hidrøre fra det 12te Aarhundredes Slutning; den dvæler ogsaa helst ved det Overnaturlige og Urimelige, stræber kjendeligt efter at overdrive alt saameget som muligt, tilsidesætter ligeledes Chronologi, og har endelig, ligesom den legendariske St. Olafs Saga, men i endnu højere Grad, maattet afgive Bidrag til den Redaktion af Odd Munks Verk, der findes i den arnamagnæanske Codex. Det vilde saaledes neppe kunne kaldes nogen Overraskelse, om det engang skulde vise sig, at ogsaa Jomsvikingasaga oprindeligen var skreven paa Latin, og senere oversat eller bearbejdet paa Oldnorsk.

Vi have ovenfor nævnt Odds Samtidige *Gunnlaug* som Forfatter af en

¹) Saameget er vist, at den i den Arnam. Cod. af Odds Verk Cap. 28, 29 forekommende Yttring, at Sigrid Storraade herskede i Gautland, ellers ikke omtales andensteds, end i den legendariske Olaf den hells Saga.

²) De i Olaf den hell. Saga til Slutning anførte Legender stemme næsten Ord til andet med de latinske Legender om St. Olaf, der forekomme i Missalerne; see Langebøcks Scr. Rer. Dan. II. S. 529 fgg.

anden Olaf Tryggvesøns Saga. Sædvanligviis har man anseet den vidtløftigere Bearbejdelse af Olaf Tryggvesøns Saga, der findes i mange Afskrifter, og som efter Flatøbogen har været udgiven i Skaalholt 1688, efter andre, tildeels ældre, Haandskrifter i Kjøbenhavn 1825—1827 (som de tre første Bind af *Fornmanna sögur*), for en oldnorsk Bearbejdelse af Gunnlaugs latinske Original, ligesom nærværende Skrift er en Bearbejdelse af Odds. Heri har man dog neppe Ret. Den Eensformighed i Stilen og Fortællemaaden, som karakteriserer det sidste, og som røber dets Nedstammen fra en latinsk Original, findes ikke hos den større Olaf Tryggvesøns Saga. De forskjellige Stykker, hvoraf denne bestaar, ere ganske ueensartede. Medens Fortællingens Hoved-Traad, som ovenfor nævnt, har et fuldkommen nationalt Præg, der udelukker enhver Tanke om Oversættelse fra Latin, og medens der til lige findes lange Episoder, der Ord til andet ere optagne af andre Oldskrifter, som aldrig have været forfattede paa Latin, f. Ex. Landnåma, Færeyingasaga, Laxdølasaga o. s. v., ere der paa den anden Side Stykker, der paa Grund af deres Ordrigdom og tildeels søgte Periodebygning meget godt kunne antages for at være, hvad de her vistnok ogsaa ere, Oversættelser fra Latin. Det maatte derfor nærmest kun være disse Stykker, som man kunde antage umiddelbart hentede fra Gunnlaugs Verk. Gunnlaug nævnes nu og da, men ej, ligesom i nærværende Skrift, som Verkets egentlige Forfatter; han paaberaabes kun som en af de Forfattere, Sagaens Compiler har haft ved Haanden.¹ Det er saaledes tydeligt nok, at denne alene har benyttet og i enkelte Stykker excerperet Gunnlaug, men aldeles ikke leveret nogen Oversættelse af hans Verk. Det er vel endog et stort Spørgsmaal, hvorvidt han har holdt sig saa nøje til Gunnlaugs Chronologi og Fremstilling af Begivenhederne, at man med Rette kan lade denne Bearbejdelse bære Gunnlaugs Navn. Etsteds paaberaabes idetmindste Snorre Sturlassøn, der skrev senere end Gunnlaug.²

Det er ellers af stor Interesse, saavidt muligt at bestemme og paavise, hvad der af denne vidtløftige Bearbejdelse umiddelbart skyldes Gunnlaug, da derved ogsaa Odds og de øvrige Bearbejders Forhold til Gunnlaugs nærmere belyses. Gunnlaug citeres udtrykkeligt i Cap. 133 som Hjemmelsmand for Beretningen om hvorledes Biskop Frederik paa en underbar Maade vadede gjeennem en Ild, der havde fortæret to Berserker. Gunnlaug, heder det, sagde at han havde hørt det af den sanddru Glum Thorgilssøn, der igjen

1) Dette sees især af en Yttring i Cap. 225: „det sige de fleste, at Thorvald Spakbödvarssøn er bleven døbt af Biskop Frederik; men Gunnlaug Munk omtaler at Enkelte antage at han skal være bleven døbt i England, og derfra have bragt Tømmer til den Kirke, han lod bygge paa sin Gaard.“ Her paaberaabes Gunnlaugs Vidnesbyrd kun ved Siden af Andres.

2) Nærlig hvor der handles om Svoldrslaget, Cap. 250, 256.

havde hørt det af en Arnor Arndisesøn. Dernæst paaheraabes Gunnlaug Cap. 136 som Hjemmelsmand for Sagnet om at et Laxefiske i Aaen ved Holt, hvorved Maane den Christne under en Dyrtid nærede mange Fattige, havde tilhørt Kirken i Holt siden Maane skjenkede det dertil. Det næste Sted, hvor kan omtales, er det ovenanførte om Thorvard Spakbödvarsøns Daab. Og endelig omtales han i hiin ovenfor meddeelte Notits, hvor der berettes haade om hans og Odds Forfatterskab. Her anføres et længere Stykke af Gunnlaugs eget Ræsonnement, der fuldkommen bærer Præget af at være oversat fra Latin. Betragte vi nu nærmere hine ovenfor anførte Steder, hvor Gunnlaugs Navn omtales, da ville vi finde, at de nærmest dreje sig om overnaturlige Begivenheder, og det bliver heraf sandsynligt, hvad ogsaa allerede Gunnlaugs Stilling gjør rimeligt, at hans Verk ligesaavel som Odds *nærmest holdt sig til Legender og underbare Sagn*. Naar vi derfor af den større Olaf Tryggvesøns Saga ville udsondre, hvad der, uden at Gunnlaugs Navn udtrykkeligt anføres, dog med nogenlunde Sikkerhed kunde antages at være hentet fra hans Verk, maatte dette fornemmelig blive de legendariske eller religiøse-æventyrlige Fortællinger. Disse ere følgende:

1. Om Gardekongens Spaadom om Olaf, C. 46.
2. Om andre Spaadomme i Garderike, Olaf angaaende, C. 57.
3. Hvorledes Olaf merkede sig med Korsets Tegn, C. 75.
4. Olafs Besøg i Constantinopel og Kong Valdemars Daab m. m. C. 76.
5. Olafs Besøg hos Eremiten i Syllingerne, C. 78.
6. Olafs Daab ved Abbeden i Syllingerne, C. 79.
7. Den hele Fortælling om Thore Klakka, Jostein og Karlshoved, C. 94, 99, 100.
8. Om Sunniva, C. 106—108.
9. Thorvald Kodraanssøns Historia, C. 130—138.
10. Olafs Prædiken m. m. paa Moster, C. 141.
11. Om Ragnvald og Raud, C. 145, 146, 148, 150, 155.
12. Om Agmund Ditt og Gunnar Helming, C. 173.
13. Om Eyvind Kelda, C. 195, 198.
14. Odins Besøg hos Olaf, C. 197; med en forudskikket Indledning, (C. 196) der synes at være oversat ligefrem af Latinen.
15. Om Thorvald Tasalde, C. 200.
16. Om Svein og Finn, C. 201, 203.
17. Om Eyvind Kinnrivas Død, C. 204.
18. Om Grim Stallares Død, C. 208.
19. Om Raud hin ramme, C. 210, 211.
20. Om Kongens Sammenkomst med en Trolld eller Djevel i en Baad, C. 212.
21. Thors Besøg paa Kong Olafs Skib, C. 213.

22. Om Troidene i Naumdal, C. 213.
23. Thidrande Hallssøns Død, C. 215.
24. Om Svade. C. 225.
25. Om Arnor Kerlingarnef C. 226.
26. Om Thorhall paa Knapstad, C. 227.
27. Om Eindride ilbreid, C. 235.
28. Om Hirdmændenes Klattren paa Smalsarhorn, C. 237.
29. Om Thorkill Dydrill, C. 238.
30. Om Thorkill Dydrills Syn, C. 239.
31. Om Biskop Sigurds Syn, C. 240.
32. Om Mostrarskeggens Spaadom, C. 242.
33. Om det vidunderlige Lys, der omhyllede Olaf før han sprang i Vandet. C. 255.
34. Om Olafs Bortkomst fra Ormen, C. 267—269, 271, 283.
35. Om Kong Edvard Confessor, C. 285, 586.
36. Om Biskop Sigurd.

Hertil komme flere særegne Æventyr, f. Ex. om Thorleif Jarlaskald, Thorstein Skelk, Thorstein Oxefod o. fl., ved hvilke det er uvist, hvorvidt de oprindeligt have været optagne i Olafs Saga.

Af de her nævnte Stykker findes nu flere ogsaa hos Odd, nemlig:

1. Om Gardekongens Moders Spaadom, C. 5.
2. Om de andre Spaadomme m. m. (Cod. Arn. Cap. 5, 6.)
3. Hvorledes Olaf merkede sig med Korsets Tegn, C. 7.
4. Besøget i Constantinopel m. m. C. 8.
6. Daaben ved Abbeden i Syllingerne, C. 9.
7. Fortællingen om Thore Klakka m. m., C. 12—14.
8. Om Sunniva, C. 18—20.
10. Om Olafs Prædiken paa Moster, C. 17.
13. Om Eyvind Kelda, C. 27, 32.
14. Om Odins Besøg, C. 32.
17. Om Eyvind Kinnrivas Død, C. 33.
18. Om Grim Stallares Død, C. 44.
21. Thors Besøg paa Olafs Skib, C. 46.
22. Om Troidene i Naumdal, C. 47.
28. Om Hirdmændene Klattren, C. 36.
29. 30. Om Thorkell Dydrill, C. 37.
31. Om Biskop Sigurds Syn, C. 38.
32. Om Mostrarskeggens Spaadom, C. 51.
33. Om det vidunderlige Lys, C. 60.
34. Om Olafs Bortkomst, C. 64.
35. Om Edvard Confessor, C. 65.

Særegne for Odd Munk er derimod Beretningerne om Tryggves Drab, C. 1, om Haakon Jarls Reise til Sverige for at finde Olaf, og om Jarlens Datters Giftermaal med Erik Sejrsæl, C. 4; om Roald i Godø, C. 28; om Thrönderne og Frey, Cap. 34; om Roald i Moldefjord, C. 42.

Naar det nu heder, at Gunnlaug og Odd tildeels hentede deres Oplysninger fra samme Hjemmelmænd, maa de Oplysninger, der ere udgangne fra disse, nærmest have været de, som ere fælles for begge, altsaa de ovenanførte, der alle ere mere eller mindre legendariske, foruden et Par andre, f. Ex. om Dronning Thyres Død og et Par Omstændigheder ved hendes Giftermaal, der ligeledes ere fortalte paa en mere vidtløftig Maade, og streife ind paa det religiøse Felt. Alle disse Sagn har Snorre saameget som muligt søgt at undgaa, skjønt hans Verk forøvrigt bærer tydelige Spor af at han har kjendt dem; navnlig hvor han fortæller om Olafs Tilbagereise fra Haalogaland (C. 87) og siger: „i denne Ferd skete mange Tidender, som ere bevarede i Frasagn, hvorledes Trolde og onde Vætter strede med Olafs Mænd og stundom mod ham selv; men vi ville heller skrive om de Begivenheder, at Kong Olaf christnede Norge eller andre Lande.“ Det er altsaa disse og lignende Sagn, Gunnlaug og Odd fornemmelig maa have hørt fra Aasgrim Vestlidesøn og de øvrige ved Siden af ham opregnede Personer. Men foruden disse Hjemmelmænd have de hver paa sin Kant haft særegne; saaledes nævner Gunnlaug hiin Glum Thorgilssøn, og i Cap. 283, der ogsaa synes at være et af dem, der skyldes Gunnlaug selv, staar der: „Denne Fortælling hørte Teit Aasgeirssøn af en udmerket og forstandig Mand, Thorarin Thorvaldssøn, der igjen havde hørt den af Einar Tamharskelver selv.“

Gunnlaug, fortælles der, lod sit Verk gjennemsee og forbedre af *Gissur Hallsson*. Om denne merkelige Mand findes fuldstændige Oplysninger i Fortalen til 8de Bind af Fornmanna Sögur, S. XXXI fgg. Gissur, Søn af Hall Teitsøn i Haukadal, Are Frodes Fostbroder, og opdragen af Biskop Thorlaak i Skaalholt, reiste i sin Ungdom udenlands, og kom hjem fra Rom 1152. Han skrev om sine Reiser en Bog, kaldet *flos peregrinationis*; skal i sinne yngre Aar have været Stallare hos Kong Sigurd Mund, var Lovsigemand fra 1181—1201, og kaldes i Sturlungasaga „den bedste Klerk (o: Boglærde) som indtil da havde været paa Island.“ Efter hans Meddelelser blev *Hungrvaka*, eller Sagaen om de fem første Biskoper paa Island skreven, som det i 1ste Cap. af dette Verk udtrykkeligt heder. Han døde 1206, efterat hans Søn Hall allerede 1201 havde overtaget hans Lovsigemands-Embedet. Gissurs Forbedringer have vel neppe strakt sig til andet end Enkeltheder, der kunde rettes i Margen; Bogens Plan og Anlæg er vistnok bleven uforandret, og den har sikkert fremdeles ganske beholdt sin legendariske Karakter.

Spørgsmaalet bliver nu, hvem vi skyldte den vidtløftigere nor-

ske, fornemmelig med Benyttelse af Gunnlaugs Bog redigerede, historiske Bearbejdelse af Olaf Tryggvesøns Saga. Nogle have tænkt paa Styrme den frode, der efterfulgte Hall Gissurssøn i Lagmandsembedet. Af Olaf den helliges Saga (Fornm. S. V. S. 170, 226, 268) erfare vi vel, at han virkelig har skrevet en „lifssaga Olafs konungs helga.“ Men de Udsagn af ham i denne Bog, der anføres, vise at han nærmest har holdt sig til den legendariske Saga, og at den historiske Olaf den Helliges Saga i den Form, hvori vi kjende den hos Snorre og i Fornm. Sögur B. IV, V, ej kan skyldes ham. Da nu den Plan, efter hvilken de gamle national-historiske Traditioner ere ordnede og sammenstillede med de legendariske Beretninger, synes at være aldeles den samme i Olaf den helliges Saga, som i Olaf Tryggvessøns Saga, er det ej sandsynligt at Styrme, naar han ikke kan have redigeret hin, skulde have redigeret denne, eller at han i et af to historiske, i sin Materie temmelig eensartede, Skrifter skulde have fulgt en aldeles forskjellig Plan fra den, han fulgte i det andet. Forøvrigt følger det dog ikke af den Overeensstemmelse, der findes mellem begge Sagaer i Stoffets Behandling og Bearbejdelsens Plan, at de ogsaa begge skyldes een og samme Mand. Den ene kan have tjent den anden til Forbillede. Nu have vi idetmindste eet Haandskrift af Olaf den helliges Saga, der ikke kan være stort yngre end 1200;¹ Bearbejderen heraf maa selvfølgelig have levet før Odd og Gunnlaug, eller været deres Samtidige. Af Olaf Tr. Saga haves ej saa gamle Haandskrifter. Men merkeligt er det, at et Haandskrift af Olaf Tryggvesøns Saga, der opbevares paa det kgl. Rigs-Bibliothek i Stockholm (I. fol. fasc. 2), begynder saaledes; „Hér byrjar sögu Ólafs konungs Tryggvasonar, er Bergr áhöti snaraði.“ Denne Abbed Berg kan neppe være nogen anden end den Berg, der ifølge Annalerne i Aaret 1325 valgtes til Abbed i Tveraa Kloster paa Island. At han allerførst skulde have *oversat* (thi „snara“ bruges stedse i Betydningen af at oversætte) Gunnlaugs latinske Text, og at Sagaen i sin nærværende Form ei skulde være ældre end det 14de Aarhundrede, synes underligt, men det bestemte Udsagn tør man dog ej velbortvise. Det vinder ogsaa en Bestyrkelse deri, at Sagaen, som vi have seet, citerer Snorre Sturlassøn, og altsaa maa være yngre end ham. Bearbejderen er vel altsaa denne *Abbed Berg*, og det maa være Olaf d. helliges Saga, som har tjent ham til Mønster. Men maa vi end antage at den større Olaf Tryggvessøns Saga, i den nuværende Form, først er bleven til i første Halvdeel af 14de Aarhundrede, og redigeret efter det i Olaf d. Helliges Saga opgivne Forbillede, saa følger dog heraf ikke, at der ej før den Tid kan have existeret en ældre, ikkelegendarisk, skriftlig optegnet Olaf Tryggvesøns Saga, der nærmest omfattede de historiske Traditioner. En saadan maa idetmindste Snorre Sturlassøn ganske vist have benyttet.

¹) Et Aftryk heraf, besørget ved Hr. Lector Unger, er nu under Pressen.

Da Abbed Berg, eller Bearbejderen af den store Olaf Tr. Saga, levede saa længe efter Odd Munks Tid, og, som vi see, kjendte hans Verk, kan det heller ikke findes besynderligt, at han hist og her paa en saare ukritisk Maade har optaget Bemærkninger, som ene synes at have tilhørt Odd, f. Ex. i Cap. 256 (Frm. S. III. S. 9, 10), om Svoldrslagets Merkelighed, om Brynjulf i Gauldalen (C. 101) o. a. d.

Flatøbogen (skreven 1387—1395), der ved Siden af den historiske Olaf den helliges Saga ogsaa har optaget mangt og meget fra den legendariske, følger med Hensyn til Olaf Tr. Saga samme Plan. Til Grunden lægges den historiske Saga, saadan som vi kjende den af Fornmanna sögur, men der optages ved Sider deraf Beretninger, som ligefrem ere hentede fra Odd, f. Ex. om Haakon Jarls Sendelse til Sverige og hans Datter Aud m. m., (Ol. Tr. S. ed. Skálh. I. S. 59) om hans Besøg hos Finnen ved Agdanes (I. S. 228), om Frey og Thrønderne (II. 190), om Roald i Moldefjorden (II. 250) o. fl., samt hele Jomsvikingasaga. Flatøbogens Compilerator har aabenbart haft til Hensigt at samle alle de Sagn, der paa nogen mulig Maade vare at opdrive om de Konger, hvis Sagaer han optegnede.

Oversættelser eller norske Bearbejdelser af Odds Verk maae allerede have været til idetmindste i Begyndelsen af det 13de Aarhundrede. Endog det upsalske Brudstykke er, som vi nedenfor nærmere skulle omtale, ikke yngre end Midten af 13de Aarhundrede, og flere Omstændigheder synes at vise at vor Hovedcodex er afskrevet efter en Membran, der neppe har været stort yngre end 1200. Det er derfor ej at undres over, at vi i Fagrskinna, der selv ikke er yngre end første Fjerdedeel af det 13de Aarhundrede, finde flere Steder, der ligefrem ere udskrevne deraf. Disse Steder ere paapegede nedenfor i Anmerkningerne; vi kunne deraf her udhæve Cap. 70, der for en stor Deel er udskrevet efter Odd Munks Cap. 15 (Cod. Arn. 20); og endelig Beskrivelsen over Svoldrslaget, hvor man endog har kunnet udfylde en Lakune i Hdskr. af Fagrskinna (See Udg. S. 65) efter Odd Munk. Saa vidt man kan skjønne, har Snorre nærmest benyttet Gunnlaugs Verk, dog findes der Spor til at han og har kjendt Odds; navnlig synes han at have benyttet ham ved Beretningen om Islændingernes Daab og om Ormen lange. Ogsaa Kristnisagas Forfatter har, som man seer, benyttet Odd, da det udtrykkeligt heder i dens 6te Capitel, at Olaf drog fra Island til Holmgard og derfra til Norge; en Angivelse, der alene findes hos Odd. Der tilføjes: „som skrevet er i hans Saga;“ denne Saga er altsaa Odd Munks Skrift. Hvis Kristnisaga i sin nærværende Form skyldes Hauk Erlendssøn, hvilket er meget rimeligt, har altsaa denne udmærkede Samler kjendt og benyttet Odds Verk.

I Cap. 53 (Cod. Arn. C. 61) forekommer en latinsk Oversættelse, der udtrykkeligt tillægges Odd, af Stefne Skalds Smædevers over Sigvald Jarl.

Man behøver dog vel neppe herfra at slutte, at Odd ogsaa skulde have givet Oversættelser af de vanskelige drottkvædte Vers. Da Oversætteren, forat indføre dem i den norske Oversættelse, under enhver Omstændighed maatte have Skrifter ved Haanden, hvor de stode optegnede i den originale Form, kunne de ligesaa gjerne tænkes tilføjede derfra, uden at have været anførte i Originalen. I alle Fald kan Oversætteren neppe ved dem, som ved det stefneske Vers øjensynligt er Tilfældet, have tænkt paa at gjengive Versemaalet, men han kan alene have leveret dem i prosaisk Oversættelse.

Af Alt, hvad vi nu have anført, viser det sig, at det umiddelbare eller positive historiske Udbytte, vor Saga giver, vistnok ej er meget betydeligt, men at den, behørigen benyttet og forklaret, kan bidrage til at opklare mangt et tvivlsomt Sted, og at den i Særdeleshed giver os ypperlige Vink til at forstaa, hvorledes vore Kongesagaer ere blevne redigerede i deres nuværende Form. Dens egentlige Værd bestaar saaledes i det Udbytte, den giver i kritisk og literær-historisk Henseende. Men dette Udbytte har den hidtil ej kunnet give, saa længe den alene var bekjendt og tilgængelig for Almeenheden i den ufuldstændige Skikkelse, hvori den findes i de efter det arnamagnæanske Haandskrift besørgede Udgaver. Nu fremtræder den for første Gang aldeles fuldstændigt.

Hoved-Texten i nærværende Udgave er aftrykt efter et Pergamentshaandskrift, der findes paa det kgl. Rigsbibliothek i Stockholm. Det er opført i Arwidssons „Isländska handskrifter i kgl. Bibliotheket i Stockholm“ S. 28 under No. 20 qv, fasc. 2. Af Oplysninger, som Hr. Bibliotheks-Amanuensis Klemming velvilligen har meddeelt mig, erfares det, at Haandskriftet oprindeligen har tilhørt en Codex, der tilligemed flere andre indkjøbtes paa Island for det svenske Antiquitets-Collegiums Regning af Islændingen Jon Eggertssøn 1682. Paa hans endnu tilstedeværende Regning, dat. Hafniæ 17de Jan. Anno 1684, findes den indført saaledes:

„In Quarto.

„5.	1. Wigastir Saga.	} 5 (Rd.) 3 (Mk.)
	2. Wigaharda S.	
	3. Hraffne og Gunnlauge.	
	4. Hrolf Gautreks Sonar S.	
	5. Olafs Tryggvasonar S.“	

Det sees altsaa heraf, at denne Codex var det samme Bind, hvori den merkelige, siden til Kjøbenhavn udlaante, og i Branden 1728 tilintetgjorte, Vigastyrs Saga stod, saavel som ogsaa de i endnu i Behold værende, i 2det Bind af Islendingasögur aftrykte Gunnlaugs og Rafns Saga og Heidarviga-saga. Da Inventariet over Antiquitets-Collegiets Samlinger optoges 1725, var, som man erfarer, Codex endnu heel. I en lidt yngre Fortegnelse uden Aarstal er den opført saaledes:

- „17/157. 1. Wigastyrs Saga og Bardaga Saga sine principio.
(med en anden Haand: „uthlånt til Magnæus i Kiöpenham, och
wid branden forkommen“).
2. Sagan af Gunnlaugse Orms tungu.
3. Sagan af Hrolfe konge Gautrekssyne quæ convenit cum editione
Werelii a Capite XII^{mo} et ad 31um, cetera desunt.
4. Compendium Historiæ Olai Regis Triggessonii sine fine. Obs.
Wiga Styrs og Barda Saga bestående af 24 fol: begge utan
begyndelse, öfer sändes 1725 til W. Commissions Secretaren
Silfver Skiöldh som åter her böra in sättas.“

I en Fortegnelse over de norske eller islandske Haandskrifter fra henved 1750 har Codex faaet No. 18, under hvilket Heiðarviga- og Gunnlaugs Sagn endnu findes opført. Gunnlaugs, Rolfs, og Olaf Tryggvesøns Saga omtales der endnu som hørende til een Codex; heller ikke vare de adskilte, da MSS-Samlingen 1780 overgaves fra Antiquitetscollegium til det kgl. Bibliothek. Adskillelsen har altsaa først fundet Sted i Jon Sigurdssøns Fortegnelse af 1844. Naar, hvad der synes at være Anledning til at antage, nærv. Haandskrift atter vil blive forenet med de øvrige tilbageværende Dele af hiin Codex, vil det herefter blive at søge under Signaturen 18 qv, ej under 20 qv.

Haandskriftets egentlige Format er hvad man nu vilde kalde lang Quart eller Imperial-Octav. Hvert Blad er omtrent 9½ Tommer højt og 6½ Tr. bredt. Hver Side indeholder 39 Linjer, der før Skriftens Anbringelse synes at have været antydede med svage, nu forlængst forsvundne Blyantslinjer, hvis Retning og indbyrdes Afstand var bestemt efter fine, endnu tilstedeværende, Huller yderst i Margen. Capiteloverskrifterne, der udmerke sig ved deres Korthed og Unøjagtighed, ere zinnoberrøde; Initialerne dels zinnoberrøde med brune eller falmede grønne, dels brune med røde eller falmede grønne, dels falmede grønne med brune eller røde Forziringer. Om Skriftens Udseende og Charakter vil man af det her i Udgaven meddeelte Facsimile kunne gjøre sig en tydelig Forestilling. Den er usædvanlig jevn, eensformig og tydelig, og vilde, hvis Pergamentet ej ved Ælde eller ved at udsættes for Røg var blevet saa mørkt, endog tage sig meget godt ud. Uden at være den samme Haand, som Hr. Hauk Erlendssøns, har den dog saa meget tilfælles med denne, navnlig i den overvejende Anvendelse af *ø* istedetfor *u*, at man neppe kan tvivle om, at de begge ere samtidige, altsaa fra Begyndelsen af 14de Aarhundrede. Overskrifterne ere med samme Haand som Texten; hvorvidt det samme er Tilfældet med Initialerne, er vanskeligt at sige; den eneste Feiltagelse, man i dem støder paa, nemlig i Cap. 33, kan meget vel skyldes en Uagtsomhedsfeil hos Afskriveren selv. At Codex er en Afskrift, ikke en umiddelbar Bearbejdelse af den latinske Text, sees dels af det i Anm. S. 90 omtalte *ast* istf. *afl*, hvorfra det tillige kan skjønnes, at Ori-

ginalen har brugt Formen *f* og altsaa vel maa være ældre end 1200, dels af den fejlagtige Form „Arnor or orski“ istedetfor „Arnor mœrski“ i Cap. 58, hvilken Fejl alene kan forklares saaledes at Afskriveren har haft en Text for sig, hvor *m* i Ordet *mœrski* betegnedes med Formen *o*, der er saaligt *o* *o*: or, at han derved har ladet sig vildlede. Forøvrigt viser han i det Hele taget megen Skjønsmhed, og retter selv hyppigt Uagtsomhedsfejl, han har begaaet. Retskrivningen er højst særegen. I Vokalsystemet hersker den Forvirring, der er egen for flere paa Island skrevne oldnorske Bøger fra denne Periode, da man øjensynligt allerede havde ophørt, i Udtalen at skjelne mellem visse Vokaler af U- og I-Klassen, og ikke engang længer var sig klart bevidst, til hvilken Klasse hver enkelt retteligst burde henføres, uagtet man dog endnu ikke havde vedtaget, stedse til een og samme Lyd at bruge eet og samme Tegn, men fremdeles bibeholdt de forskjellige Betegnelsesmaader, som man dog ej kunde anvende rigtigt, og derfor brugte i Flæng. I nærv. Haandskrift finde vi saaledes *æ* og *o* brugte aldeles i Flæng, f. Ex. „søta“ for „sæta“ (Præt. conj. af *sat*); og omvendt „ræða“ f. „rœða“, istedetfor *o* og *æ* finde vi ofte *e*, *é*, *ę*; f. Ex. „fera“ f. „færa“, „brœðr“ f. „brœðr“, „hredaz“ f. „hræðaz“, „ęriun“ f. ærinn“, „nęr“ f. „nær“. Til at betegne Omlyden *a—ö* bruges oftest det i islandske Haandskrifter sædvanlige *o* med en Tøddel, (nemlig „ö“) hvilket vi i Udgaven have gjengivet med *ó*, f. Ex. „höfuð“; dog bruges ogsaa meget ofte dels simpelthen „o“, f. Ex. „hofuð“, dels „au“, eller sammenslynget *a* og *o* (hvilket vi i Udg. have betegnet med „au“) f. Ex. „laundum“, „maurgum“ og enkelte Gange „ø“ f. Ex. „stökðu“ f. „stökktu“. Hiint „ö“ bruges derhos meget ofte f. „ó“, f. Ex. „fötum“ f. „fötum“, ja endog stundom for simpelt „o“ s. „löga“ f. „loga“. Istedetfor „ö“ finder man en og anden Gang anvendt „ó“, f. Ex. „möttull“ f. „möttull“ (eg. „möttull“). Hyppigt bruges Accenter, dog ej saa meget for at tilkjendegive Vokalens Forlængelse, som for at antyde det Tryk paa en Vokal, der enten kommer af Betoningen, eller af en paafølgende Dobbeltconsonant, f. Ex. „végr“ f. „vegr“, „véra“ f. „vera“, „sát“ f. satt“. Den Omstændighed, at „ö“ (ö) stundom forvexles med „ø“, „ø“ med „é“ og „e“, gjør at man et Par Gange finder „é“ f. „ö“, f. Ex. „gęrr“ f. „görr“, ligesom man omvendt finder „æ“ f. „é“ f. Ex. „mær“ f. „mér“. Istedetfor „e“ i Ordet „hellzi“, der ogsaa ofte skrives, og vistnok stedse udtaltes „höllzi“ findes etsteds „heyllzi“. Combinationen „jü“ findes stundom, besynderligt nok, skrevet „yv“. De her anførte Exempler, hvortil vi og tildels finde Sidestykker i *Codex Frisianus* af Heimskringla og *Eirspenill*, ere tilstrækkelige til at godtgjøre, at Afskriften ej kan være norsk, i hvilket Tilfælde en langt anden Sikkerhed og Regelmæssighed i Vokalsystemet vilde have hersket. Hvad Consonanterne angaar, da bruges „ð“ og i dets Sted ofte „þ“ aldeles regelret, dog, som det i enkelte gode Haandskrifter er

Tilfældet, ogsaa stundom efter „l“ og „m“, som „Svolðr“, „sømd“. Særegent for denne Codex er det, at den bløde Lyd af „ð“ imellem to Vocaler, stundom ogsaa i Slutningen af Ordet, betegnes med „z“, f. Ex. „føzaz“ f. „føðaz“, „varaziz“ f. „váraðiz“, „lengz“ f. „lengð“, „kvaz“ f. „kvað“, der dog ogsaa undertiden skrives „kvat“. Fordobblingen af en Consonant er meget ofte ej betegnet; dette gjælder især „n“, f. Ex. „savgone“ f. „sögunni“; i de fleste af disse Tilfælde findes vistnok i Cod. et η, men da denne Form ogsaa forekommer, hvor Fordobblingen er betegnet ved en overliggende Horizontalstreg, og hvor der ingen Fordobbling skal være, kan hiin Form neppe antages at skulle betegne et dobbelt „n“; der er derfor i Udg. kun gjengivet med en enkelt „n.“ Det dobbelte „r“ synes derimod i Enden af Ord at være betegnet med et R; vi have gjengivet det „rr“, skjønt Rigtigheden heraf ikke er hævet over enhver Tvivl. Hvor det dobbelte „d“ betegnes med enkelt, findes aldrig „ð“, f. Ex. „hrediz“ f. „hræddiz“, „beidiz“ f. „beiddiz“. Et Par Steder finder man „ll“ betegnet med den saare antike Form ʀ, f. Ex. S. 39, L. 18 f. n. (oʀlo, d. e. „ollo“). Aspirationen „Hr“ udtrykkes sædvanligviis, som brugeligt er i islandske Haandskrifter, ligesom „Hl“. At Afskriveren har udtalt „g“ foran „l“ eller „j“ aldeles som „j“ viser sig deraf, at han etsteds skriver „hnejjaz“ f. hneigjaz, „teyja“ f. „teygja“, og omvendt „flygja“ f. „flyja“, „treygja“ f. treyja. Det finale „st“ betegnes ved „z“; kun i Formen „barsk“ (af „bera“) er det ældre „sk“ vedligeholdet. Etsteds (S. 29) staar „spozt“ f. „spotts.“

Haandskriftet bestaar nu af 20 Blade, hvilke, siden de udtoges af Cod. 18qv., ej have været indheftede. De ere fordeelte i 3 Læg, af hvilke det første indeholder 6, det andet 8, det tredie 6 Blade. Mellem 3die og 4de Blad i første Læg ere to Blade bortfaldne. At det ej har været flere end 2, skjønnes dels deraf, at Lægget neppe kan have indeholdt flere Blade end 8, dels deraf at det tilsvarende Stykke i den ordrigere arnamagnæanske Cod., hvilket jeg for Fuldstændighedens Skyld har ladet aftrykke i Anmærkningerne, kun ubetydeligt overstiger, hvad der i nærværende Haandskrift kan rummes paa to Blade. Tredie Læg er defect ved Enden; da ogsaa dette rimeligviis fra først af har bestaaet af 8 Blade, er det følgelig de to Slutningsblade, som mangle; men hvorvidt de have været heelt beskrevne, er meget tvivlsomt. Pergamentet har oprindeligen nok været temmelig lyst, og endnu er det inde i Bogen slet ikke meget mørkt; ved Begyndelsen derimod, og fornemmelig paa den sidste Side, er det næsten aldeles sort af Røg og Smuds. Hvad der staar paa sidste Side, har derfor kun med stor Møje kunnet læses, og enkelte Ord have maattet opgives som ganske ulæselige. Inde i Bogen findes enkelte smaa Lakuner, fremkomne derved, at den Farve, hvormed de grønne Initialer have været malte, hist og her har borttætset Skindet og derved efterladt et Hul; paa et Par

Steder findes enkelte Rifter, der af den Maade, hvorpaa Skriften her er anbragt, sees at have været der fra først af.

Denne Codex har aldrig forhen været udgiven; kun et lidet Stykke (Cap. 5-6 til „giallda“) er for faa Aar siden bleven aftrykt i „*Antiquités Russes*“ 1ste B. S. 415-417. Man synes overhoved neppe engang førend i den sidste Tid at have kjendt dens Tilværelse, thi endnu saa silde som i 1838 yttres det i „Grønlands historiske Mindesmærker“ II. 234, at der af den oldn. Bearbejdelse af Odd Munks Verk kun haves eet Pergamentshaandskrift, nemlig det arnamagnæanske (No. 310qv.) Ikke engang den svenske Rigsantiquar Reenhjelm, der i Aaret 1691 udgav Odd Munks Bearbejdelse af Olaf Tr. Saga med svensk og latinsk Oversættelse samt Noter, synes at have vidst, at Antiquitetscollegiet allerede i henvynd 9 Aar besad et Haandskrift deraf, fuldstændigere end det kjøbenhavnske. Thi hans Udgave er kun et daarligt Aftryk af det sidstnævnte og han omtaler ikke det andet med et Ord.¹ Dette forklares dog deraf at Udgåven, hvad man af Fortalen til Noterne kan see, var forberedt, maaskee endog færdig i Manuskript, allerede længe førend nærværende Codex erhvervedes for Sverige. Han siger nemlig: „Ejusdem illustrissimi Comitis (Magni Gabriel de la Gardie) jussu auspicioque hinc profectus in Daniam Dominus Jonas Rugman Islandus, præsentem historiam in Sueoniam intulit, mihique in manus anno 1666 tradidit. Cogitarat quidem ipse eam typis evulgare, sed temporis iniquitas, reique familiaris angustia ac post cetera incommoda diutinus morbus, quem mors anno 1679 etiam sequuta, propositum ut linqueret, mandarunt. Postquam ille fatis concesserat, diu mihi animus fuit, quod illi præstare non licuerat, quantum possem exsequi; sed nec mitiora quam illi se mihi præbuerunt tempora.“ Dette er neppe at at forstaa som om Rugman skulde have bragt Originalhaandskriftet, der nu findes i den arnamagnæanske Samling, til Sverige; hvad han har bragt, er vistnok kun en af ham selv besørget Afskrift. I Fortalen til Udgaven oplyser Reenhjelm, at Rugman havde udarbejdet Oversættelse til de første 8 Capitler. Det synes som om heller ikke Reenhjelm havde haft nogen Udsigt til at faa Sagaen udgiven, hvis ikke Dronning Christina havde givet de dertil fornødne Penge. Den er dediceret til Dronning Ulrike Eleonore. Texten i denne Udgave vrimler af Fejl, og den maa i det Hele taget med alt

¹) Den svenske Deel af denne Udgaves lange Titel lyder saaledes: SAGA om K. OLOFF TRYGGWASZON I NORREGE, hwilken hafwer warit den berömligste och loffligste Konungh i Norlanden, och darsammestädes Christendomen först och lyckeligst utwidgat. Sammanskrefwen på gammal Swenska eller Göthiska (*sic*) af ODDE MVNCK som war i Omgeyrum (*sic*) wid Watnsdal Norr i Islandh, Nu på nya Swenskan, sampt det Latiniske språket öfversatt af JACOB ISTHMEN REENHJELM, Regni Antiquario, Åhr efter Christi bördh 1691. — (Upsalæ anno Christi 1691).

dens Apparat af lærde Anmerkninger ansees for antiqueret. I senere Tider er et temmelig nøjagtigt Aftryk af Cod. Arnagn. leveret i Fornm. Sögur, 10de B. S. 216—376. Et ypperligt Facsimile af en heel Side er meddeelt i *Antiquités Russes*, 1ste B. No. VII. Det viser sig saavel af dette, som af den trykte Udgave, at denne fortrinlige Codex er skreven i Norge, med en egte norsk Haand og den i Slutningen af det 13de Aarhundrede brugelige Orthographi.

For Fuldstændigheds Skyld aftrykkes i nærværende Udgave som Anhang det Brudstykke af den samme Sagabearbejdelse, der findes i Cod. No. 4—7 fol. i den delagardiske Samling paa Univ. Bibl. i Upsala. Om denne Codex, der foruden nærværende Brudstykke ogsaa indeholder meget andet, navnlig de merkelige saakaldte *Strengleikar* eller Over ættelser af endeel gammelfranske Bearbejdelser af bretoniske *lais*, meddeler Fortalen til DHrr. Keyzers og Ungers Udgaver af disse „Strengleikar“ fuldstændig Oplysning. Bogen bestaar egentlig af Levninger af to forskellige Codices, der ved Indbinding ere forenede, maa-skee ikke førend i det 15de eller 16de Aarhundrede. Af den første Codex ere kun de sidste to Blade levnede, og det er disse, som indeholder Brudstykket af Olaf Tr. Saga. Den anden Codex indeholder a) Dialog mellem to Elskende, defect i Enden; b) Dialog mellem Mod og Feighed (defect i Begyndelsen) c) Elis Saga, d) Strengleikar. Bladene i begge Codices ere omtrent lige store, hvert omtr. 12 Tommer langt og 9 Tommer bredt. De to Blade, med hvilke vi her have at gjøre, ere beskrevne i to Spalter, med 47 Linjer i hver, med røde Overskrifter og med Initialer, dels grønne, prydede med røde Snirkler, dels omvendt. Sagaen ophører i andet Blads anden Spalte med L. 40, saaat altsaa baade Resten af denne og hele næste Side er ubeskreven: tydeligt Beviis paa at intet her mangler. Her findes ingen Tillægskapitler, og Fremstillingen af Kong Olafs sidste Fata stemmer langt mere med den større Olaf Tr. Saga, end den, der findes i de to andre Haandskrifter af Odds Verk. I denne Afskrift paaberaabes et Par Gange en vis Sote Skald, der ej nævnes i de to andre, og om hvilken man forøvrigt neppe veed nogen Besked. Skriften, hvoraf det nærværende Udgave ledsagende Facsimile giver Prøve, er, som man vil see, udmerket smuk og aldeles lig den, der findes i de bedste norske Codices og Diplomer fra Tiden strax før Midten af 13de Aarhundrede. Retskrivningen er aldeles norsk. Accenter findes undertiden. Det finale „z“ bruges allerede ofte istedetfor „sk“; derimod hersker den merkelige Egenhed, at „h“ i Pron. „hinn“ ikke bortkastes naar det bruges postpositivt, f. Ex. „atsóknhinne“ f. „atsókninni“. Paa den bagerste ubeskrevne Side staar der med en Haand fra c. 1300 „herra Snara Aslaksson a mik“, hvoraf man følgerig maa slutte, at idetmindste denne Afskrift af Odd Munks Verk — om det var Tilfældet med de øvrige nu dermed sammenbundne Stykker, kunne vi naturligviis ej afgjøre — har tilhørt hiin anseede Ridder og Baron, der hyppigt nævnes i Diplomer fra 1299 til 1319 (see Samll. til det norske Folks Sprogs Historie I. S. 31—33) og, som man

antager, hørte hjemme paa Rogaland. Paa den samme blanke Side findes ogsaa en Tegning med Blek, der rimeligviis skal forestille Kong Olaf, med Overskriften „Olafs dyrd“, som det synes fra 15de eller 16de Aarhundrede. Den hele Bog har, som man af et foran indheftet Papirblad seer, i sin nærværende Form tilhørt den bekjendte *Stephanius*, og det viser sig af andre Paategninger, at den før hans Tid maa have været i Nordlandene i Norge (see Fort. til Strengleikar S. XX.) Den blev senere erhvervet af Grev M. G. de la Gardie, og af ham skjenket til Upsala Universitetsbibliothek. Dette Fragment blev allerede i 1665 udgivet i Upsala af Reenhjelms Stiffader Verelius, under Titel: „Ilt Stycke af KONVNG OLAF TRYGGJA SONS Saga“; paa Bagsiden af Titelbladet findes Haandskriftets Blektegning gjengiven i Træsnit og med dens Overskrift, OLAFS DYRD. Da denne Udgave er temmelig sjelden, og neppe ganske nøjagtig, aftrykkes Brudstykket her efter en for faa Aar siden af Hr. Lector Unger efter Originalen selv tagen og paa det omhyggeligste confereret Afskrift.

I nærværende Udgave ere begge Codices aftrykte Bogstav for Bogstav med diplomatarisk Nøjagtighed, dog saaledes, at Forkortningerne, hvilket forresten ikke i nogen af dem, og allermindst den sidste, ere synderlig mange eller indviklede, gjengives opløste efter Analogien af den forøvrigt i hvert Haandskrift brugelige Orthographi. Herved er at merke, at Forkortningen for „ok“ er gjengiven i Afr. af Hovedcodex med „k“, som det hyppigste, i Brudstykket med „c“. Det sammenslyngede æ er betegnet ved „av“. Aabenbare Fejl ere rettede, men slige Rettelser stedse bemærkede i Noter; manglende Bogstaver ere tilsatte, og ligeledes enkelte smaa Lacuner udfyldte, begge Dele mellem Klamre. Steder, der ved første Øiekast synes saa underlige, at man, hvis intet derved bemerkedes, maaskee vilde antage dem for Trykfejl, ere betegnede med et (!).

Da det Stykke, der i nærv. Haandskrift fattes, i Anmærkningerne er meddeelt efter den arnamagnæanske Codex, har man altsaa i denne Udgave, som herved overgives Almeenheten, for første Gang Texten til Odd Munks Bearbejdelse Olaf Tryggvesøns Saga fuldstændigt samlet, ligesom ogsaa først nu det hele kritiske Apparat til denne Saga kan siges at være tilgængeligt for Alle. I de Anmerkninger, hvormed jeg ledsager Udgaven, har jeg ej haft til Hensigt at forklare vanskelige Steder, men alene at paapege Særegenhederne i Fremstillingen, og at paavise de tilsvarende Steder i de øvrige Oldskrifter, samt underkaste de interessanteste Punkter en nærmere Granskning. Dog ville paa sine Steder Viserne findes construerede og forklarede.

Idet jeg ender denne Fortale, er det mig en kjær Pligt, paa det academiske Collegiums og egne Vegne at bevidne Bestyreren af det kgl. Rigsbibliothek i Stockholm, Hr. Bibliothekar og Ridder *Arwidsson*, vor forbindtligste Tak for den Beredvillighed, hvormed han har betroet mig den til Grund for Udgaven lagte Codex til Benyttelse her i Christiania. Den afgiver et nyt Be-

viis paa det Brodersind, hvormed Sveriges Videnskabsmænd betragte vor Virksomhed og, saavidt det staar til dem, søge at lette og befordre den. Til enhver Tid er en saadan Ytring af Brodersind og Venskab mellem begge de forenede Folk i Almindelighed og deres Videnskabsmænd i Særdeleshed glædelig og betydningsfuld, men ingensinde glædeligere eller mere betydningsfuld end ved den for begge Broderfolk lige dyrebare Lejlighed, der bringer nærværende Skrift for Dagen.

Christiania, 10de Marts 1853.

P. A. Munch.

PROLOGUS.

Heyri þær breðr enir krist(n)v ok feðr. þvi iati ek firir guðe ok helgum monnum at mik gleðr dyrð at vinna enom heilsamligsta Olavi konunge. Tryggva syni. ok giarna villdi ek hans veg vinna með minom orðum slict sama gøri þer veg Olavi konunge. er vndir røtt er yðarrar hialpar oc scirnar ok allz farnaþar oc samnafna ens helga Olafs konungs Harallz sonar. er þa cristni timbraþi vpp oc fegrðe. Oc a env fimta ari hans rikis hellt Olafr konungr nafna synom(!) vndir skirn oc tøk hann af þeim helga brvne i þa liking sem Ioan baptisti gerðe við drottin. Oc sva sem hann var hans fyrir rennari. sva var oc Olafr konungr Tryggvason fyrir rennari ens helga Olafs konungs. Oc heldv þeir sinar siflar sem allir skylldv i sinvm helgvm krapti oc dyrligvm verkvm oc þat kom þar fram sem Ioan melti við drottin. þær hefir at vaxa en mer at þverra. Avllom er þat kvnict. at eptir lifit skein iartegnom. en helge Olafr konungr. en inn fregsti Olafr konungr Tryggvason var monnum ecke kvnr i iartegna gerð eptir lifit. þo trvvm ver hann dyrligan mann okagetan oc guðz vin. þotti hann ðllom olikr i atgervi meðan hann lifðe. þott eptir lifit veri þat eigi berat hverr krapta maðr hann var. oc ecke skolòm vær forvitnaz gvðz leynda lvti. Minnmvz orða Petrs postola at vegsama konung varn en hræðaz gvð. At savno mvn þat her saman koma lófvvm konunginn er oss veitti farseliga lvti en þavckvm guðe er hann gaf oss slikan foringia. oc samir oss þat at vegsama konung varn með mannligvm lófom er guð hefir upp með himneskvm lofvvm. Ok betra er slict með gamni at heyra en stivp meðra saugvr er hiarðar sveinar segia er enge veit hvart satt er. er iafnan lata konungin minztan isinvm frasôgnum. bið ek goða eigi fyrir lita þessa fra sôgn. oc grvni eigi framarr eþa ife sôgnina en hofi gegni. þvi at vitrir menn hafa oss fra sagt nokora luti hans stovirkia oc fat fra þvi sem verit hefir hans afreks verka oc opt kan þat at at beraz at fals er blandit sonno oc mego ver þvi eigi mikinn af taka en etlom þo at eigi mvni rivfaz þessir. en kvnna þock þeim er vm ma bæta. en ef menn verþa til at lasta en eigi vm at beta. oc kvnne ongar sônvnar a sitt mal at færa at anat se rettara þa þikkir oss litils verð þeirra til lôg oc vmerkilig þvi

at vitrom monnum þyckir hverr saga heinsliga onytt. ef hann kallar þat lyge er sagt er en hann ma engar savnmvr afinna. er nv a(t) lyða til afreks verka Olafs konungs Trygva sonar ok þeirra storvirkia er hann gerðe.

Vpphaf Olafs sôgv Tryggva sonar.

1. Sva hefr upp sôgvna at þa er þeir styrðv Noregs velldi synir Eiriks konungs bloðexar. Haralldr konungr grafelldr ok Guðreðr. ok var þa naliga allt folk heiðit iNorege. Haralldr var konungr með sionvm. en fylkis konungar voro allt a Upplôndvm et efra þegar er Haralldr let af rikino en harfagri oc voro þa fylkis konungar allt til Olafs ens helga oc er Noregs menn voro iþessom villom at svmir blotvðv skvrðgvð svmir skoga eða vôtv. Þa er þat sagt at synir Gvnhilldar hófðu tekit skirn i Englandi. en þo voro þeir ekei upp hallz menn cristninar. leto vera hvern hvart er villde cristin eða heiðinn. Þa var i Norege halleri mikit ok v avlld. Voro Gvnhilldar synir v eirðar menn ok agiarnir. Gvnhilldr var dottir gavfvgz manz Avzorar tota norðan af Haloga landi. Haralldr grafelldr var maðr gôfugligr oc ven ok en mesti at gervis maðr. Þa reðv fyrir Hringa riki. Haralldr grenski sônur Guðreðar Biarnar sonar Harallz sonar ens hárfagra. faðir Olafs ens helga ok Trygvi son Olafs Harallz sonar ens harfagra. faðer Olafs Trygva sonar. þeir þottvz eigi siðr til rikis bornir en Gvnhilldar synir. oc a einu svmiri lógðv þeir saman felag sitt fiorir hófðingjar Haralldr en grenski ok Trygvi oc Hacon Sigvrðar son ok Gullharalldr sônur Knvtz Dana ástar oc herioðu vm svmarit oc fengo mikit herfang oc at havsti komo þeir a Upp lônd ok skiptv fengi sinom ok eptir þat satv þeir .iiii. hófþingjar a ein hiali sva at enger visso hialit nema þeir sialfir. ok þat harmaði Gvnhilldi ok forvitnaðe oc kom i hvg at þat mvnde taka henda sono henar. oc blotaðe til gvðanna ok feck þa frett at þat mvndi verit hafa i ein hiali sem hon gat. oc þat hafa menn fyr sátt en enge veitt hvart hon var sôn at því. Oc eptir þat sagðe hon sonvm sinvm oc gerðu þau rað sin með mikille slegð. Oc er Gunhilldar synir tókv veizlo iSôgni at ens riks manz. þa er þat sagt at þar varo ôll goð atfông vm dryk ok mátt oc er þeir drvko miok Gunhilldar synir þa varo þeir storvm malgir ok kepþuz miok vm sin a mille. hvar rikit etti. þeir melto þar vm mart ok toko at skattyrðaz ok melti hvarr aþr en létti illa til annars. oc því næst tóko þeir til vapna ok villdo beriazk. þa gengv vinir i mille ok baðu¹ þa eigi þat gera. oc hyggia a sáma sín oc konungs tign ok frensymi. oc voro vm nottina verðer a þeim halldnir

¹) Rettet fra Mbr. „baða“.

Oc vm morginnin er þeir komv vndir þorð intv þeir upp allt hialíð þat sem þeir reddv vm kveldit oc kom en sva at þeir tókv til vapna. ok þat kom firir drottningo. Hon for til ok kvaz skyldd at dema mal sona sina oc bað þa hlita þeim domi. sem hon vilde gera oc lett makligast at hon setti þa. oc þar kom at þat varð. oc siþan melti hon. þat vil ek dema ykarr a mille at Haralldr hafi forreðe fyrir rikino Noregs velde. því at ek mett hann yþarn breðra fremstan. en þo vil ek at hann leysi Guðreð af hende með .xxx. skipa at avllvm goðvm bvnaðe oc vapnvm ok liðe. Oc ef þer endiz gefa til. þa mattv fa þer rike oc mikla semð oc eptir þetta hennar vm meli. þa settvz þeir avðvelliga oc heto þessa sett at hallda. Oc siðan samnaðiz saman lið ok mikill afli ok la hann i Veggiaðar svndi. Oc þa sende hann menn afvnd Trygva konungs frenda sins a Hringa rike ok voro þeir forraþz menn þorþr Ingileifar son ok þorþr Eigileifar son. Guðrôþr bavð þeim vinattv malvm til Tryggva at mela ok segia honom at hann vill vingan til hans gera. oc yrþi þeir felagar ok veri hann hofsðinge yfir þriðivnge lifsens ef hann hefðe x skip til. en herfang allt at helminge þat er þeir fenge af vikingvm. Ok er þeir komo afvnd Trygva oc sôgðv honom orð Guðroðar ok vm meli oc felags gerð oc þa melti Tryggvi konungr. Eigi syniz mer slict ovenliga stefnt. oc goðr kostur ma þetta. ef eigi fylgia vndir hyggior. þat er miok kent sonom Gvnhilldar. en þit eroþ reyndir at goðum monnum ok rettorðvm. Þeir kvaþvz etla at þeir mvndi með sônny fara. oc iataðe hann þesso ok bio hann siðan .x. skip. oc bioggv þeir scipin sinom megin nes nokvrs hvarir er heitir Sotanes. Ok þa melti Astriðr kona Trygva konungs. dottir gavfvgz mannz er Eiríkr hét oc bio a Oprv stavðvm. Hon melti. Herra sagðe hon ecke vel segir mer hvgr vm þina ferð. Mik dreymðe at ek hefða mikinn gullhring a hende. oc siþan sa ek hringinn i tva lvti brotinn oc dreyrðe or lutnvm. nv hygg ek at þetta beri þina for ynio ok ser þu svikinn. Konungr melti. Ecke gef ek þesso gavm mvndv þeir eigi þessi boð bera þorþarnir nema savn veri oc byr ferðina sina at vapnum oc skipvm. Ok a nockorum dege sende Guðroðr menn afvnd Trygva konungs at segia honum at hann genge upp a nesit með .xx. mann. en kvatz mvndo koma með iafnmarga menn oc ætti þeir þa tal vm herbvnað sinn ok til skipvn orostvnnar ok hittiz með vingan oc er boðin komo til Tryggva konungs. þa kvaz hann koma mvndv sem beitt var af Guðrôðe sinom breðrvnge ok þa melti Guðroðr til sina manna. kynliga er oss farit. at briotaz til storra rikia með héttv lifs ok fiarmvna en taka eigi þat rike er nv ligr lavst fyrir oc með engri mannhettv oc skolum nv ganga upp a nesit með .xl. manna ok megvn þa skipta

rike Tryggva konungs. Þa mæltu þeir þorþar. illa er yðr farið sonvm Gvnhilldar. vnnit með svikvm ríki manna oc frenda yðarra. ok mæno þvi fair dvgande drenger yðr þiona ok skolom við i bravtt raðaz ok koma alldregi yðr til liþz. Guðroðr kvað þa þvi raða myndv en letz þetta þo mændo fram fara. ok þeir foro a bravtt .ii. skipum oc síþan gengo þeir upp a nesit með .xl. manna ok hittv þar Tryggva konung með .xx.^{da} mann ok þegar er þeir finnaz lata þeir drífa vapn a þeim. ok þott Tryggvi konungr veri mikill a getis maðr þa kom honum þetta a vvaritt ok verþr vornin skom. ok lykr sva at þar falla þeir Tryggvi konungr ok hans menn ok er hann þar rey(r)ðr a nesino ok standa þar hia bauta steinar at hófðe ok fótom. ok heitir þat Tryggva reyr. ok síþan lagðe Guðroðr vndir sik ríkit. en Aztriþr varð forflotta. ok var hon þa eigi heil. fostri henar het þorolfr lvsar skegg. en þorgils hét sôn hans vngr. þau voro nv i leynom ok firðvz Gunhilldi ok sono henar. Nv hafa þav Gvnhilldr ok synir henar fvll gørt sitt rað þat er þau settv. oc veita nv eptir syn Astriþi. En Guðroþr lagði oþokka a þorþa baða. er þeir foro i bravt at hans oleyfe.

Fra þvi er Olafr konungr var foddur.

2. En Astriþr ferr nv með leynd oc harmi. ok er hon visse at nalgapiz sv stvnd er hon mænde barn sôþa. komo þau til vaz er Rônd heitir. ok þar voro þau i litlv navsti ok þar fedde hon barn. oc var þat sveift kleðvm. ok var nafn gefit oc vatni avsit oc kavllöðv Olaf sveininn. oc er hon reis or reckio þa foro þav i fatekligan bvnað. oc komo at eino kvældi til Eiríks a Oprostavðum. Hann tók vel við þeim ok þo með leynd. ok varo í vti bvri hans ok þionapi hann þeim sialfr. ok visso fair heima menn þar vist þeirra.

Fra Eiríki.

3. Ok er varaðe þa er þat mörgvn ein. at Eiríkr vekr þau upp ok vill at þau fari a bravtt ok er meirr þat nv fyrir navðsyn. en mer þycke of lóng vistin yðr her. þvi at nv veitt¹ Gvnhilldr at þer eroð her niðr komin ok veit hon af fíolkynge sinne. en ek villða eigi at þer yrþit her hōndum tekin oc mænom ver her mōta idag Hakoni Sigurðar syni þvi at her ero nv kom(n)ar hans fylgivr. Nv vil ek senda yðr avstr til Sviþioþar til Haconar gamla vinar mins. er þar er ein virðiligast maðr þegar konung liðr oc við erom vinir goðer oc varom baðer i hernaðe oc hófom íafnan menn senz i mille oc hvar halldit þa menn til fullz sem með voro. ok hygg ek at þa hafi þær trvtt travst. en þat

¹) Rettet fra Mbr. „veitir.“

hygg ek at þau Gunhilldr mvni sveininn vilja lata fara sem favðvr hans. Oc er þau voro a gavto komin i vandom kleðum oc foro i avstr ætt ok voro þeim favronavtar fegnir. Þa hvarf hann til þeirra ok bað þau i friði fara. Siþan foro þav þa gavgv er fyrir la oc i þat herat er Skavn heiter oc gengv óll saman ok sa mikinn bø firir ser. þar bio mikill maðr ok rikr er Biorn eitr kveisa hét drams maðr mikill ok illvðigr. þar komo þau i stafkarla bvninge. oc baðv þar vistar vm nottina. Hann rak þau i bravt oc kvað ser leiða stafkarla alla. Siþan foro þau i bravtt oc komo a þan bø er i Vizum heitir. þar bio sa maðr er þorstein het fé litill ok góðr maðr oc tók hann við þeim vel ok varo þar vm nottina.

Eptirleitan Gvnhilldar.

4. Nv er at segia fra Gunhilldi. at hon leið(i)r miok at spvrningo hvar Astriþr mvni niþr komin er enge kann til hennar at segia oc þykiz vita at hon mvn með barni fara oc þat hyggr hón ser mvno oc sinom sonom til skaða horfa oc kallar til sin Hacon Sigurðar son ok melti til hans hart oc kvað hann þess verðan. at hann veri drepin fyrir svik við sono sina oc let hann eigi omakligra til at deyja en Tryggva konung. er sinv life tyndi ok kvat hann margan otrvleik syna i þeirra skiptvm ok lett þat eitt til vndan lavsnar ef hann kœmi sveininvm Olafi afvnd hennar er einn vetr hefir verit með Eirike a Oprostôðum. oc er Hacon sa at her la við lif hans oc eigvr i þeirra vallde. þa vill hann frelsa sic vndan agange þeirra oc ferr hann með nockorum monnum ok kemr afvnd Eiriks oc berr a bryn honum at þau Astriðr mvni þar verit hafa vm vetrinn. Hann dylr ecke þess at þau mvni þar verit hafa en eigi létt hann þo nv þat vera. ok er þar ransakat ok finz ecke ok hver rekia vpp brottin. ok siþan ferr hann i bravtt ok hittir Gvnhilldi. ok segir henni at eigi finz sveinnin. Hon melti. Skyntv nv því at nv se ec þau hvar þau fara ok ero þav nv a gavgvne til Skavnar ok mvno þar inott. Siþan riþv þeir ibravt .xxx. manna vel kledder ok vapnaðer. ok komo nær bø Biarnar ok er hann sa menn virðvliga gengr hann i moti þeim ok bavð þeim þar at vera ok þat þago þeir. þa spvrðe Hacon ef nokvrir menn hefðe þangat komit fatekliga bvnir. kona ein ok gamall maðr mvndi bera svein a bake ok anarr sveinn mvnde ganga hia. en Gunhilldr drottning Noregs veldis vill sveininn til sin taka ok gera soma til hans ok moðvr hans. Biorn melti. þau mvnv her komit hafa oc eigi mvnda ek þeim bravtt hafa visat ef ek vissa þetta. en her muno þau vera i nott at þorsteins bva mins. Ok þurfo þer þeirra ecke fyrr at leita eða vitia en

a morgin. oc þvi sama kvellde hittoz fe hirðar þeirra Biarnar oc þorsteins. ok melti fe hirþir þorsteins er nokot þar komit með yþr. hann svarar. þar er nv gótt at vera oc sitiom ver ifagnaðe oc er Hacon þar Sigvrþar son oc xxx. manna oc etla at leita eptir Astriþi ok sveininom Olavi en þar var við staddr þorstein bondi ok heyrðe hialit þeirra ok for héim oc þegar i ottv. kom þorstein at rekiom þeirra Astriþar ok hafðe sviga ihende oc ognaðe þeim ef þav stöðe eigi upp skiott ok létt þa ok þa sem han mvnde liosta þau oc fylgþe þeim malofe vt af garðinom oc þa er þau varo ein saman. þa sneriz hann imoti þeim oc melti Gerið sva vel fyrirgefít mer orð min oc til toke. þvi at vmakliet var þat at ek gerða yþr mein gerð oc eigi geck mer grinleikr til þessa við yþr. helldr hitt at ek vera eigi grvnaþr vm min til toke. þvi at nv (er) her kominn til Biarnar. Hacon Sigurþar son oc ætlar at na sveininom oc fera Gunhilldi. oc er mer grvnr a hverso honum tekz. en eigi vilda ek at er verit i minom husom tekin oc farið nv til skogar oc siþan til vazins Miors oc iholm þann er i vatnino er. oc reyri er vaxinn oc þar til er eigi meira diup en eigi mvn i taka lauprinn er sveinninn er i. oc biðit mín þaþan. en ek mvn dvelia for Haconar ef ek ma. þvi at vist vilda ek yþr at gagni koma helldr en at oliðe oc ekki ma yþr af lande sia oc vetti ek at géfa yþur verþi drivgari en þeirra sem eptir leita oc siþan hvarf hann aptr bað þau þar sin biða oc hann kvaz vera mundo i leit með Haconi oc villa stig fyrir honum. En Astriðr þakaðe honom alla hlyti oc kvaz sva gera mvndo sem hann bauð ok er þorsteinn kom heim. oc geck vm garþinn vm syslor. þa kom Hácon ok heilsaðe þorsteinn honum oc bavð þar at vera. Hacon kvaz þar mvndo eta dagverð sem hann hafðe verit vm nottina oc kvat of snemt at sneþa. oc spurþi ef menn nockvrir veri þar abui. hann kvat at viso þat vera. þa melti Hacon gak in ok leið þa ut. Hann geck inn ok var lenge ine oc kom vt ok kvaz eigi finna þav ok leitom vm allan boin oc mvno þau skamt farin. Ok sva gera þeir ok finnaz þau eigi. þorsteinn melti. þau mvno komiz hafa i skoginn er skamt er fra garþi ok mvn ek finna þar hvert leyni. ok sva gerþo þeir oc komo i skoginn oc leitvðo ok fvndo eigi oc er þorsteinn varþ einn saman þa bliop hann heim a bein ok tók ambattar barn eitt oc hafðe með ser i skoginn. ok let koma vndir viðar rétr. oc siþan hleypr hann ileitina til þeirra Haconar ok þa melti hann heyri þer eigi barns gratt oc snvnm þangat oc sva gerðv þeir oc er Hacon sa barnit þa melti hann. Ecke er þetta tiginz manz barn. helldr þrels barn ok mvn hingat borit fyrir gabs sakar við oss. Oc nv leið a dagin ok þotti þeim eigi þau faung a at sinne at leita

leingr ok hvrfo heim. ok kvaz Hacon varla skilia hversv hann þorstein mvnde gefaz. Ok þegar er þeir Hacon varo i bravttv. kom þorstein afvnd þeirra með vister ok farar skiota ok kvaz þa vilia at þav hellde fram ferðine ok sagþiz eigi fa þeim meira veitt. Þau þavkoðo honum agetliga sinn vel gerning oc foro siþan avstr i Sviþioð afvnd Haconar gamla oc sôgðv honum allan vøxt sinar kvamo. Hann kvaz ætla at miok vel mvnde hann þeim monnum fagnað hafa er minni venzl mvndi a oc tok all vel við þeim oc virðiliga oc ero þau þar. En er Hacon Sigurðarson kom til Biarnar. sagðe hann at þeir myndi aptr hverfa oc er þessi fôr all þung oc sagða ek þorsteini at Gunhilldr villde semiliga barnið upp fôða. ok sva virðe ek nv sem þorsteinn mvni hafa verit drivgr i raðum. Biorn kvaz ecke fang a honum fengit hafa i þeirra skiptom. Oc er Hacon kom heim.¹ þa melti Gunhilldr illa til hans oc rak hann bravtt af sinom eignom ok létr þo betr gert. en hann veri verþr er hann var eigi drepinn ok kvat hann skylldv vera vt lagan af Norege ef hann kemi eigi þesso erende fram er hon legðe fyrir hann fyrir marga sina til gerninga. Hacon kvaz enn vilia hennar boð gera ser til sættar ok friðar oc kvaz mvndv allan hvg aleggia hennar erende. Ok for or landi með honum dottir hans er Vþr hét. oc var allra kvenna venst. ok komo avstr i Sviþioþ afvnd Eiriks konungs at Upp-saulom oc tók hann vel við Haconi oc dottur hans. Oc þa hafðe skilit við hann samfarar. Sigriþr en storrraða dotter Skoglar Tôsta. ok var þat orð a af alþýþo at hann þottiz eigi mega tœla um skap hennar. en hitt var þo ravnar at þat voro lavg Svía ef konungs misti við at konv skyldi setia i havg hia honum. en hon vissi at konungr hafðe heitiz Opni til sigrs þa er hann barðiz við Styrbiorn oc átti fa vétr ólifat. En er Hacon kom avstr. syndiz honum konunginum hon Vþr vén ok bað hennar oc fek hennar með soma. oc sat Hacon þar með semð. Ok þar var með konungi Rognvalldr son Haconar gamla ok var konungs forsionar maþr oc siðan seger Hacon konungi erende sitt avstr þanug oc biðr at hann fái honum lið afvnd nafna sins oc kvaz vilia hafa sveininn i bravt. Konungr melti. fa mvn ek þer lið at visv. en ecke trvi ek at þv nair sveininom an hans vilia. Siþan fekk hann honum c. manna oc er Rognvalldr visse þetta þa hittir hann favðvr sinn oc sagðe van þangat kvamo Haconar Sigurðar sonar. hann segir. Vel gerðer þu en eigi em ek upp gefinn fyrir Hakoni þott mer kemi enge niosn. ok hefða ek at eins mina hvskarla oc siþan var sen-favrr Haconar. oc geck Hacon a moti nafna sinom með .ccc. manna oc bavð honum þar at þigia hann kvaz etla með konungi vezizlo at þiggia

¹) Rettet fra Mbr. „þeim.“

en kvaz spvrt hafa at þar var komin Astriþr oc Olafr son hentar ok nv hefir Gunhilldr mik hingat sent drottning Noregs veldis ok vill sveininom til sin bioða með soma oc bota þat a honum. er við favðvr hans var misgert ok viliom nv at sveinnin fair þv oss i hendr. Hacon melti ecke þykir Astriðe liclikt þar til uppreistar sinvm syni er Gvnhilldr er oc varla vill hon þvi trva at þat se astvðar boð oc ecke vetti ek at hingat setti þau fyrr en þrotin veri sv hialpar van oc ætla ek þeim ecke fyrr heðan en þau girnaz. oc grvnr er moður sveinsins at hon mvni gera við hann sem við favður hans. oc ætla ek at ecke verðe þitt ærende þar vm þvi at hvarke trvnm ver Gvnhilldi ne þer. Hakon melti. vera kann þa at oðro sinne hafim ver meira erende ok ferr heim oc segir konunginom. Hann qvaz þess vôn vita at eige mvndi lett við Hacon sigraz þvi at þa er við attvm mal saman þa feck ek varla halldit fyrir honum minne semþ. Oc er liðr iolin þa ætlaz Hakon til oðrv sinne með .ccc. manna ok koma a vvarrt nafna sinom. Oc þa er hann kémr a hans bð. kom Hakon i moti honum með miklo liþe. oc var at engo van bvinn. ok spurði hvat nafni hans villde. kvaz vel vnna honom vistar þar en kvat enga van at sveinnin mvndi i bravt fara ok kvaz synaz otrvlikt fôstr Gvnhilldar oc sva hans meðferð. Hakon kvat hann syna mikla vvirðing i sinom malvm oc lett hann verðan fianskapar sins oc kvaz ætla at iafnríkir menn beri fyrir honum minna lut. ok þar af melti hvarr horðvm orðvm til annars oc með heitan. Oc i þeirra kappmeli þa hliop fram. akr karl einn er Bursti hét allra manna mestr ok sterkastr. ok hafðe þa akr kvisl i hende oc hann reidde vm avxl¹ kvislina oc hleypr at Haconi Sigurðar syni oc melti. heyr a þenna en þrvtliga drams mann er melir havrðvm orðvm við hólfðingia varn ger annat hvart dragz i bravt skiot eþa ek mvn reka kvislina vm hófvð þér. Oc er hann sa þenna herviliga mann éggja ser hógum. þiker honum afar skom at takæ brigzli af honum eþa mein oc hefir vit við ok s . . .² vndan oc þyckir honum betra at hefna sin sva at eigi fai hann skom af þrelinom. en at hetta til etiv kostar þessa. ok ferr afvnd Eiriks oc vnir við illa ok fer þo ecke rett sin lvta a Haconi. ok er hann avstr þar vm riþ. ok legz siþan i hernað oc vitiar ecke Noregs oc sotti travst Harallz konungs Gorms sonar ok dvalþiz þar lenge i miklom soma með honum. En Sviar sa³ þat rað at lata eigi þau laug vera lengr ok var eigi Vþr latin i havgin sem etlat var.

¹) „avxl“ Mbr. ²) 1 Ord bortskaaret af Hjørnet af Bladet. ³) I Mbr. „þ sa.“

Spasaga konungs moður.

5. Nv a þessi tíþ reð austr firir Garða ríke Valldamarr konungr oc var hann agætr maðr. Moþir hans var spakona ok sa hon marga luti firir oc geck þat eptir er hón melti. hon var avrvasa. ok var þat síþr hennar. at hón var borin i havllina hvern iola aptan oc skylldi segia hvat þa veri tíðenda vm heiminn. ok sat hon a stoli firir haseti konungs oc er men varo komnir i sæti sin oc bunir til drykio. þa melti konungr. Hvat ser þu moðir. eþa er nockot haskasamlikt mino ríke. Hon melti þat se ekki at eigi stande þitt ríke með soma ok veg. Hit se ek at a þessi stvndv tíþ er borinn i Norege konungs son með biortvm fylgiom ok hamingiom. ok er mikit lios yfir honom. hann mvn her upp fozaz(!) i þesso lande oc styðia þitt ríke a marga lvnd ok mvn síþan aptr hverfa til sinna ættlanda. ok vera þar konungr agætligr oc dyrligr. ok mvn skiot þo missa ok er hann er kvaddr af heimi. þa ligr fyrir honum miklo meiri dyrð en ek kvnna vm at tala oc berit mik nv a bravt. oc mvn ek nv eigi segia framarr. Þesse Valldamarr var faðer Jarizleifs foður Holta foður Valldamars foður Harallz foður Jngi-biargar moþur Valldamars Dana konungs.

Fra því er Olafur var seldr.

6. Nu er þau Astriþr hófþo verit .iiij. vetr með Hakoni gamla þa melti hann. Nv er sva at er hafit her verit um rið með oss en kraptr minn þverr miok en eptir leitonar Haconar er her orvena. Nv vil ek senda yþr avstr i Garða ríke afvnd Sigurþar broður þins Astriðr. er nv hefir mestan metnað bæðe af ser ok konunginv. ok er þat trvt travst ok þat seger mer hugr vm at þar vaxi kraptr þessa sveins. Síþan let hann ferð þeirra vel bva með óllo. ok ætlvþv til skips með kavp monnum er i Garða avstr foro. ok skilþiz eigi fyrr víþ en þau komo askip oc skilþiz vel víþ þav oc leto þau i haf. oc i þeirri ferð fengv þav margfalldan haska oc harma ok komo at þeim vikingar ok drapu favronavta þeirra en tóko feit allt. þat voro Eistr. Voro svmir þiaþir þeir er yngster voro ok beztt verk ferir. þar skilþiz Olafur víþ moþvr sina. oc var hon seld land af lande ok Olafur var oc selldr mansali sem aþrir herteknir menn ok þria lanar drottna atti hann i þessi a navð. Ok sa er fyrstr keypti hann het Klercon oc hann drap fostra hans fyrir avgom honum þorolf luser skegg oc litlo síþarr selde hann þeim manne er Klerkr het. oc tók fyrir hann hafr goðan. oc var hann þa með honum vm rið. Oc þesse maðr selde hann þeim manne er Eres het. oc tok fyrir hann gótt vesl. Kona hans hett Recon oc sônur hans hét Reas. Þesse maðr var agetliga til hans oc

gerðe hann at osk barni ser helldr en at a navðgom manne. Þar var með honum Þorgils fóstbroðer hans oc voro .vi. vetr i heiðnom lóndom. Ok þa villdi gvð lata synaz fyrir manninvm þat er aðr var leynt hans afreks verka er sva miok voro ættlvð alópt at koma sem tiað mvn verða íþesse fra sógn. Valldamarr konungr atti þa kono er Avrlogia het ok var hón ven ok forvitra. En Sigurðr Eiriks son broðir Astriþar var sva mikils mettin af konunge at hann skyllde setia konungs malóm oc skipta hans malóm ok domvm. oc hafðe storlen oc hann heimti konung(s)ens landskylldar um óll hans skatlavnd oc raða hvat hverge skyllde gjallda ¹ Þeirra lanz at drottning fór braðan bana. oc engan lvt bar Olafr með iafn miklo striðe oc eptir þessa hórvmng er henar misti sva skiótt. þa villde hann eige i því rike festaz. En allir lanz menn vno honum hvastóm oc þessv matti hann alldregi afhvga verða. Ok þess er getið i savgone. at Jngibiorg konungs syster feck harm eptir sin bvanda er drepinn var. en Olafr villdi gipta hana þeim manne er Savrli hét. ok hvग्gaðe Olafr hana með mavrgvm lvtvm. Oc hon gaf enge gavn hans orðvm ok melti. þv attir þer kono. ok mister hennar. ok sva mikils fekzs þær. at þv grezt sva hatt at heyra matti vm alla Noregs bygð þin harm.

Fra taknvm ens helga cross.

7. Eptir þesse tiðende bio Olafr lið sit fra Vinlande ok villde ecke þar vera. ok vetti ok at þa myndi hann skiotast af hyggia sinom harmi. oc villdi hann þa fara i Garða avstr með skipvm sinvm. oc er hann kom i Danmork. gengo þeir a land oc tokv strand hogg eftir siðvenio ok reka til strandar feit ok tók v herfang mikit en lanz menn somnvðv saman oc lavgðv epter þeim með miklo liðe. Oc er þeir sa mikin her vapnaðan eptir ser sokia. þa flyðv þeir til skipana ok er þeirr hófðv langt vpp gengit. ætlvðv þeir at eigi mynde þeirr komaz til skipanna aðr en vvinir kómiz eptir þeim. oc gerðe skamt i millom þeirra ok voro þeir komnir i ein skóg litinn ok var þat litil hvlþa at hialpa ser við. oc hrvf þeirr þangat at eige yrðe þeirr fyrir avgum v vina sinna ok at sv hvlþa lege yfir. þa melte Olafr með travsti. Ek veitt sagðe hann at sa er matvgr gvð er styrir himnvm. ok han reðr sigr marke því er kros heitir. kóllvm a hann oss til hialpar at hann leysi oss. oc favllom til iarðar með litleti. ok tókum .ii. kvistv ok legiom i kross yfir oss ok gerit sva sem þær set mik gera oc eptir þetta boð lógðv þeir niðr ok lógðv yfir sik kvistvna i cros mark. En vvinir þeirra komo með gny ok með kalli. ok hugðuz þa mvndo taka hóndum er

¹) Her mangle 2 Blade.

þeir sa litlo aþr ok hliopv a þa ok traðv vnder fótum oc fyndv eigi. ok skyllde þeim sva kross mark oc hvrfo her¹ menn aptr með mikille vndran. ok er vvinir þeirra voro skamt komnir. þa spretr Olafr upp. oc þeir sem með honum voro ok hliopv til skipana. ok þat sa vvinir þeirra oc sottv eptir avðro sine með akafa ok lavgðvz þeir þa niðr a slætom velli. sem fyrr i nokvrom skoge ok voro þeir holpnir með guðligvm krapti ok krossinvm helga ok saz þeir eigi helldr a vellinom slættvm en i þiokvm skoge oc hvrfo þeir aptr en þeirr Olafr komo til skips ok þavkv(ðu) gvðe vndan kvamo.

Fra draum Olafs konungs.

8. Eptir þetta helldr Olafr bravt skipum sinvm avstr i Garða rike ok tok konungr ok drottning vel við honvm ok var hann þar vm vetrinn. Ok sa atbvrðr gerðiz. at fyr Olaf bar mikla syn. Honom syndiz steinn einn mikill ok þottiz han ganga upp eptir honum allt a ofan verðan ok þottiz vera ofri skyionvm ok sa fagra staðe ok biarta menn er þar voro. ok kende sötan ilm ok fagra bloma ok meiri dyrð en hann kemi hvg a. Hann heyrðe rodd fagra mela við sig. Heyrðv efni goðs mannz er alldrege blotaðer gvðum oc vhreinom avndom. helldr svivirðer þu þav ok rekðer ok því mvno þin verk marg falldaz miok ok til goðra lvtu profaz en þo skortir þig en mikit at þu megir þessa staðe byggva er þv veizt eigi deili a skapara þinom ok hverr saðr gvð er. Ok er hann heyrðe þetta þa hrediz hann oc melti. hverr ertu drottinn. at ek trva a þik. Roddin melti. far þu til Griklanz. ok mvn þer þar kvnnigt gert nafn drottins. ok ef þv varðveitir hans boð mvntv hafa eilíft líf. ok ef þv trvir sanliga mvno margir eptir þer hverfa til rettrar truar því at gvð hefir þik til kosit at snva honum til handa morgvm þioþvm. Enn er hann hafðe (þessa) lvti heyrða ok sæna. þa ætlaðe hann ofan at stiga af steininom. ok þa sa hann marga ogvrliga staðe fvlla af kvavlom eldi ok frosti ok ylingv ok avmligan gratt. ok þottiz hann þar kenna marga sina vini heiðna menn ok þat sa hann at sv kvol beið konungs ok drottingar ok honum fekz sva mikils þa er hann vaknaðe. at hann flavtt allr itarom ok høgindin voro vát vndir hófðe honum ok biðr lið sitt bvazt ok ferr nv i bravtt ok til Griklanz ok hitti þar dyrliga kenne menn ok vel trvaða er honum kendv retta trv. ok gvðz boð orð. Siþan hitti hann dyrligan byskop ok bað hann veita ser skirn sem lenge hafðe hann beiðz. at geraz i samligi(!) cristinna manna. ok þa var hann primsignaðr. Siðan bað hann byskop fara með ser i Garða rike oc boða þar gvðz nafn heiðnom þioðvm. Byskop het ferðine ef hann

¹) „her“ over Linien.

tvíkaðe fyrir honom. at eigi stöðe hófðingiar i mott helldr veitti þeir honom sigr mark ok styrk til cristninar ok síðan ferr Olafur i brátt ok i Garða ríke. oc var honom þar vel fagnað ok dvel(s)k hann þar i goðv yfir læti ok talþe fyrir þeim vm trvna ok sagðe hvat þeim hefðe at þav tryðe asanan Guð er skop himin ok iorð ok alla luti. ok kvað þat ofallit stiornar monnum at kvnna eigi deili askapara sinom er þeim veitti allt gótt. en at trva a skynlavs gvð ok vil ek alla stvnd ayðra hialp leggja ok skilia mvno þer af specð yðarre at ver bioðvm sát ok þott konungr stöðe lenge i mott at lata sið sinn ok sinna forellra. Ok með því at hann heyrðe fagrliga vm rött ok fekk skilt af gvðz miskunn þetta sanlikt ok at eggian drottningar. þa tóku þav skirn ok slikv kom hann a leið vm alla konungs vini ok hófðingia ok er þetta var til leiðar komit. þa bioz hann i brátt at fara ok i þav heroð er liggja við Írland ok hafðe þaðan kenne menn vel lerða ok þa kom Pall byskop af Gríclande ok boðaðe trv i travsti Olafs ok skirðe hann konung ok drotningo með ollom her sinom ok gerðiz þa mikil fregð af Olafi víða vm avstr vego ok allt kom frett af honom i Noregs veldi ok hans dyrdar verkvm.

Konungr tok skirn.

9. Þess er oc getið at Olafur heyrðe savgvr af einom dyrligvm manne er var i eyio einne er Syllingar heita oc skamt fra Írlandi hann hafðe spaleiks anda. þangat for Olafur skipvm sinvm .vi. til þeirrar eyiar oc gvðz maðr visse af spadomi þangat kvamo þeirra ok biðr alla munka skryðaz pilizum ok kapum dyrligum ok ganga ofan til strandar með allri dyrd ok helgvm domvm. Voro þar margir mvnkar. þat var snemma vm morgvn. Ok er Olafur var a land gengit(!) þa sa þeir mikit lið af lande ofan fara ok skein morgin solin a klæðin. ok er þeir Olafur sa at frið menn voro gengv þeir i moti ok fögnvðo hvarir óðrvm vel. ok kystoz þeir Olafur ok abotin. Abboti melti. fyrir skommo vitraðe gvð mer hver þu ert. eða hvilikr þv mvnt verða. ok til þess kom ek a þinn fvnd at kenna þer sana trv ok boða þer nafn drottins ok helga skirn at margir trvi guðe fyr þin boð. ok sagðe honom marga luti af her vist almattigs guðz. ok síþan skirði hann Olaf ok allt lið hans ok merkðe almattkv guðe oc þeir voro ieyionni. þar til er þeir foro or skirnar klæðum ok styrkðe þa hvern dag i helgvm keningvm ok nam Olafur þar marga lvti af honom af gvðz stormerkiom. ok hann sagðe honom fyrir at hann mvnde verða lysari margra anda. ok síðan gaf Olafur leyfe monnum sinom at þeirr föri kappferðer til ymissa landa ok kómi allir til hans fyrr en þeirr föri af Englande. Ok hann sialfr for

með .iii. skipum til Englanz ok er hann kom þar. Þá heyrðe hann at iarl sa reð Norðimbralandi er Sigurðr hét ok vilde hann at þeir gerðe sinn venskap oc felag ok sekir fvd hans oc helldr þessvm .iii. skipum þangat ok siglir hann af hafeno i fiorð nockvrn með mikille list oc cvrteisi. En iarlinn var kominn or hernaðe ok la i firðinvn fyrir með .iii. skipum. ok var þa til hafnar kominn ok sa iarllin þesse skip en skravttligo renna forkvnnar vel ok friða menn ok vel bvna við arar. ok einn sa þeirr ok meira miklo en aðra ok vena ok itarligra en fyrr hefðe þeirr sett. ok var i ravðvm þvrþvra kyrtli ok styrðe hann þvi eno skravtliga skipi ok leto renna a viðvm i hófnina ok er hlaðet var seglvmn sokia þeir skavrvliga alandit ok skiott ok reisa þegar tiolld. oc er þeir hófðv vm bviz. þa hafðe oc iarlin bvðaz. Ok vndraþiz ok hravstleik þeirra ok vaskleik ok spvrðe hverr fyrir þeim veri sa enn veni maðr ok enn mikli. Hann kvaz heita Alen avðge ok vera forenge kavp manna ok nv allir komnir af Garða rike. ok eigi var aðr lóng þeirra reða en þeir gerðu tal sitt. ok kvaz Óli miok fuss at gera við hann felag. hann kvaz þat hyggia iarlinn at sa mvnde betr hafa er mart ætti við hann ok gerðv sitt felag oc lavgðv saman skipin ok liðit oc heria a vikinga ok rans menn er þa lagv við a vm lond með vfriðar flokke oc þetta mal festa þeir með sér at heria vm svmarit.

Fra hundinvn Víga.

10. Þeir foro vm svmarit með liðino vm Brettland Irland ok Skottland ok drapv þa er herivþv agótt fólkk ok cristna menn ok fengv mikinn sigr ok gott orð lóf af monnum ok gerðv þat mal a vm hernað sinn at Olafs menn skylldv taka tva lvti við ein iarls mann. ok þotti iarlinum sva mikil slögia i vm hans lið vm fram góngv. at þess þotti af vertt ok þeir til slíks vinna sem þeir tokv upp en Olafr sialfr þrigia manna ok vert var þess. Ok þat barsk at þa er þeirr voro aIrlande ok hófðv tekit mikit herfang oc strand havgg sem þeir attv opt at hrosa ok foro til skipana ok þa geck at Olafi ein fatekr bvande illa kleddr oc bað at hann gefi honum aptr hiorð þa er hann átti ok hvndr hans kende til handa honum Víge. Konungr melti. allvliklict þyker mer bvande at þv mvnt sva spakan hvnd eiga at kenna fa savðe af sva miklóm fiólþa. en þo ef hann gerir oss eigi dvol. þa mvn ek veita þer þetta. þvi at ecke girnomz ek fatekra manna fe. ok hitt er satt ef þv att sva goðan hvnd oc spakan at þv ertt makligr at hafa ef hann kennir. Siþan melti bvande fram þv Víge. ok skil mer savð fe mitt til handa. Siþan hliop hundrin fram i vtalígan fiólþa fiarins ok ransakaðe.

ok eigi a halfri stvndo dags var i einom stað allt fe bvandans. þetta vndraðiz Olafr oc hans menn ok spurðu bvanda margs af natvro hvnzens ok hann sagðe martt af speki hvnzins ok er hann visse at hann var likari spokvm monnum en skynlavsvm hvndvm. bað hann hann gefa ser hvndin. ok þat gerðe hann oc þegar i stað. þar i mót gaf Olafr honum mikinn gull hring. ok þar með vingan sina. er miklo var meira verð. oc skilðv þeir at því. ok er þat almæli at eigi veri meiri gersimi ihvnde þeim er norðr hingat kemi a lavnd. Ok þa er Olafr kom i England. var þar kappe sa er Alvini hét. holmgavngo maðr oc átti mikla eign. er hann feck með rôngv. hann var drams maðr oc barsk a mikit vm alla lvti en friðr maðr var hann synom. Ok i Englandi var þa gavfvg ekkia ok dyrlig en hon het Gyða oc átti miklar eignir ok var hon skavrvngr mikill. Hennar bað Almvini en hon svarar a þa lund at hon villde þings lata kveðia oc kiosa þa þann er hon villde ser til manz. oc þessv iatti kappinn oc þetta spvria þeir Olafr oc hans menn hvatt vm var melt oc komo þeir til þingsins ok pryddvz goðvm kleðvm oc véttv margir at þeir mvndi kosnir vera þa helldr en aþr. en reynt sik i mórgvmm mannhettom. En Olafr var i loðkapv ok vppi hattrin. Gyða kom þar með .xxx. kvena ok riðv allar af borgine dyrliga bvnar. ok var hon þo avllóm þeim gavfvgligri. En kappin Alvini sat a stoli oc klæddr með enom dyrstvm pellvm ok gvlli ok gimsteinom ok ner sem goð veri sett a stall oc þessar kônvr enar ítarligv riðv fyrir hann. þa melti Alvini Heyrðv en dyra drottning stigit af hestvnom ok sitið hia mer ok kios mik þer til manz. hon var syster Olafs Skota konungs kvarans. Hon lett eigi en hann kosin ok sá a baðar hendr mikinn mannfiolþa ok marga dyrliga menn ok reið vm mannhringin ok sa eige þann er hon villdi ok hyggr at ser hveriom at yfir bragðe ok vmbvð ok hon reið .ii. sinom at hyggia at monnum. Ok it þriþia sin er hon reið. þa kemr hon þar sem fyrir stoð einn mikill maðr i loð kaupv. Oc er hon leitt avgo hans þa melte hon. her er sa er ek vel mer til manz af þessom óllom er her ero komnir til þessa fiolmenna þings. Ok er Alvini sa sik fra kosin þessv env vegliga raðe oc vvirðan ok etlar at skamma stvnd mvn hann niota ok er slitið þinginv oc siðan stofnvð rik veizla oc agættlig ok spyrz þetta við a oc sokir þangat Sigurðr iarl ok mikit folk oc fek Olafr þessar kono með miklvm soma. Oc er hann satt at veizlonne. kemr þar Alvini ok byðr Olafi til holmgavngo með mikilli reiðe oc at þeir reyni sitt megin ok megn ok varð þat anan dag veizlunnar. oc hann kvaz at visv koma mvndu oc þegar arla kom hann með .xii. mann til orrostonar ok kappinn kom í mott honum með .iiii. mann ok .xx. oc gengv siðan saman oc bavrðvz ok

fello af kappanum .ii. menn ok .xx. en Olaftr tók hann höndvm ok felldi til iarðar. en tók vapn hans ok batt hann sterkliga oc alla þa sem með honom voro. ok rak þa sva aptr til borgarinnar. En er iarlinn sa þenna en agæta sigr er Olaftr fek ok hve haðvliga kappin var leikinn oc hans menn. ok þeir voro sættir a hesta sina oc horfðv allir til hala ok fyr litv aller þa oc þottv þeirr engv nytir. ok foro þeir i bravt af eignum sinvm. oc villdi iarlinn ecke þeirra yfir gang i því lande. Þau Olaftr oc Gyða attv sôn er Tryggvi het. oc þott eigi veri alþýðv kvnnikt hverr Olaftr var. þa visso þo allir þat at hann var mikils hattar maðr.

Fra Hakoni iarli.

11. Ok i þann tima reð Hakon iarl Sigurðarson Noregi er fyrr var fra sagt. hann var vitr maðr ok fek yfir komit Haralld grafelld i sinom raðvm oc fell hann at Halsi i Lima firðe oc Gvllharalldr drap hann berliga með vapnvm. Siþan var hann iarl at Noregi með raðe Dana konungs oc gallt skatt Dana konunge .xiii. vetr. oc voro sva Norðmenn vndir því oke. Ok a enno .xiii. ari barðiz Óttv keisari við Dana konung. ok Hakon ok flyðv þeir konungr ok iarl enn v siðarasta sinne. ok gallt Hakon siþan eigi skatt af Noregi. En nokkurv siþarr komo þeirr Ioms vikingar i Noreg með .lx. skipa vm miðian vetr. Ok þa bavrðvz þeir a Hiorvnga vage með miklv agæti sem fregt er orðit. ok Hacon blotaðe i þeirri rið oc for sva .ii. daga at ecke veitiz mikit iarlinom oc þa siðan hét hann a þorgerðe Havlga brvðe ok gaf henne a lesti sôn sinn .ix. vetra gamlan. ok hon kom þa með honum til orrostv. oc fellv þa vikingar miok en svmir flyðv. Ok þa flyðe Sigvalldi iarl með .xxx. skipa til Danmarkar. en Bvi var eptir með .xxx. skipa oc fell þar ok var þat en .iii. dag avndverðan ok feck iarlinn sigr ok Eirikr sôn hans. En Bui sté fyr borð með gvllkistvr sinar ok veitti aðr harða sök. en Vagni voro grið géfin með mikille hvg pryðe er hann varðiz ok agæti ok lavk sva þeim fynde ok satt iarlinn siþan i kyrðvm i Noreg.

Fra svikvm Hakonar iarls.

12. Hakon iarl heyrðe mikla fregð af Olafi ok orrostvm hans i Avstr rike ok vestr lóndvm. Hans vegr var iafnan intr fyrir iarlinom. Hakon iarl etlar at setia her við rað at eigi ræni hann hann rikin u eða sono hans. ok hyggr at setia fyrir hann velrøðe at hann metti rena hann bøðe lifi ok fe. Ok stefnir þing fiolment ok komo þar höfðingiar ok mikill mannfiolði. Þorir het maðr kallaðr klaka vinr iarlsins. Hann

kvaz vilia senda hann afvnd Olafs i Garða avstr með þeim tíðendvm at segia andlat iarlsins en segia landit hófðingialavst oc kveða allra vilia at taka Olaf til konungs oc þat erendit at leiða hann til fostr iarðar sinnar. Ok her með skolo styrkia erendit .ii. moðvr breðr konungs at sanna savguna Iostein ok Karlshófvð oc þeir sveria iarlinom at segia eige Olafi þetta fyrr en hann kome fótvm a land i Norege. Þorir hafðe verit með Olafi ok var svara broðer hans oc eige at siðr tók hann við þessv vel reðe af fyrir tavlom iarlsins. ok var nv sent eptir þeim Iosteini ok Karlshófdæ. ok er þeir komo fyrir iarlinn. sagðe hann þeim raðit er nv var sétt með hófðingia vilia. en þeir kvaðv ser eigi þat byria oc neitvðv. en iarlinn kvaz þa mvndv lata drepa þa. Oc þa kvrv þeir þetta at segia eigi fyrr en þeir stigi a land fotvm ok hófðv .iii. skip sit hverr þeirra. foro með skarti ok komo til Englanz oc þar spvrðv þeir at Olafir var avstr i Garða rike oc helldv avstr oc afvnd Olafs. Hann tók vel við þeim oc gerðe mikla vezlv ok þa sagðe Þorir erendit sitt. at hann sagðe davða Hakonar iarls ok kvat þat vnder sinv ærendi at hófðingar i Norege villdv hann til konungs taka. Olafir spvrðe moðvr breðr sina hvart þetta veri satt. Þeir savnoðv þat ok drapv niðr hófðvnm við. ok þa trvðe Olafir orðvm þeirra at iarlinn veri davðr oc at landit lægi lavst fyrir. Ok þat vndraðiz hann er þeir voro sva v kattir sva vel sem þeir voro settir ok voro með honum vm vetrinn ok er varazizk(!) bioz hann avstan með .vi. skipvm oc hófðv þeir þa .ix. skip allz oc skipin voro hlaðin með fe miklo ok gersimvm ok var han v vittande þessar velar oc vetti enskis illz at frendvm sinvm ok sigldv goða byri ok komo i Noreg þar sem heiter þialfa hellir. ok tiolldvðv vm nottina [vnder yfir¹ skipum. ok er hliott var askipvm. þa gengo þeir Karlshófvð ok Iosteinn a skip Olafs ok foro hlíðliga ok baðv hann ganga a land ok sva gerðe hann. Þeir settvz niðr skamt fra brygionvm ok hiolvðvz við. Ok þa melto þeir baðer senn. Við fòrum þær hófvð okvrr fyrir glep ókarn ok svik ok melto með grati. ok savgðv honum allan at bvrðin. oc i þeim sama stað mvn þer davðe hvgaðr. Olafir melti. hafit sialfer hófvð ykvr. ok fyr gefa vil ek yðr þetta. þvi at varkvn var a at ið villdit hallda lifi ykrv. en segit hvat nv skal til taka eða sia fyrir raðe varv. þeir melto. Herra þat vittom ver at siðr einn byr i fialle þessv oc veitt hann marga luti fyrir. komvm ok hittvm hann. ok spyriom hvat hann legge fyrir oss eða hvat verða mvn oc biðvm hann hialpa oss. þa melte Olafir. leitt er mer at hitta þesskonar menn ok sokia þeirra travst. en þvi at yðr like þetta. þa verðe guðz vili ok várr ok gengv

¹⁾ saal. Mbr.

nv .iii. vm nottina i myrkri oc þar sem þeir foro var blavtt lent ok
 feniott ok sa skamt i fra ser fyr nattmyrkrino ok siþan hliop Olafr
 i fen eitt baðvm fotvm allt til miðs ok drogv þeir hann vpp. Olafr
 melti. þvi bar sva til at mer hefnde at ek leitaða þessa manz travstz.
 þeir melto. þat er fornra manna mal. at hysna skal til battnaðar. Ok
 fiðrinn veitt ferð þeirra oc lykr vpp dyrom hvssins at þeir metti hitta
 byggð hans. ok þat var þeim leiðar visir til fiallzens er þeir sa ellda i
 hussit. ok komo þanvg firðer öllvm haska. en fiðrinn meltiz innan
 fyrir. hátt helldr. Veit ek Olafr hver þv ertt ok hve dyrligr þv ert
 ok hvat þv vill eða hverss þv leitar. En ecke þarftv at ganga i hvss
 mitt ok miok þvngt hefir mer verit i dag siþan þu komt við land. oc
 eigi fara littlar fylgivr fyrir þer ok optazt hefi ek sofit. þvi at i þino
 favroneyti ero biortt gvð. ok þeirra samvistv ma ek eigi bera ok hefi
 ek annarskonar natvro. ok þvi melstv vtan fyrir. Þa melte Olafr. Seg
 hvat ver skolvm at hafaz eða hvat man til tiðenda verða vm var skipti
 eða Hakonar iarls eða hvart ek mvn na Norege. Fiðrinn melte. A mörgvn
 arla man þorir heimta þig a mal ok þer gangit a land at eiga leyndar
 hial. oc er þær gangit af skipum. mvn hann bioða at er sætiz niðr.
 en leita at velia ser hōra sæti. en þat skalltv eigi vilia. þvi at .ii. menn
 ero i skoge leyniliga ok þegar er hann gerir þeim mark mvnv þeir
 hlavpa fram ok vilia drepa þig. en þv látt vēra .ii. menn i skoge leyniliga
 með þeima hætti oc ger þeim mark. hlavpi þeir fram ok drepri þori
 ok með þessvm hætti veiðe þær þori i þeirre snorv er hann ætlaðe
 þer. Ok litlv siðarr mvn Hakon vera drepinn. en þu mvnt vera konungr
 i Norege. ok þv mvnt boða nyian siþ i þesso lande ok mvno flester
 iata þino boðe. oc ef þær reyniz þetta sem ek sege. boða mer ecke
 þann sið þvi at ecke ma ek att avðro verða en nv em ek. Ok ecke
 ma ek þær til soma gera eða yðarre tign nema sva verðe at hvndr
 þinn verðe sárr Vige sendv hann til min ok mvn ek greða hann til
 þess em ek fvll goðr. Ok siðan foro þeir ibravt ok komo a skipin
 sva at enge varð varr við ok svafv menn ok vm morgvinninn gengo
 þeir aland. Olafr ok þorir. ok gengv þar allir eptir. ok er þeir reddv
 vm sessinn villdi hvarr hafa enn hōra. þa hellt Olafr upp glofa sinom
 yfir hófvð ser með hōgri hende. oc þa hliopv fram or skoginvn .iiii.
 menn. ok voro þeir .ii. Jostein ok Karlshofvð oc rvno fram vm hina
 ok at þar sem þeir Olafr sátv ok hioggv baðer senn til þóris með
 bolexum ok lavk þar vanz manz ofi. ok er hinir sa þat .ii. er eptir
 voro flyðv þeir til skogar. en þeir sem a skipum voro baðv griða.
 ok Olafr veitti þeim grið öllvm er þess baþv ok kristnoðvz ok honom

veitto fylgð. Olafur þackaðe guðe sigr er hann sa hve hann var leystur af miklóm velóm.

Fra Hakoni iarli.

13. En er a leið æfi Hakonar iarls tók hann miok at stirðna ok hvgðiz a vm mettnað ok fe girni ok var v eirinn um konur ok létt ser heimilar allar þer sem hann feck hvart sem þer voro systur eða möður eða dótr. ok voro þar slikom hriðvm sem honvm syndiz. hann gerðiz harður við fólkit ok vvinsell. ok rans maðr. því orti þorleifr islenzkr maðr vm hann nið at hann brende skip fyrir honvm. hann gerðiz ok en mesti blott maðr sva at fair voro slíker. Maðr hét Bryniolfur er bygðe i Gaular dal ok var ríkr maðr ok atti kono væna hann var avðigr ok a nokurri nött sendi Hakon menn afvnd þessa manz ok vill at þeir hafa á bratt með ser kono hans. þeir komo snemma vm morgvn. oc var Bryniolfur eige vpp risin. hann var i reckio hia kono sinne ok savgðv þeir erendit iarlsins. Han svarar reiðvliga ok kvað iarlinom fat þykkia v mælanda eða geranda. ok sva sem hann ferr vanstilltr nv kann vera at sv se botin at bratt deyi hann herviliga ok lati ríke sit. ok er þetta folk sett vndir mikla a navð. Hann rak mennina a bravtt með skavm. Ok þeir komo aptr ok savgðv iarlinom. Síðan sende hann fleiri menn ok kvaz raða skyldv ok bað drepa Bryniolf fyr storyrðe. þeir komo a boin ok savgðv Bryniolf. hann svarar. Ek veit eigi nv hverir rikastir verða iarlinn eða ver. ok hliopp vpp ok gerir boð vm alla bygðina ok kvadde menn liðs ok segir navðsyn sina ok eggjaðe menn i moti honum ok kvað allra navðsyn at hrinda af ser hans ríke ok illzko. en er hann var ættstorr ok vinsell. þa drotz þeim lið ok voro allir með eino samþycke oc grimvm hvg við iarlinn. fóro með styriold ok vapna gny ok vt vm Gavlar as ok til Hlaða a hófvð bō iarlsins ok hygja at drepa hann eða brenna hann inne. Hakon var þar staddr sem mestr var hans hófvð staðr oc hans frenda þar stoð mikit hóf ok þott margir lvtir se harðer fra Hakoni sagðir. þa stoð þo hans ríke lenge með villd ok blōma hann var manna vitrastr ok spakastr ok en mesti hófðinge með því nafne ok manna freknastr ok avrvastr. þeir voro synir hans skirgettnir Svein ok Erlendr. Eiríkr var frillo sonr. hann var hōðe feðr sinom líkr ok vlíkr líkr at spekð ok harðfenge. en ecki líkr at yfir liti ne skaplynde. hann var milldr ok goðgiarn ok sættir hófðingia ok smamennis. hegr at afteknom v vinom þeim var hann grimr. Eiríkr ok Sveinn voro eigi þa i lande er þesse tíðende vrðv. Ok þat barsk at eitt sinn arla vm morgvn at varð menn gengo i herbergit er iarlin svaf ok sōgðv.

at mikit lið fór at þónum avllom megin með vapnum. Ok er iarlin heyrðe þetta spratt hann vpp ok klædiz. kemr i hýg at eigi muni hogt vndan at sokia i hervðin sva illa sem fyrir var hvít ok ser at allt lanz fólk mun i moti standa ok flýr til skipanna ok síðan vt a fiorðin oc með honum sônir hans Erlendr ok heima menn nockvrr ok fengv .ii. skip ok ætla með skipum vndan er þo kom af landino vfriðrinn. ok er iarlin kom a skipin. þa sa hann .ix. skip fara fra Agðanesi ok stefna beint i moti þeim. Jarlinn undraðiz ok sa mavrg skip eptir ser fara af vvinom sinom með akafa ok reiðe.

Drap iarls.

14. En eptir þat er þorir klacka¹ var drepinn. bavð Olafur at þa helde þeir skipunum inn i fiorðin ok i mott þessum skipum er þeir sa innan fara ok kvaz vilia vita hverir þeir veri ok at eigi kemiz þeir hia þeim. ok ecke visse hann þo til ravnar hverir þeir voro er i moti foro. ok er Hakon (sa) hve þravgt(!) var hans mali at biða dóms sinna vvina. þa melte hann við Erlend son sin. ek mun nv stiga a litin batt með fa menn ok lata siga at lande. en þu vær eptir. þvi at ek veit vinseld þina. at þu mvnt life þino hallda ok sva var gertt. Hakon iarl lagðe at lande einsverss(!) staðar ok þegar i skog. ok þa varð hann varr at sattir voro allt fyrir honum ok vendir þa til Gaular dals at firaz vvini sina ok þeir er eptir sottv fyndv tvav skip ok leggja at þeim. Ok er Erlendr sa þetta þa hliop hann a kaf. ok i þvi bili kom Olafur at ok satt hann við stíorn a skipi sino. ok sa hann þenna vnga mann legiaz fra skipino. Olafur spvrðe hverr sa en vnge maðr veri. Honom var sagt at hann veri sonr Haconar iarls ok er hann heyrðe þat þa fleygðe hann hialmvnvolinvm ok kom i hófvð honom Erlende ok fek hann af þvi bana. Ok síðan spvrðe hann hvi gegnde þesse styriolld ok þeir sogðu slikt sem var. ok spvrðv hverr sa veri enn gavfvglige maðr oc inn tiguli. hann kvaz heita Olafur ok vera son Tryggva konungs. ok þessv favgnoðv allir ok baðv hann vel kominn. oc ver gironmz miok til yðar at þv ser varr konungr eptir þinom boðum ok sækiom nv allir eptir iarlinom ok veit oss þar til travst ok eptir þat eignaz þv allt þetta rike oc vara þionostv oc þesso iater hann ok leggja at lande skipvnm ok fara i eptir leitt með fylkðv oc skipta i margar sveitir oc er iarlin varð varr við at Olafur var kominn oc lið dreif til hans ok þa óttaðiz hann miok eptir for hans ok forðaðe ser oc liðit hans flyðe fra honom ok var iarlinn með

¹) Her tilf. Mbr. urigtigt „iarl.“

annan mann þrel sinn Kark ok iarlin reið i flottanvm ok at á einne mikille oc for yfir hana. hann hafðe silke mottvl yfir ser ok kastar honom a ána. Siþan flyðv þeir iarlinn ok þrellin i Gavlar dal. er nær voro mavrg leyni ok þar bygðe gavfvg kona oc vitr. a þeim bō er Rimvl heitir. hon het þora. hon sagnaðe vel iarlinom ok sōmiliga. Han melti ek em for flotti fyr vvinom minom er leita eptir með miklom akafa. se mer nv avrvgt leyni. at ek mega forðaz. Hon melti sva. hvar mvnda ek siðr leita riks mannz ef ek skyllða en leita hans i svina hvs. Þa melte iarlinn vitrlikt er þetta ok bioð þreli þinom at bva oss þar herberge ok sva gerðe hon þeir gerðo þar grof i hvsino ok bva vm með triam ok þar gekk Hacon iarl iþat hvss ok þrellinn með honum ok var þa siðan byrgt ok mokat yfir molldv eptir þat var hvtl með taðe þeir rakv vt ok inn svin til þess at gera þar feril sva at varla matti ætla at þar mvnde tigginn maðr bva. Ok er þeir Olafr komo at anni er móttulinn rak tok(v) þeir hann. ok kendv margir hverr att hafðe ok ætlvðv flester at iarlinn mvnde drvknað hafa er þeir sa hestinn dayþan ok móttvlinn rekinn ok þotti eigi þvrfa at leita hans. Þa melti einn gamall maðr. Eige kvnne þer bravgð Hakonar iarls ne vit ef þer trvit hann hér fariz hafa i þessi á en skilið eige at þetta er gertt til talar við yðr. oc þesso samþyckðvz þeir ok sóttv eptir honom ok komo a bōinn a Rimvl ok kavmoðv hvert hvss ok komo i svina hvssit ok leitvðv ok svndv eige ok allan þann bó ransokvðv þeir ok brvtv vpp hvert hvs. Ok aðr en þeir feri bravtt ok Olafr var kominn skamt fra hvsino melti hann hátt ef nockurr maðr fōrir mēr hofvð Hakonar iarls þeim manne mvn ek gefa verk kavp ok siþan for hann i bravt ok menn hans. Ok iarlinn heyrðe orð hans ok þeir þrellinn. Jarlinn vndraðiz þessa manz mal ok melti. Mikit er vm mal þessa manz ok mikill kraptr fylgir honom. Alldregi fyrr varð mitt hiarta hrett nema við þessa mannz mal ok hefi ek þo verit i morgvm haskom ok i mannhattvm. Ok þeir hófðv hia ser lios ok uister ok drveckv ok sneddv baðer saman ok þa leit iarlinn til þrellsins oc sa hans yfirlit með mikille vhamingio ok skilþe af þui at hvgr hans var eigi stavðvgr oc grvnr at hann mvn vilia svikia hann ok hafa dignað við orð Olafs ok trvir eigi þrelinom ok helldr f...¹ svefninvm. Ok sōfnaðe þrellinn ok er han vaknaðe eptir en fyrsta svefn. sa hann iarlin vaka ok melti ...¹ dreymðe mik nv. hvat sagðe iarlinn. Ek mvn segia yðr en þer mvnoð raða eptir. Hakon melti sva skal vera. Mer syndiz sem við verim a eino skipi baðir ok sōta ek við stiorn. Þa melti iarlinn hygstv at betr fyrir at þar er i þino valldi vart lif ok aldr ok ver nv trvlyndr

- ¹) Hul paa Bladet efter Initialen til Cap. 14 paa den foregaaende Side.

at síðan biðir þv langan alldr ok vara vingan með. Ok enn syndiz mer kvað þrellinn at mikill maðr veri hia hvsino ok svartr ok melti. nv er Vlli drepinn oc þa melti iarlinn. þar mvn Erlendr sônur minn drepinn. Ok þa sófnaðe þrellinn. ok er hann vaknaðe. þa melti hann enn vaker þv herra. En sa ek dravminn. nv syndiz mer þesse sami maðr aka ofan fra fiallino. ok melti. nv er(!) lókin svnd óll. þa melti iarlin. Skamt segir þv þa eptir lif daga minna ok þa melti þrellinn¹. þat dreymdæ mik enn at Olafr gefe mer hest mikin. Ok þa melti iarlinn þar mvn hann lata festa þik upp agalga oc varaz þv at helldr vel røpi við mik. Síðan sófnaðe þrellinn en iarlinn vakðe ok er iarlinn hafðe vakat miok til dags þa sofnade hann oc þrellinn var þa vaknaðr. ok þa tók hann einn knif ok skar iarlinn ahals ok síðan sneið hann af honom hófvðit ok hliop i bravtt or hvsino. ok ran til þess er hann kom aHlaðer oc ferðe Olafi konunge hófvð iarlsins. En konungrinn bað hann upp festa ok tóki hann þa hófilig lavn fyrir sinn misverka þann er hann gerðe ok sva mvnde hann við mik gera ef han metti ok let han hengia.

Olafr var til konungs te(hinn).

15. Sa konungr ræð fyrstr Norege er Nórr het. i svðr fra Norege er Danmavrk ok avstr Svíþið en i vestr Englanz haf. ok norþr Fin mórð ok er lengz(!) lanzins yr svðri oc i norðr. fra Gauttelfe svnnan ok norðr til Vegistafs. en breiddin or avstri ok ivestr fra Eiða skoge til Englanz siofar. Vík ok Hórða land Haloga land ok þrandheimr. oc i þessom rikiom ero mavrg heroð. ok mikit fiolmenne ok morg fylke ok vtagar eyiar ok þetta rike átti fyrst allt Haralldr enn harfagri. oc eptir hann voro margir fylkis konungar af hans ætt komnir. en fra þeim einom segiom ver konungvm er með sianvm rikðv ok yfir konungar voro lanzins þvi at margir konungar voro a Uplavndvm yfir fylkiom. fra Haralldr komnir ok skilþv þav rike fioll ok skogar. oc af þessom konungum er fra Haralldr enom harfagra ero komnir voro ageztir Tryggvi konungr oc Haralldr en grenske faðir Oláfs ens helga er síðan var einvalde Noregs rikis. ok voro þeirra a mille fylkis konungar i morgvm hervðvm en hann eydde óllum sem i hans savgo gætr oc er þat spvrðiz at Hacon iarl var drepinn en Olafr i staðin kominn. þa kom allt stormenne til hans i þrenda lógvm ok þar með allr mugr ok baðv hann geraz sinn hófðingia. en þeir veita honom sitt travst ok vingan ok tok hann þa við travsti Gavldøla at upphafe. ok þar með allra þrenda ok gerðv sitt felag hvarttvegia vm vanda mal bvandkarla

¹) Rettet i Mbr. selv fra „iarlinn.“

er þeir hófðv gert styriolld at hófðingia sinom ok valldit drapi hans. En eptir voro þvilikir hófðingar ok yfir gangs menn sem var Eiríkr iarl. oc Sveinn oc aðrir synir Hakonar iarls ok margir storir hófðingar frendr ok vinir. þott margir veri vvinir. Ok Olafr hafðe igoggn at biðða anan vanda er mikill var. Faðer hans var drepinn ok allt ríke hans hertekit. en Olafr hafði verit i vtlóndvm fra frendvm ok oðlvvm allt fra bernsko. Ok þar til iannan stað hófðv bændr konvnge at biðða-mikit travst ok fiolmenne mikit. ast til¹ tignar. En her i moti hafðe konvngr þeim at fa tiginliga þionvstv ok forystv i vanda raðvm ok orrostvm ok þetta dró saman þeirra samþycke oc taka þeir Olaf til konvngs a Eyra þinge. en hann sverr þeim i gogn lavg ok rettende ok skolo hvarir avðrom vera til nytssamligra lvtu. Ok styrðe hann folkino vegssamliga ok var nv konvngr yfir Norege öllum norþan fra Fina bvi ok svðr til Gavttelfar. hann geriðz maðr ríkr ok gavsvgr ok hafðe mikit starf margskonar meðan hann reð lande oc hann hellt fyrstr Noregs konunga retta trv til guðs. ok af hans stiorn ok ríke varþ alcrisnað Noregs velldi oc aðr vrðv þar vm morg stor tíðende. oc bað menn með sógrvm orðvm taka þenna sið. oc lata skvrðguð ok bað þa hyggia at demum Englis manna eða þyverskra manna eða Danmarkar. oc glicðe eptir þeirra dæmvm ok kvaz(!) vlikt at þiona gvðe eða fiandanvm. ok segir mart fra avmbvnom goðra mana ok kvolvvm vandra manna ok slvtti þetta erende með miklöm krapti en hófðingar melto inoti oc foro i bravt af þingino oc i hervð sin ok konungr hellt fram sitt erende oc allir er eptir voro a þingino tokv skirn af byskopi ok brvtv skvrðuð(!) sin sialfir. ok heldv helga trv ok guðz boð. þat segir Ari enn froðe ok margir sanna þat at Olafr hafe .ii. vetr ok .xxx. haft er hann kom i land ok tók ríkit oc reð landino fim vetr. Ok erv þeir sumir ríker menn oc froðer er þat segia at hann hefðe .ii. vetr ok .xx. er hann tok ríkit ok þat ma nv heyra hvernog þeir telia. Ok þat segia þeirr þa er Tryggvi konungr var veginn at Olafr veri þa eigi fœddr ok veri hann enn fyrsta vetr með Eiríke moðvrr feðr sinom ok síþan ferir hann i Svíþioð til Hakonar gamla ok var þar .ii. vetr ok for þaþan i bravt .iii. vetr. oc þa er hann var hertekin ok i a navð selldr ok var hann i þeirri a navð .vi. vetr. En i Gavrdum avstr var hann .ix. vetr oc i Vinlande .iii. vetr ok þa for hann til Irlanz ok tók skirn ok var hann i veðtr lóndvm .ix. ár. ok eptir þat ferir hann af Englandi oc hefðe þa .ii. vetr ens fiórða tigar. ok þa er þorir klakka var davðr eptir sitt velreði ok síþan Hakon iarl ok Olafr kom i Noreg oc tok ríkit sem nv var sagt. ok þessir menn samþykiaz

¹) Noget utydeligt i Mbr.

Semvndr enn froðe ok Aren froðe Þorgils sonr. At Hacon hafe styrt rikeno þria vetr ens fiorþatigar. siþan er Haralldr fell grafelldr ok þat þyker saman koma ok þesse fra sogn. Þat kalla menn at Olafir hafi .iii.^{ar} tiðer hafðar. Sv en fyrsta er hann var i vfrelsi ok aþian ok avnnor til alldrs hans var með birti ok fregð ok en .iii. með tign ok a hygio. er fyrir marvgvm var at bera. Ok þat ma vera at Einar þamba skelmir oc Astriðr syster hans eða Erlingr Skialgs sonr magr Olafs konungs. hafi ecke hygleitt þessi .ix. ár eða tiv er hann var i a navð er margir hugðu hann davðan. Ok þa er Olafir var fyndin af frendvnom. var sem hann veri reistr af davða ok favgnoðv allir honom ok tavlfv þui til alldrs honom .vi. ár ok .xx. en hvartvegge vitni synaz oss merkilig ok hafe hverr slikt af því sem syniz.

Sigrvdr iarl tok við trv.

16. Ok þat er sagt at ifyrstv er Haralldr en harfagri tók rikit ok þa stvnd er hann var konungr ok allt til Olafs konungs Tryggva sonar var heiðni halldin nær vm alla Noregs bygd ok við a mikil blótt en England¹ hafðe lenge kristið verit. Þa for Olafir konungr or landi er hann hafðe verit einn vetr i Noregi. hann for vestr til Englanz fim skipum ok sva sem fyrr kom hann avstan af Garða rike eptir velrepe Haconar iarls ok sva for hann a sama svmri er hann hafðe verit einn vetr i Norege tvegis til Englanz ok for aptr vm havstið. ok var þa i favr með honom Jon byskop ok margir prestar. Þangbrandr ok Þormoðr ok margir kenne menn er han villde lata upp timbra guðz cristni. ok er þeir voro bunir sigldv þeir til Orkneyia. ok þar reð fyrir Sigrvdr iarl Hloðves sonr mikill hófðinge. Olafir boðaðe honom trvna með favgrom orðvm ok syndi þeim mavrg savnn vittni sinnar savgv sagðe þeim fra ognvm helvitis at þeir varaðiz ok kvað þa eigi forðaz mvndv mega piningar nema þeir læti þa villo sina ok dyrkaðe gvð. Ok iarllenn melti i mott miok at lata siþ sinna frenda ok kvaz eige kynna betra rað. en gavfgir frendr hans eða vitrir. Ok er Olafir sa hann þragiarnan i moti standa. þa tók hann son hans vngan er feddr var i annarre eyio með mikille virkt ok konungr tók sveininn ok lagðe vt asaxit a langskipinv ok bra sverðe ok kvaz mvndv af hoggva hófvð sveinsins fyrir avgvm honom ef hann neitaðe trvni ok kvaz honom betra at gera sett við gvð ok vingan við sig ok taka valld sonar sins ok at oðrom kosti steðe til vaða hans rike. Siþan iatti iarlinn konvngi vingan ok siðinv oc var þa iarlinn ok allt lið hans skirt ok siðan for

¹) I Mbr. „Englandi.“

Olafr abravtt ok avstr til Noregs með miklom soma ok byriaðe vel ok komo héim i sitt rike.

Fra vitran Marteins byskeps.

17. Hann lagðe at við eyna Mostr. oc vm nottina vitraþiz honom en helge Martein byskvp ok melti við hann þat hefir verit siðr i lande þessv at gefa sitt samnaðr ol Oðni eða avðrom Asvm en ek vil at þv skipter hinvg til at mer se mining ger at veizlom ok samkvndvm ok minne mitt se drvkit. En ek heit þer þui i moti at ek mvn tala með þær a morgvn ok styrkia þitt erende er margir mvnv i mott þer standa. Ok a nesta dege eptir var þing fiolment. ok kom þar i moti konungi otalligr lyðr ok ættloðv i moti at standa hans erende. ok volðu til .iii.^a ena malsniolvstv menn at tala i moti konunge. ok þessir voro ageztir at viti ok snild af þeim er til komo. Konungr stoð a steini hafvm at hann metti óllvm avðser verða ok allir metti mal hans heyra ok sa stein er þar siþan til sigrs þessa ok minningar. Ok þa tók Olafr at tala fyrir folkino ok at boða gvðz erende ok at teyia alla til með fogrvn orðvm. ok er hann hafðe lenge melt þa reis vpp sa er fyrstr var til ætllaðr at svara honvm ok sem siþr er til saz hann vm ok ætlaðe at mela með snild. en at honvm sætti sva mikin hosta at hann matti eigi orðe vm koma ok setiz við þat niðr at engo varð svarað. þa stoð annarr vpp ok ætlaðe at mela með akefð ok reiðe. en sá varð sva stamr at ecke nam hvat hann sagðe. ok settiz sa með hlegi niðr er vpp reis með drambi ok of mettnaðe. Ok þa reis upp en þriþi ok etlar at hann mvni hefna vina með snilld sinna orða sa varð sva ramr at hann kvaraðe allr ok ecke nam hvat hann sagðe ok eptir þat tokv margir við trv ok fylgðv konungs boðe ok for þa Olafr með miklom vég norðr i þrandheim a Hlaðer. ok var þar hófvð staðr hans sem fyrre konungar hófðv verit.

Fra þvi er hófðit fanz.

18. Þat gerðiz¹ til tiðenda snema ríkis Olafs konungs at .ii. menn komo til hans ok etlvðv at fara a fvnd Haconar iarls ok hófðv eigi spvrtt hófðingia skipti i Norege. ok foro fra eignom sinom innan or Fiorðvm. Þorþr Egileifar son ok Þorðr Iorvnar son. þeir voro mikils verðer ok er þeir komo i Vlfa svnd ok við eyna Selio þa sa þeir lios mikit a siain fra sér af himnvm ofan ok við sialft landit þat vndrvþvz þeir miok ok forvitnaz at vita ok hallda þangat skipvnm ok finna þar manz hófvð sem þeir hófðv seð liosit ok kendu sætan ilm ok

¹) I Mbr „geriðiz“.

tokv hófuðit með hreð(s)lo ok ætlvðv at fœra¹ iarlinvm ok vettv at hann mvnde skynia með vizkv hvat veri ok foro siþan ok eige lenge aðr þeir spvrðv at iarlin var drepinn. en Olafr konungr i staðenn kominn oc foro eigi at siðr ok hittv konungin er margir sôgðv gott fra ok komo til hans a Hlaðer. Konungr tók vel við þeim ok sœmiliga ok gerðe þeim dyrliga veizlv ok þeir hvgðv gott til at þiona konunge þessom. oc er þeir satv ifagnaðe. þa tók konungr at bioða þeim siðen oc guðs erende með favgrom orðum ok kvaz martt gott vita i þeirra hattvm. ok sagðiz seginn mvndv verða ef þeir villde honom með bliðv hlyða oc þeim fanz sva mikit vm hans mal at þeir iattv þessv. Ok siðan voro þeir skirðir af Ioni byskvi. Þa lett konungr þa sittia yfir sino borðe i miklvm fagnaðe ok syndiz makligt at þeir eti allir saman likamligan fagnað er þa voro orðnir af hans orðum erfingiar eilifs fagnaðr. ok siþan savgðv þeir konungenvm synena oc fvndin ok allan atbvrðinn ok savgðv með athuga konvngr kvaz sia vilia hofvðit ok sva var gert ok er þeir byscop sa. savnnvðv þeir at visv heilags manz hófvð ok kom þetta nv fyr alla menn rika ok vrika ok lofvðv allir gvð um þenna lut oc foro þessir menn heim með fagnaðe. ok styrkðer með heilagri trv. ok voro með konunge vnz þeir voro or skirnar kleðvm oc heldv vel sina trv ok agettliga.

Fra því er helgir domar fvndvz i Selio.

19. Sva barsk at eitt sinne at ein bvand karl milldr ok meina lavs kom til eyiarinar Seliv. ok for siþan a konungs fvnd ok sagðe honvm at eit(!) mérr hvarf fra honom ok vm siðer sa ek hana hvar hon stoð i eyionni skamt fra svndino ok stoð hon ávtan verðri eyionne ok þar hia voro miklir hamrar ok þar fann ek hana herra sagðe hann oc horfðe hón a siáin vt ok þa geck ek at ok sa ek þar lios optliga ok er konvngr ok byscvp heyrðv þetta þa foro þeir til eyiarenar ok randsavkvðv hana vannliga ok fvndv hvervettna milli steina manna bein með dyrligvm ilm ok þeir sômnvðv saman beinonvm oc varðveitv dyrliga ok var þar kirkia gér siðan at raðe konungs ok helgvð þessum monnvvm oc veitir gvð þar marga lvti fyrir þeirra bœnir slikt sama verða ok morg takn i anarre eyio er Kín heitir oc þar ero ok margir þeirra helgir domar af sveit Seliv manna.

Fra hinne helgv Svnnifo.

20. Þat segia menn at a dagvm Hakonar iarls vrðv þav tiðende at konungs dottir af Irlandi er Svnnifa heiter ok tok eptir favðvr sinn

¹) I Mbr. selv rettet fra „fœða“.

erfð ok miklar eignir. ok til þess gerðiz nockvrr vikingr at heria þangat ok þrongva hennar raðe. ok gerðe henne þann navða kost nema hon genge með honom. Hon vill eigi heiðin mann eiga ok átti þing með sinom monnum ok bað þa at þeir velde sér einn af .ii. kostum ok helldr léti þeir feit ok föstr iorðina en trvna. Ok þat villdv marger at fylgia henne. ok með henne for broðer hennar Albanvs ok vinir ok þionostv menn karlar ok konvr ok treystiz hon meirr gvðz fyltinge en manna ok þav hófþv enga reiðv ne herkleðe ne vapn ok baðv guð visa sér leið sem hann villdi at þav ferir. ok rekr þau lenge vm haf innan ok lét gvð birtaz þeirra dyrð a norðr lond ok komo til eyianna er fyrr voro nefndar ok dvolþvz þar lenge ok þionðv gvðe ok foddvz af fiskom er i vottnum voro. en vmbhvervis eyna var bygð mikil. Oc þat varð þar sem optt kan henda at hiarðer þer er menn attv i eyionne heimtvz eigi allar af ymsvm vabolvum sem verða kan dyr biti eða avðro. ok er menn voro senir i eyione þotti mavrgvm liklict at illvirkiar mvnde vera ok hittv iarlinn Hacon. ok savgðv honom fra þessom monnum at þeir gerðe skaða lanz monnum. ok baðv hann til fara at drepa þa með miklo liðe ok vel vapnvðv ok er þat sa þeirr enir goðv menn. þa gengv þeir ihella sina ok biogvz þar fyrir ok baþv at gvð leti eigi vanda menn drepa sic. ok siþan fellv hellarnir yfir þa ok letv þeir þar lif sit ok tokv himneska fagnaðe. ok mattv menn eigi na þeim er griott fell a þa ok hrvfv þeir iarlin a bravt. En cristnir menn savmnoðv saman beinonvm ok bioggv vm itarlīga ok fyndv hamar nyliga sprvngin ok þar fyndv þeir helgan dom Svnnifo ok Albani broðvr hennar alheilán ok voro þav siþan i skrin¹ lavgð ok dyrkvð af ollv fólke allt her til. ok sva mvn avallt vera meðan norðr lavnd ero bygð oc verþa þar mavrg takn. Siþan var Svnnifa ferð til Biorgyniar. en Albanus hvilir i Seliv. ok þar er hófvð kirkia hans at mvnklifenv ok þar er mikill staðr ok mikil dyrð ok morg skrin ok i þeim dyrliga helli er þa fell er nv gíor kapella er þeir kalla salinn er hellirinn annarr veggrinn en annarr er af steini gávr ok inn i bergit er skvti oc fellr þar vr litill lókr oc fa þar margir heilso ok er þar gort alltari i þeirri kappello ok er þat upp i fiallit fra hófvð kirkione. Slikt sama er þessi sveit dyrkvð i Kinn. Oc i Selio ero fim kirkivr ok þar er fylkis kirkia ok Kriz kirkia ok Mariv kirkia ok Mikials kirkia Albanvs kirkia ok Svnnifo kirkia. ok andlaz dagr þeirra er halldin af Norðmonnum en .xviii. idvs dag Ivli manaðar þat kavllom ver Seliv manna messo.

¹) Rettet fra Mbr. „skrið“.

Fra því er Olafr konungr cristnaði Hórdaland.

21. Olafr konungr fór svör i land skipa liðe sino allt i Gulaþings lavg a Havrða land. Ok er þeir spvrdv þat er fyrir voro ok visso þangat kvamo Olafs þa stefndv þeirr þing fíolment enir ageztv menn i þeim heroðvm ollvm ok stefndv Gula þing ok var þar sa maðr fyrir þeim er het Ólmoðr ok var Havrða Kara sonr broðer Þorleifs ens spaka. faðer þeirra Havrða Kari hafðe sva ríkr verit at hann sigraðe .ix. konvnga með sino megni. Olmoðr stoð upp a þingino ok melti. þat vitv þer at her mvn koma ríkr konungr i var hervð oc til þessa þings mvn hann segia ok vilia oss sina vnder menn gera. en oss líkar konungr vel i mðrgvm lutvm ok i svvmv lvtvm mislíkar oss hans hettir en þo líkar oss hann vel af styrk ok agættleik ok er af því gott slíkv konunge at þiona. en oss mislíkar miok síðer hans okvnnir ok því bið ek yðr vine mina ok hófðingia er reynder eroð at morgvm goðum lutvm ok storum raða gerðvm at ver takim eitt rað ok samþykiz minom vilia. ok tavkom eigi við síðenvm er hann boðar oss nema hann geri nockvrn lut mikin eptir varum vilia. Ek heyri þat at Astriðr heiti systur hans sammóð við hann en faðer hennar er Loðin sa er móðvr hennar sotti með karlmenzko ok drengskap af heiðnvvm þioðum þar sem hon var aðr stodd navðvliga ok feck hennar síþan með soma. Nv ef konungr vill gípta hana frenda varum Erlingi er nv stendr her hia oss sa er fremiaz ma af mavrgvm goðum lutum ok storum ættum ok þa syniz mer raðlict at taka vel hans ærendi. ok hans sið er ek trvi goþan vera. oc syni hann oss með nockurum stór taknum sið sin. ok ollom líkaðe þetta vel er enn vitrasti maðr melti. Ok síþan kom konungr til þingsins ok tokv menn vel við honom ok beiðer at þeir iati þeirri hlyðni sem þeir eigo konungi at veita oc annat folk gerir ok talaðe konungr vñ guðz erende fagvrliga. En hófðingar melto i moti at lata sið sinna forellra. ok kvaðv hann eigi smatt mvndv verða til at vina. Konungr melte. Hvers er beizt af yðr. þeir baðv hann gípta systvr sina Erlinge er alldri skortti goða ætt. heyrtt hófvvm ver hans getið at goðvm lvtvm ok agetvm ok ef her ma sva mikít i kavpaz at þa vili þer með bliðv til guðz miskvnnar snvaz. ef sva mikill avoxtr metti verða. þa vil ek þenna kost ok síþan cristnaðe hann morg hvndroð manna ok oll þeirra heroð ok geck Erlingr síþan at eiga Astriðe ok hafþe með henne storar eignir. Ok eptir þat fór Olafr avstr i land með sinv liðe. ok allt til Vikrinar með kenne monnom ok hófðing(i)om ok hirðinne.

Konungr gíptir systur sínar.

22. Þar reðo fyrir .ii. breðr Hyrningr ok Þórgeirr. Þar var oc stefnt þing fiolment af avlloim hervövm oc er þar var all fiolment. Þa kom konungr ok talaðe Guðz ærende ok bað þa a lita sialfra sinna navðsyn ok talaðe langt ærende af Guðz rett með favgrom orðum. Þa melto þeir breðr. Hærra favgrom orðum gæti þær saman skipat ok likliet er at er farið með savnnoim boðum ok goðum ok þar i mótt ef ver skolum lata sið varra frenda þa viliom vit breðr yðra hóllostv ok þar með viliom við eiga .ii. systur þinar Ingigerðe ok Ingiriðe ok ef þu gerir oss sva rika men. Þa mvnvm við alla semð ok stvndan leggja til yðarrar tignar. Ok er konungr sa hve mikill a voxtr her matti¹ fylgia ok hann sa at margir mvndv eptir þeim snva ok þeir voro ættstorir menn konungr svarar þeim með soma ok allt folk tók þar við trv ok hvðvz honvm til sliks sem hann villdi ok var þar mikill a voxtr ferðr gvðe til handa ok siðan var þar mikill veizla oc gípti konungr þeim systur sínar með miklo fé ok soma agættligum oc gerðe þa hertóga sina ok siðan for hann i bravtt með miklom vэг ok norðr til Þrandheims.

Hófðingiar toko trv.

23. Eptir þessi til tóke lett Olafr hva veizlo mikla a Hloðvm ok bavð þangat ollom hófðingioim ok stormene til fagnaðar ens agezta ok þar komo hófðingiar marger ok stormene i Þrandheime ok sottv a konvngs hófvð bø a Hlaðer en or fiarlegioim heroðum komo fair því at vetr var mikill ok hriþvtr ok siá veizla var at iolum bvin ok með envm beztum favngvm ok er konvngr hafðe skipat monnum isæti. Þa steig hann i hasetið sem honom somðe ok spvrðe hann hvesso veizlan feri fram at til fôngvm ok geck sv frett vel. Siþan kvadde hann ser hliodz ok melti. Þat er yðr ollvm kvnnikt hófðingioim her i Þrenda lavgvm at ek em kristin ok boða ek annan sið en þer vilit hafa ok hefi ek minkat rætt guðanna yðarra. því at ek villda at þeirra rettr hyrfe af mer ok metta ek hallda fyrir þa sôk rike mino. Nv at hvaro ætlom ver at gera sem fyrri konungar hafa gertt þeim til bloma ok semdar ok viliom ver nv hyllaz þav at a þessi hatið. Ok þat sege þær at enge forn se þeim iafn þegilig sem menn se drepnir ok niota þa með þeim fagnaða i avðrom heimi i hóll hófðingia guðana ok ætla ek nv at fôra yþr þeim ifôrn mer til friðar en yðr til soma hlyttar at eilifv. Ok erv nv viuir minir vti með vapnvm fyrir stófvne ok hvnir at gera slikt er ek vil

¹) Her staar et y' eller v', der enten synes at skulle være „viðr“, eller ogsaa kun Begyndelsen til et Ord, som Afskriveren ved en Feiltagelse har paa-begyndt, og derfor ej har villet fortsætte.

ok kjosit nv hvart er vilit hetta her til eða gera minn vilia. Ok þa varð hryggleikr mikill i havlinne allz stormenis ok allra heiðina manna oc er konungr sa þetta þa melte hann til þeirra. Hvi ero þer nv hryggvir eða vex yþr nv i avgv at deya ok hyggit eigi sva gott til sem þer latið. gerit nv anat hvart takit skirn eða farið til gvða yðarra. ok þeir svoroðv allir senn ok kvaðvz miklv helldr vilia honom fylgia ok hans boðvm ok taka skirn. Þa melte konvngr með bliðv. þa kjosit þær þat er öllvm oss gegnir betr. ok voro þeir þa allir skirðir hófðingiar er þar voro komnir ok mikit fiolmenne sialfa iola nottina ok voro ferðer enn atta dag or skirnar kleðvm ok hófðv þa fvlliga trv tekit ok styrkþvz i guðs boðorðvm ok satv at konungs fagnaðe. en leyster abravtt með miklvvm fe giofvm ok sóttv heim. ok helldv vel trvna ok a hverri tið kom mikit við at Guðz cristni styrkðiz af boðum Olafs konungs.

Fra Sigríði.

24. Ok a dagvnm Hakonar iarls er hann reð Norege. þa var Eiríkr Svía konungr i hernaðe ok eptir orrosto þa er þeir Eiríkr ok Styrbiorn borðvz. lifðe Eiríkr konungr .x. vetr hann lagðe a ser sverðe i hófinv sva sem hann hafðe heitiz Oðni til sigrs ser. Ok þa er Olafir konvng(r) fretti hve Sigríðr var mikill skavrvngr sende hann menn a fvnd henar at hann vill eiga hana ok þeir foro langa leið ok komo fram ferðinne ok tok drottning vel við þeim ok þeir barv vpp ærende sin. at þeir foro með bonar orðvm til hennar fyrir havnd Olafs konungs. oc kvaðv hana spvrtt mvndv hafa hve ageþr maðr hann var. hon kvaz þesso male mvndv vel svara. oc kvaz hann-ætla vlikan flestvm konungvm ok lavk sva at þeir tokv þar festar fyrir konungs hõnd. ok komo aþr ok savgðv Olafi konunge. hann tók þui glaðliga oc bað þa nv fara i avðro sinne ok fœra henne mikinn gull hring ok kvað þat skylldv vera festar gvll hennar. hon tók við gvllino ok losaðe stormenzko konungs ok eitt sin er hon leck ser at hringinvn þa sa hon i einom stað deknaðan hringin ok heimti til gullsmiða ok reyndv þeir hringin ok var þat ravnar eir. hon varð við þetta reið miok ok þotti til spozt gertt við sik ok sende aþr hringinn ok var þa eigi vennt þeirra raða at leita.

Fra svikum.

25. Eptir davða Harallz Dana konungs Gorms sonar tok Svein sonr hans ríkit. en i þan tima var Sigvallde iarl i Vinlande. hann atti Astriðe dottvr Bvriðlafs konungs hon var inn mesti skavrvngr. hann atti vingan við Dana konung. ok er þeir röddv mart magar sin a mille. melti Bvriðlafr konungr at Sveinn konungr veri vvitr ok litill raþs maðr

ok sagðe litið mvndv fyrir at flema hann af rikino. Jarlinn sannaðe þat ok gerðv þeir magar rað sitt ok Sigvalde kom þessv a leið at Sveinn konungr for með honom ok var hann i gezlo Sigvallda ok gerðv þeir þan maldaga at Danir leysti hann vt iafn vegi hans gvlz. ok þa var honvm gefin Gunnilldr dottir Bvrizlafs konungs at þa metti hann betr við vna ok for hann sva aptr til Danmerkr.

Fra þingstefno.

26. Ok a avðro ari rikis Olafs konungs atti hann þing a Dragseiðe hia Staðe ok þetta boð konungs spvrðiz ok sotti þangat mikit fiolmenne bæðe karlar ok konvr. vngir menn ok gamlir. þa stoð konungr upp ok melti. Guð þacke yðr hingat kvamo. en at þær vitit hvat yþr samir at gera mvn ek segia yðr af guðz stormerkivm ok þat segia menn at sva mikil miskvnn fylgðe hans mali. at þeir men er þangat komo með horðv briosti sva mykðv orð hans þeirra hiortv ok malsnilld at þeir tokv með þavckum orð hans. ok þat segia menn siþan er Martein bysevp vitraðiz honom ok kvaz mvndv mela við honom. at þat varð oc hvertt sin er hann boðaðe guðz erende at sva þotti æskilikt til at heyra at ihvers mannz hiarta héit hans orð ok sv millde er fylgðe.

*Fra heiðmonnvm.*¹

27. Konvngv bavð óllum seið monnvm ok folkvngvm monnvm or lande at fara hvart sem veri karlar eða konvr ok gerðe vtlaga ok bauð at drepa sem sekia menn. ok þessa getr Semvndr inn froðe at hann samnaðe saman seið monnvm ok rak or lande ok var þat a Dragseiði. Olafv konungr hepti miok stvlðe ok rán ok mann drap ok gaf folke sinv goð lávg. ok slikt sama seger Semvndr fra Olafi konunge at hann samnaðe saman miklo fiolmenne i Niðarnési² af seið monnvm ok bvit þeim skip at þeir feru af landæ abravtt ok i þeirri sveit var sa maðr er Eyvindr hét ok sagðr af konunga æt kominn sva at hann var en þriðe maðr fra Haralld enom harfagra. Ok þa melti Olafv konungr mikinn skaða geri þer mer i yðarre bravtt ferð ok avðn mino rike ok hafi þer mikit vm fram aðra menn i yðrom kravptum ok með þvi at ek hefi miok trvna boðat i moti yðrvm sið. þa kann ek þvi eigi bregða ok giarna villdi ek i varom skilnaðe at ver skilðimz vinir. ok yðarr kraptr ylmðiz eige til var. ok hefi ek latið bua yðr favgnvð með goðum favngum ok þeir þacka honom þessi orð ok baðv hann efna þetta héitt ok voro þar mikil at fðng ok goð ok drvkv þeir iskala einom

¹) Saal. Mbr. for „Seiðmonnvm.“ ²) Rettet dertil i Mbr. selv fra „Niðar ósi“; kan maaskee snarest læses „Niðarnósi“.

ok hófðv allzkyns krasir ok neyttv vspakliga beðe nætr ok daga ok með miklo vanstille ok a einhverri nótt er mest var vm þeirra ýga. þa vrðv þeir varir at elldr var borinn at hvsino ok tók hvsit at lōga. þeir veinvðv miok oc leto ogvrliga með grati ok styn. en konungr hafðe latið sla eldi i hvsit ok villde eigi at slikt fianda folk gengi yfir landit ok er at þeim tok at draga ok þrongva. þa synde Eyvindr hvers mattar hann var. han sækir vpp a þvertreit ok siðan avaglin ok sva ýt vm glvginn ok i bravt. ok vm dagin hitti hann menn agavtv ok ætlvðv a konungs fvnd. þa melti Eyvindr berit konunge kveðiv mína ok segit honvm at Eyvindr forðaðiz elldin ok skal ek alldrege margbreytnari verit hafa en nv í minvm hattvm. þessir menn hittv konung ok savgðv honom þesse orð. konungr melti heylltzi var hann stormalvgr en alldri veit enn nema ek verða honvm dryvgari(!) i ockrvn skiptum.

Fra Hroalldi.

28. Roalldr het maðr avðigr hann bio i Goð ey. hann blotaðe miok guðum ok sva veitti fiandin honom svor fyrir guðin. en hann villde alldregi til konungs hneijaz(!). Ok þa er konungr hafðe þangat etlazt til ferðar. þa yfðvz avallt veðr i moti honom. Ok Roalldde þotti gvþvm sinom enskis til fát at standa konunge i moti ok opt hafðe konungr til etlaz. En Hroalldr bað gvðin þess at ecke metti Olafr konungr sigraz a þeim. ok la konungr miok lenge til þessar ferðar. þa tók hann þat rað sem gvð kende honom at leita miskvnar ok vigðe bysevp vatn ok melti hvi skolom ver eigi reyna hvarir aðra sigri. ok því nest reðv þeir a fram leiðina ok stekðe byscop vatnino a fram siain. þa gerðiz vndarligr lvtr. þa komo saman a siain tvennir vindar. annarr var eptir þeim goðr byrr en annarr i moti þeim ok sem vindarnir beriz. ok sa sigraðiz er þeim var hagsfelldri oc komoz þeir Olafr fram ok i legit við eyna. þeir komo til hofs Hroallz án hans vittorðe ok feck hann engar frettir ok tok konungr hann hondvm ok kvað han lenge með illum lutum farið hafa ok bað hann nv gera annat hvart taka trv eða vera drepinn ok kvat hann sia mega hve litið guðin mattv. Hroalldr var þrægiarn i sinni illzko ok neitaðe trunne en siþan let konung(r)in drepa hann.

Fra glova.

29. Norðr a Haloga landi voro .iii. stor ættaðer menn avðgir ok riker. Harekr ok Eyvindr kinrifa ok þorer hiortr. þeir spurðu at Olafr konungr ætlaðe norðr þangat at boða þeim nyian sið en þeir villdu i moti risa ok savmnyðv monnvum ok her i moti ok villdv eigi yfir gang

konungs ne boð. ok gerðuz i moti. oc er konungr spurðe þa for hann með forsia ok orðum sinna vina. veickz hann apr ok snyr avstr til Elfi til konunga stefnv at fornvu konunga sið at menn friðaðe fyrir löndum sinom ok er konungr kom þar voro þar kyrr tiðende ok þa bar saman fynd þeirra Sigriðar ok attv tal ok reddv vm þav skipti sem verit hofðv ok minti hon konung a sendingina hann kvaz ætla þat at enge svik visse hann i því mali ok let at hon mvnde reyna mega stormenzko hans. ok bað þau hiala vni raða hag sinn ok kvað makliet at agetr konungr ætti rika kono ok siþan hioloðv þav ok kom allt a samt með þeim nema einn lutr at hon beidiz at hann mvnde hafa slikan sið sem hon. En kvað ser skapfelld allt annat i hans hattvm. konungr reidiz ok melti. heyr a hvat melir at ek mvna lata sið minn fyrir sakir hrokinvvar þinnar ok lavst akinn henne með glofa sinom ok siðan skillv þav. Ok þetta mvnde hon margan dag siþan Olafi konunge ok fam vetrum siþarr giptiz hon Sveini konunge tivgv skegg. A þessv sumri lét Olafr konungr gera skip er hann kallaðe Tranann mikit ok fagrt. Olafr konungr tok við monnvu þeim mavrgum er agetir voro ok miklir fyrir ser iallri at gervi. ok sva sem Olafr var fyrir oðrvu monnvu vm alla luti sva vilde hann oc agettara lið hafa en aðrir með ser. Ok ein af hans vinvu hétt Aki virðiligr maðr. hann sagðe konunge opt fra konv þeirri er þyri het dotir Harallz konungs. ok syster Sveins konungs ok átti eignir i Falstri ok kvaz hana fostrað hafa lét hana vena ok at avllo vel ok kvat hana gipta hafa verit rikvu manne i Norege er Biorn het. ok let hana nv vel hallda sinn eckio dóm. konunge fellz þat vel ieyro ok leidde hans mal ok ihugaðe með ser rað þessar kono iafnan ok þotti fysilikt at þav nytiz.

Fra Islendingum.

30. Ok eitt havst kom skip af hafe. i þrandheimi ok attv islenzkir menn. eitt skip attv þeir Kiartan ok Bolli. Annat attv þeir Hallfroþr oc þorarinn Nefiolfs sonr. Et þriðia attu þeir Brandr en avrvi ok þorkell broðvr synir Viga Styrz. logðv inn vm Agðanes ok upp i ana. þa var sett nockot þorp i þenom ok let þat gera fyrst Olafr konungr. þessir menn hófðu mikin varning islen(z)kan i vaðmalvu ok i vllv. þeir hofðv þrim sinvu i bravt leitat ok komvz alldrege vt vm Agða nés. ok einn dag er veþr var gott komv menn or þenom til svnz a ana. ok var sa einn af lanz monnvu er bazt lek. ok Kiartan vil ok syna iðrott sina ok hleypr a ána ok ferir mannin niðr ok þat geck honom ok er þeir komo upp var Kiartan niðr ferðr. ok var lengi niðri. ok var avðsætt at hann mvnde skorta við þenna mann. ok er

þeir komo upp melti þólar maðrinn. kanta vel svnd hann kvaz eigi mikils um vert. Er þær nokvor forvitni a við hvörn þv hefir reynt ok ef þv vill vita. þa mattv her konungin sia. ok se ek at þv ertt a geta maðr ok gaf honom skikio sina. þa er Kiartan kom a skip sitt. þotti þeim sem heilla brigð veri er hann hafðe skikiona þegit ok hefir þv kvat Hallfroðr við þann þreytt svndit er mer er ecke um. Ok þa gerðe veðrattv illa ok kenda heiðingiar þat trvar monnum. En er komit var at iolum gaf eigi a bratt. ok þo at iafnan veri gott með Olafi konunge þa var þo nu miklo tigvligra en aðr ok var morgum þo mikil forvitni a at sia þeirra siðu er þeir voro iola nótt at tiðum. ok komo margir islenzkir menn at forvitnaz þeirra hattv. Konungr setti menn til at vita hvat þeir reddi um er þeir kemi aptr. þeir spyrðv Kiartan hve honom litiz a konungin. hann kvað eigi þat sambera hve vel honom leizt hann ok hygg ek at allgoðer hlvtir² styri honom ok þesse orð voro konunge sogð. ok annan dag sende konungr honom orð ok bað hann taka trvna ok melti til með fôgrum orðum. En hann skipaðiz vel við ok tók við cristni. ok hans menn. Hallfroðr kvaz eige munda skirn taka nema konungr helldi honum vndir skirn. konungr kvazt þat munda til vinna Ok kallaðe hann vandreda skald. konunge varð mikit fyrir aðr en hann neðe þeim ollom til trvar ok banaðe kapp við þa ok gengv þa allir til festv ok þess er konungr bavð ok voro síþan i miklom soma af konunge. Ok i þann tíma kom þangbrandr prestur af Islande ok sagðe konunge at han kvez ætla at aldrege munda her við cristni tekit. konungr reidiz ok lét taka islenzka menn svma drepa en svma meiða. Ok þa voro komner af Islande Gizvrr en hviti ok Hialti ok baðv konungin taka reiðe af monnum ok kvaðv þangbrand við fa vingaz hafa ok mintv konung a hvessv hann skilðiz við hann ok kvazvz (!) ætla at við cristni munda tekit ef með raðe veri at farit ok hæt v sinne um syslv. Konungr kvat þa malsnialla menn vera ok létt alla menn skyldv i friðe fara nema fiorir islenzkir menn Kiartan ok Ronolfr Svertings sonr Halldorr Gvðmundar sonr af Moðro vavllum ok Kolbeinn sonr (!) breno Flosa ok komo þeir síðan vt hingat ok til alþingis sem seger i Islendinga bok ok varð þa aleristið allt Island af hans raðum ok hafa menn þer miniar hans þingat til landz.

Capitli.

31. Ok eit sin komo .ii. menn a fynd Olafs konungs. het annarr Sigurðr en annarr Havckr. konungr boðaðe þeim síþum en þeir stoðv i mótt ok lét konungr þa setia ibönd ok fíotra. en þeir mykðvz ecke

¹) „hlýttir“ Mbr.

við ok nockvrum dagum síðarr var komit til þeirra ok voro þeir þa i bravttv ok spvrðiz þa ecke til þeirra. Konungr let þa ecke mega at gera. Ok er stvndir liðv. komo menn norðan af Haloga landi ok kvaðvz þa þar sæt hafa með Hareki i goðum uirðingvm.

Fra Oðni.

32. Ok nv er sva mikinn fram gang hófðv haft dyrðar verk Olafs konungs. þa avfvndaðe þat ovinnr allz manz kyns er a valtt sittrvm menn at gera þeim nockvra meinsamliga hlvti. Ok er Olafir konungr tok vezilo a Avgvallz nesi iola aptaninn. þa kom þar einn maðr sið vm kvelld gamall ok eldiligr ein syn ok kvne fra mavrgv at segia ok var þat konunge sagt. ok hann redde martt við hann ok kvne hann at segia mavrg tiðende af orrostvm ok fornvm attbvrðvm. [Konungr melti.¹ kantv nockot at segia fra konunge Avgvalldi er bygt hefir nesit þetta han melti ok veit hverr hann var. her reð hann fyrir ok elskaðe miok kv eina ok for hon með honom a veizlor ok drak hann miolk hentar ok því er þat melt at allt ferr saman kv ok karl. En þa konungr sagði hann atti hann vfrið við konunginn vörn a Skoro strond ok bavrðvz þeir ok fell Avgvalldr konungr ok er hann her heygðr a nesino ok i avðrom hayge er kyr hans. ok er hann hafðe fra þessv sagt mavtvðvz menn ok drkv ok er konungr kom i rekio kallaðe hann til sin gestin ok spurðe hann tiðenda. Hann sagðe langt a kvelldit fram ok sófnvðv menn. en hann gestrinn hia konvnge. Bysevp mi(n)tti konung a at mal var at sofa ok kvað eige vist við hvern hann melti ok er aleið stundina þa sofnaðe konungr. ok er hann vaknaðe þa melte hann hvar er gestrinn þa var at leitað ok fanz hann eigi. þa melti konungr kalli til min hófvð steikaran ok sva var gert. Konungr melti. kom nokvrr maðr til þin er þu biot vister til matar oss. han kvat koma mann til sin ok mela. eigi ero þesse konunglik atföng er mógr ein slatr erv ok gack með mer sagðe hann ok sva gerða ek. við komvm i eitt hvs ok sa ek þar kyr slatr sva feit at slikt hefi ek alldrege set ok hefi ek þat nv bryttiað a diska. Konungr melti drag vt tv (!) ok gef engum manne þat. ok er hvndr var til látin do hann þegar. síðan var þat brent ok eptir þat voro tiðer ok .iii. messor. ok er konungrin geck vt or kirkivne ok hans menn. þa sa þeirr .v. skip at lande komin ok voro menn a land gengner. þar var kominn Eyvindr kella ok ætlaðe at hefna sin a konungi er hann villdi hann inne brenna sem fyrr var sagt. ok hvgrðiz drepa mvndv konung. ok er þeirr gengv. þa varð sa at burðr at fra þeim tok synina ok gengv i hring oc kring ok þeir vndrvðvz

¹) [skrevet to Gange i Mbr.

af þóinum ok fóro i mótt ok kendir mennina ok voro ferðir konungi ok hann boðaðe þeim trýna ok kvaz mundv þeim upp gefa svik við sik ok þeir neituðu ok voro þá teknir ok ferðer vt um Karm svnd ok sókt þar sem Skratta sker heita ok lavk þar þeirra mali ok síðan var leitað til havgsins ok fanz þar kyr bein i öðrum haugi. Þá mælti konungr. Miok hefir guð leyst oss af miklom haska en aðsett er at fiandinn hefir brýgðiz ilike Oðens. ok villdi blekia oss. fyrst at taka vokv fra oss um tíðer ok at sofa avndverða nött. en síðan at færa oss þetta dýofvliga eit. at þat fengi oss bana hornvlgan. ok eigum ver þetta miok guðe at þacka. Byssv sannaðe þat ok kvazt þat hugr vm segia þa er gestrinn mælti við hann lengst vm kveldit.

Fra orminom.

33. A¹ eno .iii. ari rikis Olafs konungs leitt hann skip gera mikit ok veglikt er het Ormrinn skami. ok þat segia menn at norðr vm Haloga land se miok siðr manna at sokia síðin rikra ok vrikra ok er þat bykstr þeirra oc skemtan oc ein dag er veðr var gott. þá mæltu þeir Haukr ok Sigurðr. Gótt er nú Harekr býandi at roa ídag hófum ver til fasz boðiz. hann iati því ok komv a skip ok rero út ok er þeir firðuz landit. þá drapv þeir aróm i ok lustv fast við ok rero suðr með lande með Harek ok leittv eigi fyrr en þeir komo a Hlaðer ok hittv Olaf konung ok tók hann vel við þeim ok hafðe hann menn til þess senda at sitia vm Harek. ok síðan boðaðe konungr honum guðz erende. en hann neitaðe. ok kvat konung miok vm sik settið hafa. Konungr kvaz myndu gefa honum til soma ok mikit forreðe yfir tveimr fylkiom ef hann villde guðe þiona. ok let þetta soma lút. en hinn meira er hann fenge i aðrom heimi. þat kalla Norðmenn fylke sem ero .xii. skip skipuð með vapnum ok monnum ok a einu skipe veri .xl. (!) manna eða .lxx. sem þa var siðr til. en Harekr neitti þessv. þá bauð hann honum yfir .iii. fylkiom ok neitti hann því. þá mælti konungr haf veldi yfir .iiii. fylkiom. því iatti Harekr. ok þa varð konungr glaðr við. ok lét skira hann með öllum vinum sínum ok sva þa Havk ok Sigvrð. Ok bað konungr Harek at hann skyldi eigi segia hve með þeim fór. at hann metti meira en minna honum til soma gera ok styrkz heilagri cristni ok er hann kom norðr gerðe hann ecke orð a vin sinn hag. Ok litlv síðarr feck Harekr hondvm Eyvind kinnrifv ok lét flyttia hann a konungs fünd. konungr tók vel við honum ok talaðe fyrir honum trýna fagrlega ok het honum miklom soma. Hann næitaðe. konungr mælti. ek se gerla at þv mynd vilia hafa meira rike en aðr ok ann ek þær

¹) Rettet fra „H“, der i Mbr. ved en Feiltagelse er tilføjet som Initial.

sliks lytar sem Hareke hann neitti því. kann ek ok sagðe konungr fleira at biðða en semð ok létta taka hann ok settia mynlavg a kvið honom. Þa melte Eyvindr léttað nockot ok vil ek gera yðr kynnigt ok at faðer minn var ríkr ok móðer ok attv mikit fe ok engan erfingia ok þat havrmvðv þav miok ok keyptv síðan at fíolkvngum monnvum at móðr min yrðe kviðug ok sva varð af þeirra krapti. ok varð ek af þeim sambvrd er ravnar var kynge ein. Ok nv er ek hefi eigi mannz eðli með ollv þa ma ek eigi iata yþro boðe ok síþan lét hann lif sitt hormvliga. ok eptir þat hellt konungr norðr skipa liðe sino ok ætlaðe afvnd þoris. Ok er hann fretti gerir hann lið i moti konunge ok hittvz með miklo fíolmenne ok var með konunginvm i fôr Jon bysevp ok Harekr ok margir hófðingiar. en er þeir hittvz bavrðvz þeir þegar með miklo man spelli ok þo varð þorir ofríðe borinn ok lataz miok menn hans. ok þa flyr hann a land upp af skipunom ok menn sokia at honom. ok er þat sa einn maðr skavt hann eptir honvm avro ok kom i mille herðanna. En þar varð vndarligr lutr. þar hliop fram or skrokinum hiortr einn. ok er þat sa hvndrinn Vige. þa hliop hann fram eptir honvm. ok sóttvz þeir hundrin ok hiortrin en konungrin varð fremstr sinna manna ok ór avg syn. hann sa at hiortrin varðiz með hornvnm en hvndrinn beitt vndir bægslið. ok kom konungrin sva at. at baðer voro fallnir með ogurligum sarum. hvndrinn hafðe mikit sar vnder beg(s)lino. ok þa la hiartarens lire þurt ok blasit. en konungr vafðe dvke at hundinom ok var hann til skips borinn ok kvaz konungr nv villdv senda hann sinuinom til greðingar ok var sva gert. Fiðrinn tók við honom baðum hõndum ok let konung vel hafa gert. ok greddi hann hvndin. En konungr boðaðe trv Haleyiom ok van mikit gert til snvðar ok avaxtar guðz cristni ok for heim síþan með miklom veg i þrandheim. en þott sliet se sagt af tálvm ok svikvm vvinar ok blandat þessum lutvm við fra sógn Olafs konungs. kvnum ver eigi at greina med skyrav (!). en allir vitu hve morg vndr ok sionliverfingar fiandinn hefir gertt við sina menn. en trvvm því af slikv sem oss syniz til þess fallit.

Fra kvangon Olafs konungs.

34. Svein Dana konungr gípti þyri dottvr¹ sina navðga Burizlafi konunge i Vinlandi gavmlum ok heiðnvum ok var þat gert miok at hennar vvilia. sva at helldr villdi bon dauða sinn en byggva með heiðnvum konunge ok spilla trv sine. ok satt hõn marga vetr at bum sinom i Falstr. ok þat líkaðe Gunnildi illa dottvr Burizlafs konungs er atti Sveinn konungr er

¹⁾ Over dette Ord staaer i Mbr. skrevet med røde Bogstaver: „systvr“, som er rigtigere.

Þyri sat i hentar eignvm er Svein konungr hafðe gefit henne þa er hann feck hentar. ok talþe opt fyrir Sveini konunge. en Bvritzlafr konungr hafðe eignir Þyri i Vinlande er Þyri fylgðe heiman ok vnde þo illa sinum lutt ok gerðe hann orð Gunnillde dottvr sinne at hon redde við konungin at Þyri kemi heim. ok fyrir hennar bøn sende konungr eptir systor sini ok let hana flytia askipi til Bvritzlafs konungs ok þa gerðe hann at nyio til hennar veizlo ok brvllavp. En sva þotti henni mikit at hon hafðe hvarke át ne drykio .xi. degr. Ok er konungr sa þat at hon villdi svelltaz. þa nenti hann því eige ok let hana a bravt fara. ok kvat hana fastraðit hafa at velia ser helldr dauþan en þiona til hans konungs doms. hon kom siðan með fõstra sinom i Falstr ok var þar vm hrið ok litlv siðarr for fostri hentar til Olafs konungs at sokia hans travst henni til handa i mott vvinum. ok hon treystiz eige at vera þar fyrir broðvr sinvm. eða hon ferir avðrv sinne til Vinlanz navðig ok kvaz hon helldr vilia giptaz cristnvm manne en heiðnum. Sliker lutir voro konunginum fluttir ok tok hann því vel ok með bliðu. ok sende konungr með homom aptr sina menn at heyra orð hennar. Ok eptir þat fór hon sialf ok tók konungr forkvnliga við henne. oc kvaz mvmðv gera alla luti sem hon villdi. ok konungr for með henne. með morgvm goðum drengium ok goðu skipe ok komo i Falstr ok var þar a gettlig veizla ok dyrlig. Ok fastnaðe hon sig sialf Olafi konunge. at raðe fõstra sins ok sat Olaf konungr at þeirri veizlo. Ok þa sende Olaf konungr þorarin Nefiøls son fyrir drottningo at spyria hvart konungrin skyldi velia henne. lin fe eða beckiar giof. Hon melti. Ség sva konunge at sialfr verðr hann at hafa ætlan a því. en vita skal konungrin at ek la ireckio hia Burizlavi konunge .ix. netr. hann sagþe konunge svor hennar. konungr melti kvrsteisliga(!) er svarat. ok sendi henne goða skikio ok dyrliga ok for hon siðan heim með homom. ok at því var ecke spurðr Sveinn konungr. ok sitr nv Olaf konungr heima með miklum soma. Ok er þeir forv heim. þa fann konungr þat i ræðu þrenda at þeim var mikit um Frey ok hófðu kappmeli ok roðr akafan ok var konungr skiotastr ok kom til lanz ok fan þar hóf er þrendir attv ok hliop konungr i hófit ok bravtt þar isvndr Frey ok morg goð þeirra ok hafðe þat allt gortt aðr þeir komi til lanz ok hófðv hvarir .ii. skip i kapproðrinvm. ok svm goðin braut hann i þeirra avgliti. ok siðan tokv þeir gott rað. ok trvðv grvnlaust guðe ok boðum konvngs.

Etar tavler.

35. En Sveine konunge likar þetta ecke vel er hann skyllde ekki at spyria vm gíaf orð Þyri ok gerir a fiandskap við Olaf konung. Sveinn

átti .ii. sono við Gunnillde. Kuvtt ok Haralld. ok síðan átti hann Sigríðe env storraðv ok var þeirra dottir Astriðr móðir Sveins konungs Ulfs sonar. ok Sigríðr var móðir Olafs sønska sonar Eiríks konungs. hon minner íafnan Svein konung at hefna sin a Olafi konunge.

Yðrotir Olafs konungs.

36. Þat er sagt fra Olafi konunge. er hann var þar staddr sem Brim angr heitir ey ein. þar er siall þat er menn kalla Smalsar horn agettliga hátt. þat er sagt at Olaf konungr hafe þar hengt upp skiold sinn til synis ok a gætis ok er þat siall nær fram lítt. Ok eptir þat áttv .ii. hirðmenn þretv mikla hvar betr myndi biarg gengr ok sva þreyttv þeir þat mal at þeir veðivðv vm. ok geck annarr miok langt upp i bergit ok komz hvarke upp ne niðr ok skialfraðe allr. ok matti til hvarigar(!) handar vikiaz ok hrediz nv braðan sinn dauða ok kallaðe a konung ok bað hann hialpa ser. Annarr stoð nockvrv neðarr i siallino. ok hafðe eigi mikit lopz megin ok skvlfv miok þess legger. ok er enge maðr var bvinn til þeim at hialpa. þa kastaðe konungr af ser skikionne ok gek upp i bergit ok fyrst til þess er efri var. ok tók þann vndir hōnd ser. ok síðan annan vndir aðra hond ok hialp þeim sva af davþ-anum af sinvm hvatleik ok atgervi. Olaf konungr svam i brynio i kafi en tók hvertt spiot a lopti i orrostom ok skavt íamnt baðum hōndvm ok alltorfengr mvn slíkr maðr finnaz i heiminom vm alla at gervi. Hann var byrselli en aðrir menn. ok siglde þat a einom dege er aþrir sigldv þria.

Fra Olafi konunge.

37. Ok þat barsk at eitt sine er konungr var a skipum sinvm ok marger heldv vōrð yfir honum. at hann kom ofan af lande þa er minzt var van ok ætlvðv varð menn at hann svefi i lyptingv sem konungs tign byriaðe ok þott dāvgg veri a iorðvne fvndvz eigi spor hans. helldr var hann með þurrom fōtum. Ok eitt sin forvitnvðuz vm hans mal .ii. gavfgir menn. Guðbrandr or Davlvum ok þorkell dyðrill ok sat þorkell at bryggiv sporðe. ok hellt vorð a vm ferð hans. ok er hann varir minzt kom konungr at honom vaseissiga. ok hratt honvm af brygg-ionne a kaf. ok bað han þat hafa fyrir forvitne sina ok síðan lagðiz konungr eptir honom ok tók hann af synde ok gengv baðer a skip. En fyrir deleika þeirra oc trvnad er þat eina nót at konungr biðr hann eptir ser ganga leyniliga ok er þeir koma i skog er var nær skipvnm. þa melti konungr. statt her við treið ok bið min en ek mvn ganga skamt

fra þer ok koma skiott til þin aptr. Ok þa sa þorkell syn þa er sifan sagðe hann fra Haralld konunge Sigvrðar syni. at han sa konung biðiaz fyrir. ok retta hendir til himna ok skein yfir hann lios mikit. sva at eigi þottiz han mega i gogn sia ok tva menn sa hann hia honom skryda hvitvm kleðvm ok lavgðv hendir yfir hófvð konunge. Hann heyrðe ok fagran sǫng ok sætan ilm kende hann vm .ii. stvndir nætr. ok sifan leið þat af ok foro þeir til skips ok banaþe konungr honom vm at rǫþa meðan hann lifðe. ok þat ende hann ok sagðe miklo eptir andlat hans Haralldi konunge sem ek gatt.

Fra Olafi konungi.

38. Þat barsk at eitt sin eptir hamesso er konungr var kominn i hasæti. at þa er menn litv til hans var hann i bravttv ok sa þeir hann eigi ok vndrvþuz ok vissv eigi hvi gegnde. byskop melti. se þær hann eigi hvar hann stendr a golfinv ok hialar við biartan mann þann er þer megot eigi sia ok litlv siðarr sa þeir hann i hasætino. Ok þat melti Guðbrandr or Dolum at han kallaðe hann ivanligan konvng ok kvað hann eigi siðr guðs engil sendan iheimin. ok marger gerðv þa mikit orð a honom.

Fra cristni.

39. Olafir konungr cristnaðe Noreg ok Ork(n)eyiar. Grenland ok Island Hialtland ok Foreyiar ok allt fólkit. ok eigi matti hann þat með ollo algera a sva skamri tið. en fólkit var hart ok torsôt at lata sið sinna frenda. en kenni menn fair ok fakvngir. ok þat með at fátt vildv menn þeirra orða hafa ok fyr litv þa. var þo miok með nafni cino cristið. ok sva mvndi vera nema annarr hefðe skiott til komit með guðz forsia þar sem var en helge Olafir konungr ok styrkðe cristnina a þessum lavndvm agettliga ok fyrir því at Olafir konungr Tryggva sonr var skama stvnd. þa var við a Uplaundum heiðit. ok þau rike lagv þa eigi með öllv vndir Noregs konvnga. ok við a bygðum með fiollum eða asdavlum eða út næsivm. þa blotvþu margir heima skurð guð i husum sinom sumir truðv a skoga eða biorg eða tiarnir ok a env .xv. ári eptir fra fall Olafs konungs Tryggvasonar þa kom Olafir konungr Harallz sonr i land ok tok .ix. konunga i sit valld ok cristnaðe Upp lónd. en rækðe öll blott. ok þat segir sa er sǫguna hefir gertt. sem enn fyrre Olafir efnaðe ok setti grvndvollin cristninar. en enn helge Olafir reisti veggina. Olafir konvng Tryggva sonr sætti vingarðin. en enn helge Olafir konungr létt riðlaz vinberin með favgrum blomum ok riðluþum vin viðum af vin berium ok allz kyns aldini ok ferðe sva mikin avoxt sem hann var lenge

konungr ok bar Olaf en helge konungr a hyggio fyrir avllvm Norðmonnvm ok a lesti holti hann vt sino bana bloðe fyrir hialp Norðmanna. ok nv bera vitni hans iartegnir a hinni at hann er foringe allra Norðmanna. ok siðan er Olaf konungr fell a Orminvm langa vita menn ecke hans vister. ok eigi er synt hans lif með berum taknum. en ifar enge hann af guðe sendan hingat i heim at boða helga trv. ok at guð gerðe hann óllum agetra i sinvm siðvm. lofum guð fyrir nafn hvars-tveggia Olafs ok gerum guði þackir at han sende oss slika menn.

Fra Orminvm langa.

40. A env fimta ari rikis Olafs konungs lét han gera et þriþia skip miok agætt. þat var smiðat inn fra Hloðum i vikinne við fiorþin sialfan. ok er þar nockur delð ok vallgroit nv ok koma þar ecke stor veðr ok hlifir beðe inan af firðinvm ok vtan ok ero þat .iiii. alnar ens attatigar er graslegt er. en vtalt þat er til stafna veitt. Ok er skipit var smiðat. boðaðe konungr þangat miklo folke at lata sia. ok löfvðv allir hagleik ok fegrð skipsins. ok kvaðvz alldregi slikt skip set hafa a vatni. ok þat kvaðvz þeir ætla at siðan er Noregr var byggðr mvndi eigi slikt skip gørt. ok þetta likar konunge vel. ok nockvrv siðarr fvndvz i skipino .iii. mikil hogg af bolavxi ok hoggvit i borðit. konungr gerðe sig reiðan vm. ok hafðe fyrir þesso nockvra menn. en þeir ferðvz vndan því a meli. ok siþan lagðe konungr mörk gullz til höfvðz þeim er þetta hefðe gertt. ok brast(!) þetta vm landit. ok eitt sinn kom a konungs fvnd höfvð smiðr þessa skips ok melte. herra ek a yðr at hitta ok þat mal er þær gefit savk a velldég. Konungr melte hvi gegnir þat er þv hefir þetta gertt. hann melti herra ek sa a smiþar lyti. því at of hátt var borðe skipit ok mvn þa höfiliga ef þesse hogg ero vr hoggvin ok mvn ek gera þetta mega et segrsta skip. konungr melti Ger sva ok mvn ek mikla þock fyrir giallda ok sva gerðe hann ok vrðv aller a eitt sattir at þa veri miklo betr. Siþan varð konungr glaðr ok lét bva skipit með steini ok siþan silfri ok gulli. ok alla vega sva sem dyrligastt matti vera oc bezt. ok launaðe smiðnvm goðv verkaupi ok dyrligo. ok a skipino var dreka hofvð ok .ii. arar ens settatigar a annat borð ok kavloðv Orminn langa. en a latinu heitir heitir hann longus latu drakvs(!) eða serpens. Ok þessv skipi styrðe konungr sialfr. ok valðe til þa menn er agætir voro at vaskleik ok sterkleik. at enger voro eptir i Norege ennir hravstari ok af þessv feck konvngur mikla fregð. Ormrin hafðe .iiii. rvm ens fiorðatigar ok a þessv skipi skyllde enge maðr yngri en .xx. ok enge ellri en .lx. ok martt var þar melt til varnaðar. ok at

eigi skyllde koma adrekan bleyðe menn ok olmvsvr. ok engvm var veitt skipit nema nockvrr ab burðar maðr veri sem oll demi finnaz til er fra Olafi er sagt ok hans kauppum.

Drap Skeggia.

41. Olafir konungr var mikill maðr vexti ok allra mana kvrteisastv vll hvitr a har ok rett hárr ok hvit brvn ok lios i yfir litum ok hveriom manne venne ok eygðr a geta vel ok þat hafa menn melt at eigi hafi verit .ii. menn likari i allri at gervi ok vaskleik. en Olafir konungr ok Hacon Aþalsteins fôstri. Olafir konungr hellt fyrst trv allra Noregs konunga honom geck vel þa rað sitt en miklo betr siðarr. ok hafðe hann þa marga luti með ser at þat var avðsett at hann var af guðz krapti til kosinn. Ok hvar sem þing voro stefnd ok malsnialler menn voro til fengnir at svara honom. þa bratz þo avallt yfir konungs mal. ok hafðe konungr sannende at mela ok vann mörg gæðe til við menn at styrkia trvna. Ok Olafe konunge hafðe fylkt dottir Iarns(k)eggia af Yriom. Ok þat var a env .iiii. ari rikis Olafs konungs at hann átti þing i þrandheimi aFrôstv .viii. fylkia þing ok var þar fiolnenne mikit ok enir mesto hófðingiar. þar var Iarnskegge af Yrvm af Vthauge. ok Styrkarr Ei(nd)riða son af Gimsvm. Ormr lygra af Bynesi or Gavlar dal ok margir frendr þeirra ok vinir ok sa Ormr gerðe for at Haconi iarli. hann atti Gvðrvnv dottvr Bergðors. systvr Asgavtz or Selvage. þeirra móðer var þyriðr syster þoroðz or Avlfvsi oc þeir stoðv allir saman a þingino. En er Olafir konungr talaðe vm trvna ok melti sniallt. þa melti Iarnskegge ef þv letr eigi af þessvm boðum muntu hafa farar Hakonar iarls. ok konungr sa at hann hafðe ecke liðs við þeim. ok kvatz mvndv samþyckiaz við þa. ok melti. Eige hófir mer at hafa yþarn alla i moti mer. ok er þat konungligra at avka blotið. helldr en þverra ok var konungr allbliðr i mali en mikill i skapi ok er þingino var lokit foro lendir menn ok bendr i brótt ok voro .ccc. saman. ok a Mærini i þrandheimi var hófuð blott ok var þangat enn van Olafs konungs. ok kom hann aðr heim a Hlaðer. ok Ormrinn var þa gerr ok hafðe konungr hann einn skipa inn til þingsins. þeir hófðv þar fyrir blott ok ætlvðv at gera konunge skom ok at koma honom til samþykis við sig. ok er konungr kom beidiz hann inn at ganga i hófit ok sia þar tiþende. hann geck inn ok hafðe óxi mikla i hende ok breiða ok blott menn þeirra með honom ok sôgðv [var hvarke¹ goðit var. ok þórr var i miðiu hófino ok hafðe mest yfir lát. konungr geck fyrir þórr ok rak éxi við eyra honom. ok hravtt hann þegar i sundr a golfit ofan. ok siðan geck

¹) [saaledes i Mbr.

konungr vt ok i vt gavngvonne var Jarnskegge drepinn hia hófino a milli konungs manna. Þa melti konungr. minnvinz sveinar at avka blotin. en þverrvn eigi. ok blotum eigi þrelum ok gamalmenni er enskis ero verðer ok takit konvr yðrar ok havrn ok gefit gvðvnm. Ok er Iarnskegge var drepin bra öllum við ok sa þa at hvarke hófðv þeir við konunge gefv ne harðreðe. Ok þa melti konungr. samþykiz við mik ok verit i friðe ok vingan minne. ok takit trv. Ok er han hafðe lengi talað¹ þa stoð mikil ogn af orðvm hans ok tokv þeir trv. ok iattv konungs boðe. ok voro þa skirð .vi. hyndrvð manna. ok vm fram konvr ok havrn. ok varð öllum at gefv er frið gerðv við konung ok sætt við gvð. ok þa let hann eina Gvðrvno dottvr Iarnskeggia ok þotti henni ser mikit misboðit i því.

Drap Roallz.

42. Roalldr het maðr er bio i Mollda firðe ok var avðigr ok heiðin ok konungs vvinr. hann geriz til engrar hlyðni við konung ok trvðe hann a blotgoð sin at konungr munde eigi sigra hann. Ok þa er konungr gerðiz² at fara þanvg. vakðe Hroalldr upp i moti honom boða .ii. mikla. Ok er konungr kom at boðunvm. þa risv þeir upp ogurliga. þa melti konungr. miklum fianda krapti styrir sa maðr er þessa boða vegr upp i favgrv vefri. ok eigi at siðr skolum uer sigla a þa ok sva gerðu þeirr. ok Iegðuz þegar boðarnir en konungr komz i fiorðinn³ ok tok Hroalld hondvm ok bað hann trv taka. en hann næitaðe ok kvað ser helldr sama at lata lifit en þionan guðanna. Ok þa melti konungr illt villtv hafa. ok sva mvn ok vera Ok var hann drepin siþan ok lavk þar vm hann. ok sva hafðe farit .iii. vætr at Hroalldr hafðe þessa vörn fyrir sino landi i mott konunge. ok hlydde honom þat vm stvnd ok for honvm sva sem avllom avðrvn at fiandinn bleckir þa loks alla er honom trua þott þat se með bloma um hrið.

Fra því er ormrinn.⁴

43. Ok a eino þinge er konungr talaðe trv fyrir monnum. þa svaraðe honum einn malsniallr maðr morgum orðum haðuligum ok vvirðiligum ok þa reiddiz konungr ok lett hann taka höndvm. ok siþan let hann taka ein yrmling ok let hann rétta at mvnne hans ok villdi at hann hrekþiz i mvnn honom. en ormrinn var þess vfvss ok hrokþizt fra mvninum. Ok þa let konungr taka héitt iarn ok binda við orminn. ok er hann kende hitans. þa hrekþiz hann i mvnnin ok i kviðinn ok út siþan vm mvnnin ok hafð(i) hiartað i mvnne ser. ok af þessv gerðiz hrezla manna mikil ok ogn við konvginn.

¹) Rettet i Mbr. selv fra „talat“. ²) Mbr. „gerzið“. ³) „fiorðiz“ Mbr. ⁴) Saal. Mbr.

Drap hirðmanz.

44. Eit svmar kom sa maðr til Islanz er Grimr het ok var stafi bui Olafs konungs mikill maðr ok sterkr ok gerfiligr. hann var i Borgar firðe ok þar var sa maðr er het Þorkell trefill hófðinge mikill ok grimr. ok þat barsk at a alþinge at hann var vndir fotvm troðinn. ok kendi at Grimr hefðe honvm þetta til meins gert ok gerði sik reiðan vm ok fiandskapar fullan. ok eggjaðe a hendr honom frenda sinn Sigurð at hefna sin. ok var hann manna drengiligastr ok mikill ok sterkr. ok sið um kveld er Grimr sat a reckio stocke at Sigurðr kom at honom með vapnum ok hio hann bana högg. hann dó með drengskap ok fyr þetta varð Sigvrðr sekr af frendvm Grims at rettvim lanz lögvm skogar maðr a alþinge. ok þat sumar for hann vtan ok kom við Noreg um haustið ok hafðe þa annat nafn. ok er konungr spyr þat af kavpmönnum at stafi bvi hans var drepin gerðe han sik reiðan ok villdi hefna ok leitar eptir honom vm kavpskipit. ok kynne bratt at skynia hann. ok lett i fiotvr setia ok siðan þing stefna. ok biðr konungr hann fletta af kleðvnum ok setia i mann hringinn ok bað hann beita hvndum. þa geck fyrir konung einn af hirðmönnum ok melti gerið sva vel herra gefit mannum grið maðrin er drengiligr ok venligr til at vera mvni vel goldit fyrir þinn mann. konungr melti ecke stoða her vm þin orð ok þat skal óðrvum leiða mina hirðmenn at drepa ok siþan hitti maðrinn byskvp ok bað hann orð leggja til hialpar honom ok sva gerðe hann. sendi hann aptr hirðmanninn til konungs ok með sinne bøn. konungr melti. Ecke kan byskop glogligarr at sia mann a velli en ek ok bað sla hvndvm i manhringinn. Ok han hafðe sva snór avgv i mót at eigi þorðv þeir a hann at raða. þa heimti konungr til sin Viga tysvar eða þrysvar ok klappaðe honom. en hann var travðr. Konungr þavð honom at bita mannin ok er konungr ygldiz a hvndin ok eggjaðe hann þa hliop hvndrinn fram ok beitt i kviðinn eit sinn. ok hvarf aptr siþan til konungs. ok lagðiz niðr. ok er maðrinn fek sarit þa spratt hann upp ok hliop yfir enn nesta mann hring ok fell niðr davðr a iorð ok byskop avitaðe konung vm sinn misgerning af þesso grimma verki ok konungr gerðe þa iþran bera fyrir gvðe ok mōnum.

Fra Geðreði.

45. Ok a þessum tiðum kom i land Guðravðr Eiriks sonr ok Gvnhilld(a)r er sveik Tryggva konung með raðum ok velum moðvr sinar. hann hafðe .lx. skipa ok mikit lið ok leitaði eptir hva(r)t menn villdi við honom taka til konungs. eða villdi þeir þola her hans. En þeir Hyrningr ok Þorgeirr breðr helldv þar rike. ok kvoðuz helldr kiosa hann til konungs

at taka en beiða þings at kveðia at slikvm stormelvm. ok því iatti Guðrøðr. Eptir þetta var sett fiolment þing ok toko menn hann til konungs. Þa varþ þar skiotr at burðr. at Hyrningr fell af hestinom. er hann reið fyrir liðino ok var þegar dauðr. Þetta þotti monnvm kynzl mikil. ok er hann bravtt flutr með hrygð af sinom monnvm ok heim i sitt hús. Þa melti þorgeirr til Guðreðar. heyrtr munnv þer hafa þenna en skiota at burð lif lat broðvr mins. Nv beiðe ek yðr lófs at ek koma heim at hugga hans menn er nv ero i harmi. ok at heyia hann ok erfa síðan Ok vilvm ver yðr fyrst þangat biðða til oc öllum yðrum monnvm. ok at allt folk gange þar til yðar oc þioni yðr. Konungr tók því vel ok iati þessv ok sotti veizluna með fiolmenni. ok voro þar agættlig til fóng ok er menn druckv fast með glavm miklom. Þa koma menn at með vapnum ok harv eld at stófvne ok voro þar komnir Hyrningr oc hans menn ok þa risinn af dauða ok forv með vfríðe ok letv makligt at sa veri drepin er aðra sveik. ok lavk þar öfi Guðreðar. ok er þetta spurðe Olafr konungr þa likaðe honom vel þeirra tilteki.

Fra þór.

46. Ok eitt sinn er Olafr konungr sigldi fram fyrir land a því enno vegliga skipi Orminvm langa ok eins hvers staðar fyrir biorgvm nockvrvm. Þa kallaðe maðr askipit sa var ecke har ok ravð littaðr. ok konungr lett renna skipit a viðvm at. ok þegar er hann kom a skipit var mikit vm hann ok hlogv menn at honom ok han at avðrom ok veitti haðulig orða skipti ok kom þat fyrir konung ok var hann ferðr honom. konungr spvðe hann margs ok hann leysti or því er spvrt var. Þa melti konungr hvat fólke hefir her bvit a land upp. Maðrinn melti. her bioggv risar ok stort fólk lenge hvatt ok þa kom sotti i lið þeirra ok lifðe eigi fleira eptir en .ii. miklar konvr. ok þa er menn tokv her at byggva þa gerðiz monnvm mikit mein at konnvm. ok þat varð vðr ræðe manna at þeir hetv a þetta ið ravða skegg ok þat gafz þeim ok drap ek konvnrar með hamri minom ok þa er þar var komið fleygir hann vm fram stafninn ok i sioin. Þa melti konungr diarfr var fiandin er han geck sva ner oss ok skiott sotti hann ok vndan.

Fra trolvm.

47. Ok þat er sagt eitt sinn at Olafr konvng for norðr a Haloga land. því at þar var sva mikit um trola gang at menn mattv eigi sva buit bera. ok sendv konunginvm orð ok hann kom ok lagðe skipin i læge ok bað menn vera hlíðsama ok fara ecke fyrr a land upp en hann

genge um morgvninn. En .iii. menn vokþv vm notina. þeir er gettið er við at a land upp genge ok þotti daflikt at skipum ok komo til fiallz ok sa þar ellda brenna. ok komo at hellis dyrum ok satv ýti ok sa at þar voro travll mǫrg við elld. þæirr heyrðv at eitt tók til orða ok melti. þat leiz þeim sem vera mvnde foringe travllanna. Vita mvuv þær at Olafur konungr er kominn i hervð var. ok ætlar a mǫrgvn upp at ganga ok sækia hingat til bygða varra ok flema oss abravt. Þa svarar annat troll. þat horfiz illa til því at ek mvn segia yþr at eit sinn bar ockarn fvnd saman. Ek atta bygð i Gavlar dal suðr skamt fra Hakoni iarli vin minvm ok varð mer vhaqlikt skipti er sia kom i staðinn. því at við iarl attvm saman margan felags skap. ok eitt sinn er konungs menn lekv ner bygð minne þotti mer illt hareysti þeirra ok oþocke var mer at þeim ok reðvmz ek ileikin með þeim sva at þeir sa mik eige. ok skilþvmz ek sva við þa at brotin var hond a einom ok annan dag þa bravt ek fǫtt a avðrom ok þotti mer þa miok venliga horfaz. ok enn þriþia dag kom ek til leiks. ok ætlaða ek þa at gera þeim hrið einhveriom ok er ek tók höndvm vm einn þa greip sa at siðum mer ok þotti mer brena vndir hans atake ok villda ek giarna vndan en þess var eige kostur ok vissa ek þa at konungr var þar ok allzstaðar þess er hann for höndvm vm mik. þa brann ek ok hefi ek alldregi iafn vesell orðit ok varð þat loks at ek leitaða niðr i iorðina ok for ek siðan i bravtt ok norðr hingat. þa melti annarr diofvll. Ek kom þar sem konungr var a veizlo ok villda ek gera honom svik með dryk ok bra ek a mik konv like fagrar ok stoð ek með horn hia trapizv ok vel bvin. ok vm kveldit er konungr sa mik retti hann til min hondina ok til hornsens ok hvgða ek þa gott til ok er han tók við horninv þa lavst hann i hófvð mer ok sva mikit hǫgg at ek hvgða at havssinn mvndi brotna ok varð ek þa at neyta enar neðri leiðar ok hefi ek slikt af fengit okrvm fvnde. Ok þa melti et þriþia troll. Ek vil segia yþr hve mer for. ek kom i þat herberge er konungr hvildi ok byscop i annarre rekiu. ok bra ek a mik konv syn vennar. konungr melti. þv kona. gack ok kla fǫtt minn ok sva gerða ek ok klo ek fǫtr hans ok lett ek vaxa i klaðann miok. Siþan sǫfnaþe konungr. ok þa gegðvmz ek vpp yfir hann ok ætlaða ek þa at styrma yfir honom. ok i því þa rak byscop bok ameðal herða mer ok varð mer sva illt við at hvert bein brotnaðe. ok varð ek þa at neyta enar neðri leiðar. en byskvp vakðe konung ok beidiz at sia fǫtinn ok var þa komit i drep ok skar byscop or flekin ok gerðiz þa heillt eptir nv ma ek slikar miniar hans hafa. ok er þeir hófðv þetta heyrto foro þeir aptr til skipa. en vm mǫrgvnnin sǫgðv þeir konunge ok byskopi slíct er þeir hófðv sétt ok heyrto ok

þeir kavnoðvz við vm þetta. En konungr bað at eigi skyldi þeir sva optarr gera. ok kvat þetta hettv vera mikla at fara sva. ok siðan gengo þeir vpp ok stökðv vatni ok foro með sôngvm ok eyddv þar skrimslum ollvm. ok eptir þat for konvngr til þrandheims með miklum vég.

Fra syni Olafs konungs.

48. Olafir konungr atti sôn við þyri er het Haralldr ok vnno þau honom mikit ok hugðv gott til at hann tœki rikit i Norege. En hann lifðe eitt ár ok andaðiz ok for til guðs almattigs.

Fra tali Sveins konungs ok Sigríðar.

49. Ok a enno .v. ári rikis Olafs konvngs er sagt fra hiali þeirra Sveins konvngs ok Sigríðar enar storraðv hon melti. herra hve lenge skaltv sitia yfir vvirðingv er þig hefir hent. Konungr melti. hvar er þat er þv melir þetta til. Sigríðr melti. hvat veri meiri skom en gera þik eige þess verðan at spyria þig eptir at syster þin veri gefin. ok Olafir konvngr tok hana i sitt valld an þino raðe. Svein melti. Eige er mer vvirðing at því er Olafir konungr er virðiligri hveriom konunge. ok ecke mvnda ek hana betr gefa. hon melti. Eige meli ek því i mot at hann se agættligir konungr. en þo hefir hann til þin illa gertt ok þins konungs doms ok enskis virði hann þin vilia ok delt þycker monnvvm við þik því at þv ert litill konungr. hann svarar. cigi ælla ek høgt mvno hann at sigra meðan hann sitr i rike sino fyrir saker travstz ok afla. Sigríðr melti. sva mvn vera meðan þv vill æcke at manna vera ok vlikr þinvm frendvm gavfgum ok gera mvn ek skilnvð við þig. ef þv þorir ecke at hafaz. Sveinn konungr melti. hver rað setr þv til. hon melti. Sentv men eptir Sigvallda iarli i Vinland er þv hefir vt lagan gert ok bioð honom til þin at setaz ok gef honom aptr iarðer sinar. siþan skaltv biðia hann fara til Noregs ok bota sva við þig þinar harmsakar ok ef þat kemð(!) a leið at Olafir se fyrir vtan sit rike þa mattv na valldde hans. ok þa vilium ver senda iarlin til Sviþioðar til Olafs sonar mins ok latvm hann líkligan til at taka við siðenvm. ok mvn Olafir konungr Tryggva sonr. þa giarnliga fara ef hann veitt þat erende at cristna menn. ok beraz ma sva at. at Eiríkr iarl hitti hann. ok mvn hann illa vilia til Sigvallda af þeirra skiptum. ok er hann veitt hvern sôk til er ferðarinar þa mvn han vel til hans gera. því at giarna mvn hann vilia Olaf konung feigan ok þess vetti ek at Olafir konungr sonr minn mvni vel vndir þetta taka með minv boðe. ok mvn hann

senda hann með iartegnum til Olafs konungs Tryggva sonar. Sveinn konungr letr ser þetta vel lika. ok sendir eptir iarlinum ok segir honum leyndar hialit eða hvat hann mun ser i kavpa ok reðr iarlin til ferðarinar. ok er hann kom i nand skipa flóta Eiriks iarls. foro orðsendingar þeirra i millum. ok er jarlin Eiríkr veitt sannleik af hans ferðum. tekr hann þessv vel ok síðan ferr Sigvalldi jarl a fynd Olafs konungs senska ok sagðe honum orðsending Sigríðar móðvr sínar ok þessa raða gerð at teyia Olaf konung Tryggva son or lande. Hann festi þetta allt ok iataðe Svía konunge. Ok at raðnv þessv ollv kom hann til Noregs ok a fynd Olafs konungs. konungr tók hann i sitt valld ok fagnaðe honum vel ok sagðe iarlin allt sit erende at konungr i Sviþioðv vill við cristni taka. konungr tok því vel ok kvaz koma mýndv a óðro ári til Sviþioðar. Síðan for iarl aptr ok seger sva buit en konungar favgnvðv þessvm tíðendum ok hvgrþu gótt til at fina Olaf konung¹ vtan sit ríke. Sigríðr melti. nv er sett raðit ok ef nv fylgit þer at þa mun Olaf konungr sigraðr verða.

Fra hvanniola.

50. Þat er sagt meðan Olaf konungr Tryggva sonr var konungr at Norege. þa var ár mikit ok syndiz þa þegar mikil dýrð i hans at vist ok kom beðe ar af lopti oc iorðu oc endiz þat meðan hann var konungr i Norege. Ok þat er sagt a palmsvno dege er konungr geck fra mēssu. þa sa hann mann ganga fra kirkio dyrum ok hafðe hvann niola marga a bake. ok konungr retti til höndina ok villdi reyna svmar avox. ok maðrin selldi honum einn mikinn hvan niola ok hafðe inn i havllina...² menn drukv ok síðan sættiz hann i haseti sitt. hann skar af nockot en sumt gaf hann drottningo. þa melti...³ er hon hafðe bergt. þat hefi ek i minne at mikil eign var mer gefin i Danmork at tann fe. ok ætti nv með leigum at giallda Sveinn konungr. ok heimt nv þetta fe at svMRI er þv hittir Svía konung. ok sia megv þær hversso litil eign min er af avðe Dana konungs. ok þat grett hon margan dag hverss hon hafðe mist ok i hugaðe þetta miok íafnan.

Forspa ens gamla manz.

51. En a env nesta svMRI samnaðe Olaf konungr her miklum ok lætt boð fara um sit ríke. ok hafðe konungr þa .c. skipa ok .xx. oc voro með honum margir hófþingiar. ok kappar. Þorgeirr ok Hyrningr. Ok nv byðz konungr or lande ok drottning ok hófðingiar ok skipstíornar menn ok koma til eyiarinnar Mostr. ok þar kom Olaf konungr fyrst

¹) Mbr. „kgr.“ ²) og ³) Hul paa Bladet efter Initialen til Cap. 53 paa næste Side.

við land er hann kom af Englande ok hafðe þar latið kirkio gera. hann la þar við herinn hia eyionne. Ok þar var gamall maðr ok blindr ok atti þar bu ok eignir. hann var fram synn miok ok er þeir lagu við eya. þa bavð konungr sam monnum upp at ganga með ser a eya ok sva var gert ok hafðe konungr annan hvnað umb vitan vm tignar kleðe sín. at eigi veri hann kendr. En gamli maðr spvrði hverir komuiri veri eða hvert þeirr skyllde fara. þeir kvaðvz vera kápmenn ok ælla fyrir land fram. En Gamli maðr melti. Viti þer nokot til vm ferðer konungs vars. þeir sôgðv at konungr la við eya ok ætlaðe or landi. þa bles enn Gamli maðr ok melti. hó hó mikill harmr er vm at reða. þar fara .iiii. lvtir or lande sva agættligir at engir ero slikir eptir. ok munum ver allra þeirra missa. þa melto kápmennir hverir ero þeirr lutir fiorir er þu segir fra. En Gamli maðr melti. þar tel ek fyrst konung varn er slikr maðr hefir eigi komit i land þetta ok men hafe slika gezska af hlottið ok kvað hann vlikan öllum konungum at flestum lutum ok er þat hormvng at vita at missa sliks konungs er alldri finz hans iafninge. þar nest tel ek drottningo er agættlig er i sinum háttum. ok menn eigv her gott vittni at bera i lande. ok er boði vitr ok goðgiorn. ok en þriði lvtir er Ormrin lange. er slikr lýtr verðr eigi gerr i cino skipi ok alldrege mun slikt skip gert verða. en fiorðe lutr er hundrin Vige. er vlikr er avörum hundum i sinne nattvrv. ok ýggi ek at ver hafim eigi gefo til slikra luta at niota ok optt missa menn skiott agættligra luta ok niota skama stvnd. Ok er Olafr konungr heyrðe þetta gengv þeir vt ok namu staðar at hans vilia hia dyrom ok kvaz konungr vilia vita hvat þa melti en Gamli maðr. hann tók þa til orða þat verðr öllum er eldaz at bæðe tekr fra likamliga syn ok spaleik hvgarins. at eigi skyllda ek nv kenna konungin er hann sat hia mer ok sagða ek honom þetta allt er ek munda vist eigi gertt hafa. ef ek vissa hvefir verit hefði. þeir heyrðv at karli fekz þa mikils.

Leiðangr ferð.

52. Konungr geck a skip ok sigldi fram fyrir land til akveðinnar stefno við Svía konung. við landa mörít. Ok kom eige Svía konungr ok beið Olafr konungr hans .ii. vikvr ok visse hann eige þær velar er við han voro hafðar ok sigldi avstr gögnvm Eyrar svnd ok i gognvm vellde Dana konungs fyrir vitan hans þock. Ok kom i Vinland ok hitti þar marga vini sina. Astriðe kono Sigvallda systvr Garie er Olafr konungr átti ok þar fann hann Dixin vin sinn ok tokv þav vel við honom ok agetliga. ok var hann þar langar stvnder. Oc þa heimti hann til gíof þa er þyri atti af Burizlavi konunge. ok þar atti Astriðr allan lut i við

favðvr sinn at gera semiliga til Olafs konungs ok sva Dixin ok margir hófðingiar ok naðe hann þar miklu fe ok storum eignum ok satt um sumarit með miklvn veg ok agöti ok virðingv af lanz monnvnm konunge at upphafe ok mavrgvm avðrvn rikis monnvnm.

Fra svikvm Sigvalda.

53. En a þessvm tímum samnaðiz saman hérr mikill. oc voro þar i þeim samnaðe tveir konungar ok .ii. iarlar synir Hakonar iarls Eirikr ok Sveinn. þo verðr Eiriks mest við getið. en þo sagðe Skvli Þorsteins son sva at Sveinn veri við orrostvna ok hafðe gríman hvgr a Olafi konvnge. er þeir kendv miok at af hans raðum ok til lavgum letiz Hacon iarl með þyss bvand karla ok v vina iarlsins ok vilia nv giarnliga neyta er konungr var fyrir vtan sitt ríke. en barv varliga travst til at sekia hann heim. en hófðv þo fvllan fiandskap a honom ok hófðv mikit lið. þar var ok i herinvn Olafr Svía konungr ok vill þess hefna er Olafr konungr Tryggva son sleitt festar malum við moður hans. ok laust hana m[eð glo]fa. Ok þar var oc Svein konungr af Danmork. ok vill þess hefna er Olafr konungr feck systvr hans an hans raþe ok tok vpp eignir miklar at vvilia hans. Ok þar með hafðe hann sezkr i skattlond favðvr hans er Haralldr kallaðe Havkr ey sina. ok er þetta allt saman allmikill herr. þeir ætla at seta honom er hann ferr apr til Noregs ok lago við Svoldr ok gerðv þa en rað sitt. ok þotti þeim eigi at veganda at konunge meðan hann satt við sva miklo liðe. ok villdv þeir spenia fra honom liðit. Þeirr sendv Sigvalda iarl til Olafs konungs ok bað hann konung engan her hreðaz þyrfa ok jarl skyllði draga sva tal at honom. ok hetv þeir honvm i mótt soma. hann hitti Olaf konung i Vinlandi ok tók konungr vel við honom ok sprvði hvart nockot veri til haft at herr dregiz saman i mott honom. nv þott Olafr konungr sensei hitti mik eigi vm cristin dom at því sinne. mvntv kynna satt fra þesso segia. Hann svarar. herra ek kann yðr at segia at enge herr samnaz fyrir yðr. ok frials mvn ek þess mals. oc kvað þat við nema er nestvm kom Svía konungr eigi at her kom a land hans. ok villde hann þat veria. Olafr konungr trvðe þessum malum sem iarlin sagðe þott aðr kómi ymsar savgvr nockvt. ok var konvngv þa svikinn af illum monnvnm ok vitrvn. Ok þetta hefir gert Oddr mvnkr a latino.

Nec nominabo
pene monstrabo
curfus(!) est deorsum
nasus est de in postata(!)
qui Svein regem
de terra se duxit

et filium Tryggva
traxit in dolo.

Ok at varv mali þyðiz þetta sva:

Maka ek nefna
ngr mvn ek stefna
niðr bivgt er nef
a niðinge.
þann er Svein konung
sveik or lande
ok Tryggva son
a talar dro.

Þetta kvat Stefnir islenzkr maðr vm Sigvallda. en iarl gaf honvm sök a ok sætti fyrir han vel reðe. Ok vm dag eðm er Stefnir geck a streti kallaðe dottir iarls a hann ok melti far hingat norð maðr ok sitivm beðe saman. hann qvað visv:

Ek skil ærit gerla
ervmk leiðr favður reiðe
harðr skyli drengr a dyrðer
danskvr höll hvat þv melir
helldr vil ek vil stoð standa
staglvtr drifin vti
vaða gerðr en ek verða
varmr a þinvm ármí.

Ok siðan let iarl drepa hann.

Olafur konungr gaf heimleyfi.

54. Enn er Olafur konungr fann gnadd sinna manna at þeir þottvz lenge i bravt af sinvm eignvm ok fostr londum ok fra konvm. þa lætr hann stefna þing fiolment ok melti þa. Veitt ek at minvm mavnóm leiþiz her i landi fra eignvm ok hyske. En nv gefvm ver yðr leyfe til heimfarar þeim er þat vilia en miklo meiri þock kunnun ver þeim er oss fylgia. ok epter þat var lokit þinginv. Ok gaf folkit honom mikla þavck fyrir. ok þa tók gamall maðr til orða ok melti. þann konung hófvm ver yfir oss er ulikr er avörvm konungvm ok varla mvn finnaz hans iafninge ok með því at hann er fyrir vtan sit rike. þa ma vera at hann se i haska vvina sinna. ok þott hann gefi oss leyfe af sinne millde aptr at fara. þa byriar oss þat eigi at skiliazt við sva dyrligan mann ok berivmz helldr með honom i manravnom ok fylgiom honom meðan ver megum at eigi beriz sva at ef ver vrökivmz við hann. at þa se hann fra oss tekinn er ver villdim sizt ok er þa mikit uhapp ok glöpr i ok mal staðr við oss. en her verðr at litill rómur. Ok vm morgvninn eptir var rofinn flotinn. sva at eigi voro meirr eptir en .xi. skip en konungr var eigi buinn at sigla þa eptir þeim ok dvalþiz hann

lengr, ok er a leið symarit bioz konungr at sigla ok hafðe Astriðr hvít honom nockvrrar Vinda snekivr ok fvlgðe honom avstan ok þotti líkligt at vera mvndi svik. En Sigvalldi var þa i bravttv ok farinn norðr a Skani. En þeir hofþingiarnir voro i holminvm Svolþr ok satv uppi a heðinne ok sa er skipin sigldv avstan ok þa voro en eptir með konunge nockvr storr skip at af teknvm þessum .xi. skipum.

Fra skipvm Olafs konungs ok tal h(ofðingia).

55. Ok þann dag var veðr forkvnnar gótt ok skín mikit ok satv sveitir manna a hólminvm, ok sa þeir fara eitt skip mikit ok fagrt. Þa melto konvngar. Þetta er mikit skip ok fagrt ok mvn vera Ormrin lange ok favrom til skipanna sem tíðast. Þa melti Eiríkr jarl. latvm vera enn fleiri hafa þeir storskip en Orminn langa ok fa hafa enn mikil skip farit. Ok sva vār þetta atti Styrrkarr af Gimsvm ok er vist þetta mikit skip. en þo er meira skip miklo Ormrinn lange. Þa sa þeir annat skip mikit ok vel hvít ok hófvð a. Ok þa melte Svein konungr. nv mvn her fara Ormrinn lange, ok verðvm nv eigi ofseinir i moti þeim. En þetta skip atti ein konungs frende. Oc þa varð a hlið nockott aðr en sigldi mikit skip ok frit. Ok þa melti Svein konungr ecke yfvm ver þetta Ormin. Eiríkr melti Ecke hefir verit meira skip þat er en hefir siglt ok er þo Ormrin meiri miklo. Ok her eptir sigldi annat skip ok voro þesse iann mikil. þesse attv þeir breðr Hyrringr ok þorgeirr. Ok þa sigldi nockvro síþarr mikit skip með segl stafat, ok var þat mest skip af þeim er siglt hófðu. þat var skeið ok ecke hófvð a. Þa stoð Svein konungr upp ok melti ok glotti við tavn. hreddr er hann nv Olaf konungr Tryggva son eigi þorir hann nv at sigla með hófvð skipsins dreka sins ok favrom nv ok legiom til hans. Þa melti Eiríkr jarl herra eige er þetta Olaf konungr Tryggva son þetta skip kenne ek ok opt hefi ek sét. þetta a Erlingr Skialks(!) son af laðri ok er betr at ver leggim vm skvt honom til þessa fyndar. þeir drenger ero þar innan borz. at sialfir megom ver þat vita ef ver hittvm Olaf konung Tryggva son at oss er betra at missa þessa skips ok se þar skarð i flota þeirra helldr en sia skeið biði sva bvin. Þa melti Olaf konungr af Svíþjóðv. gige skyldum ver nv æðraz at beriaz við Olaf konung þott hann hafe skip mikit. ok er þat sv neisa er spyriaz mvn vm óll lavnd. ef ver liggiom her með her vvigian. en hann sigli þjóðleið fyrir vtan. Þa melti Eiríkr jarl herra lat sigla skipit. ek kan at segia þer goð tíðende at eigi mvn Olaf konungr hafa vm oss siglt ok þena dag mvno þer kost eiga at beriaz við hann. ok nv erv her margir hófðingiar ok vetti ek þo þeirrar hriðar at ver skolvm allir

grit hafa at vinna. Nv sia þeir mikit skip ok melto allir at fvrðv mikit skip er þetta er nv siglir. ok er eigi at dylia at þetta mvn Ormrinn lange. ok vill iarlin nv eige beriaz ok hefna favðvr sins. Ok iarlin stoð vpp reiðr miok ok melti. biðr þa nv til ganga ok telr meiri van at Davnm skal eigi vleiðara at beriaz en hans monnm. ok gengv ofan til skipanna ok litv a þau en miklo er þa voro komin vndir holmin. ok var a hlið eigi all skamt. ok þa sa þeir .iii. skip ok oll stór ok eit miklo mest ok hafðe dreka hófvð gylld. ok nv melto allir at iarlin hefðe sat sagt ok her fer nv Ormrin lange. Jarlin melti. Eige er þetta Ormrin lange en þo megv ver nv til leggja ef þer vilit. Ok þa tok Sigvalldi iarl skeið sina. ok for vt til skipanna ok skavtt upp hvitvm skillde. en hinir hlaða seglunum ok biða. þetta skip heiter Traninn ok því styrðe þorkell nefia konungs frende. ok spurðv þe'r jarl tiðenda. hann sagðe þeim kyrtt fra Sveini konunge ok Olavi konunge enom senska. ok kvaz kvna nockvra nylvndv at segia Olafi konunge Tryggva syni af þessvm konvngum. ok kvað sett vera fyrir þa vel reþi ef þeir varaðiz eige. ok þeir þorkell letv flota skipin oc hloðv seglunum. Ok nu sa þeirr Svein konvngr hvar sigla .iiii. skip ok er eitt miklo mest. ok var þar a dreka hófvð sem a gull eitt sei ok melto nv allir. at fvrðv mikit skip veri Ormrin lange ok ecke langskip mvn slikt i verolldv at fegrd ok voxtvm ok mikil ravn er i at lata gera þvilika gripe. þa melti Svein konungr. Hat mvn Ormrin bera mik i kveld ok skal ek honvm styra aðr sól settiz. ok heitr a liðiz(!) at bva sik. þa melti Eiríkr iarl sva at fair menn heyrðv. þott Olaf konungr hefðe ecke meira skip. þa mvnde eigi Svein konungr við einn saman Dana her vinna a þessv sígr ne þessv skipi styra. Sigvalldi biðr þa þorkel nefiv dragaz vnder holmin. lét þeim veðrit sva standa til. at fara land hallt við skip stor ok byr slevan ok þeirr gerðv sva ok heimtvz vnder holmin. Ok þessi .iiii. skip er eptir fara. þa er þeir sa sina menn róa vndir hólminn. þa grvna þeir at vera mvnde nockvr tiðende ok beittv a veðr þeim ner hólminvm ok hlaða seglunvm ok tokv til ara. ok þetta var Ormrinn skammi. Ok eigi leið langt aðr þeirr sa konungar. ok allt liðit hvar sigldv .iii. skip all stor ok et fiórða siðarst. ok sa nv dreka hófvð mikit ok agettligt ok langt var at biða apr annarr stafn kom fram. ok þetta var hvit allt með gulle ok silfri ok horfvð her nv aller a et mikla skipit. ok þotti vndr hve lóng sv stvnd var aðr þeir sa skvtt stafninn. ok þotti þetta mikil tiðende. þa melti Eiríkr iarl. standit upp nv ok farit til skipanna. nv mvn ek eigi þréta hvart þetta er Ormrin lange. ok þar megv þær nv hitta Olaf konvng Tryggva son ok marger þognvðv ok melto ecke vm. oc varð mikill ótti at þessv skipi. ok þar

hreddiz margr sinn bana. Ok þa melte Eiríkr iarl. Mackligt er konunge þetta skip. Þvíat sva berr hann af oðrvum konungvum sem skipit af oðrum skipum. Olafur konungr ser at hans menn leggja vnder holminn skipvnum ok hyggr at þeirr mvni hafa spvrt tíðende. ok vendi oc þessum skipunvm enn at holminvm ok hlaða seglunum. Sigvalldi styrðe skeiðinne inn at holminum i moti liðe konunganna er innan ferr ok favgnvðv nv þessvm tíþendum. er Olafur konungr sigldi i um sater þeirra. ok hlutþv hverir fyrst skylldv at leggja. Þvi at allir girntvz þeir hans ríke. Oc Sveins lutr kom fyrst upp. ok lagðe hann at með .lx. skipa ok let bera fyrir ser merke ok sínv liðe til orostvnar.

Fra tali konungs ok stafnbva hans.

56. Olafur konungr spurðe liðit er fyrir honom var hvi þeir siglde eigi. en þeir sogðv hverr savk til var. ok baðu konungin flyia. hann svarar kvat þat eigi konungs rett vera at flyia vvini sína fyrir hrezlo sakar. ok sía nv at þeir ero svíknir ok síar allr er þakiðr af herskipum. En Olafur konungr hafðe lið litið sem Hallfróðr sagðe.

Þar hyck vist til miok mistv
morg kom drott i flotta
gram þan er gunne samðe
gengis þrenskra drengia
næfr va einn við iofra
allvalldr tva snialla
fregur er til slíks at segia
síðr ok iarllinn þríþia.

Ok er riðlaðiz flotinn for ein ser Dana herr ok a annan stað Svía konvngs lið. En Eirík(r) iarl bioz i þríþia stað með sinn hér. Þa melti við Olaf konungr vitr maðr þorkell dyðrill. Herra sagðe hann her er mikit ofresli við at beriaz. drogvm upp seglit ok vendvm ýt a haf epter liðe voro er þat engum manne bleyðe at hann ætli hóf fyrir ser. Þa melti konungr hatt. legge saman skipin ok herkleðisz menn ok bregðe sverðum ok ecke skolo minir menn hyggia a flotta. þat sannaðe Hallfróðr.

Geta skal mals þess er mela
menn at vapna senno
dolga fangs við drengi
dað avflgan by kvaðv
baðat hertrygðar hyggia
hneckir sína recka
þess lífr þioðar sessa
þrottar orð a sporðe.

Olafur konungr Tryggva son skipaðe at lógvne ok víg gyrdlaðe skipin ok bað a sitt borð hvart leggja ser Ormin skama ok Tranan ok

tengia oll saman. Þá melti stafubui Olafs konungs Vlfir ravðe. hvart Orminn skyldi því lengra fram leggja sem hann var meiri en önnur skip. Þá melti Olafur konungur at því var hann lengri gerr en önnur skipin at hann skyldi því lengra fram leggja sem hann var lengri. Þá melti stafn bvin. avint mvinom ver þá eiga vinnu sáxinn i dag. Þá melti konungur. ek víska eigi at vær ættim bæðe stafnbvan ravðan ok ragan. Þá melti stafn bvin af reiðe. Hyggi þér at herra at eiga snú þær meirr i dag við i lyptingune en ver mvinom i stafninn i moti varum vinnu. Þá reiddiz konungur. ok vill skiota til hans. Vlfir melti. Skiotið þangat er nú er meiri þárrf. ecke hafa þér of marga liðveizlo menn. ok þá rende at lyptingvne skvta ein tvitvg sessa a kafa skíott ok hialaðe maðrinn við konungin með okvinnu mali ok konungur svarar sva i mot at Norðmenn skilðv eige. ok síðan lagu þeir vinnu ackeri allan daginn við land meðan orrostan vár. ok spvrvðv menn konungin hverir þeir veri. Han kvat þat vera vindverska menn vini sina.¹ ok þesser hófðingiar .iiii. tveir konungar ok tveir iarlar börðvz i moti Olafi konunge. Ok er litt Sigvalda við getið orrostvna. Sva segir Skyli Þorsteins son.

Fylgða ek Frisa dolge
feck ek vngur þar er spior svngv
nu fiðr avllð at ek elldumz
alldr bott ok Sigvalda
þa er til motz við mæti
malm þings i dyn hialma
svör fyrir Svoldrar mynne
sar lauk roðinn barum.

Hann var þar i þeirri orostv með Eirike jarli.

Vpphaf orrostv a Svoldrar vagi.

57. Sva er sagt at Svein konungur lagðe fyrst at Olafi konunge. ok er Olafur konungur sa merkin spurðe hann hverir þeir veri. honum var sagt at þar var Svein Dana konungur. konungur melti. Ecke hræðvinnu ver geitr þær ecke bóra Danir sigr af Norðmonnum. Ok er þyri drottning varð þessa vör grett hon miok. en konungur læt vinnu hana vel bva ok kvaz nu skyldv heimta tann fe hennar i dag. konungur var i ravðum silke kyrtli ok steypðe yfir sik brynio. ok stoð i lyptingv. ok kvaðv nu við luðrar vinnu allan herin. En Olafur konungur barðiz agetliga moti Dana konunge. ok fengv þeir eigi meira at gert. en komiz við en yztv skip. En af skipum Olafs konungs skorti eige skott hrið. ok vrðv Danir sarir ok margir drepnir ok þott sva veri kallað at Svein konungur legðe at.

¹) Mbr. „sino“.

þa var þo skotið af skipum Svía konungs ok Eiríks jarls ok hvarfv þeir fra við litinn orztir. sem Olafr konungr gatt með morgvm sinvm monnum lattnvm ok avrkvmldvðvm oc meiddum með skavm.

Fra Svívm.

58. Ok þar nest lagðe at Svía konungr með .lx. skipa ok til valðer enir matkvstv. þa melti Olafr konungr. hverir legia nv at oss. eða fyrir hveriom ero her merki borin honom var sagt at þar var Olafr konungr af Sviðioðv. Olafr konungr melti Avðvellðra mvn þeim ykia Svívm at sleikia blot bolla sina. en ganga vpp a Ormin vnder vapn yðvr ok ecke hrøðvmz ver hrossættvr. Siþan bavrðvz þeir sterkliga ok með miklo manspelli ok sottv Olafs konungs menn af envm smerrvm¹ skipvnm oc a en sterre. ok lögðv fram vm stafninn. Ok aðr en letti voro eydd skip Svía konungs .xviii. ok flyðv til lanz við sva bvit. En menn Olafs konungs Tryggva sonar hófðv Orminn sem² fyrir mikinn kastala. er hann var hár borðe. ok varla mattv þeirr vega fyrir fiolmenne. en Svía konungr lett marga menn sina voro margir sarir en svmir drepnir ok æ i sifellu var iarlin við ok hans menn ok Danir skvtv a skipin. oc fell nv miok lið Olafs konungs. er hann atti langt liðveizlv at sokia. Oc siþan attv þeir Eiríkr þing a landi uppi. Ok er Olafr konungr sa at nockvr roa var a orrostvnne. bavð hann þorkattli dyðrli at hann tøke Travnona er þa var hroðin ok skipa sarvm monnvvm ok fœra i bravtt or orrostvne sem Hallfroðr segir.

Ogn roðir sa avða
armgrioz Travnv fliota
hann ravð geirr at gunne
gladr ok baða naðra
aðr hialldr þorinn hellde
hvgframr ok bavð ramri
snotr a snæri ótri
svnz þorketill vndan.

Ok þa stoðv upp enn a Orminvm þrennar fylkingar sterkra manna. ok ero þessir nefuðir at a Orminvm muni verit hafa. Hyrningr ok þorgeirr breðr. Biorn af Stvðlv. þorgrimr þioðolfs son or Hvini. Asbiorn or Mostr. þorðr or Niarð laug. Einarr af Gimsum þamba skelmir. Colbiorn af Ravma riki. þorstein oxa fotr af Hófvnd. þorstein en hviti af Oprostavðum. þorkell dyðril af Avgðum for aþr i bravtt. Vlfr en ravðe af Hein mork. Vikárr austan af Tiunda landi broðer Arnlioz gellina. Vagr enn elfke Ravma son. Bersi enn sterke. Án skyti af Iamta landi. þrandr en rammi af þela mork ok Vþyrmir broðer hans. Biorn en mikli af Vest-

¹) I Mbr. selv rettet fra „sterrvm“. ²) I Mbr. „senn“ eller „seim“.

folld ok Bryniolftr havkr broðer hans. þeirr Haleygir. þrandr skialge. Ogmundr sande. Hlavðver lange ór Sallt vik ok Harekr hvassi. þeir In þrendir Ketill en hafe. þorfiðr eisli. Havarðr ok þeirr breðr or Orka dal. Arnorr [or orski ¹. ok Hallstein. Borkr or Fiorðum. Eyvindr snakr. Bergþorr bestill ok Hallkell af Fiolum. Olaftr drengtr. Arnfiðr ór Sògni. Sigurðr bildr. Einarr horðski ok Fiðr Ketill rygski. Griott garðr rôskvi. þorolfr ok Ivarr smétta. Hallsteinn Hlifar son. Ormr skogar nef ok marger aðrir eragetir voro. þott ver vitim eigi nafn þeirra ok konungtr bioz enn til orrostvnar.

Tal hófðingia.

59. En a þinginv er þeirr Eiríkr iarl attv ok konungar. þa festv þeir þat mal sin i milli ef þeir veitti iarlinvm lið i moti ² hann skylldi hafa tva lvti lanz i sinv valde i Norege ok geraz þar yfir maðr ok giallda tta a hverio ari ok eignaz skip hans ok lut skipti i orrostv ok þriðvng Noregs Eiríkr til með lið sitt. með iarnbarðan. ok var hvartvegge stafn með iarni bui hann .xix. skip. ok lagðe at konungs skipinv. ok sva fast lagðe hann at at Ormrinn lagðiz fyrir miok ok geck af bunaðrin ok brotnaðe skipit. Ok er Olaftr konungtr sa þenna enn mikla attroðr spvrðe hann hverir sva hart sótti at skipinv. Honom var svarað. þat hyggjom ver at þar se Eiríkr iarl Hakonar son með iarnbarðan er allra skipa er mestr. Konungtr melti. Miok hafa þeir tignvm monnvm skipat i her þenna. ok af þessvm er oss van harðrar orrostv. þvi at þeir ero Norðmenn sem ver. ok hafa optt sét bloðvg sverð ok vapn littvð. ok mvnv þyckiaz við oss eiga skaplígan fvnd ok sva er. ok mvn hann nv ætla at hefna fòðvr sins. Stafnbui Eiríks jarls var Skvli þorsteins son ok Vigfus Viga glums son Torvi Valbranz son ok Fiðr Eyvindar son af Herlòndvm noren maðr ok skavtt allra manna bazt i Norege. hann hafðe gertt bóga Einarrs. ok af þvi ma marka hve Ormrinn var skipaðr at Einarr bio i krappa rumi ok skavtt þaðan vm daginn gullvofðum avrum ok varð eige misse fengr. ok sv orrosta varð en akafazsta ok lagðe iarlinn fast at. en konungtr varðiz agætliga ok skavtt baðvm hòndvm ok hende hvertt skott a lopti ok sende aptr ok varð margs manz bani ok sva gerðv ok stafn bvar hans Hyrningr ok þorgeirr ok fello menn þa þykt með borðvm. ok margir voro sarir fyrir skeytum ok kesiom ok steinom en allir þreyttir en eigi enn þa margir fallnir. Eiríkr jarl sa sina menn marga

¹) [Saaledes i Mbr. ²) Denne og de følgende Lacuner ere opstaaede ved et Hul paa Bladet, efter Initialen til Cap. 57.

fallna ok marga sara ok lagðe hann at lande með miklo mann spelli. ok flutti dāvða menn af skipum en tok hvillda i staðinn ok etlar enn at at leggja. En konungar baðv hann flyia ok kvaðv ogvrlíkt mann spell verða. hann kvaz þat eige mvndv gera. ok kvað hann þeim hann þyckia tregan til en sagðiz¹ nv eigi mvndv skiott flygia(!). Ok þa rende enn fra landino et sama skip .xx. sessan ok talaðe maðr við konunginn. ok bavðz til at beriaz með honom. Konvngv kvað ser þat ecke gera ok let ser þat meira mega at þeir keme honom at liðe epter orrostvna.

Fra því er vinnin var Ormrinn.

60. Eiríkr iarl melti til Dana konungs ok Svía konungs. at þeir legðe a alla stvnd at vinna Orminn mvn ek geraz foringinn. er mer ok skyllzt vm at hefna favðvr mins með yðru afli ok mvnv a vallt þav brígzli uppi ef þeir komaz íbravt með fíorvi. ok hafe hann nv eitt skip eptir en ver morg. ok tokv nv at herðaz at nyio at orrostvnn. Ok þa melti iarlinn til Þorkels ens hafa opt hefi ek verit i orrostvm ok alldrege set íafn hravsta menn ok vig kóna ok eige ok skipit set íafn gótt ok torsótt ok leggit nv til nockvr rað at vinna Orminn. því at þu ertt manna vitrastr ok hefir alldregi rað fat orðit. han for lenge vndan. ok varð þat loks at hann gatt teldan hann með fegíofvm. at þeir tæke stor tre ok felldi a Orminn sem nockvrr kastali veri. ok þat er melt at alldregi mvndi Ormrinn vnninn nema hann legðe rað til. Ok þa lagðe iarlin at íarnbarðan fast ok síhyrðer við sem Halldorr kvað.

Fíorð kom helldr i harðan
hnígv reyr saman dreyra
tvngl skaruz þa tingla
tangar Ormin langa
þa er borðmíkin barða
brynflagðz regin lagðe
íarl vann hialms vnd holmi
hrið við safnis síðv.

Gerðiz snarpv sverða
slítv drengir fríð lenge
þar er gvllin spíor gully
gangv vm Ormin langa
dolgs kvaðv fram fylgia
fran leygs boða hanom
senska menn at sennv
svnnr ok Danska rvuna.

Hyckað ek végia at vigi
vann drótt íofvr sóttan

¹) I Mbr. „sagðit“.

fiord komz iarl at iordv
 ógn harðan sic sporðv
 þa er fiarðmyils særðvz
 folk harðr atravð harða
 litt var sifar soti
 svangr við Ormin langa.

Ok þessi orrosta varð sva horð fyrst af atsókn drengiligri ok þo mest af vornine er sva kom vm siðer at ollvm megin lógðv skip at Orminvm. En þeir vorðvz sva i mott at þeir hliopv af borðunvm vt ok sukkv niðr með vapnvm sinom ok gættu eigi annars en þeir beriz a megin lande ok villdv æ fram sem Hallfroðr segir.

Suckv niðr af naðri
 nadd fárs i bavð sarir
 bavgs gerðvt við vegiaz
 verckendr heðins serkiar
 vanr mun Ormr þott Ormi
 aldyrr konungr styri
 hvars hann skriðr með lið lyða
 lenge slikra drengia.

Oc er Olafr konungr sa at þyntiz skipvnin ok menn fellv vm mitt skipit. þa eggiaðe hann sina menn fast at beriaz ok kallaðe ok spvrðe hvart sverðin biti ecke eða þeir reidde sleliga til. en þeir fengv sialfer stor sár. en svmir fello davðer a þilivrnar. en hiner stoðvz er i moti þeim bavrðvz. ok attu þo at vega upp yfir hófvð ser. þa melti Kolbiorn stallari. eigi er vndarlikt herra. at sverðin se sle því at þau hafa mart hōgg þolat i dag. ok syniz mer sem mōrg mvni vera brottin til vnyz. þa hliop Olafr konungr ofan or lyptingvne i fyrir rvmit. ok tok upp vettið af hasættis kistvne ok tok þar upp morg sverð ok hrein ok bavð monnvvm sinvm við þeim at taka. ok þat sa menn at bloðit fell vndan brynstkv hans ok bleddi fram a hōndina en þo vissv menn eige hvar hann var sárr. Eptir þetta geck han aptr ilyptingina upp ok með honom Kolbiorn ok hafðe hvarr tveggi skiold gullbuinn ok hialm ok silkitreygio ravða vtan vm brvniona. ok hvartveggi hvlðe sva andliðit (!) at eigi matti kenna glegt hvar þeirra var fyrir því at sva voro lik óll vapn þeirra. ok hvartveggi maðrin mikill ok drengiligr ok sva er sagt með sonno at siþa(n) er skip Olafs konvngs voro oll roðin ok hōggvin fra Orminvm langa. at ollvm megin lavgðv skip at Orminvm ok allr herin kendi konungin hvar hann stoð ok sva mikill vapna bvrðr var i lyptingina af grioti ok skoti at ¹⁾ skyllidir (!) þeirra ok treyionar þa voro sva a at sia sem skvfaðar veri af siðrinv skozins. Ok sva sagþe Sverrir konungr at eigi hafðe hann heyrt ðomi til i Norege at

¹⁾ Bladet beskadigt i Hjørnet.

ne ein konungr hefðe staðit i lyptingv sem Olafur konungr Tryggva son ok gerz sva avðkendr at allir menn mattv hann sia. ok hann hafðe þetta kapps verk gertt til agetis sér. Ok iarlinn lett nv fella þessa viðv a Ormynn af kastolvm þeim er þeirr hófðv gertt a skipvnm. ok tók at hallaz Ormrin ok þa gerðiz en aprasta hrið ok fello margir af hvarom tveggjom. Ok þott Eiriks iarls se mest við getið. þa var þo allr herinn i atsokninne ok þeirr enir ageto menn er fyrr voro nefndir. Þorgeirr oc Hyrningr ok Vikarr havrþvz a gættliga. ok i þeirri svipan fellv þeir allir með goðum orztír. þa skavtt Einarr þamba skelmir til iarlens tveim avrom. þa melti iarlinn. ecke em ek fvss at biða ennar þriþio. skiottv hann Fiðr. hann melti eigi mvn ek skiota hann. lemia mvn ek boga hans. ok þa villde Einarr skiota enni þriþio ok dro bogan. En Fiðrinn skavtt bógann með bild avr ok kom i þinvrinn ok brast i svndr bóginn. Hvat brast i sundr kvat Olafur konungr. Noregr or hende þer kvat Einarr. Olafur konungr melti gvð mvn því raða en eige boge þinn. ok þa gerðiz akavf rið ok fello þa miok kapparnir þeir sem lender menn voro ok fyrr voro nefnder ok komvz menn iarlens i skipit ok forv sem skeðer vargar ok fello menn þa allt vm mitt skipit ok þar sem borðin voro legst ok vm stafninn. en fyrir rvmino helldv menn lengst. Ok þa sotto þeir til lyptingarinar til konungs. ok sotti þa lið at öllum megin ok sva kvat Halldorr.

Hæt a heiptar nytta
hvgreifur með Oleife
aptr stock þið um þoptvr
þengill sina drenge
þa er hafvita hófðv
Hallanz of gram sniallan
varð af vinða myrðe
vapn eirðr (!) lokit skeiðum.

Ok er Eiríkr iarl var kominn i fyrir rvmit með sina menn varð horð viðr takan ok þeir sem upp stoðv voro miok moðer. Ok er Olafur konungr sa hvar iarlinn var. þa skavtt hann til hans með baðvm hondvm með þrimr kesiom skamskeptum. ok slvgv nv ecke eptir vanða því at enge kom a hann. því at annat huart slavg fyrir ofan hófðv eða a hegra veg eða vinstra veg ok konungr vndraþiz ok melti. ho ho mikil er hamingia iarlens þessa. ok þat vill guð at hann hafe nv ríkt. ok er hann hafðe þetta melt. þa sa allir þeir er hia voro lios mikit koma yfir konungin. hans menn ok sva vvinir eigi siðr ok hioggy þeir i liosit ok ættlvðv at vega hann. ok er liosit hverfr¹ fanz konungr eige okleitvðv þeir hans allt vm skipit ok milli skipanna. ok þeir gengv fyrir borð

¹) 1 Mbr. „hvarfr“.

atta menn er upp stoðv. Einarr þamba skelmir. Kolbiorn vpplenzke. ok þorstein oxa fottr. Biorn af Styþlv. Asbiorn or Mostr. Þrandr en skialge. Avgmundr af Sande. oc þessir voro allir dregnir i skip upp. ok konungr sialfr hliop fyrir borð. ok segia sumer hann bravtt hafa komiz. en svmir hyggia hann þar fallit hafa. en hvat sem life hans hefir brvgðit. þa er líkligt at guð hafe salina slíka stvnd sem hann lagðe a at fremia kristnina ok við ecke vétta sparðiz þat er guðe var tign i enn kristninne styrkr. Ok eignaðiz þa Eiríkr Ormínn langa ok onnor skip Olafs konungs. ok margs mannz vapn þess er aðr hafðe drengiliga neytt til dafða dags. Ok þessi orrosta hefir fregst verit i Norðr londvm fyrst af vörn drengiligri er Ormrínn var variðr ok því næst af atsókinnne ok sigrínnvm er þat skip var hroðit er enge maðr hvgðe at a vattni flíotanda mvnde verða vapnvm sôtt. Ok þo en mest fyrir sakar tíðendanna er þvilíkr hófðinge fell er þa var fregstr maðr a Norðr londvm. ok sva gerðv menn ser mikit vm alla vm røðv við Olaf konung ok astvð at mestr lvti manna villde eigi heyra at hann mvndi þar fallit hafa.

Fra því er konungr h(liop) fyrir borð.

61. Þat segia menn at a sitt borð hlöpi hvarr þeirra konungs ok Kolbiarnar en þeir íarlsins menn hófðv lagt at vtan sma skvtvr ok drapv æ þa er a kafit hliopv ok þa er konungr sialfr hliop a kafit villdv þeir ¹ ok fœra íarlinom. en Olaf konungr bra yfir sik skilldinom ok steyfðiz i kafit. En Kolbiorn stallari skavtt sinvm skilldi vnder sik. hlífðe konungr ser sva við spíotvm af skipvnom. en Kolbiorn komz því eigi sva skíott i kafit ok varð tekinn ok dreginn upp i skipit ok hvgðv þeir at þar veri konvngrin ok var hann þa leiddr fyrir íarlin. ok kende hann Kolbiorn ok gaf hann honom gríð. Ok i þessare svipan reri a bravtt Vinða sneckian ok var þar margra manna sôgn at Olaf konungr hefðe steypz af brynionne i kafe ok kœmi með svnde ok miklom vaskleik til Vinða skipsins. ok hefir sv fra sôgn lenge síðan fram verit hófð sem heyra ma i þeirra manna orðvm er þat sanna. En þetta er sôgn Hallfroðar. er sva mikit vnne konunge at menn segia at hann sykðiz fyrir astar sakar við hann ok hellt eigi heilso sinne. eptir er hann spurðe fra fall konungs.

Veit ek eige hitt hve heita
hvngv dœyfi skal ek leyfa
dyn sæðinga dafðan
dyr blíks eða þo kykvan.

¹) bortrevet.

Ok en kvat hann.

Sagðr var mæR ne meira
myni maðr stríð of biða
lyðvm firðr ok laðe
land vorðr fyr sio handan
veri oss þott ærir¹
ellz þeim svikvm belði
heila likn ef havka
ha(u)ekklifs iofvrr lifðe.

Ok en kvat hann.

Norðr ero ðll of orðin
avð lönd of gram dæðan
allr glepz friðr af falli
flygstygs sonar Tryggva.

Her ma heyra hans ætlan. Eige voro Norðr lavnd avð þott OlafR konungr veri fallinn. en avð voro fyrir þa sock at enge maðr var þa eptir þvilíkr i Norðr laundum fyrir saker agættleikz hans ok allra mandomlígRa luta er hann hafðe vm hvern mann fram.

Hvat þeir sa siðarst til konungsins.

62. Herr er sagt fra þeim monnvum er fyrr gatvm ver er a skipi voro með Olafi konunge. hvat þeir sa siðarst til hans. En sva sagðe Skvli þorsteins son at þa er hann kom a konungs skipit ok lagv sva þyctt enir dauðv menn fyrir fótvm honvm at varla matti hann ganga fyrir. ok kvaz hann sia konungin standa i lyptingvne at skyro. ok er hann sa fra ok velli fra fótvm iarlsins dæðvm monnvum. Oc er hann leitt til i annat sinn. sa hann eigi konungin. En Einarr þamba skelmir kvaz sia bloð dryvpa (!) vndan hialminvm konungsins ok a kinnina niðr. Ok er hann villde at hyggia hvatt kónungr gerðe. þa er hann sa iarlinn þa kom i hófvð honom stein ok fell hann i v matt. ok litlv siðarr spratt hann upp ok sa þa eigi konvngin. Kolbiorn sagðe ok sva at hann sa þat siðarst til konungs er hann skavtt vm dagin ok ran vndan brynstkvne bloð. Ok er hann leitt til iarlsins manna er vpp hliopv i skipit þa hliop hann til konungsins. en er hann sa hann eigi. þa hliop hann af skipino a sioinn. ok kendi hann fliota vndir ser skiold þar sem hann kom a siðin. ok kende at þar var vnder konungs skiolldr hann vissi at þar . . .² vndir konungrinn. Ok er menn hófðv leitað hans ok fanz hann eigi þa sa menn at maðr var dreginn vpp i Vinða skipit.

¹) I Mbr. selv rettet fra „ærit“. ²) Aabning efter den udfaldne Initial til Cap. 63.

Fra Eirike iarli.

63. Epter þessa orrostv ena agetv hefir Eiríkr iarl fengit mikit lóf ok fregð sia orrosta var en þriðia idvs dag eða en .iiii. septemb-
ris [mana]ðar . En þyri drottning vndē sva illa við at hon grett
miok ok att hvarke ne drack ok er [iarli]n heyrðe þetta sagt geck
hann a skipit til hennar ok melti. Mikinn glep hófvm ver gertt i missi
þessa ens goða konungs Olafs ok eige er þer einne þetta hormvng
helldr óllvm Norð monnvm. því at hann matti at rettv kallaz dyrð Norð
manna. ok þott ver megim eigi konungin þer aptr bota þa mvm ver
eigi lata minkaz þinn soma i engo því sem aðr hafðe verit. at þesso
asteknv ok bað hōn þógi matt at monnvm ok dryck. Hon melti. Optt
syniz þat at þv ert goðgiarn maðr. ok slikt er vel melt. En miklo er
meiri harmr minn en ek mega af hyggiaz. ok hon lifðe eige lenge
siþan. Þa melti prestrinn við hana at hon skyldi ney ¹llar
föz... at eige metiz henne þat til storra af gerða ok sva gerðe hon
sem han ²a fram boð ok hialp at mvndv verða en
þo leið at henne þetta strið ok lifðe sva .ix. daga ok andaðiz siþan.
Eiríkr tok við skipino ok sat við stiorn ok skipaðe með þrennum
skipunvm. en skipit for avallt hallt siþan. ok geck fram með þvnga ok
komz jarlin i Vikina avstan með erfiðe loksins. Ok er jarlinn sa þetta
melti hann. Eige ætla ek sama at ne einn maðr styri þessv skipi siþan
ok skal þat vpp hōggva ok brena oc sva var gertt. En er Noregs
menn ok aðrir Norðmenn heyrðv þessi tiðende þottvz þeir illa hafa
við konung skilit ok vndv storvm litt við ok sa at þeir mvndv alldrege
fa botr þessa. Nv er at segia fra hvndinom Viga at hann var varðveittr
a konungs bō. ok gætt vel ok vandliga ok la hann fyrir konungs haseti.
Ok þa er gezlv maðrinn spurðe fra fall Olafs konungs þa geck hann
fyrir hvndin ok melti heyr þv nv Vige. nv ero við drottin lavsir. en
hvndrinn spratt vpp ok kvað við hatt ok geck vm dyrnar vt ok hafðe
hvarke matt ne dryck ok svelliz þar. en bannaðe þo hvndum ok fuglum
fözlva en tar flvtv vm avgvn ok lez hann þar ok hófðv menn nv
latið þa siora gripi er ageztir voro i Norege eptir for spa ens gamla
manz.

Fra Olave konunge.

64. Ok þat vil ek segia enn er svmm monnvm þycker vtrvlikt
at Olafir konungr fere or brynio i kafe ok hann kemiz i Vinda skeiðina
til Astriþar ok Dixins ok hefðe þav hann i bravt með ser i Vinland ok
veri sarr þa með morgvm sarom ok eigi storvm ok lætt hon græða

¹) Bortrevet. ²) ulæscligt.

hann ok veri hann þar kendr af mórgvum monnvum ok byðe margir honvm lið sitt goðer menn ok at hann tóki þar ríke eða sotti Noreg með liðe en hann kvaz þat eigi vilja ok sagðiz styrtt hafa þa rið rikino sem gvð unne honom ok kvat vera mega at gvðe hefðe eigi i alla staðe hvgnat hans ríke ok a byrðr en kvaz eigi nenna at leiða þa i haska er aðr¹ hafðe hann cristnat ok gvðe markaða. Ok þessi er fra sogn Astriðar en síðan veri hann gvðe kvnnr þott mavnnvm veri hann kvnnigr. Ok þat segia menn at hann sende men til Erliggs (!) Skialks sonar ok Astriþar at þav visse sanna lvti vm hans ok at hann veri i mvnklife ok sendi þeim knif ok beltti oc gyll at sanna þessa sogv ok Astriðr di at Olafr konungr hafðe þetta att. Trui ek þesso segir Oddr mvnkr at Olafr konungr hafi bravtt komiz ok aller mvnv þeirr trva er mer ero liker þott ek vita svma ifa þat gamla menn ok trvi ek at hann hafe verit i Girklande ok Iorsala lande ok Syrlande ok bett annmarka með iðran er hann gerðe a øskv alldri. ok þess vil ek biðia hvern sem einn er sogvna less segir Oddr munkr at þess biðe at Olafr konungr hafi himinríke með gvðe ok eilifan fagnað fyrir sitt starf. Ok þrytr savgvna Olafs konungs er at savnno ma kallaz postoli Norð manna ok dictaðe Oddr mvnkr at þingeyrvum þessi verss dyrligr maðr ok mikill gvðz vinr ok menn segia at fyrir hann hafi borit ligar synir ok hann sa Olaf konung at syn at sôgn vitra manna ok því framarr at men segia at han se sialfan þa er hann var i vynðe ok villdi a bravtt or mvnklifino ok er hann kom i kirkivna sa hann breiða fra ser hendrnar ok hneigia hôfvöit ok melti ahyggio samliga. her mattv nv s ek hefi þolat fyrir yðrar sakar ok mvntv vilja bera freistni fyr mino nafne ok síðan hann eige i slika freistni sem aðr ok lett hann gvðe þacker gervar.

Fra Iatvarðe konunge.

65. Olafr konungr var i mikille vingan við Englandz konung ok hófðv þeir a honvm mikla virkð ok þa er styrðe Norðmanna vellde Haralldr Sigurðarson þa var Iatvarðr i Englande er rligr var i morgvm lvtvm ok mintiz hann a þann vinskáp er Olafr hafðe att við favðvr . . . (A) þalrað konvng ok tok at vegsama Olaf með morgvm lvtvm ok a hverio ari paska dag avgo hans sinom monnvum ok lett þat fylgia at hann hafðe fyr skavmmo spvrt af sann froðvm at þa hafðe Olafr konungr litlo aðr af heimi farið ok þotti mackliet at

¹⁾ Her tilføies i Mbr. „voro“, rimeligviis ved Skrivfeil; dog kan det nu ej sees, om det har været underprikket, eller ikke.

Brudstykke af Odd Munks Bearbejdelse af Olaf Tryggvesøns Saga,
 efter Pergamentshaandskrift No. 4—7 fol. i den delagardiske
 Samling i Upsala.

(58)

. . . En Olafs konongs menn flyðu þá allir upp a Ormynn langa af
 oðrum skipunum ser til vigis. þui at hann var sua har borði sem kastali
 hia oðrum skipunum. En sua gerðizt þa fiolment a Orminum. at varla
 matto þeir vega fyrir þrong. er viger voro. En er Svía konongr sa
 fall sinna manna. en suma ærkumblaða. þa sa hann engan sinn kost
 venna en undan at hallda. En þo at þessara kononga se beggia við
 getit þessar .ii. orrostor. þa var Eiríkr iarl iannan i skotmali. oc fello
 menn Olafs konongs mioc af skoti. þui at ægi fecc i alla staði lifðum
 fyrir komit. eptir þat logðu þeir hofðingiarnar til lanz. oc lata binda
 sar sinna manna. oc siðan settuz þeir i æitt landtialld oc hugsaðu með¹
 ser huersu þeir skylldu Ormynn unnit fa. En er Olafr konongr sa at
 huilld nokor myndi a uerða bardaganom. þa mællti hann við þorkel
 dyðril. bað hann skipa Trañann til lannz með dauðom monnum oc sarom.
 oc mætti sua rymazt a Orminum. Sua segir Hallfróðr scalld.

Ogræðir sa auðan
 armgríoz Trana flíota
 hann rauð gæir at gunni
 glaðr oc baða naðra.
 aðr hialldrþorinn helldi
 hugframr i boð ramri
 snotr a snæri vitru
 sunz þorketill undan.

Nu var þa Ormrinn æinn oroðinn oc stoðo þa þrennar fylkingar upp a
 honum. En þessir menn voro a Orminum i hinni siðazto orrosto. þeir
 bræðr Hyrningr oc þorgæirr. Biorn af Stodlu. þorgrimr þioðolfs son
 or Huini. Asbiorn or Mostr. þorðr or Niarðarlaug. Einarr þambaskelvir
 son Styrkars af Gimsum. þorbíorn af Raumaríki. þorstæinn uxafotr
 or Hofund. þorstæinn huiti af Hovreksstoðum. Vlfr rauði af Hæinmork.
 Vikarr af Vindalandi (!) Vagr hinn e(g)ðzki. Bessi hinn sterki. þrondr
 hinn rammi af þelamork. Vþyrmir broðir hans. Biorn hinn mikli af
 Vestfolld. Bryniolfr hakr broðir hans. oc þeir Halæygir þrondr skialgi
 oc Augmundr a Sandi. Loðvir langi or Saltvik. Harekr huassi. þeir
 Jnnþrændir Ketill hinn havi. þorsinnr esli. oc Havarðr or Orkadal.

¹) r. f. „mer“.

Halstæinn borkr or Fíordum. Eývindr snakr. Berðorr bestill. Hallkell af Fíolum. Olafr drengr. Ar(n)ðinnr or Sogni. Sigurðr billdr. Einarr vorski. Fíðr ok Ketill rygski. Griotgarðr oc Þorolfr. Jvarr smællta. Hallstæinn Livar son. Ormr skogarnef. oc margir aðrir agætir menn. oc nu buazt þeir a nýia læik við orrostinni með þeim fongum sem viliazt voro til.

Raðagerð.

(59). Nu gera þeir sitt rað höfðingiarnir með því móti at þeir Sveinn Dana konongr oc Olafr Suia konongr skolu fa Eiriki iarli lið sem hann þarf til orrostunnar oc skal han hafa .ii. luti Noregs oc giallda þeim skatt af. En iarlinn skyldi hafa Orminn oc allt lutskipti þat sem fengizt i orrostinni. en er þetta rað var gort. þa bioz iarlinn til bar-dagans. oc hafði skip þat er kallat var Jarnbarðinn. þat var ramgort oc var huartveggi stafninn varðr framan með iarni. með digrum iarngoddum huasæggjaðum. hann hafði nittian skip oc oll harðskipað. oc rær nu sua hart at. at vigit brotnaði fyrir barðanom. Konongr spurði huerr sua hart ræri at scipino. honum var sagt at Eiríkr iarll var. konongr sagði her (er) oss von harðrar orrosto. því at her ero margir gofgir menn oc Norðmenn sem ver. þeir hafa oft set blóðog suerð oc i morgu vapna skifti verit. oc man iarll þykkiazt æiga við oss skaplegan fund fyrir sakir liflaz foður sins oc broðor. Stambuar iarls voro þeir Skuli Þorstæins son. Vigfuss Vigaglums son. Tiorvi Vallbranz son. Finn Eývindar son. bogmaðr mikill. han hafði gort boga Æinars þambaskelvis. Einarr var i krapparumi a konongs skipino. oc skaut þaðan um daginn silfr-vofnum orvum. oc varð æigi missifengr. þessi var snorp atlaga oc væita iarls mennnir harða atsokn at Orminom. En Olafs konongs menn veriazt með myklom vasklæk oc hugþryði. konongr sialfr stoð i lyptinginni oc tekr a lofti bæði¹ kesior oc orvar oc sendir aftr baðom hondom oc gerir mikit mannsPELL. Sua gerðu þeir stafnbuar konongs Vlfr oc Vikarr. Hyrningr oc Einarr. drapo otal manna oc særðu marga til orlavis. oc var æigi gott at sækia undir vopn þeirra. En i þessari orrosto urðu menn mioc sarir a Orminom af grioti oc scoti oc palstofum. en faer þa enn fallnir en allir voro miok moðir oc þræyttir. En er þeir höfðu barzt langa stund dagsins. þa sa iarlinn marga sina menn fallna oc mikinn fiolda saran. oc leggr brott ifra oc at landi með miklom mannscaða. oc ganga nu huilldir menn a skipin en hinir dueliazt eptir hinir saro. en dauðir voro grafnir. Menn Olafs konongs biðia nu flyia því at þeirra mal var æ því haska venna sem liðit talmazt mæirr. en hann lezt æigi flyia myndo oc kuað æigi konong þat æiga at gera. Nu leggr Vinda snekkian

¹) r. f. „bæði“.

en til konongs scipsins oc bioða þæir konongi sitt liðsinni. En konongr suarar. Eigi tior mer þat. en vera kann at mer verði gagn at ef þer erot i sama stað. Eptir þat lagði snekkian at landi oc la við akkeri.

(60). Nv byzt Eiríkr iarl annat sinn til orrosto. oc biðr sina menn vel duga. þui at þat er oss ælif scom oc brigzli. ef ver fam æigi sott æitt skip með oflyanda her. Nu toku mennir at eggiaz a oc biugguzt nu við sem bazt mattu þæir. þa mællti iarlinn til þorkels háva broðor Sigvallda iarls. Ec hevir verit i mioc morgum bardogum oc fann ec alldregin iamrausta menn ne iamvigfuma sem a Orminom ero. oc æigi skipit iamtorsott. legg nu til nokor rað at vinna Orminn. En hann for undan lengi oc varð um siðir sem flestir yvirstiginn af fegirni. þui at iarlinn bauð honum miki(t) fe. þat myndi mitt rað sagði hann at þu letir gera kastala eptir endilongum storskipunom. oc lat þar færa a stora viðu at fella a Orminn. oc beriazt or þæim kastalanom siðan. ok ventir mik þa at lyði ef timaz vill. Oc þat rað var tekit. oc siðan lag(ð)i iarlinn at oc sibyrðir Jarnbarðanom við Orminn með myklom kastala. oc lætr þaðan vega át þæim a Orminn. Sua segir Halldorr hinn okristni.

Fiorð kom hælldr i harðan
nigu ræyr saman dræyra
tungl skaroz þa tingla
tangar Orminn langa.
þa er borðmikin barða
brynflagðs rekinn lagði
iarll vann hialms und holmi
rið við faðmes siðu.

Gerðizt snarptra sverða
slitu drengir frið lengi
þa er gyllin spior gullu
gangr um Orminn langa.
dolgs kuaðo framm fylgia
frons leggbita honom
sænska menn at senno
sunn oc danska runna.

Nv varð sia orrosta sua horð oc akof at ver hyggiom varla harðari verit hafa a Norðrlondum ne viðfrægari. Nu leggja skipin ollum megin at Orminom með miklo kappi. en þæir vorðu með sua miklom vasklæik oc grind at þæir liopu ut a sioenn af borðonom. oc gaðo æigi annars en þæir berðiz a landi. sua æstoz þæir fram eptir hoggonum. oc gengu sua i mot vvinom sinom. oc sazt æigi fyrir þo at þæir veri i miðio sundr hognir. Sua segir Hallfroðr.

Sukku niðr af naðri
 naddfárs i boð sarir
 baugs gerðut við vægiazst
 verkendr heðins serkiar.
 vant man Ormr þo at Ormi
 alldyrr konongr styri
 þars skræið með lið lyða
 lengi slikra drengia.

Þa er Olafr konongr sa at þyntiz skipanen um mitt skipit þa eggiaði hann fast liðit at duga skyllði. oc spurði huart sverðin bitu ægi eða var sliolega til hogguit. Kolbiorn stallari suarar. Hærra sagði hann. eigi er þat undarlegt at sverðin se slio þui at i morgu hoggui hafa þau vaðet i dag. oc synazc mer nu sum vera fa nyt. Þa liop konongr or lyftinginni oc lauk upp suerða kistu oc tok upp morg suerð huoss oc ræin. oc bað sina menn beriazc með þæim. oc þa (sa) menn at bloð fell framm undan bryniostuku konongs. en þat vissi engi huar hann var sarr. eptir þat gecc hann upp i lyftingina oc með honum Kolbiorn oc hafði huartveggi þæirra gylltan hialm oc silkitræyio rauða utan um bryniona. oc af sua likum bunaði matti varla kenna huarn þæirra fyrir annan. En sua var mikill vapnaburðr i lyftingina at kononginom. at sua varo skilldir þæirra sem skufaðir væri af scoftum oc fiðrum. oc sua segia snotrir menn at engi konongr hafi i bardaga auðsenni verit sinom ovinom en Olafr konongr fyrir atgærviss sakir oc raustlæika. Nu let iarlinn fella viðuna a Orminn með mikilli vel. oc tok hann þa at hallazt. oc fell þa miok liðit miðskipa. oc sua þæir er til sotto. En þo at iarlinn se mest við getið i þessa orrosto þa var nu þo nalega allr herrinn i atsokn hinne. En þæir Vlfr oc Vikarr Hyrningr oc Þorgæirr vorðu stamminn drengilega. oc fello siðan með mikinn orztír. Eptir þat gengo iarls menninir upp miðskipa. oc fara innbyrðis sem skæðir vargar. en þæir er fyrir voro sotto aftr at lyftinginne þui at fylkingarnar helldoz lengst við i huarntveggia skutinn. sotti nu liðit ollum megin at sem segir Halldorr okristni.

Visa.

Het a hæiftar nyta
 hugræifr með Olæifi
 aftr næig þioð um þofter
 þengill sina drengi.
 þa er havvita hofðu
 Hallanz um gram sniallan
 varð um Vinda myrði
 vapn æiðr lokit skæiðom.

Þa er iarlinn var kominn aftr i fyrirrumit a Orminum með sina menn þa varð þar horð viðrtaka oc mikill vapnagangr. En sua sem lið

Olafs konongs tok at falla oc fylkingin þyntiz. þa sotto iarls menn at lyftinginni oc gerðo mikinn valkost. þui at þær voro sua moðir er upp stoðo at þær fengo ægi vapnom fyrir sic komit. En þa er konongr sa iarlinn. þa skaut hann at honum með baðum haundom .iii. kesiom. en þær flugu þa ægi eptir vanda. oc bar æina fyrir ofan hofuð honom en hinar .ii. a sina liðina huara. oc urðu nu þessi skot at engo liði. konongr undraði þat oc mælti. Auvi sagði hann mikil er nu hamingia¹ iarls. þat vil nu guð at hann æigniz Noreg oc þa er hann hafði þetta mælt þa sa allir er þar voro hinna lios koma yvir lyftingina. En þær hiuggo i liosit framm oc ætloðo at vega þann er guð vegsamaði þuilliku liosi. En þa er liosit huarf þa sa þær ekki til konongs. oc læitoðo nu vandlega i skipino. oc i millom skipanna. ef hann hefði a sund laupit oc fannz hann huergi. Nu liopu þær fyrir borð .viii. menn er upp stoðu. Einarr þambaskelvir. Kolbiorn uplenzki. Þorstæinn uxafotr. Biorn af Stoðlu. Asbiornn or Mostr. Þrondr skialgi. Augmundr a Sandi. þær voro allir af sundi teknir. Nu æignazt Eiríkr iarl Orminn langa oc onnur skip Olafs konongs oc margs mannz vopn þess er drengilega hafði aðr borit. Nu hevir þessi orrosta fregiazt verit a Norðrlöndum fyrst af vornenni oc síðan at þat skip varð roðet er menn ætlaðo at ægi myndi a fliotanda vatni verða vapnum sott. En sua mikil astsemd var monnom a Olafi konongi at mestr luti mannanna villdi ægi trua at hann myndi fallit hafa. (61). þat segia menn at a sitt borð lypi huarr þeirra konongr oc Kolbiorn. En iarls menn hofðu lagt scutum utan at Orminom. at drepa þa er utbýrðis lypi. oc þui hafði Kolbiorn skiold sinn yvir ser til lifðar oc varð hann undir honum sua at hann kom ser ægi skiot i kafit. var hann þui af sundi tekinn oc færðr iarli. þui at þær hugðu af likum bunaði at hann væri Olafr konongr. en er iarlinn kendi þa gaf hann Kolbirni grið. En i þessi suipan ræri brott Vinda snekkian sua akafliga at huitsyrsti um huern naglan. Nu er þat margra manna mal at Olafr konongr hafi stœyft af ser brynionni sinni i kafi oc sommet síðan til Vinda snekkionnar. oc hefir su frasogn síðan allfræg verit. sem hœyra ma i orðom margra froðra manna. bæði Sota oc Hallfroðar.

Væt ec æi hitt þo at hæita
 hungurdæyfi scal ec læyfa
 dynsæðinga dauðan
 dyrbliks eða þo kuikvan.
 sagðr var mer ne mæira
 munum alldr stríð um biða

¹) r. f. „hæmingia“.

lyðum firðr oc laði
landvörðr fyrir sio handan.

Væri oss þo at ærir
ællz þæim suikum belldi
hæila likn ef hauka
hafklifs iofurr lifði.

Nu hœyrir þat i þessom visum at þegar var ivan a huart hann hefði fallit eða i brott komizt. oc ero morg onnur dæmi til þess af vitrum monnum. (62). Sua segir Skuli Þorstæins son er i þæim bardaga var með iarli. at þa er þær gengo eptir Orminom lago sua þykt manna bukarnir at iarlinn fecc æigi gengit fyrr en fra var ruðt fotom honom oc þa kuaðs hann sia konong. er hann stoð i lyftingiinni með miklo yvirbragði. en er (hann) lutti niðr at vellta bukunum fra fotom iarli. þa kuazt hann æigi sia hann er hann læit til annat sinn. oc sua sagði S(tyrkarr) a Gimsom at hann kuaz sia bloð driupa undan hialmi konongs niðr a kinnina. en i þui kuaz hann fa sua mikit stæins hogg at hann fell við. en er (hann) stoð upp aftr þa sa hann ekki til konongs. En Kolbiornn sagði sua at þa er hann saknaði hans i lyptingiinni þa varð hann ottafenginn oc liop ut a sioenn oc lezc kenna skiold konongs undir ser a sænom oc grunaði at þar myndi konongr undir svimma. þa sa oc nokorir iarls menn af smascutonum at maðr var dreginn af kafi upp a Vinda snekkiona i rauðo klæði oc siðan sigldi hon suðr með landi.

Vm andlat þyri drótningar.

(63). Þat er sagt at þyri drottneng kunni illa skaða sinom oc gret bæisklega frafall Olafs konongs. oc sua var mikill ryglæiki i hennar hiarta at huarki matti hon eta ne drekka. En er iarlinn hœyrði þat. þa gecc hann til mals við hana oc hof sua sina ræðo. Ver hofum illa gort oc mikinn glœp. er ver hofum rænt þenna dyra konong sinu riki af hæmslegre veralldar tign. oc eigi er þer æinni þetta scaði helldr oc ollom Noregs monnum oc viðari. En fyrir þui at ver megum þer þenna scaða æigi aftr bæta. ne giallda þer þenna hinn agæta konong. þa skolum ver þo gera þer þann allan soma sem ver erom i færom um i alla staði. Villdum ver þess biðia at þer tapaðet æigi yðarri frygð oc æro oc takit við fœzlo oc drykk. þui at sik værðr huerr lengst at hafa. oc mætti enn þaðan af yðarr somi vaxa oc birtaz yður tign. Hon suarar. Sua er mitt hiarta lostit með akaslegom harmi oc rygglaik oc þrutit i omegni hugar hins. at engi gnæisti lifsins man mic lengi næra. Oc sua varð oc þui at hon lifði skamma stund siðan. oc

for með mikilli hugsutt or verolldinni a bak langafostu. En þat rað gaf henni æinn dyrlegr prestr at hon skyldi a hueriom degi a nokoro bergia. oc henni væri þat minni abyrgð. oc sua gerði hon oc lifði siðan .ix. deyr oc andaðizt eftir þat.

Vm Orminn langa.

Nv tok Eiríkr iarl oc scipaði Orminn langa með sinum monnum. oc settiz sialfr til stiornar. En þetta hit dyra skip syndi sua i sinni natturu mikinn rygglaika a ser at þat hafð(i) mist sins lanardrottins at þat gecc framm með miklum þunga oc sæinlaika. oc for iamnan hallt oc let illa at styri. En er iarlinn kom i Vik austr með skipit með miklom torfærom. oc starfi aðr en þar kæmi. oc þar let hann þat upp hoggua. oc þottiz þat sia at þat myndi ekki honum lyðit vera. En er Norðmenn spurðu þessi tiðendi þa urðu þær miok daprir oc iðraðuzt nu sarlega at þær hofðu sua miok girnst at fara fra konongi. oc villdu nu margir myklu¹ hældr þar hafa latit lif sitt en missa sliks konongs. oc ero nu miok hugsukir oc otta fullir at þær biði alldregi hans bætr. En þat er at segia fra Viga. at hann var at varðvæizlu at konongs bui nokoro. oc la hann huern dag fyrir hasæti þui er konongr var vanr at sitia i. En þa er gæzlumenn hunzhins hæyrðo tiðendi þessi. þa mællti konongs armaðr við hundinn. mikill scaði er þer oc Vigi i frafalli konongs. En er Vigi hæyrði þetta þa liop hann upp oc gaulaði hatt æit sinn oc liop ut siðan oc lagðiz niðr a haugi æinum oc þo at þannog væri borinn at honom matr oc drykk þa villdi hann æigi eta. en þo gætti hann fyrir oðrom hundom oc fuglom. oc fell iamnan vatn or augom honom oc lifði fa daga siðan. Oc voro nu fylld oc framkomin oll spalæiks orð boandans hins sionlausa i Mostr.

Vm Olaf konong.

(64.) Sva sagði æinn vitr maðr er het Soti scalld. at Olafr konongr for eftir þenna bardaga til Vinlanz með Azstriði drotning oc Dixin. oc var þar .ii. vetr. þaðan foro þau i Vellond. þar atti Azstrið bu oc iarðir. þar voro þau vel sua .ii. manaði oc vissu menn ekki til huat manna hann var. nema þau æin er honum fylgðu. Azstrið bað Olaf þar vera þann vetr oc kuaz þui vallda myndo at Sigvalldi kæmi æigi þar a þærri stund. með þui at konongr var illa til hans. hann nittaði þui. þa bauð hon honum lið sua mikit sem hann villdi at fara til Noregs oc vinna astr undir sic landit. hann kuað æigi þess þurfa. lezc verit hafa allar þær stundir i Noregi er guð unni honum. þa bauð hon at fa honum

¹) r. f. „myklir.“

lið til Englanz. oc hann næittaði þui. þa spyrr hon hueria kosti hann vill hafa þa er hon hevir fong a. hann kuaz fýsa at fara ut til Rums. eptir þat foro þau suðr til Rinar oc þa villdi Azstrið æigi fara lengra. oc fecc hon konongi hæst æinn klyfiaðan með brendo silfri. Nu huarf Azstrið aftr með .v^a. mann. en Olafr for suðr til Rums með .ix. mann. oc lez vera norrœnn kaupmaðr. En er hann kom til Romaborgar þa tok hann ser herbergi i iarðhusi nokoro. oc gecc þæim æinum sinnum þaðan er hann lyddi tiðum eða at oðrum nauðsyniom. oc var þar æinn vetr. En a hinu nesta sumri for hann i Garða austr oc var i Alldæigiu borg æinn vetr. þaðan for hann til Jorsala ut oc var þar hinn .iii. vetr. þar þottuzt allir menn sia at hann var gofugr maðr oc miok um framm aðra menn. oc buðo honum þui rikismenn valld oc riki yvir .ii. borgum oc .iii. kastalom. með ollum þæim tekiom sem til lago. En af bœn þæirra mæirr en af sœmdar fyst tok hann við þesso riki oc for i svort klæði oc reð oc fyrir munklifi þui er skamt var fra Jorsalaborg .ii. vetr. En er .v. vetr varo gengnir siðan hann for or Noregi. þa komo Norðmenn til borgarinnar oc konongr hitti þa. oc fecc þæim i hendr bok þa er þessi saga var a ritað. oc bað þa sœra Aðalraði konongi i Englandi. oc hann hafði siðan þessa sogu at tiðendom. En eptir hans daga tok Eddvarðr konongr sogu þessa. Olafr konongr sendi oc norðr i Noreg bellti oc knif Einari þambaskelvi en hann kendi at þessa gripu hafði Olafr konongr þa er hann barðiz a Orminom. hann sendi oc fingrgull Azstriði systur sinni oc kuaz hon giorla kenna. oc hafa þau þessa luti siðan at vitni þessarar sogu. oc vissu siðan allir vinir hans sannendi um hans hag. Her lykr nu sogu Olafs konongs er at retto ma kallazt postoli Norðmanna. þessa sogu ritaði oc setti Oddr munkr til dyrðar þessom hinom agæta konongi oc til minnis þæim monnom er siðar ero oc til froðlæiks þæim monnum er vita vilia slik stormærki. þo at æigi se sagan samansett með mikilli malsnilld.

Anmerkninger.

S. 1.

Prologus. á enu fimta ári hans rikis hélt Ólafr k. nafna sinum undir skirn]. Dette stemmer ikke med de sædvanlige Beretninger om Olaf den Helliges Daab, der lade den finde Sted i Kong Olafs andet eller tredje Regjeringsaar, see Snorre, Ol. Tryggv. Saga Cap. 67 (andet Aar) og Olaf Tryggv. Saga i Fornm. Sigur. Cap. 194 (tredie Aar). Man skulde næsten formode, at dette „*finnta ári*“ (ved en Misforstaaelse af det lat. *suus*?) er blevet henført til Olaf Tryggvesøns Regjering istedetfor til St. Olafs Alder; thi i den legendariske St. Olafs Saga, der røber saa meget Slægtskab med nærværende, heder det udtrykkeligt Cap. 6, at Olaf var 5 Aar gammel, da Olaf Tryggvesøn holdt ham under Daaben. Olaf Tryggvesøns 5te Regjeringsaar gik fra Vaaren 999 til Vaaren 1000, og hele det Aar befandt han sig deels i Haalogaland, deels i Throndhjem.

stjúpmoðra-sögur]. Æventyr om Stifmødre, sædvanligviis Kongers Hustruer, der mishandlede deres Børn af første Egteskab, ere bekjendte over hele den germaniske Verden, see Asbjørnsens og Moe's Æventyrsamling, 2den Udgave, Fortale Side XL. Til Stifmødre-Historierne hentydes ogsaa i Sverressaga, Cap. 7, hvor Sverres Majsommeligheder sammenlignes med dem, Kongesønner i Æventyrerne maa lide, naar de ere udsatte for deres Stifmodres Forfølgelser: *var því líkast, sem í fornum sögum er sagt at verit hefði, þá er konungabörn urðu fyrir stjúpmoðra sköpum.* Forøvrigt er det noget dunkelt, hvad Forfatteren sigter til, naar han her taler om at de, der fortælle Stifmoder-Æventyr, sædvanligviis lade Kongen være den mindste i deres Frasagn. I vore nuværende Æventyr, der handle om Stifmødre, vedbliver dog Kongen at være mægtig og herskende, om han end lader sig lede af sin Hustru. Maaskee der kun sigtes til den midlertidige Ydmygelsestilstand, hvori de kongelige Børn befinde sig, inden Ondskaben faar sin Straf og de selv deres Ret.

S. 2.

Cap. 1. Haraldr k. gráfeldr ok Guðröðr]. Ifølge de sædvanlige Beretninger vare disse ikke de eneste af Erik Blodøxes Sønner, der tilsammen herskede over Norge; foruden dem nævnes ogsaa Erling, Sigurd Sleva og Ragnfred. Af disse omtales Ragnfred udtrykkeligt i den samtidige Skald Einar Skaaleglams Kvad Vellekla, hvor han berører hans Tog til Norge under Haakon Jarls Regjering, og beskriver hans Nederlag ved Dingenes i Søndfjord, see Snorres Olaf Tryggvessøns Saga Cap. 17, Olaf Tr. Saga i Fornmanna Sögur Cap. 56, og Fagrskinna, Cap. 45. Om hans Tilværelse kan der altsaa ej være nogen Tvivl. Det samme maa siges om Sigurd Sleva, skjønt han just ikke omtales i noget anført Skaldevers, thi hans Æventyr med Klypp Herses Hustru og paafølgende Død fortælles paa saa mange Steder, og udgjør et saa vigtigt Moment i Erikssønnernes Historie, at det ej kan være opdigtet. Usikkrest bliver Erling, thi vel fortælle baade Snorre og Olaf Tryggvesøns Saga, at Erling tilligemed Harald dræbte Sigurd Jarl, og at han til Gjengjæld sidenefter blev dræbt af Haakon Jarl, men i det Stykke af Eyvind Skaldespilders Haalegytatal, som anføres til Bekræftelse derpaa, nævnes ikke Erlings Navn, og saavel *Historia Norvegiæ* fol. 8. a. som *Ágrip* lade Erling falde i Slaget ved Fitje 961. Hvorledes nu end dette forholder sig, saå fejler dog vor Saga deri,

at den kun nævner Harald og Gudrød. Aarsagen er øjensynligt den, at det kun var Harald og Gudrød, der kom i Berørelse med Tryggve og voldte hans Død.

Haraldr var konungr með sjó o. s. v.] Denne Angivelse er aldeles rigtig, thi det var egentlig kun Gulathinglagen eller Midtlandet, og efter Sigurd Jarls Drab tildeels Thrøndelagen, som adlød Erikssønnerne, indtil de fik taget Tryggve og Gudrød af Dage. Jvfr. Snorre, Harald Graafelds Saga. Oplandene og Viken stode under Fylkeskonger af Harald Haarfagres Æt, fornemmelig nedstammende fra tre af hans Hustruer, nemlig 1) fra *Alfhild*, Ring Dagssøns Datter; hendes Æt herskede især paa Hedemarken, jevnfør Olaf den hell. Saga Cap. 186; 2) fra *Snefrid* Svasedatter; hendes Æt, især hendes ældste Søn Sigurd Rises Linje, herskede især i Hadafylke; fra ham stammede Sigurd Syr paa Ringerike, ligesom Eyvind Kelda (see nærv. Saga Cap. 27) stammede fra Ragnvald Retttilbeine paa Hadeland; 3) fra *Hild* eller *Scanhild*, Datter af Eystein Jarl; hendes ene Søn Olafs Søn var Tryggve, hendes anden Søn Bjørn Farmands Søn var Gudrød; begge beherskede tilsammen Viken, maaske tilligemed Raumarike, dog saaledes at Tryggve nærmest raadede for den østre Deel, Gudrad for den vestre. Naar det strax nedenfor i Cap. 1. heder at Harald Grønske, Gudrøds Søn, og Tryggve Olafssøn raadede for Ringerike, er dette ligefrem en Feiltagelse, der endog strider mod hvad der siden fortælles om Tryggves Fald ved Sotenes i Ranrike og mod Haralds Tilnavn (Grønske) efter Grønland eller Grenland mellem Agder og Vestfold. Man skulde saaledes formode at „*Hringariki*“ her er Skriv- eller Læse-Feil for *Hranariki* eller maaskee for *Raumariki*, der i *Historia Norveg. fol.* 8. b. nævnes som Tryggves Opfostringssted, i *Ágrip* C. 13 som hans Rige, og som visselig maa have staaet under hans Herredømme.

hallæri mikit.] Dette Uaar beskrives fuldstændigt af Snorre i Harald Graafelds Saga, Cap. 17.

Özurar tota.] Han kaldes ogsaa *Özurr lafskeggr*, see *Fagrskinna* Cap. 24.

Haraldr grønski &c.] Harald er her aabenbart forvekslet med sin Fader Gudrød, der efter de sædvanlige, vistnok rigtigere, Beretninger dræbtes paa samme Tid som Tryggve ved Erikssønnernes Svig, Jvfr. Snorre, Har. Graaf. Saga, Cap. 10; Olaf Tryggv. Saga i Fornm. S. Cap. 37. Olaf den Helliges Saga Cap. 11. — Det her nævnte Staldbrøderskab mellem Harald (Gudrød?), Tryggve, Haakon og Guldharald nævnes ellers ingensteds, og har vistnok heller ikke nogensinde fundet Sted. Snorre (Har. Graaf. S. Cap. 9) og Olaf Tryggv. S. Cap. 36 tale om et Møde, som en Høst, strax efter Sigurd Jarls Drab, holdtes mellem Tryggve, Gudrød Bjørnsson, Haakon Jarl og Dale-Gudbrand, for at slutte Forbund mod Harald og hans Brødre, men ej, som det synes, for at herje tilsammen. Det er aabenbart dette Møde, hvortil vor Saga paa nærværende Sted sigter. Navnet „*Gullharaldr*“ er øjensynligt kommen ind ved en Feillæsning eller Misforstaaelse af *Gudbrandr*, idet man maaskee har læst *Dala-Gudbrandr* som *Dana-Gullharaldr*. At Gunnhild blottede til Guderne for at blive klog paa, hvad de forbundne Høvdingar havde talt om, nævnes ikke andensteds.

Gunnhildar synir töku veizlu i Sogni.] Stedet nævnes kun her. Forresten omtales Gildet selv, og den forstelte Strid mellem Brødrene ogsaa hos Snorre (Harald Graaf. S. Cap. 9) og i Olaf Tr. Saga, Cap. 36, men fortælles dog noget anderledes.

S. 3.

þórðr Ingileifarson ok þórðr Eigileifarson.] At disse to Mænd sendtes til Tryggve, er ligeledes en Beretning, som alene findes i nærværende Saga, og som aabenbart er urigtig. Thi nedenfor, i Cap. 18, hvor der handles om Opdagelsen af St. Sunnivas Reliquier, nævnes, ligesom i Olaf Tr. Saga, Cap. 107, Thord Eigileifsson og Thord Jorunsson som de, der paa Øen Selja fandt et smukt og vellug-

tende Menneskehoved, bragte det til Olaf Tryggvesøn, og lode sig døbe. Mellem begge disse Par Navne er Ligheden altfor stor til at man ei skulde antage at de samme Personer paa begge Steder ere meente. At den ene paa det første kaldes *Ingileifarson*, paa det andet *Jorunnarson*, gjør her intet til Sagen, thi et Navn, der var saa nøie knyttet til Sunniva-Legenden, som det, hvorom der her spørges, og som derfor vistnok paa den Tid, da Sagaen nedskreves, var i Alles Munde, behøvede Forfatteren, eller Nedskriveren af det Exemplar, hvorefter nærværende Haandskrift er copieret, neppe at betegne anderledes end „*forðr I. sunr*,“ og dette I. kunde Afskriveren ligesaavel af Skjødsløshed eller Uvidenhed læse *Ingileifarson*, som han har læst „*Gullharaldr*“ for *Guðbrandr* og nedenfor (Cap. 58) „*Arnor or orski*“ f. „*Arnor mörski*,“ især da det strax paafølgende „*Eigileifar*“ kunde forføre ham til at give det foregaaende Navn en lignende Form. Antage vi altsaa, at Forf. her har havt Sunniva-Sagnets Helte for Øje, kan hans Hensigt alene have været den, at give dem en forhøjet Interesse, ved allerede paa dette Sted at lade dem optræde som uvillige til at deeltage i Erikssønnernes Forræderi. Men da de øvrige vidtløftige Sagaer intet vide derom, synes det, som om denne Combination ene er at tilskrive Forfatteren selv, og isaafald afgiver den et vigtigt Moment til at bedømme hans Troværdighed.

S. 4.

Beretningen om Tryggves Drab er i Enkelthederne noget forskellig fra den, der meddeles af Snorre (Harald Graafelds Saga Cap. 9) og i Olaf Tryggvesøns Saga (Cap. 36). Især ere alle Talstørrelser betydeligt forhøjede. Efter den sidst nævnte Beretning havde Tryggve kun eet Skib, medens vor nærværende Saga giver ham 10; ifølge hiin Fremstilling gaar han selv 10de, ifølge nærv. Saga selv 20de til Mødet. Forøvrigt er vor Sagas Angivelse, at Gudrød laa i Veggensund, og Tryggve paa den anden Side af Nesset, altsaa maaske i Kongshavn ved Gravarne, heel rimelig, siden det er et almindeligt Sagn, at Tryggves Lig blev højlagt i Tryggverør paa Tryggveø, thi denne ligger ligeledes paa Vestsiden af Sotenes, og det er urigtigt, naar nærv. Saga siger at den ligger paa selve Nesset, en Misforstaaelse, der maaskee har sin Grund deri at Øen, beliggende tætved Nesset, hører til Sotenes Hered. *Historia Norvegiæ fol. 8. b.*, der ligesom *Ágrip*, Cap. 13., angiver en anden Aarsag til Tryggves Drab, siger udtrykkeligt, at han blev dræbt og højlagt paa en Ø. Om Bautastenerne ved Graven taler kun nærværende Saga; nu findes de der neppe, i alle Fald omtaler Holmberg (Bohuslens Beskr. III. 11) dem ej.

Cap. 2. *vatns þess er Rönd hét*]. Navnet angives ogsaa i Flatøbogen, men hverken i de øvrige Haandskrifter af Olaf Tryggv. Saga eller hos Snorre. (See Olaf Tr. Saga i Fornm. S. Cap. 44, hos Snorre i Ol. Tr. S. Cap. 2). Det er derfor heel sandsynligt, at *Flbt.*, der ikke sjelden har laant af Odd Munk, ogsaa skylder ham nærværende Angivelse. Spørgsmaalet er nu kun, hvor Odd har den fra, om den grunder sig paa et gammelt Sagn, eller kun paa en løs Gjetning. Sandsynligviis staar den i Forbindelse med den anden Angivelse, der blot findes hos Odd, nemlig at Aastrid senere, efterat være kommen til Heredet Skaun, skjulte sig mellem Sivene i Mjøsen. Ogsaa her nævne de øvrige Sagaer, Flatøbogen ikke undtagen, kun „et Vand,“ og de sige ikke engang, hvor disse tvende „Vand“ vare beliggende, om det var i Viken, paa Oplandene, eller andensteds. Det synes unegteligen besynderligt, at Snorre eller Olafssagas Nedskriver ikke skulde udtrykkeligt have nævnt Randsfjorden og Mjøsen, de største og mest bekjendte af Indsøerne paa Oplandene, men kun betegnet dem som „et Vand,“ dersom de selv havde vidst eller troet, eller dersom det var almindelig bekjendt, at det var her, hvor Aastrid havde skjult sig. Man maa vel derfor antage, at Sagnet herom i alle Fald ej

har været almindeligt, og vist er det ogsaa, at der gaves andre Sagn, som enten lod Olaf fødes paa Orknø (*Hist. Norv. fol. 9. a.*) eller lod ham være tre Aar gammel ved Faderens Død, og af Aastrid blive bragt til Orknø (*Ágrip* Cap. 14). Da imidlertid de saavel hos Odd, som hos Snorre og i Olaf Tr. S. forekommende Angivelser, at det Hered, til hvilket Aastrid kom efterat have forladt sin Fader, hed *Skaun*, og den Gaard i Nærheden af Vandet, hvor hun fandt en gjestfri Modtagelse, hed *á Vitzlum* eller *Vifum*, synes det dog at have sin Rigtighed med Angivelsen af Mjøsen, thi *Skaun* kaldtes i Middelalderen det nuværende Stange Prestegjeld ved Mjøsen, og *Vidir* eller *Viðin* kaldtes den i dette Hered beliggende Gaard, hvis Navn nu udtales „*Vie*,“ og som sædvanligviis kaldes „*Nord-Vie*“ (see især *Dipl. Norv. II* No. 220 I. No. 1057). Hvorvidt derimod Angivelsen om Randsfjorden er ligesaa rigtig, bliver vel mere uvist, og derom kan man vel neppe komme paa det Rene, førend man har forvisset sig om Beliggenheden af *Oprustaðir* eller *Ofrustaðir*, hvilket hidtil ej er lykkets. Saa meget seer man, at dette Sted maa have ligget paa Oplandene, hvilket ogsaa baade i *Hist. Norv. fol. 8. 6.* og i *Ágrip* C. 14 udtrykkeligt siges. Men efter den gjensidige Beliggenhed af Ranrike og Hedemarken skulde man formode, at saavel Aastrids Faders Gaard, som det Vand, hvor Olaf fødtes, snarere laa paa den lige Vej mellem dem begge, altsaa f. Ex. paa Raumarike, end i Hadafylke, saamegetmere som dette ej hørte til Tryggves Rige, hvilket derimod var Tilfældet med hiint. Isaafald bliver det omspurte Vand snarest Øyeren, og Odd Munk har da kun nævnt Randsfjorden, fordi den næst Mjøsen var ham mest bekjendt. Det er ikke usandsynligt, at Sagnet om Orknøerne som Olafs Fødested er opkommet ved en Forveksling af Navnet paa de Øer eller Holmer, hvor Aastrid fødte Olaf til Verden.

Cap. 3. *Hákoni Sigurðarsyni.*] Angivelsen af Haakon Jarl, som den, der af Dronning Gunhild nødsagedes til at søge efter Olaf, er aabenbart urigtig, og skyldes vistnok kun Sagaskrivernes Tilbøjelighed til at forhøje Fortællingens Interesse ved at lade Haakon ligefra første Færd af optræde som Olafs Dødsfjende. De øvrige Sagaer vide heller ikke noget derom; kun Thjodrek Munk (Cap. 4) har optaget den.

S. 5.

Skaun — Vizom.] Om Skaun er ovenfor talt; det er Skaun, nu Stange Prestegjeld, paa Hedemarken. Der gaves flere Landskaber af dette Navn, der i den nyere Skrivemaade betegnes „*Skogn*,“ nemlig *Skaun* paa Vestfold (Sandehered), *Skaun* i Borgarsyssel (Rakkestad), *Skaun* i Orkedal (Borgseskoggen), *Skaun*, nu Skogn ved Levanger i Throndhjem, og *Skaun* i Sparbyggjafylke, Egnen ved den vestlige Deel af Snaasevandet. Ordet er fcm. af et tabt eller forældet Ord *skaunn*, som findes i Gotisk, *skauns*, og svarer til det tyske *schön*; alle de saaledes betegnede Landskaber i Norge udmerke sig og ved deres Skjønhed og Frugtbarhed. Skaun paa Hedemarken havde endnu i 1523 beholdt sit Navn, see *Dipl. Norv. I.* 1064. — Hvad Navnet „*Vizom*“ angaar, finder man det i de forskjellige Haandskrifter yderst forskjelligt skrevet. I Haandskr. af Snorre staar „*Vitzcom*,“ „*Vizlom*,“ i Udgaven af Olaf Tr. Saga *Vizlum*, i Flatøbogen *Vittlum*; andre Læsemaader ere i de trykte Sagaer ej anførte, men da Torfæus (*Hist. Norv. II.* 247) ogsaa nævner „*Vithom*“ d. e. *Vifom*, kan man ej betvivle, at ogsaa denne findes. Da nu nærværende Saga har den Egenhed, undertiden inde i Ord at sætte *z* istedetfor *p* eller *ð*, f. Ex. *fozas* f. *foþaz* (S. 9), *váraziz* f. *váraþiz* (S. 16), er det heller ikke usandsynligt, at *Vizum* her staar for *Vifum*, der altsaa bliver *Vide* eller Nord-Vide.

Cap. 4. Beretningen i dette Capitel afviger fremdeles fra Snorres (Ol. Tr. S. Cap. 3) og den i Ol. Tr. Saga Cap. 44, men den sidste har dog, som man tydeligt kan

see, laant visse Enkeltheder fra Odd Munk. Fortællingen om at Haakon Jarl drog til Sverige efter Olaf, og gav Erik Sviakonge sin Datter til Egte (Jvfr. Cod. Arnam. Cap. 28) synes alene tilhøre Odd, men berøres ogsaa, som „enkelte Mænds Sagn“ i Flatobogen, see Ol. Tr. Saga, Skálh. Udg. I. B. S. 59, 60. Der sigtes ligeledes dertil i det i Fornm. S. Xide B. S. 416—421 meddeelte Sagabrudstykke, Cap. 4 (S. 420) idet Kong Erik kaldes Haakons „Ven eller Maag.“ Men Urigtigheden deraf indsees let alene af den Grund, at Styrbjörn, der i Beretningen allerede omtales som død, ej faldt førend henved 985, mere end 20 Aar efter Olaf Tryggvesøns Fødsel. Forresten siges det og i Styrbjörns Thátt (Fornm. S. V. S. 250) at Erik ofrede sig til Odin forat faa Sejr over Styrbjörn, men hvad Odd fortæller om den hos de Svenske gjeldende Lov, at en Hustru skulde begraves med sin Mand, lader saa utroligt, at man næsten skulde fristes til at antage det for en reen Opdigtelse, da man ellers i Sagaerne savner Exempler paa noget Lignende. I det arnamgn. Hdskr. kaldes Haakons Datter Auðr.

I dette Capitel begynder det arnamagnæanske Hdskr. af nærværende Saga, paa det Sted, der omtr. svarer til denne Udg. S. 6 L. 1, men ikke saaledes, at man ved Hjælp af nærværende Udgaves Text vilde kunne udfylde hiin.

S. 9.

Cap. 5. *Valdamars*] Nemlig *Vladimir*, Storfyrste i Rusland fra 980—1015. Dette Capitel, der heelt igjennem bar legendarisk Præg, findes ej hos Snorre, men er optaget, næsten ligelydende, i alle Fald hvad Meningen angaar, i Olaf Tryggv. Saga (Cap. 46). Forsaauidt gamle Sagn ligge til Grunden for Beretningen, synes disse oprindelig at have sigtet til Vladimirs Farmoder, ikke Moder, *Olga* (eg. Helga), der døde 969, kun faa Aar efterat Olaf var fød, og om hvilken der svævede en Hellighedens Glands, der nok kunde bevirke at hun af Mange ansaaes for udrustet med overmenneskelige Aandsgaver.

Þessi Valdamar &c.] Det arnam. Hdskr. udelader alle Led efter Jarisleif. Ogsaa i Olaf d. Hell. S. (hos Snorre Cap. 95) heder det at Jarisleif, d. e. Jaroslav Vladimirs Søn, havde tre Sønner, *Valdemar* (Vladimir), *Visevald* (Vsevolod) og *Holte* den frøkne. Men af de Slægtregistre, der anføres saavel hos Snorre (Har. Sig. Saga Cap. 102) som i Fornm. S. (VII s. 111) og i Fagrskinna Cap. 213, foruden af enkelte Angivelser i Knytl. Saga, sees det, at det var Vsevolod, ikke Holte, som var Farfader til Ingebjørg, Valdemar d. Iste's Moder. Odd har altsaa forvexlet „Visevald“ med Holte, der snarere er den samme som Isjaslav Jaroslavitsh, Morfader til Richiza, Kong Knut Magnussøns og Dronning Sophies, Valdemars Hustruer, Moder. See *Antiquités Russes* I. S. 482 fgg.

Cap. 6. Jvfr. Snorre, Ol. Tr. S. Cap. 1. Olaf Tryggv. Saga, i Fm. S. Cap. 46. Disse, saavel som det arnam. Hdskr. af Odd Munk, lader Aastrid kun opholde sig 2 Aar i Sverige, og da nærværende Hdskr. ligeledes nedenfor (S. 22, Cap. 15) nævner 2 Aar, maa man antage Tallet .iii. paa dette Sted for en Fejl istedetfor .ii.

Eres] Snorre og Ol. Tr. Saga kalde Manden selv Reas, Konen Rekon, og Sønnen Rekni.

S. 10.

Arvlogia] den sædvanl. Form, der og forekommer i det arnam. Hdskr. af nærv. Saga er *Allogia*. Ogsaa her synes „Olga“ at have foresvævet Sagafortælleren.

For nogenledes at udfylde den her forekommende Lakune, hidsættes det tilsvarende Sted af det arnamagn. Haandskrift, hvilket vi dog, da den forskjellige Udtryksmaade i begge Haandskrifter gjør det umuligt, nøjagtigt at sammenkjede begge Texter, lade begynde lidt ovenfor Lakunens Begyndelse, og slutte lidt nedenfor dens Ende :

(Cap. 5.) . . . Sigurðr bróðir Astríðar hafði sua mikinn metnað af konungi at hann eignaðiz af honum miclar eignir oc mikit lén. oc setti hann yfir at skipa konungs malum. oc heimta saman scyldir konungs víða af heruðvm. hans boð scyldi oc yfir standa allu konungs ríkinu. Þa var Olafur .ix. uetra gamall er þessi atburður gerðiz at Sigurður móðurbroðir Olafs com íþænna stað er Olafur uar firir. oc var bondinn fariinn til acrs með verkmonnum. Sigurður reið þa íþorpit með micla sveit manna oc sœmilegv foruneyti. Þa var Olafur ileic með aðrum sueinnum. hafði hann sua micla ast fengit af sinum herra at hann var ecki anaúðigr eða þræll. helldr sua sem æskilegr son oc lét hann honum engra luta vantt þeirra er hann beiddiz. skemtaði hann ser a hueriom degi þat er honum þotti bezt. Oc Olafur fagnar honum vel oc með mikilli list. oc Sigurður tok vel oc bliðliga hans orðum oc mælti sua. Se ec þat goðr sueinn at ecki hefir þu þat bragð a þer sem herlendskir menn huarki með yfirlitum eða mali. Nu seg mer nafn þit oc ætt ok fostr iorð. Hann suarar. Olafur heiti ec en Noregr er ættiorð mín. kyn mitt er konungliet. Sigurður mælti þa huert er nafn faður þins eða móður. hann suarar. Tryggvi het faðir minn en Astríðr móðir. Sigurður mælti. huers dottir var móðir þin. han suarar. hon var dottir Eiríks af Oprustodum ríks mannz. Oc er Sigurður heyrði þetta steig hann af hestinum oc fagnaði honum vel oc minntiz við hann oc segir honum at hann er móðurbroðir hans oc vist er þetta fagnaðardagr er við hafum her fundiz. Síðan spyrr Sigurður at ferðum Olafs oc þangatcomu hans eða huersu lengi hann hafði þat afelli þolt oc hann segði honum ferðir sínar sua sem gengit hafði. Ok eptir þat mælti Sigurður. villt þu nu frendi at ec kaupa þek at lauvarði þinum oc ser þu eigi lengr i anaúð hans eða þionustu. Hann suarar. vel em ec nu cominn segir hann hia þui sem fyrr. en giarna villða ec leystir verða hefan ef fostrbroðir minn væri leystur af þrældomi oc fari hann með mer íbrot. Sigurður quað þat giarna gera vilia oc spara enga luti til. Oc síðan com Heres bondi heim oc fagnaði vel Sigurði þuiat hann scyldi heimta laudscyldir af þeim heruðum oc af huerio husi oc sia yfir at þat greiddiz allt vel. Oc at lyctum vacði Sigurður til við bondann ef hann vildi selia sveinana við verði. man ec nu þegar reiða verð firir. Hann suarar. selia man ec hinn ellra sueininn sem ocr semz. en hin yngri er mer vfar þuiat hann er bæði vitrari oc þo friðari oc honum ann ec oc myclu meira oc mikit þycki mer at lata hann. oc ecki sel ec hann nema við miclu verði. Oc er Sigurður heyrði þetta þa spyrr hann huar coma scyldi oc bondinn for þo æ vndan en Sigurður leitaði þo eptir þui frecara. En fra lyctum er at segia þessar kaupstefnu at sueinn hinn ellri var firir mork gullz en hinn yngri var fyrir .ix. merkr gullz oc þotti bonda þo meira at lata hann en hinn sueininn. Eptir þat for Sigurður abrot með Olaf frænda sinn oc heim i Garparíki. En þat voro log i landi þui at eigi scyldi þar upfæpa konungs son af utlendu kyni ne fiarrlægio ríki at uuitanda sialfum konungi. Sigurður hafði Olaf heim með ser til husa sinna oc varðveitti hann þar með launungu oc farra manna vitorði. oc þo i goðu yfirlæti. for þo sua fram um rið. Sua bar til einn dag at Olafur geck fra herbergi sinu oc með honum fostrbroðir hans at uuitanda Sigurði frænda hans. þeir foro þo leynilega oc gengu a eitt stræti. oc þar kendi Olafur firir ser sinn uvin þann er drepit hafði firir .vi. vetrum fostra hans firir augum honum en selldi síðan sialuan hann i anaúð oc þrældom. oc er hann sa haun þa gerðiz hann asyndar sem bloð oc þrutinn miok oc bra honum mioc við þessa syni huarf han þa aptr scyndilega oc heim til herbergia sinna. oc litlu síðarr com þar Sigurður af torgi oc er hann sa Olaf frænda sinn þrutinn af reiði þa spurði hann Olaf hvathonum væri. hann segir huer sok til var oc bað hann veita ser sin styrk til at hefna fostra sins. þu-lican harm sem sia maðr gerði mer oc margfallda scomm. vil ec nu hefua fostr-

fopur mins. Sigurþr segir at hann vil þetta veita honum. risa nu up oc ganga með micla sueit manna oc var Olafr leiðsogumaðr til torgsins. Oc er Olafr ser þenna mann taca þeir hann oc leiða utan borgar. oc síðan gengr fram þessi hinn ungi sueinn Olafr oc ætlar nu at hefna fostra sins. var honum þa fengin i hond mikil breið æx at hoggva þenna mann. Olafr var þa .ix. vetra gamall. Síðan reiðir Olafr æxina og hoggr a halsinn oc af hofuðit oc er þetta callat micit fregþar hogg sua ungs manns. I þenna tima voru i Garðaríki margir spamenn þeir er vissu firir marga luti. þeir sagðu af sinum spadomi at connar voru i þetta land hamingior nocquors gofugs mannz oc þo ungs oc alldri fyrr hofðu þeir set ne eins mannz fylgior biartari ne fegre oc sannuþu þeir þat með morgum orðum en eigi mattu þeir vita hvar hann var. en sva sogþo þeir mikils hattar vera hans hamingio at þat lios er yfir henni skein at þat dreiffiz um allt Garðaríki oc víða um austrhálfa heimsins. En fyrir þui sem sagt var fyrr at Allogia drotning var allra kunnna vitrost þa þyckia henni slikir lutir mikils verþir. biðr hon hon nu konung með fogrum orðum at hann lati stefna þing at menn comi þangat af allum nalægiom heruðum. segir hon at hon mon þa til coma oc tilscipan a hana slíka sem mer likar. Nu gerer konungr sua. Komr þar mikill fioldi manna. Nu byðr drotning at sla scal mannhringa af allum muginum. oc scal huerr standa hia aðrum sua at ec mega lita huers mannz asionu oc yfirbragð oc einkanlega augun oc væntir mek at ec myna skynia huerr styrandi er þessi hamingio ef ec fæ litið sialldr augna hans. oc eigi man þa leynaz mega huerr þessar nautru er. Konungr lyddi nu hennar ræðu oc er þetta hit fiolmenna þing stoð .ii. daga en drotning geck firir huern mann oc hyggir at huers mannz yfirbragþi oc finur engan þann mann er henni þycki líklegri til at styra sua matkum lutum. oc er staðit hafði .ii. daga þingit oc com hinn þriði dagr þa var enn aukat þingit. sottu þa þangat allir at hans boði en elligar la sok a. var nu slegit allu folki i mannhringa en þessi hin ageta cona oc hin frægia drotning hugði at huers mannz alitum oc yfirbragþi. Komr hon þar er aleið stundi a sem fyrr henni stoð einn ungr sueinn með vandum clæðum. hann var i kufi oc lagþr hottrinn apr a herðar honum. hon leit augu hans oc skildi hon þegar at hann var þessar hinnar haleitu giptu oc leiðir hann firir konung oc gerþi þa bert firir allum at þa man sa fundinn vera er hon hafði lengi leitað. Var nu þessi sueinn i konunglect valld tekinn. gerþi hann þa kunnect konungi og drotningu ætt sina oc tign at hann var eigi þræll helldr birtiz nu at hann var pryddr konunglegre ætt. Síðan tok konungr oc drotning at fostra Olaf astsamlega með mikilli bliðu gæddu þau hann morgum farsæligum lutum sem eiginlegan sinn son. Þessi sueinn vox up i Gorðum snimma algerr at afli oc viti oc þroaðiz langa rið sem alldr visar til sva at a fam vetrum var hann lanct um fram sina iafnalldra i allum lutum þeim er pryða ma goðan hofþingia. Oc þegar er han tok at syna sek oc sina atgerui þa var þat abbragðlict a marga vega oc a scamme stundu hafði hann numit allan riddarlegan hatt oc orrostulega speki sua sem þeir menn er kœnstir voro oc hraustastir at fylla þa syslu. Nu feck hann af slíku micla sæmð oc frama fyrst af konungi oc drotningu oc vt i fra allum aðrum rikum oc urikum vox hann nu þar oc þroaðiz huartveggia með vizku oc vetratali oc allzconar atgerfi er pryða ma agetan hofðingia. oc Valdamar konungr setti hann þrætt hofþingia innan hirðar oc at stiorna hermonnum þeim er vinna scyldu sæmð konungi. oc margscyns fræmparverk van hann i Garðaríki oc víða um austrhálfa þo at her se fatt talt. En er hann var .xii. vetra gamall þa spyrr hann konungin ef nocquorar borgir eða heruð þau er legit hafi undir hans konungdom oc hafi heiðnir menn tekit af hans ríki oc sæti þa yfir hans eigu oc soma. Konungr suarar oc segir at vist varo nocquorar borgir oc þorp þau er hann

hafði att oc aðrir hafðu heriat af hans eign oc lact nu við sit ríki. Olafr mælti þa, gef mer þa nocquot lið til forræðis oc scip oc vita ef ec mega aptr vinna þat ríki er latit er þuiat ec em fuss at heria oc beriaz við þa er yðrhava hneyct. vil ec þartil niota yðarrar giptu oc sialfs þins hamingio oc man vera annathuart at ec man fa drepit þa eða þeir mano abrot stockua firirminum styrk. Konungr toc þessu vel oc feck honum lið slict er hann beiddiz. Nu syndiz þat er fyrr var sagt luersu kœnn hann var við allan riddaraskap oc herscaparbunat. kunni hann oc sua næfriliga fylkingum fara sem hann hafði i þui iafnan sta(r)fat. ferr hann nu með þessu liði oc atti margar orrostur oc vann mikinn sigr a vvinum sinum. vann hann aptr allar borgir oc castala þa er fyrr höfðu legit undir ríki Garða konungs oc margar þioðir utlendar ocaði hann undir ríki Valdamars konungs. en at hausti hvarf hann aptr með fagrligum sigri oc friðu herfangi. hafði hann þa margscyns gersimar i gulli oc agetlegum pellum oc steinum dyrum er hann færði konungi oc drotningu oc var nu hans vegr ændrnyiaðr oc fognuðu honum allir með hinum mesta feginleik. Slicu hellt hann fram a huerio sumre at hann heriaði oc vann margscyns frægðarverk en hann var a vetrum með Valldamar konungi. oc er hann skein i þuilikri dyrd þa er sua sagt at eptir einn mikinn sigr sneri hann heim til Garða. þeir sigldu þa með sua miclu drambi oc kurteisi at þeir hafðu siglin yfir skipum sinum af dyrum pellum oc sua varu tiolldin þeirra oc. En af slicu ma marka rikdom þann er hann hafði fengit af storvirkíom þeim er hann vann i austrilondum.

(Cap. 6). *Fra Olafi konungi.*

Sua segia vitrir menn oc froðir at Olafr hafi alldrigi blotat scurðgoð oc hann setti iafnan hug sinn við þui. en þo var hann vanr at fylgia konungi til hofsins optlega en alldrigi com hann inn. stoð hann þa uti hia durum iafnan. oc eitt sinn ræddi konungr við hann oc bað hann eigi þat gera þuiat þat kann vera at guðin reiðiz þer oc tynir þu bloma æscu þinnar. villða ec giarna at þu litillættir þek við þau þui at ec em ræddr um þek at þau casti a þek akafre reiði sua mikit sem þu hefir i hættu. Hann svarar. alldrigi hræðumk ek guð þau er luarki haua heyrn ne syn ne vit oc ec ma skilia at þau haua enga grein. oc af þui ma ec marca herra huerrar naturo þau ero at mer syniz þu huert sinn með þeckilegu yfirbragði at attecnum þeim stundum er þu ert þar oc þu færir þeim fornir. en þa liz mer þu iafnan með ugíptubragði er þu ert þar. oc af þui skil ec at guð þessi er þu gofgar manu myrkrunum styra. Oc þat segia menn þa er Olafr var i þuilikri sæmð at til urðu nocquorir menn meirr ofundfullir en gæzkufullir oc rægðu hann við konunginn oc varþ hann firir ofund margra gofugra manna. oc firir þa sok for hann i brot ok hafði þa mikinn her. hann heriaði þa a heiðnar þioðar oc feck iafnan sigr. for hann víða um Austrveg oc braut undir sek folkit. Oc er honom leiddiz þessi iðn þa var comit at vetri. villði hann þa snua heim til Garða. Oc þa com imoti þeim veðr beði mikit oc gagnstaðlict og hepti þat ferþ hans þessu sinni. snyr han þa til Vindlandz með liði sinu oc lagði skipum sinum til lægis.

(Cap. 7). *Fra Olafi Tryggvasyni ok fru einni.*

Firir Vindlandi reð þa Burizleifr konungr mikill hofþingi. hann atti .iiii. dœtr oc atti eina síþan Olaf, en aðra atti Sigvaldi iarl. þriðio atti Sueinn tiugnskegg Dana konungr. En firir þeim heruðum er Olaf var við cominn reð ríki dottir konungs er Geira het. hon var drotning. hon hafði mikit ríki oc styrði vel. oc scamt íbrot fra hennar hafuðstað var Olaf við cominn með lið sitt. Hon var rik ok hellt veggamlega sinn eckioscap. Hon hafði með ser einn forstiora dygguan oc truan er getti hennar sæmðar oc virþingar. þessi maðr het Dixin. hann for a

einum degi með nocquorio scyldu oreudi scamt fra því er skip Olafs lagú oc eptir þat hvarf hann heim apr oc spyrr drotning huadan hans quama væri eða huat hann kunni segia. Hann snarar. ec com af sioarstrondu fru min. Huat frettir þu eða satt segir hon. Heyrþu drotning segir hann. ec scal segia þer þa luti drotning er þek girnir at vita. er bæði ero dasamligir oc tiguligir. oc nu firir scommu syndir verit. Huerir ero þeir segir hon. Dixin melti. her ero comnir i þessa hofn hia borg varri morg skip ageta vel buin með allum herscapar buningi. þau varo oc buin með dyrlegum clæðum oc margskonarr gersinum en sialfir menninir ero með miclum friðleica oc herklæddir hinum bezta herscnda oc sialldan munu slikir menn senir verþa her. en þo er sa einn er lant er um fram aðra menn ok at visu hygg ec at þar leyniz konungr. þuiat þessi maðr man vera mikils hattar oc dasamlegrar naturu. hann er har oc vel vaxinn oc hefir gafuglega asionu oc friðan licama hann hefir oc augu sua snor ok fogr at alldri fyrr sa ec mann sua tiguligan. oc sanuliga ma ec yðr þat segia at mer lize þessi vera um fram mannlegan hatt oc oðli er þessi maðr hefir. með honum hygg ec vera monu vit mikit oc ageta speki. oc undir þessi hinni gafuglegu asionu ætla ec leynaz tign konunglegrar vegsemðar. oc ef eigi mislikar yðr fru min þa villda ec at þer gerðit sem yðarri tign somir. gangit imoti honum scemilega með allum monnum yðrum oc biðit honum goða costi. en ec vænte at hann taki þui vel ef hann er kurteislega laðaðr með goðvilld. oc þat heyrdá ec hans menn mæla at þeir myndu vilia vera her i vetr i þessu landi oc þat er tru min at nocquot gott mynni ver liota af þessa mannz comu ef ver kinnum til geta. oc ef þer leitid þess mannz. drotning. er styri með yðr konunglegre tign oc vera megi forstioere yðars rikdoms oc landuarnarmaðr. oc frelsi land ypart af motgangi vvina þinna huern megu þer sinna þessum tignara. þessum friðara. oc alldri um alldr megu þer sinna þann er þuilikr styrkr se eða briost imoti vvinum yðrum. en með sannu segi ec af þeirre speki er mer er gefin at ec hygg at alldri finnit þer þuilican mann i yðru landi oc at siþr i yðru landi þo at þer leitit vm alla þa menn er undir himni sæþaz. þa mant þu þenna cinn velia af allum þui at þessum fær þu engan likan. Drotning melti. ef yðr syniz sua soma varri tign þa kom þu a hans fund oc seg honum þau min orð at ec byð honum hingat með allu liði sinu. Dixin melti. ef þer gefit mer leyfi til þess fru þa vil ec fara giarna. Oc siþan for hann til skipanna með morgum monnum oc at aheyrandá hofþingianum oc allum hinum flytr hann fram með mikilli snilld oreudi drotningar. Oc er Olafur heyrdi þetta boð oc þar með vinsamleg orð þa gladdiz hann oc þackaði fogrum orþum hennar storlæti. Oc er up varð sett skipin Olafs oc er þeir varo búnir þa geck Olafur með allum sinum monnum til borgarennar. en drotning reið imoti honum með mikilli vegsemð oc fagnaði Olafi er þa matti at rettu konungr callasc. oc toc hon við honum með allre bliðu oc spyrr hann fyrst at nafni. oc siðan at þui með huerre tign hann er. Oc er hann hafði sagt henni þessa luti sem hon hafði spurt þa gaf drotning hannum agetliga holl oc þar með marga þionustumenn bæði karla oc konur oc hallar bunað. Geira drotning rikði þar er Germania heitir til vestr-halfu oc er þangat bæði betri landzcostr oc sva lyðrinn. Stoð nu riki þeirra með miclum bloma en Olafur bygði þessa holl. Oc er com at iolum þa var þar mikill firirbunaðr oc stefnt þangat miclu fiolmenni. oc er su vezla er buin þa geck drotning með micla sueit afund Olafs oc bauð honum at þau drycki bæði saman i þeirre holl er hon siolf drack með sinni hirð. oc han tok þui með allre bliðu oc var þessi vezla allfræg. satu þau i einu hasæti Olafur oc drotning oc drucku af agetlegum kerum bæði miod oc vin. hofþingi Dixin talaði við þau ymsi með miclu viti oc sagði henni hversu mikill styrkr oc vegr henni væri ef hon ætti þuilican stiornar mann firir sinu riki. hann mælti oc sua við hann at girnilegt

væri at raða þui ríki er stoð með sua morgum farsæligum lutum oc þo þat mest vert huersu vlik hon var aðrum konum i allre sinni atferþ oc naturu oc allre sinni atgerui oc þo at huartueggia leiti at sia firir sinum costi um alla verolldina at eigi man fa meira soma en hann taki hana ser til konu en hon hann ser til bonda. En er hann hafði þessu orða saði sait i briost þeim þa tok þat at rotasc oc festasc með þeim baðum oc syndiz þeim girnilect oc lielect til mikillar hamingio. Var þa síþan aukuoð vezlan með allum hinum beztum fongum oc stoð marga daga oc iok miklu a at hinn síþarra dag var veitt með meira cappi en hinn fyrra sem ricum konungi somði með allum hinum beztum fongum er til fenguz.

(Cap. 8). *Fra Olafi konungi.*

Þar var Olafur nu i miclum soma oc yndi. Oc eitthuert sinn er hann sat a tali við drotningu þa mælti hann. ero nocquorar þær borgir eða heruoð eða tun er undan hafi horvit yðru ríki ok þer ættið at haua oc hafi ransmenn eða vikingar tekit ranglega af yðr. drotning svarar. hærri ec ma nefna firir yðr þær borgir er undan hava horfit varo ríki oc lengi hafum ver þollt þeirra ofsa. Eptir þat bio Olafur her sinn or landi ok hafpi mikit lið oc sotti þær borgir er drotning atti. Oc er hann sat um borgirnar þa gerþi hann þeim .ii. costi huart er þeir villdi giallda scatta eptir rettendum oc veita þeim þionustu oc slicca lyðni sem þeir varu seyldir til eða hann man sækia borgirnar oc er þa mæiræ van at þa se huarki costri griða ne fiarins. Oc þeir er borgirnar helldu mæltu mioc imoti oc quodoz eigi myndu up geuaz oc helldr moti standa með allu megni, Síþan sat hann um borgirnar oc barðiz oc let bera at valslongur oc margscyns brogð þau er hans menn eru vanir oc sua geck hann at með akefð at engi varð viðstaða oc braut hann borgirnar oc geck hann up með liði sinu oc tok hann ugrynni fiar. oc allir þeir er imoti stoðu oc drembilega suoruoð varo nu suivirðlega yfir comnir oc allir drepnir þeir er eigi baðu miscunnar með litillæti. oc naþi Olafur þuileicum yfirgang sem hann villdi. Ferr hann nu til annarrar borgar oc settiz þar um oc setti þeim þuileican marcað sem hinum fyrrum. en þeir suorvðu. spurt hafum ver huersu akafr yðarr rikdomr er eða huersu illa þeim gegnir er imoti standa yðru boði. nu viliom ver taca vitrligra rað en varir nagrannar. gefum oss up i yðart valld oc leyfum yðr upgongu i borgina. Oc Olafur tok þui með bliðu. luku þeir þa up borgarliðu ok geck hann inn i borgina. Oc þa somnuðuz saman allir hofþingiar ok rikmenni ac allr mugr oc eggioðuz með mikilli reiði oc baðuengan undan ganga huart sem var meira hattar eþa minna. Oc er Olafur finnr suikræði þessi at vvirg her komr at þeim allum megin. þa vikr hann einshuers staþar ut a borgarvegginn oc kallar hatt a sina felagá er stoðu við borgarvegginn. eitt hialprað se ec nu firir oss liggia segir hann. stiga ovan firir borgarvegginn oc man ec fyrst til raða oc taca síþan við yþr þa er þer laupit ovan. oc man ecki til saca þvi at blaut leira er undir. Oc síðan liop hann ovan oc reyndiz sem hann sagþi oc eggjar þa nu eptir at laupa þo at þeim þycki hatt. Nu gerðu þeir sua liopu ovan firir vegginn oc með hans tænaði hellduz þeir allir. sitia nu allir saman um borgina oc veita atgongu sua harða at þeir briota a stor hlið oc gengu síþan up allir. scorti þa eigi harðan bardaga. oc er þa gert miscunnarlaust við þa oc minnasc nu sarlega sinna meingerþa oc drapu nu huert mannz barn en rentu allu fe oc brutu borgina oc at lyctum brendu þeir hana. Oc með þessum sigri ferr Olafur aprt oc færði drotningu gull oc silfr oc ageta gripi. Þat hava menn firir satt at þessi hafi verit Iomsborg er Olafur sat um oc menn villdu suikia hann oc var hann byrgþr i borginni með .lx. manna.

(Cap. 9). *Fra Olafi konungi.*

þa er Olafur hafði verið .iii. vetr í Vindlandi gerðuz þau tilþendi at drótning fær braðan bana.

S. 10.

Jvf. Olaf Tryggvesøns Saga i Fornm. S. Cap. 59. 75. Snorre, Olaf Tr. Saga, Cap. 22—30. Fagrskinna, Cap. 69, omtaler den vendiske Geira kun ganske løseligt, og kalder hende *Geila*. Nedenfor i nærv. Hdsk. Cap. 52 kaldes hun „Garia“.

Hvad der her, i Slutningen af Cap. 6, tales om Ingebjørg Tryggvedatters første Giftermaal og Sorg over hendes første Mand, samt om Kongens Plan at bortgifte hende til en Mand ved Navn Sørle, forekommer alene her. I det arnam. Hdsk. af Odd Munk, Cap. 9, er hele dette Stykke udeladt. Dets Indhold har neppe nogensinde før været bekjendt. Hvo denne Sørle har været, vides ikke. Ingebjørg overvandt dog, som vi erfare, senere sin Sorg, da hun egtede Ragnvald Jarl af Gautland, efter strax i Forvejen at have følt Tilbøjelighed for Islændingen Kjartan Olafssøn, see Olaf Tr. Saga, Cap. 233, 241 hos Snorre Cap. 105, Laxdølsaga Cap. 44. De Ord, som her lægges Ingebjørg i Munden, ere besynderlige, forsaavidt som hun ta er om at hele Norge kunde høre Olafs Graad, medens dog den af ham begrædte Hustru døde i Vendland længe førend han kom tilbage til Norge.

Cap. 7. Cod. Arn. 9. *I Garða austr.*] Cod. arnam. har merkeligt nok „*Russiam*“, hvor den vel holder sig nærmere til den latinske Original.

Denne Legende fortælles ogsaa i Olaf Tr. S. Fornm. S. Cap. 75, men nævnes ej af Snorre.

S. 11.

Cap. 8. Cod. Arn. 10. Jvfr. Olaf Tr. S. i Fornm. S. Cap. 76 *rödd sagra*; i Cod. Arnam. *rödd mikla*.

ögurliga stadi o. s. v.] Cod. Arn. har alene: „fulla af logum ok kvölum“. *i Garðariki*]; Cod. Arnam. har atter „*i Russiam*“.

S. 12.

ef hann tülkadi o. s. v.] Cod. Arn. har kun „ef hann vildi fara sjálfur.“ *i Garðariki*] „*i Russiam*“ Cod. Arn.

á skynlaus göð] „þeim guði er enga hjálp má veita“, Cod. Arn.

viða um austrvegu] „hvar sem hann fór, eigi at eins í Garðaveldi, heldr ok alt í Norðrhálfni heimsins“, Cod. Arn.

Cap. 9. Cod. Arn. II. Jvfr. Olaf Tr. S. i Fornm. S. Cap. 78, 79. Thjodorek Cap. 7. Capitlet udelades i Snorre, som derimod fortæller om en Eremit, der gav Olaf en Prøve paa sin Spaadomsaand og derved fik ham til at lade sig døbe. Olaf Tr. Saga har baade Snorres Beretning, og nærværende Capitel, hvorved den er kommen i en ikke ubetydelig Selvmodsigelse, idet Abbeden i Klostret deels omtales som forskjellig fra Eremiten, deels synes at falde sammen med ham.

Syllingar] opr. vistnok *Syrllingar*, *Surlingar*, d. e. *Sorlingues* eller *Scilly*-Øerne. *pilizum*.] Istedetfor „skryðaz p. ok kápum dýrlegum“ har Cod. Arn. alene „skryðaz ágætlega“. *Piliza* er det middelalder - latinske *pellicia* (af *pellis*), hvoraf det fr. *pélisse*, og vort „*Pelts*“. Man skulde antage at Ordet har staaet i den latinske Original, ihvorvel det ej videre synes at passe paa Munkenes Dragt.

S. 13.

með iii. skipum] Cod. Arn. har alene: *skipum sinum*, uden at angive Tallene. Da det imidlertid nedenfor heder at ogsaa Sigurd Jarl havde tre Skibe, efterat det ovenfor er sagt at Olaf gav sine Mænd Orlov til at drage i Kjøbferd, synes det, som om vor Codex virkelig har Ret, og som om Forfatteren har meent, at tre af

Olafs Skibe bleve liggende tilbage i Syllingerne, saaat han og Jarlen havde lige mange til at drage i Leding.

Fortællingen om Sigurd Jarl er hverken optagen i Olaf Tr. Saga eller hos Snorre; den synes ogsaa højst upaalidelig; der var i alle Fald paa denne Tid neppe nogen Jarl i Northumberland af Navnet Sigurd. Skulde noget sandt ligge til Grund for Beretningen, da maatte det snarere være dette, at Olaf har herjet eller draget paa Krigstog i Forbindelse med Sigtrygg Silkeskegg, Søn af Olaf Kvaran, Konge i Dublin, og at Navnene *Sigtrygg* og *Sigurd* ere forvexlede. Olaf Kvaran havde i sin Tid været Konge i Northumberland (see *Chron. Saxonum* ved 949); Sigtryg var paa denne Tid (994) fordreven fra Dublin, men gjenvandt det i Slutningen af samme Aar, (see de irske Annaler ved dette Aar) efter al Rimelighed i Forening med Olaf, der imidlertid havde egtet hans Fræudkone Gyda, der nedenfor i Cap. 10 kaldes Sister af Olaf Kvaran, men snarere var hans Datter.

Alen auðgi d. e. *Áli hinn auðgi*. Her bruges *Áli* og *Óli* til at udtrykke samme Lyd.

ránsmenn §c.] „ránsmenn ok vandar þjóðar er víða höfðu undir sik lagt stórar eignir, ok festu þeir þetta sín í milli, svá at af öllu megni ok krapti skyldu þeir þá undir sik brjóta“, Cod. Arn.

Imellem Cap. 9 og 10 (i Udg. i Forum. S. Cap. 11 og 13) indskyder Cod. Arnam. et Capitel om Kong Otto den 2dens Tog til Danmark og Olaf Tryggvesøns Deeltagelse i Kampen ved Dannevirke. Dette Capitel, som udelades i nærværende Codex, synes ogsaa at komme paa et heelt ubelejligt Sted, idet det aldeles afbryder Materien om Olafs og Sigurds Tog i de irske og engelske Farvande. Da det desuden stemmer næsten Ord til andet med Jomsvikingasaga Cap. 8—12, er det aabenbart kun laant herfra og har oprindeligt intet haft at bestille med nærværende Saga. Jvfr. nedenfor, Anm. til Cap. 11.

S. 14.

Cap. 10. Jvfr. Olaf Tr. S. Cap. 82, Snorre Cap. 35.

Historien om Gyda og Alvine fortælles ogsaa i Olaf Tr. Saga Cap. 80 og hos Snorre, Cap. 33, 34. I disse skrives hans Navn ligeledes *Alvini* eller *Alfvini*; i Cod. Arnam. af nærv. Saga derimod *Alpin*, sandsynligviis ved en Forvexling af *v*, hvis Form i de engelske og ældste norske Haandskrifter ligner *p*, med denne sidste Bogstav. Begivenheden fortælles i Hovedsagen eens paa alle de nævnte Steder, men i Enkelthederne derimod temmelig forskjelligt. Olaf Tr. Saga og Snorre lade A. kun medbringe 11 Mand, ligesom Olaf selv, til Holmgangen, og lægge desuden Vegt paa, at Olaf og hans Mænd ifølge hans udtrykkelige Befaling brugte Øxer, med hvilke de slog Sverdene af deres Modstanderes Hænder.

Naar det hos Odd heder at Gyda var Sister af *Skottekongen* Olaf Kvaran, saa er dette i og for sig ingen Fejl, da Ierne paa denne Tid oftere kaldes Skotter, saaledes f. Ex. i det angl. Kvad om Slaget ved Brunanburg 938, der er meddeelt i *Chron. Saxonum* ved dette Aar. Derimod kan det ikke være rigtigt, at Gyda kaldes Olaf Kvarans Sister, eftersom denne, død 980, allerede nævnes som Kriger og Konge i Aarene 940—950 (see *Chron. Saxon.* og *Annales Ultoniensis* ved disse Aar), og det da ej synes rimeligt, at han kunde have haft en Sister, som endnu i 994 var ung og smuk. Olaf Tr. Saga og Snorre stemme imidlertid ogsaa med nærværende Beretning i dette Punkt. Naar man dog erindrer, hvor ofte vore Forfædre, især i Kvad og kortere Beretninger, antyde Svogerskabsforhold alene ved at anvende Ordet „mágr“, uden nærmere at melde, hvorvidt den omspurgte „mágr“ er Svigerfader, Stifader, Svigersøn, Stifsøn eller Svoger, kan man lettelig fatte, hvorledes et Udtryk i en eller anden gammel Fortælling eller et eller andet

Mindekvad om Olaf Tryggveson, at han var „Kvarans mågr“, har kunnet forlede den første af hans Sagas Optegnere til at udgive ham for Olaf Kvarans Svigersøn, istedetfor hans Svoger. I eet Punkt har Odd Munks Fremstilling her et afgjort Fortrin for den, som meddeles i Ol. Tr. Saga og hos Snorre, idet den nemlig ikke, som den sidstnævnte, omtaler at han senere opholdt sig hos sin Svoger Olaf Kvaran. Efter Odd's Fremstilling kunde Olaf Kvaran gjerne være død lang Tid forinden Olaf egtede Gyda, hvilket han ogsaa i Virkeligheden var. Der opstaar endelig temmelig stærk Formodning om at Kongesagaernes Bearbejdere have nævnt om Olafs senere Ophold hos Olaf Kvaran, alene fordi de antog det *rimeligt*, at han opholdt sig hos ham, uden nogen udtrykkelig Hjemmel, eller idetmindste uden anden Hjemmel end en løst henkastet Ytring om, at Olaf tilbragte nogen Tid i Dublin hos sin „Maag“. Man maa her ikke forglemme, at de gamle Kvad, efter hvilke de senere Beretninger især formedes, ej saameget *fortælle* de enkelte Begivenheder, som de *hentyde til dem*, forudsættende dem bekendte. Hvis nu et saadant Oldkvad havde kaldt Olaf Tryggveson „Kvarans Maag“, og siden hentydet til at han opholdt sig i Dublin hos sin „Maag“ eller maaskee endog hos sin „Hustrues Broder“, kunde samtidige og vel underrettede Folk ej tage Fejl, men vidste godt, at der ved den sidstnævnte forstodes Sigtrygg Silkeskeg; en senere Bearbejder derimod, som ej var nøjere fortrolig med den dublinske Kongeslægts Forhold, kunde let komme paa den Tanke, at een og samme Mand paa begge Steder var meent, og at Olaf Kvaran saaledes ej alene var Gydas Broder, men og den dublinske Fyrste, hos hvem Olaf Tryggveson en Stund opholdt sig.

Ogsaa Fagrsk. Cap. 69 nævner i Forbigaaende „Gyda den engelske“ som Olafs anden Hustru. Hans Giftermaal med hende kan neppe betvivles. I alle Fald seer man af den ved Sighvat Skalds samtidige Kvad bekræftede Fortælling om Tryggve, Olafs og Gydas foregivne Søn og hans Tog til Norge (Olaf d. hell. Saga Cap. 233, 234, Snorre Cap. 262, 263, Fagrskinna Cap. 118), at der kun een Generation efter Olaf Tryggvesons Død virkelig var Tale om hiint Giftermaal.

S. 15.

Om den Haan, Olaf Tryggveson lod overgaa Alfvine og hans Mænd, nemlig at sætte dem baglængs til Hest, tales ej i de øvrige Sagaer.

Cap. 11. Dette Cap., der indeholder en kortfattet Oversigt over de Begivenheder, der havde fundet Sted i Norge siden Haakon Jarl allersidst omtaltes, nemlig da han i Dronning Gunnhilds Ærende drog til Sverige forat faa Olaf Tryggveson fat, nævner intet om at Olaf Tryggveson skulde have deeltaget i Keiser Ottos Tog til Danmark, og bekræfter ved denne Taushed vor ovenfor yttrede Mening, at det Capitel, den arnamagnæanske Codex indskyder om Olafs Deeltagelse deri, aldeles vilkaarligt er hentet fra Jomsvikingasaga. At Afskriveren eller Redaktøren af Cod. Arn magn. her virkelig har benyttet Jomsvikingasaga, fremgaar end tydeligere af en i nærværende Capitel (i Cod. Arn. Cap. 15) strax efter Beretningen om Guldharalds Drab indskudt Tilsætning: „ok svá lögðuz þessi 3 ríki saman, Noregr og Danmörk, ok þá fékk Hákon gull þat it mikla, er frændi hans, Gullharaldr, hafði átt“. Thi dette Guld omtales i Jomsvikingasaga, Cap. 7, som to Kister fulde, hvilke Guldharald havde hjembragt fra Syden.

Med den i dette Capitel antydede Tidsregning maa sammenlignes, hvad der nedenfor er angivet i Cap. 15 (Cod. Arn. 22), at Haakon Jarl herskede 33 Aar efter Harald Graafelds Fald. Disse 33 Aar angives ogsaa i Olaf Tr. S. i Fornm. Sögur, Cap. 104, dog saaledes, at de her regnes fra hans Fader Sigurd Jarls Død. Da de samme 33 Aar ogsaa nævnes hos Jon Lopssøns Encomiast Str. 20 og den derefter indrettede Kongerække bagenfor Historia Norvegiæ, fol. 18. a., maa man

antage, at de have været udtrykkeligt nævnte som Haakons Regjeringstid i et eller andet gammelt og paalideligt Kvad, som nu er tabt, men uden nogen bestemt Angivelse af fra hvilket Tidspunkt de skulle regnes, saa at man altsaa var uvis, om man skulde regne dem fra Sigurd Jarls Død 962, eller fra Harald Graafelds Død. Det samme maa gjælde om den anden Talstørrelse, der forekommer i Tidsangivelserne angaaende Haakons Regjering, nemlig de 12 eller 13 Aar, efter hvis Forløb han deeltog i Harald Gormssøns Kamp med Kong Otto, og siden gjorde sig uafhængig af Harald. De nævnes uden nogen nærmere Bestemmelse, i Fagrskinna Cap. 46, men regnes derimod fra Harald Graafelds Død i Olaf Tr. Saga og hos Snorre. Odd Munk har, som vi see, regnet begge Dele fra Harald Graafelds Fald. Dette viser sig imidlertid strax ved første Øiekast at være urigtigt, thi da der med Hensyn til Tiden, da Haakon Jarl blev dræbt og Olaf Tryggvesøn blev Konge, ej hersker synderlig Tvivl, men disse Begivenheder med Bestemthed ere at henføre til 995, maatte Harald Graafeld isaa faldt være falden 962 eller 963, hvilket er umuligt, da han, hvor kort han end kan have hersket, dog altid herskede i mere end eet eller to Aar efter sin Formand Haakon den Godes Død 961. De 33 Aar ere altsaa aabenbart at regne fra Sigurd Jarls Død, der forefaldt i den anden Vinter efter Kong Haakons, altsaa 962. Da der nu er den største Sandsynlighed for, at begge Tidsangivelser oprindelig ere regnede fra samme Punkt, faa vi herved ud, at Toget mod Keiser Otto forefaldt 13 Aar eller i det 13de Aar efter Sigurd Jarls Død, altsaa i 974 eller 975, hvilket ogsaa paa det nøjeste stemmer med den paalidelige tyske Forfatter Thietmar af Merseburg's Beretning (III. 4), at Keiser Otto II ikke lang Tid efter sin Tronbestigelse (973) gjorde et Tog til Danmark og betvang Befæstningerne ved Slesvig: for hvilket Tog Tiden nærmere bestemmes hos andre Annalister, nemlig hos Lambert af Aschaffenburg og Albert af Stade til 974, hos Annalista Saxo til 975. Denne Beregning bekræftes ogsaa paa det klareste af Thjodrek Munk, der i Cap. 5 regner Haakons Regjeringstid til 30, og i Cap. 6 Keiser Otto d. 2dens Tog til det 10de Aar efter Harald Graafelds Fald; han borttager saaledes baade fra de 33 og de 13 Aar trende, hvilke han altsaa regner for den Tid, i hvilken Harald Graafeld overlevede Sigurd Jarl; Haralds Død henfører han følgelig til 965, Ottos Tog til 975, og Haakons Død til 995. Vistnok siger Thjodrek i Cap. 4 om Harald Graafeld, at han i 12 Aar „gentem Norvegicam vehementer afflixit,“ men da det ikke udtrykkeligt ligger i disse Ord, at han i al den Tid *herskede* over Norge, ere disse 12 Aar sandsynligviis oprindeligen regnede fra den Tid, han og hans Brødre begyndte at bekriige Norge, nemlig i Haakon Adelsteensfostres 19de Aar, altsaa omkring 953—954, hvilket nøjagtigt indtreffer 11—12 Aar før 965.

Are frøde har imidlertid, hvis man skal tro det udtrykkelige Udsagn i Olaf Tryggv. Saga Cap. 53, der ogsaa er gjentagen hos Snorre Cap. 13, beregnet Harald Graafelds Død til 15 Aar efter Haakon den Godes, og 13 efter Sigurd Jarls. Denne Beregningsmaade er den, som sædvanligviis følges, og som ogsaa er kommen ind i Annalerne; efter den falder altsaa Harald Graafelds Død 975 eller 976, og Keiser Ottos Tog 12 eller 13 Aar derefter, altsaa 988. Derved opnaaes den Fordeel, at Olaf Tryggvesøn, efter hiin Fortælling i Jomsvikingasaga, kan deeltage i Toget mod Danevirke. Men paa Historien gjøres Vold, thi Otto II var allerede død i 983, og det hjælper kun lidet, at Olaf Tr. Saga ikke, som Thjodrek, nævner Otto II (*rufus*) men Otto III (d. unge), thi denne var da kun et Barn, og gjorde intet saadant Tog til Danmark, medens derimod, som vi nu have seet, ikke engang Odd Munk oprindeligen, ligesaa lidt som Fagrskinna, veed noget om at Olaf skal have

deeltaget i Toget. Ares Tidsregning maa derfor her erklæres for aldeles urigtig, saavel som den Maade, paa hvilken Snorre og Olaf Tryggvessons Saga efter ham søge at udfylde Harald Graafelds Regjeringstid, der naturligviis er bleven dem altfor lang, da den i Virkeligheden, hvad ogsaa Fagrskinna (Cap. 36) strengt taget antyder, ikke omfattede mere end fire, paa det 5te Aar, jevnfor Kormaks Saga. At maaskee en Læse- eller Skrivfeil her er med i Spillet, vil nedenfor (S. 91) blive viist. Forresten tør det nok hælde, at Are Frode etsteds har fundet den Angivelse, at Harald skulde have været Konge i 15 Aar, thi disse 15 Aar kunne have været regnede fra Aaret 950, da hans Fader Erik Blodøxe, efter Sammenligning med de engelske Annalers og vore egne Sagaers Udsagn, faldt i England. Jon Lopssøns Encomiast (Str. 18) nævner kun 9 Aar; disse have maaskee været regnede fra Aaret 956, da Haralds ældre Broder Gamle faldt i Slaget paa Frædø. I Ágrip (Cap. 8) er Tallet utydeligt, men da det siden (Cap. 11) heder at Haakon regjerede 20 Aar efter hans Død, hvorved altsaa tilsammen 35 Aar udbringes, maa paa første Sted Tallet 15 være meent, og følgelig Are Frodes Beregning være fulgt. Historia Norvegiæ (fol. 8. 6.) nævner 14 Aar, og synes saaledes omtrent at følge samme Beregning.

ennu síðarasta sinni] Cod. Arn. har istf. dette „i *Línafjörð*.

nökkurru-síðar] I Cod. Arn. *nokkveitum vetrum síðar*. Der nævnes her intet om, at Jomsvikinge-Toget forefaldt efter Harald Gormssøns Død, snarere skulde man antage, at han efter Sagaskriverens Mening da endnu var i Live. Dette siges, som bekjendt, udtrykkeligt af Saxo (10de Bog, S. 483—485), og det synes derhos ligefrem at ligge i de Ord, der i Olaf den helliges Saga Cap. 50 (hos Snorre Cap. 34) lægges Kong Rørek i Munden: „en er þeir urðu úsáttir Haraldr Danakonungr ok Hákon jarl, þá herjuðu Jomsvíkingar í Noreg, en þá reis í móti þeim allr múgr ok margmenn, ok hratt þeim úfriði af ser; eggjuðu menn þá til þess Hákon jarl at halda landi fyrir Danakonungi ok verja oddi ok eggju.“ At „Danakonungr“ paa det sidste Sted synes at gjælde Harald ligesaavel som paa det første, kan ej negtes. Andre Omstændigheder, som det her vilde blive for vidtløftigt at omtale, men som ere opregnede i „det norske Folks Historie, 2den Deels 2det B. Side 103 Not., tale ligeledes for at henhøre Jomsvikingetoget til Harald Gormssøns Tid, eller Vinteren 985—986, trods Jomsvikingasagas, Fagrskinna, Olaf Tr. Saga's og Snorres (dog vistnok oprindeligt kun fra een fælles Kilde hentede) Angivelse, at det skulde have fundet Sted under Svein Tjageskegg og Vintren 994.

„l. skipa]. Cod. Arn. har „lxx. skipa annars hundraðs“, og røber heri atter, at dens Afskriver har benyttet Jomsvikingasaga, thi medens saavel Olaf Tr. Saga (Cap. 86), som Snorre (Olaf Tr. S. C. 41), og Fagrskinna (Cap. 57), altsaa alle Sagaer, paa Jomsv. Saga nær, tillægger Jomsvikingerne 60 Skibe, er det alene Jomsvikingasaga (Cap. 38) der giver dem „lxx annars hundraðs“. Derimod synes det at være egent for Odd Munk, at lade Jomsvikingslaget vare i 3 Dage; det samme fortælles, kun vidtløftigere, i Cod. Arn. Cap. 15.

þorgerði Hólgafrúði] Cod. Arn. har „þ. Holdafrúði.“ Den Søn, Haakon offrede, kaldes i Ol. Tr. S. Cap. 90, hos Snorre (Ol. Tr. S. C. 47) og i Jomsv. S. Cap. 44 Erling, medens Fagsskinna (C. 69) omtaler Erling som en af Anførerne i Slaget, og veed intet om Oftringen. Ol. Tr. S. og Jomsv. S. give Erling en Alder af 7 Aar. Til Oftringen sigter ogsaa Bjarne Biskop i Jomsv. drapa Str. 29, ligesom den tillige omtales af Saxo.

ok hon kom — orrostu] Cod. Arn. tilføjer: „oc gerðiz þá ógurleg orrosta með hagli.“ Hette Haglvejr omtales i alle Beskrivelser over Slaget.

Ok þá flyði o. s. v.] Foran dette Punktum indsk. Cod. Arn.: „Eiríkr Hákonarson veitti harðar atlógur ok feldi marga menn.“

Búi var eptir með 30 skipa]; dette udelades i Cod. Arn., som derimod fortæller at Sigvalde flygtede med 30 Skibe, aabenbart for ej at modsige den ovenanførte Angivelse efter Jomsv. Saga. Olaf Tr. S. Cap. 90 og Snorre C. 44 lade Sigvalde flygte med 35, og 25 ligge tilbage. Jomsv. S. Cap. 45 nævner 24 Skibe. Om Bue, hans sidste Kamp, og hvorledes han sprang ombord med Armstumperne i Kisteringene fortæller Cod. Arn. omstændeligere, men udelader derimod, hvad der her meldes om Vagn.

Cap. 12. i Austrriki ok Vestrlöndum]. Dette Tillæg udelades i Cod. Arn.

klaka] alene orthographisk Egenhed for „klakka.“

S. 16.

i Garða austr]. Det er en Egenhed for Odd Munks Bearbejdelse af Olafs Historie, at han lader Thore klakka med Følge opsøge Olaf i Gardaríke, uden dog i Forvejen at fortælle, at Olaf atter var dragen derhen; medens derimod den større Ol. Tr. S. og Snorre lade ham opsøges af Thore i Irland, og umiddelbart derfra drage til Norge. Forat han desuagtet paa Vejen fra Vesten til Norge skal kunne christne Sigurd Jarl af Orknø, maa Odd Munk (Cap. 16) lade ham gjøre en særegen Reise til England Aaret efter sin Tronbestigelse. Odds Angivelse har dog, som man seer, været fulgt af Kristnisagas Sammensætter, idet han (Cap. 6) siger: „Olafur k. fór af Írlandi ok austr í Hólmgarð, en or Hólmgarði til Noregs, sem ritat er í sögu hans.“ Den Saga, hvortil her sigtes, maa altsaa være den nærværende. Om denne Periode af Kong Olafs Liv maa der selvfølgelig have været to aldeles forskjellige Beretninger, af hvilke man dog ved første Øjekast kan skjønne at den, vor Saga følger, er aldeles urigtig. Endog Adam af Bremen (II. 34) antyder at Olaf kom fra England umiddelbart til Norge.

Josteinn og Karlshöfuð]. Snorre nævner dem ej paa dette Sted, men Udeladelsen synes alene at være vilkaarlig, da deres Deeltagelse i Planen allerede fra først af maa have dannet et af Fortællingens Hovedpunkter. Han nævner ogsaa Jostein senere, saavel i Cap. 58 som i 102. Jostein og Karlshoved omtales ligeledes korteligt, tilligemed Thores forræderske Plan, af Thjodr. Munk Cap. 7. At Jostein virkelig omtr. ved 994 opholdt sig i England hos Olaf, sees deraf, at han (*Jústegen*) nævnes tilsammen med Olaf (*Anláf*) og „*Guðmund Stegítans sunu*“ som dem, med hvem Ædhelred sluttede det endnu blandt de gamle engelske Love opbevarede Forlig af 994, see Thorpes Udg. af de gl. engelske Love S. 121, jfr. Chron. Sax. ved 994. Man tør derfor ikke med Bestemthed paastaa, at Fortællingen om Josteins og Karlshoveds Reise til Olaf m. m. alene skyldes Odd Munks Bearbejdelse af dennes Levnet, skjønt den rigtignok i den Form, hvori den nu findes i den større Olaf Tr. Saga, især Flatøbegens Bearbejdelse, umiskjendeligt viser sig at være hentet derfra. Jfr. Skálholt-Udg. I S. 210 fg. Frn. S. Cap. 93 fg.

Svarabröðir]. Dette omtales ej andensteds.

vi skipum]. Ol. Tr. Saga C. 94 og Snorre C. 52 nævner kun 5 Skibe.

hláðin . . . gersinum]. Cod. Arn. har: „hláðin mörgum dýrlegum gripum, gulli ok gimsteinum ok ágætligum pellum ok allskyns farmi er fásénn var í Norðrlöndum. (C. 16).

þjálfahellir]. Stedet nævnes ogsaa hos Thjodrek Munk, Cap. 10, ellers ingensteds.

undir yfir skipum] synes at være Skrf. for „yfir skipum“, saal. læser Cod. Arn.

Fíðr]. Historien om Finnen fortælles og i Fltb., Skálh. Udg. S. 227 fgg.; og

er her øjensynligen laant fra Odd Munk; den udelades i Ol. Tr. S. Cap. 99, 100, begge have dog umiskjendeligt benyttet Odd.

S. 17.

býsna skal til batnaðar]. Saal. og Fltb., Skálh. Udg. I S. 218. Cod. Arn. har „býsna skal at betr verði.“ Ordsproget har Alliteration.

elda]. Cod. Arn. har „ljós,“

S. 18.

Cap. 13. Cod. Arn. 17. *ok ránsmaðr*]. Istf. dette har Cod. Arn.: „svá at margir kölluðu hann Hákon hinn illa“,

þorleifr íslenzkr maðr &c.] Cod. Arn. navngiver ikke Manden eller Aarsagen, hvorfor Nidvisen digtedes: „svá er sagt at einn íslenzkr maðr hafi ort um hann langt kvæði ok illt ok sett með mörgum lutum illum ok fáheyrdum“. Der sigtes her til Thorleif Jarlaskald, om hvilken den større Olaf Tr. Saga indeholder en omstændelig þátt, see Fornm. Sögur III. S. 89. Skálholt-Udg. I. S. 202.

en mesti blótmaðr &c.] Cod. Arn. har: „Hákon hafði meira átrúnað en flestir menn aðrir á blótum“, Derpaa tilføjer den, hvad der kun er en Gjentagelse af det foregaaende: „ok sá hlutr gerðiz svá fullkominn með hánun, at ástin hitnaði til saurlífis, svá at hann hafði við hönd sér konur manna ok stórættaðar, ok margar meyjar, ok váru þá með hánun viku eða mánað, ok sendi þá heim svívirðar til fedra sinna ok mæðra“.

Den her følgende Fortælling om Brynjulf meddeles ogsaa i Olaf Tr. Saga, Cap. 101; men da denne strax derefter (Cap. 102) ogsaa meddeler den anden Beretning om Gudrun Lundarsol, og lader det være dennes Mand, Orm Lyrgja, der tilvejebragte Opstanden mod Jarlen, kan den ej, som Odd Munks Bearbejdelse, gjøre denne Opstand til en Følge af Brynjulfs Bestræbelser, men siger kun: „var þá við sjálf at þeir mundi upphlaupa“. Ágrip (Cap. 11) omtaler kun Tildragelsen med Gudrun Lundarsol. Snorre (Cap. 53) dvæler ogsaa fornemmelig ved denne, men hentyder dog derhos med et Par Ord til Brynjulfs Historie. Man skulde derfor visselig formode, at der oprindeligt har været to forskjellige Sagn om Anledningen til Opstanden mod Haakon, nemlig eet, der berettede om Brynjulf, et andet, der berettede om Gudrun og Orm, og at de først senere ere blevne satte i Forbindelse med hinanden. Imidlertid see vi, at nærvær. Haandskrift af Odd Munks Sagabearbejdelse nedenfor, (Cap. 41), hvor Orm Lyrgja bliver omtalt som en af Bondehøvdingerne ved Thinget paa Frosten, tilføjer et Par Ord om, at han var den som „gerði för at Hákonu jarli“, hvilket viser, at Afskriveren ogsaa har kjendt det andet Sagn.

snemma um morgun &c.] Cod. Arn. har: „var Brynj. kominn í hvílu hjá konu sinnir“, hvilket antyder at det var om Aftenen. Saaledes ogsaa Olaf Tr. Saga Cap. 101.

hljóp upp]. Cod. Arn. tilf.: „en þeir toku húspreyju hans“, hvilket i nærv. Cod. aldeles ikke omtales.

mikit hof] Cod. Arn. har: „þat hit mikla hof er þar stóð hafði hann eignat útalegum göðum“.

fröknasstr ok örvastr] det sidste Epitheton udelades i Cod. Arn.

Sveinn ok Erlendr] Snorre, (Cap. 19), tilføjer ogsaa Heming, og vist er det, at Erik senere af Skalden Haldor Ukristne kaldes Hemings Broder, see Fagrsk. C. 82, Ol. Tr. S. Cap. 258. Fagrskinna Cap. 65 nævner som Haakon og Thoras Børn Svein og Bergljot, derhos Erling, Heming, Erlend og to Sigurder.

S. 19.

til skipanna] Cod. Arn. tilf.: „er skamt várn frá bæ jarls“.

Ifølge Olaf Tr. S. Cap. 103 og Snorre Cap. 53, 54, gik Haakon aldeles ikke til Skibene, og blev heller ikke overfaldt paa Lade, men derimod paa Medallhuus, hvor han just opholdt sig; han gik med sin Skare i en afsides Dal og lod den adsprede sig, medens han selv søgte Skjul, først i Jarlshulen, siden paa Rimul; han lod sende Bud til sin Søn Erlend, at han skulde drage med Skibene, der laa ved Viggen, ud efter Fjorden, og talte selv om at ville støde sammen med ham paa Møre. Antallet af Erlends Skibe var ifølge disse Sagaers Fortælling 3, ikke 2, af Olafs 5, ikke 9.

Cap. 14. C. A. 18. Beretningen om Erlends Drab stemmer, paa det nær at Haakon først flygtede fra Skibene, i det Hele taget med den i Olaf Tr. Saga Cap. 103 og hos Snorre.

tiguli] Enten Forkortning eller Skrivfeil for *tiguligi*.

með fylkðu] Cod. Arn. har: „sló þá saman liðinu í eina fylking“.

S. 20.

á einni mikilli] her nævnes ikke Aaens Navn, nemlig Gaul.

hon hét þora.] Navnet udelades i Cod. Arn.

Fortællingen om den gamle Mand, der advarede mod Jarlens Kneb, da Kappen blev funden paa Isen, findes og i den større Olaf Tr. Saga, men udelades af Snorre. Af Karks Drømme, som her meddeles, henføre Olaf Tr. S. og Snorre den om den sorte Mand, der melder „Ulles“ Død og at „alle Sund vare lukte“, til Opholdet i Jarlshulen i Gauldalen, de to andre derimod til Opholdet i Graven under Svinestien. Den sidste, om Hesten, som Olaf gav Kark, lyder hos Snorre saaledes, at Olaf lægger en Guldring om hans Hals, hvilket Jarlen udtyde med at Olaf vil lade en blodrød Ring lægge om hans Hals, d. e. halshugge ham, Olaf Tr. Saga Cap. 104 combinerer som sædvanlig begge Varianter paa en højst ukritisk Maade. Ágrip (Cap. 11) omtaler Opholdet i Jarlshulen og de Drømme (om Ulle og Sundene), sem Kark der havde, derimod nævnes der intet om Drømmene under Svinestien.

S. 21.

Cap. 15. C. A. 19. *Nörr*.] Cod. Arn. har *Nóri*; her sigtes til den bekjendte, vistnok i den senere Deel af Middelalderen opdigtede Fortælling om Fornjot og hans Ætlinger Nor og Gor, der underkastede sig Norge, som fik Navn efter den første, medens Landets enkelte Dele fik Navn efter deres Sønner og Sønnesønner. Fortællingen er paa to Steder, med nogle faa indbyrdes Afvigelser, optagen i Flatøbogen, nemlig som Indledning, dels til de norske Kongers, dels til de orknøiske Jarlers Historie; siden har den, under Titlen: „Fundinn Noregr“ eller „hversu Noregr byggðisk“, været aftrykt paa flere Steder, allersidst i Fornaldar Sögur norðrlanda 2det Bind.

en i vestr Englandshaf.] Cod. Arn. har: *en vestr frá er England*; handles her kun om at opregne Norges Nabolande, vilde denne Læsemaade være rigtigst; vor nærv. Codix synes kun at ville opregne Grændserne.

ok er lengð landsins.] Foran disse Ord indskyder Cod. Arn. „Noregr er vaxinn með 3 oddum“.

or suðri.] Cod. Arn. har „or utsuðri“.

Vegistafs.] Cod. Arn. har „*Veggestafs*“. Navnet skrives ogsaa „*Ægistafr*“; det siges i „*Historia Norvegiæ*“ fol. 2. a, at adskillige Bjarmeland fra Finnmarken, og maa være at søge etsteds paa den nordlige Kyst af det hvide Hav, mellem Varsugha og Kandalax. I den ældre Olaf d. hell. Saga Cap. 29, nævnes ogsaa „*Ægestafr*“ som Norges nordlige, og „*Elfr*“ (Gautelfr) som dets sydlige Grændsepunkt. Jvfr. Fagrsk. C. 71. Den samme Saga nævner i Cap. 40 som Norges „*Landamæri*“: „*Glaumsteinn fyrir sunnan*, Nanes fyrir norðan, Eiðaskógr fyrir austan, Öngulseyjarsund (Menai Strait) fyrir vestan“. Hvor *Glaumstein* og *Nanes* nu ere at søge, vides ikke.

Vik og Hordaland &c.] Foran disse Navne har Cod. Arn., hvad der vistnok kun ved en Skjodesløshedsfeil er udeglemt i nærv. Codex, og ikke engang, hvis der skal blive nogen Mening i det Hele, godt kau undværes: „en landit er greint ok kallat þessum heitum“ . . En anden Udeglemmelse i nærv. Codex paa dette Sted er *Upplönd* efter *Hörðaland*, og *Finmörk* efter *Halogaland*: *Historia Norvegiæ* fol. 2. a. inddeler Norge i tre „zonæ“, nemlig *maritima* d. e. Kystlandet, *mediterranea quæ et montana* d. e. Oplandene, og *silvestris quæ Finnis inhabitatur* d. e. Finmarken. „Maritima“ inddeles igjen i 4 *patriæ* eller Landskaber: Viken (*Sinus Orientalis*), Gulathingslagen (*Gulacia*), Throndhjem (*Trondemia*) og Haalogaland (*Halogia*).

ok mikit fjölmenni] udelades i Cod. Arn.

Haraldr en hárfagri.] Cod. Arn. tilf. „ok hélt því til dauðadags, ok er hann heygðr á Rogalandi, ok þar andaðiz hann.“

fylkiskonungar.] Cod. Arn. kalde dem „konungar yfir heruðum og ríkjum stórum eða eyjum“.

ok yfirkonungar vāru landsins.] Dette Sted er af Vigtighed forsaavidt det udtrykkeligt udtaler, hvad man ellers af Sagaernes Ord kun kan slutte sig til, nemlig at det egentlig kun vare Kystfylkerne, der ligetil Olaf d. Helliges Tid beherskedes af Overkongerne, eller de Konger, hvis Bedrifter ere opbevarede i Historien.

Tryggvi konungr] Cod. Arn. tilføjer: „faðir Ólafs er nú er frá sagt ok svá Óláfr Haraldsson.“

ok vāru þeirra á milli sögu getr] udelades i Cod. Arn.

stórmenni] Cod. Arn. har: „allir höfðingjar ok spekingar or þrændalögum, ok allir þeir er nökkura nafnbót höfðu.“

um vandamál búandkarla]. Cod. Arn. har: „at hann skyldi styðja þá ok styrkja ímóti Eiríki jarli ok Sveini, þvíat margir vāru vinir þeirra ok frændr, þótt margir væri uvinir.“ Jvfr. her Fagrsk. Cap. 70.

S. 22.

ást til tignar]. I Mbr. er Forkortningstegnet over *tíl* (t) saa utydeligt, at det næsten ogsaa kan læses (*tʷ*), hvilket vilde blive *trú*; men da dette ej giver nogen Mening, er vel det første det retteste. Forøvrigt har Cod. Arn. her paa dette Sted „hjóða mikit traust ok fjölmenni ok mikit afl konungríkinu,“ hvoraf man næsten skulde formode, at der ovenfor snarere burde læses *afl* end *ast*. Isaafald maatte Afskriveren, da *ast* staar ganske tydeligt, have læst feil, men dette kan igjen ikke tænkes, uden at *f* i det Haandskrift, hvorefter det nærværende er afskrevet, ej har haft den sædvanlige augelsaxiske Form, men den kun i de allerældste Codices forekommende, der er den samme som den nu i latinsk Tryk brugelige, f. At Ordet „ast“ er indkommen paa denne Maade (*ast* f. *afl*) er høist sandsynligt, og viser altsaa, dels, at vi ej have selve Originaloversættelsen for os, dels, at det Haandskrift, som her er copieret, maa have været saare gammelt, neppe yngre end Begyndelsen af det 12te Aarhundrede.

tíl Gautelfar]. Cod. Arn. har „tíl Danmerkr.“ Her menes Halland, der fra den Tid, Sagaen nedskriver, laa under Danmark.

ok bað menn &c.] alt dette er mere vidtløftigt og udtværet i den arnamagnæanske Codex.

þat segir Ari enn fróði o. s. v.] Den her opstillede Beregning er af Vigtighed, især da den viser, hvor usikker man har været i denne Henseende, og hvorledes man allerede i ældre Tider alene har maattet hjælpe sig med mere eller mindre sandsynlige Combinationer og Gisninger, uden at have haft bestemte Data at holde sig til. Læsemaaden er her bedre end i Cod. Arn. c. 22, der paa første Sted,

hvor Are frode omtales, tillægger ham den Angivelse, at Olaf ved sin Aukomst til Norge var 22 Aar gammel, uagtet den dog nedenfor udtrykkeligt nævner Are og Sæmund som dem, der ere enige i den Beregning, efter hvilken Olaf ikke var 22, men 32 Aar, da han forlod England. Derimod er det i nærv. Haandskrift en Feil, hvor det nedenfor heder at Olaf var i Garderike 9 Aar, thi derved vilde der tilsammen udkomme 30, ikke 32 Aar; Cod. Arn. læser 11, hvilket er rigtigere. Feilen er opstaaet ved en Forvexling af „ix“ og „xi“. Endelig er der en Feil i begge Codices, hvor Cod. Arn. har Tallet 27, og nærv. Codex 26 for det Antal Aar, der vilde udkomme, naar man ej regnede de 9 eller 10 Aar, i hvilke Olaf Tryggvesøn var i Trældom og mange antog ham for død. Thi naar man regner 10 fra 32, udkommer 22, hvilket Tal Forfatteren selv udtrykkeligen ovenfor har anført, ligesom han netop ved at opstille den Mulighed, at Einar, Aastrid og Erling ikke have regnet de 9 eller 10 Aar, har søgt at vise hvorledes man kan være kommet til hiint, i sig selv urigtige, Resultat. Feilen maa være opstaaet ved at man til „xxii“ enten har indskudt et „v“ (xxvii) eller læst ii som vi (xxvi). Tidsregningen er iøvrigt saare merkelig. Her siger den udtrykkeligt, at Are frode sætter Olafs Alder til 32 Aar, da han kom til Norge, og da nu alle ere enige om at sætte hans Regjerings-
 tid til 5 Vintre (altsaa fra 995—1000) falder følgelig efter Ares Beregning hans Fødsel 963, det samme Aar, vi ovenfor have antaget som det rette. Hermed stemmer det vistnok meget ilde, hvad der ligeledes angives for Ares Beregning (see ovenfor S. 86) at Harald Graafeld skulde have hersket i 15 Aar efter Haakon den Godes Død, saavel som hvad der her nedenfor udtrykkelig siges, at Haakon Jarl skulde have styret Riget i 33 Aar efter Harald Graafelds Fald; man skulde derfor næsten antage, at den sidste Angivelse kun ved en Misforstaaelse har været tillagt Are og Sæmund, idet maaskee begge, ligesom Kvadet til Jon Loptsons Ære, kun have nævnt de 33 Aar uden nogen *terminus a quo*. Den første Angivelse torde maaskee hidrøre fra en Skrivfejl, „xv“ istedetfor „v“; men hvad enten den grunder sig paa en saadan Fejl eller ikke, da er det sikkert nok, at allerede Snorre og Nedskriveren af den større Olaf Tr. Saga have lagt den til Grund for deres Beregninger; til hvor store Urigtigheder dette har ledet, viser sig især deraf, at de, med den for alle vedkommende Kilder fælles Angivelse for Øie, at Keiser Ottos Tog og Haakon Jarls Uafhængigheds-Erklæring fandt Sted i det 13de Aar efter Harald Graafelds Fald, henføre hiint Tog til 988, d. e. det 13de Aar efter 975, hvilket igjen er det 15de efter 961, Haakon den Godes Dødsaar. Man skulde næsten endog fristes til at mene, at Snorre, eller den, fra hvem denne Beregning aller-
 først er udgaaen, ikke ganske *bona fide* har valgt den urigtige Læsemaade (xv for v), men har tilladt sig en egenmægtig Gisning og Forandring, for at kunne lade Olaf Tryggvesøn deeltage i Keiser Ottos Tog, om hvilken Deeltagelse, som vi først af nærværende Haandskrift tydeligen see, Odd Munk, og sandsynligviis endog alle før ham levende Sagamænd, ej have vidst det allerringeste, og hvad der rimeligviis kun er blevet opfundet af Forfatteren til den ukritiske Jomsvikingasaga, der maa have været den middelbare eller umiddelbare Kilde, hvorfra det enten uforandret eller med Modificationer er gaaet over til andre Bearbejdelser af Kongesagaerne. At Olaf var 9 Aar, da han frelstes fra Trældom, angives af alle dem, der lade ham fødes strax efter Faderens Død; saaledes ogsaa her; *Ágrip* (Cap. 15), der lader ham være 3 Aar gl. ved Faderens Død, giver ham ved sin Befrielse en Alder af 12 Aar: man synes saaledes at have været enig om, hvad der ogsaa i nærværende Codex angives, at hans Trældomstid varede i 6 Aar. Vor Saga, og maaskee Are Frode, opstille altsaa for Olaf følgende Chronologi: Fødsel 963, Reise fra Sverige 966, i Trældom til 972, i Garderike til 983, i Vendland til 986, og i Irland og

England til 995. Derimod opstille Snorre og de der stemme med ham, hvoriblandt ogsaa de islandske Annaler: Fødsel 969 (saal. Ol. Tr. S. C. 43, 968 enkelte af Annalerne); Reise fra Sverige 972 (971), i Trældom til 978 (977), i Gardarike til 987 (986); i Vendland til 989 (988); Slaget ved Danevirke 988, Olafs Daab til 993 (992), Ankomst til Norge 995 (enkelte 996). Sammenligner man denne Tidsregning med Odds, da vil man med Forundring finde, at de samme Tal, vi have godtgjort at være simpelthen Skriv- eller Læse-Feil enten i nærværende eller den arnamagnæanske Codex, nemlig 9 istedetfor 11, hvor der handles om Opholdet i Rusland, og 26 eller 27 istedetfor 22, hvor der handles om hans Alder ved Ankomsten til Norge, netop ere de, som Snorre eller den, der først opstillede den af ham fulgte Beregning, har benyttet. I denne Beregning forekomme altsaa ikke mindre end tre Tal, der bevisligen grunde sig paa en blot og bar Læsefeil, nemlig foruden de to sidstnævnte ogsaa hiint Femten for Antallet af Harald Graafelds Regjeringsaar. Vi lære heraf, hvor lidet der overhoved er at stole paa Snorres eller hans Autoritets Tidsregning for hine tidligere Aarhundreder. Men vi erfare tillige, at de nys paapegede Læsefejl allerede maa have været indkomne i det Verk, som Snorre eller hans umiddelbare Autoritet benyttede. Dette Verk kan maaskee have været et nu tabt chronologisk Skrift af Are. Men snarere er det hverken mere eller mindre end en Afskrift af Odd Munks Olafssaga, og maaskee endog af det samme Exemplar, efter hvilket nærværende Codex er copieret.

S. 23.

Formen „Aren froðe“ ligesom forhen „Alen auðge“ er mærkelig, da det eller ej er sædvanligt, ogsaa ved Egenavne sløjfe det postpositive „hinn“ sammen med Nomen.

Einar þambarskelmir o. s. v.] Denne Form af Navnet er ikke usædvanlig. Ordet *skelfa* d. e. bringe til at skjelve, vibrere, er almindeligt, især i Poesi, om Bueskydning. Einar, Aastrid og Erling Skjalgsson nævnes ikke andetsteds blandt de Personer, hvis Fortællinger laae til Grund for de senere nedskrevne Beretninger om Kong Olaf. Thorkell Dydrill og Gudbrand af Dalene nævnes nedenfor (Cap. 37, 38). Den første maa og, hvad det af ham oplevede Syn angaaer, have været Hjemmelsmand for Skalden Hallarstein, sandsynligviis den samme som Stein Herdisarson, see *Script. hist. Isl* III. S. 243 sqq.

Cap. 16. Den her meddeelte Beretning om Reisen, som Olaf Tryggvesøn skulde have foretaget til England og Orknø efterat have opholdt sig en Vinter i Norge, er lidet sandsynlig, men staar i den nærmeste Sammenhæng med det tidligere fremsatte, end usandsynligere Udsagn, at Olaf skulde have vendt tilbage til Gardarike, førend han kom til Norge, og at det var her, hvor Thore Klakka og Ledsagere søgte ham. Thi naar han umiddelbart fra Gardarike ankom til Norge, kunde han ej have medbragt Prester fra England eller paa Vejen have christnet Orknø eller rettere dets Jarl, hvilket dog, som man af de samtidige Skaldevers kan see, maa være sandt, og hvorom der saaledes allerede længe før Odds Tid maa have været paalidelige Beretninger. Odd Munk havde altsaa ingen anden Udvej end at lade Olaf gjøre en ny Reise til England.

Jon byskup &c.] Dette Sted lyder saaledes hos Thjodrek (Cap. 8): „Olavus sumsit secum viros religiosos, Sigwardum videlicet episcopum, qui ad hoc ipsum ordinatus fueret, ut gentibus prædicaret verbum dei, et nonnullos alios, quos habere secum poterat, Theobrandum presbyterum Flandrensem, nec non & alium Thermonem, presbyterum etiam; habuit et diaconos aliquot.“ I *Ágrip* (Cap. 10) er det ligefrem oversat: „ok hafði með sér Sigurð byskup, er til þess var vígðr, at boða lýðum guðs nafn, ok enn nekkvera lærða menn, þangbrand prest

ok þormóð, ok enn nekkver djökn.“ Det gjenkjendes ogsaa i *Histor. Norvegiæ* fol. 10. a. „habens secum Johannem episcopum & Tangbrandum presbyterum . . . habuit etiam alios plures dei ministros, qui omnes uno ore euangelizare Christum gentilibus coepere.“

Sigurðr jarl Hlōðrissunnr] Jfr. Olaf Tr. Saga, Cap. 98; Snorre, Ol. Tr. S. Cap. 52, Orkn. Saga Cap. 1. Beretningen paa sidstnævnte Steder lyder noget forskjelligt fra den paa nærværende. Der tales ikke om, at Olaf skal have truet hans Søn paa Livet, derimod siges der, at han medtog ham som Gisel til Norge, hvorom igjen Odd intet veed. Thjodrek (Cap. 6) følger den samme Fremstilling som Odd, og det synes saaledes som om han ogsaa her haft ham eller hans umiddelbare Kilde for Øje. Dog tilføjer han Navnet paa Jarlens Søn, hvilket ej findes i nærv. Haandskrift af Odd, og kalder ham Thorfinn; øjensynligt efter sin egen urigtige Gisning, i det han har antaget denne Søn for den berømte og mægtige Thorfinn, som dog først senere blev født. Cod. Arnam. (Cap. 23) saavel som de øvrige Beretninger kalde den her omhandlede Jarlesøn *Hvelpr* eller *Hundi*, og Ol. Tr. S. tilføjer at han blev døbt under Navnet Lødver, men døde under Opholdet i Norge. Fremsettelsen af begge Former, „Hvelpr“ eller „Hundi“, tyder hen paa at man herved har søgt at gjengive et ikke norsk, rimeligviis gaelisk Navn, der, oversat paa Norsk, betydede „Hund“ eller „Hvalp.“ I gaelisk findes to slige Navne, der begge forekomme i den skotske Konge- og Jarle-Historie, nemlig *Cuilen* (der ogsaa under Formen *Kylan* findes i Landnama II. 1), og *Madidh*, bekjendt i Sagaerne under Formen *Maddaðr* og *Moddan*. I Aaret 969 døde en skotsk Konge ved Navn *Cuilen*, der i den gamle skotske Kongefortegnelse, som efter den Colbertske Codex er aftrykt i Johnstones „Antiquitates Celto-Normannicæ“, hvor flere af de skotske Navne findes oversatte paa Latin (f. Ex. „Niger“ istef. „Dubh“), kaldes „Caniculus“. Det er derfor ikke usandsynligt, at Sigurds Søn hed *Cuilen*, og at hans Moder, hvis Navn ej findes opgivet, har været en Datter eller Frænde af ham. Det Tillæg, som vedføjes i nærv. Codex, at Jarlens Søn opfødtes i en anden Ø, udelades i Cod. Arn.

ok síðan fór Ólafr] Cod. Arnamagn. har: „Fór þá Ólafr konungr með liði sínu til Noregs, ok byrjaði hann vel, sigldi hann nú með gleði mikilli; mátti þar sjá kappsiglingar miklar ok fögr skip.“

S. 24.

Cap. 17. Jvfr. Cod. Arn. Cap. 25, 26, 27; Ol. Tr. S. Cap. 141, Snorre, Ol. Tr. S. Cap. 61. Sagnet om St. Martin omtales ogsaa i Ol. Tr. S., men udelades hos Snorre, der forøvrigt meddeler den ligesaa usandsynlige Rest af Fortællingen. Snorre har forresten vist Ret, naar han lader det være Rogalands, ikke Hórdalands, Befolkning, som christnes.

Cap. 18. Legenden om Sunniva udelades aldeles af Snorre, men meddeles derimod i den større Olaf Tr. Saga, Cap. 106—108, men i en anden Orden; den begynder med Historien om Sunnivas Reise, derpaa følger Beretningen om Hovedets Opdagelse, og endelig slutter det Hele med Fortællingen om Albanus. Dog udelades den her i Cap. 19 optagne Fortælling om Bonden, der skulde opsoge sin Hoppe og fandt Lys skinnende over de Helliges Been. Dog er det karakteristisk, at medens Odd Munk uden allermindste Tvivl meddeler Beretningen om Albanus, Sunnivas foregivne Broder, der ledsagede hende, fremsætter Ol. Tr. S. Cap. 108 dog den Mulighed, at denne Albanus ej er nogen anden end den bekjendte engelske Protomartyr S. Albanus.

— *þórðr Egileifarsunnr ok þórðr Jörunnarsunnr*], see ovf. S. 73.

S. 23.

Jóni byskupi] Cod. Arn. Cap. 25 har: „Jón byskup, er Sigurðr hét öðru nafni.“

unz þeir vǫru or skirnar hlæðum] Dette udelades i Cod. Arn., der her i det Hele taget er noget mere kortfattet.

S. 25.

Cap. 20. I dette Capitel begynder i Cod. Arn. en Lacune, ved Ordene: „ok fól hon sik á hendr allzvaldanda guði; nú hófu þau upp . . .“ der omtrent svare til nærv. Haandskrift „ok báðu guð vísa sér leið sem hann vildi at þau færi.“ Lacunen ophører først i det Capitel, der svarer til nærværende Haandskrifts Cap. 23.

S. 26.

Den her meddeelte Notits om Kirkerne paa Sellø ere højst merkelige. Naar det heder at der ere fem Kirker, og dog tilsyneladende 6 opregnes, maa dette nødvendigviis være saaledes at forstaa, at Fylkeskirken og Christkirken er een og den samme. Navnet „Christkirke“ plejer idetmindste i Norden at antyde en biskopelig Kirke eller Kathedralkirke. See nærmere Langes „Norsk Tidsskr. for Vidensk. og Litteratur“, V. S. 35.

S. 27.

Cap. 21. Jvfr. Olaf Tr. S. Cap. 143, 147. Snorre, Ol. Tr. S. Cap. 62—64. Ölmod den gamle, Hördekaares Søn, nævnes i Landnåma (I. 4.) som samtidig med Ingulf, Mands første Colonist. Da han nu umuligt kan have været samtidig baade med Ingulf (870) og Olaf Tryggvesøns Nærværelse paa Gulathing 996, maa der paa et af Stederne være en Fejl. Olaf Tr. Saga Cap. 147 nævner ikke Ölmod paa sidste Sted, men taler kun om „en Høvding“; man maa saaledes formode, at Snorre har laant hans Navn fra Odd Munk. En halv fabelagtig Person maa han vel, som hans Frænde Thorleif spake, have været, især at dømme efter det Sagn, nærv. Codex antyder, at han skulde have overvundet 9 Konger.

— *fadir hennar er Loðinn*] At Aastrid var Lodins Datter og Kong Olafs Halvsyster, siges kun her; Snorre og Ol. Tr. Saga lade hende være Olafs Heelsyster.

S. 28.

Cap. 22. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 57, 59. Snorre, Ol. Tr. S. Cap. 140. Thjodr. M. C. 13. Snorre henfører Vikens Christning til Olafs første Aar, Ol. Tr. S. til hans andet Aar, men begge sætte den foran alt andet, hvad han forøvrigt i dette Aar foretog sig.

Cap. 23. Denne her omtalte Begivenhed sætte saavel Snorre som Olaf Tr. Saga i umiddelbar Forbindelse med Blotgildet paa Mæren og Jæruskegges Drab, hvilket Odd Munk omtaler særskilt, og og henfører til Olafs 4de Aar, see nedf. Cap. 41, i den arnam. Cod. Cap. 50. Saavel Snorre som Ol. Tr. Saga henfører altsammen til Olafs tredie Aar, men Snorre til Midsommerstiden (C. 73—76), Ol. Tr. S. til Midtvinter (Cap. 166—67).

S. 29.

Cap. 24. *lifði Eiríkr kr. 10 vetr o. s. v.*] Jvfr. ovf. Cap. 7. Fornm. S. V. 250. Cod. Arn. Cap. 28 har paa dette Sted istf. *Odinn* den besynderlige Form „Oddiner“. Her tilføjer Cod. Arn. en heel Deel, der ej findes i nærv. Codex, nemlig om Styrbjörns Fald, og om Harald Grenskes Indebænding ved Sigrid storraade. Om Sigrid storraade tillægges det, at Kong Erik, efterat have skilt sig fra hende, satte hende til at herske over Gautland, hvilket, merkeligt nok, desforuden alene findes i den legendariske Olaf d. helliges Saga Cap. 1, hvorfra Afskriveren af Cod. Arn. synes at maatte have hentet det. En anden Oplysning, der ikke findes i noget

andet bekjendt Hdskr., er at Thore, den berømte Thore Hunds Fader, blev indebrændt med Harald.

ok þá er Ol. konungr frétti] Cod. Arn. Cap. 29 har her: „oc er Ol. k. Tr. s. heyrði, at svá mikít orð fór af þessi dróttningu, er reð fyrir Gautlandi, þá vildi hann fá þat ríki ok hana með dróttning; sendi hann þá göfuglega menn til Uppsala i Svíþjóð, því at hon var þá þar, ok bera þeir henni erendi síns herra, ok segja allan atburð sinnar ferðar.“ Denne første Begivenhed med Ringen, som her henføres til Olafs andet Aar, henfører Snorre (C. 66) ligeledes til hans andet, Ol. Tr. S. til hans 3die. Disse, saavel som Thjodrek Munk Cap. 13 sætte den i umiddelbar Forbindelse med Olaf d. Helliges Daab.

Cap. 25. Istf. dette Cap., der umiskjendeligt indeholder Odds egen Beretning, har Cod. Arn. (Cap. 30) et, der er laant fra Jomsvikingsaga Cap. 36, med hvilket det næsten Ord til andet stemmer (jvfr. Ol. Tr. S. C. 85). Derved er hiin Cod. kommen til at savne den mærkelige Beretning, som findes i nærv. Cap. 25, og ellers kun forekommer (skjönt med enkelte Forandringer) hos danske Forfattere (see Saxo, S. 491, Sven Aagesøn, Cap. 4) at Kong Sven udløstes ved at betale sin Vegt i Guld.

S. 30.

Cap. 26. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 149. Snorre, Cap. 65. Cod. Arn. Cap. 31 fortæller Begivenheden noget vidtløftigere. Saavel Ol. Tr. S. som Snorre henføre den ligeledes til Olafs 2det Aar.

Cap. 27. Overskriften „heiðmonnum“ istf. „seiðmonnum“ synes at være opstaaet derved, at Afskriveren har villet sætte „heiðnum monnum“, men senere har betænkt sig, og dog glemt at rette „h“ til „s“.

Sæmunds. Det er mærkeligt nok, at Sæmund her anføres som Autoritet, ej alene for Thinget paa Dragseid, men ogsaa for Beretningen om Seidmændenes Brand. Sæmund maa altsaa her have afvejet betydeligt fra de Kilder, Snorre og Olaf Tr. S. fulgte, da disse lode Seidmændene forkyndes fredløse paa et Thing i Tunsberg, og indebrændes der, eller etsteds i Nærheden, medens Odd, anførende Sæmund som Hjemmel, lader Fredløsheds-Erklæringen skee paa Dragseid og Branden paa Nidarnes. Thjodrek Munk (Cap. 11) henfører Branden til Templet paa Mæren, idet han maaskee forvexler denne Begivenhed med Jernskegges Drab. Snorre (Cap. 69) henføre ellers Indebrændingen til Olafs 3die, Olaf Tr. S. (Cap. 195) til hans 4de Aar.

hin þriði maðr] Cod. Arn. har „hinn þriði maðr eða hinn fjórði.“ Ol. Tr. S. Cap. 195 og Snorre Cap. 69 ere enige om at kalde ham en Sønnesøn af Harald Haarfagers snidkyndige Søn Ragnvald Retulbure.

S. 31.

Cap. 28. Hvad der her fortælles om Roald, synes tildeels at være det samme, som Olaf Tr. S. Cap. 210, 211 og Snorre Cap. 85 fortæller om Raud hin Ramme, der ligeledes boede paa Godø (i Saltenfjord) og ved sine Hexekunster vakte en Modvind, som alene Biskoppen kunde besejre. Men hvad Snorre og Olaf Tr. Saga fortæller om hans Dødsmaade, nemlig at Kongen lod en Orm drive ind ad hans Mund, henfører Odd Munk (nærv. Hdskr. Cap. 43, Cod. Arn. Cap. 52) til en langt anden Begivenhed. Og ikke nok hermed, forekommer der hos Odd (Cap. 42, Cod. Arn. Cap. 51) endnu en Roald, der ligeledes er Troldmand og opvækker store Brændinger i Havet, forat hindre Kongen fra at hjemsøge ham, men dog tilsidst bliver overvunden og dræbt. Denne Roald er, uagtet han her paa sidste Sted siges at have boet i Moldaffjorden, umiskjendeligt den samme Person som den i nærv. Cap. 28 omtalte Roald i Godø.

drepa hann] Cod. Arn. Cap. 34 har: „festa hann upp á hávan gúlgn.“

Cap. 29. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 194, Snorre, Cap. 68. Snorre stemmer her forsaavidt bedre med Odd, som han virkelig lader Olaf reise sydefter for at fri til Sigrid umiddelbart efter hans første forgjebes Forsøg paa at komme til Haaloga-land (Cap. 65, 66, 68); alt i hans 2det og 3die Aar, medens derimod Ol. Tr. S. lader Olaf efter hiint Forsøg drage til Throndhjem (C. 150), endnu i hans andet Aar, og ikke førend senere, mod Slutningen af det 3die, drage til Viken for at bejle til Sigrid (Cap. 193, 194). Man skulde altsaa formode at Snorre her havde haft Odds Verk for Øje.

S. 32.

at hon beidiz at hann mundi hafa slíkan sið sem hon] Cod. Arn. har kun: „at hon vill eigi kristnask láta.“

heyr á hvat málir &c.] Cod. Arn. har: „hvat ætlar þú hin gamla hrokkin-skinna, at ek vilja taka þik til konu mér, ef þú trúir eigi á guðs nafn.“ I Olaf Tr. Saga Cap. 194 staar: „ætlar þú hrokkinskinnan at ek vilja eiga þik afgamla ok hundheiðna,“ hvilket sidste Ord flere have behaget sig i at oversætte aldeles urigtigt med „hedensk som en Hund,“ eller „en hedensk Tæve.“

á þessu sumri] nemlig i det 2det Aar; saavel Olaf Tr. Saga (Cap. 169) som Snorre (Cap. 79) lade Skibet Tranens Bygning skee strax efter Thrøndernes Omvendelse, hiin om Vintren, denne om Høsten, i Olafs 3die Aar.

Tranann] denne Hankj.form „Traninn“ gen. „Tranans“, bruges ogsaa i Cod. Arn.; i det upsalske Brudstykke, og hos Snorre. Nedenfor, i Cap. 58, bruger nærv. Hdskr. Hunkj.formen „Tranan“, gen. „Trönnunar“, der ogsaa forekommer i det der citerede Vers af Hallfred. I det tilsvarende Capitel (67) i Cod. Arn. staar „Traninn“ i Texten, „Trönu“ i Verset. Det upsalske Fragm. har paa begge Steder Hankjønns-formen. Ogsaa Snorre har paa det sidste Sted (Cap. 121) Hunkjønnsformen. Fagrskinna bruger i Texten (Cap. 76 og 80) Hankjønns- og Hunkjønnsformen i Fleng; men i Hallfreds Vers (Cap. 81) Hunkjønnsformen. Olaf Tr. S. har overalt Hunkjønnsformen. Hankjønnsformen er dog vel den retteste, see Höfuðlausn Vers 10, hvor „tranar“ rimer sig paa „lanar.“

Áki] Cod. Arn. Cap. 35 „Áki hinn danski.“ Alt dette fortælles langt anderledes i Ol. Tr. S. Cap. 195 og hos Snorre, Cap. 100.

er Björn hét] Her har Afskriveren taget Fejl; Thyres første Mand var vistnok Björn, d. e. Styrbjörn Sviakappe, men han var ingen Nordmand. Cod. Arn. Cap. 35 siger heller ikke at Björn var Nordmand, men kun at Thyre havde opholdt sig en Stund i Norge: „ok eru þeir menn er þat segja, at hon var gefin þeim manni er Björn hét, ok væri hon í Noregi um hríð;“ der lægges til: „þar sem kallat er þyrileif.“ Betydningen af dette sidste Navn vilde være: „Thyres Arvedeel“ eller „Thyres Ættebesiddelse“, ligesom „Sigridléf“ i Sverige og „Konungléf“ i Danmark. Men intet saadant Navn findes i Norge, og Ff. har aabenbar tænkt paa „Fyrileif“ nu Ferlöf ved Gudmaren i Baahuuslehn, bekjendt af Slaget mellem Harald Gille og Magnus Sigurdssøn. Heraf sees det, hvor vilkaarligt flere af Beretningerne ere sammensatte.

Cap. 30. Jvfr. Olaf Tr. Saga Cap. 159 fgg. Snorre, Cap. 88, Laxdólasaga, Cap. 40, Kristnisaga, Cap. 10. Begivenheden fortælles meget kortere end i Olaf Tr. Saga og Saxo. Saga; tildeels og med betydelige Afvigelser. Af Olaf Tr. Saga sees det, at det er to forskjellige, og til forskjellige Tider forfaldne Begivenheder, som i nærv. Cap. fortælles under eet; Kjartan og Bolle, Brand Vermundssøn, Breidaa-Skegges Sønner og Hallfred vare allerede med 4 Skibe komne i Olafs andet Aar; Halldor Gudmundssøn, Kolbein Thordssøn, Sverting Rnolfssøn og

Thorarin Nefjolfssön kom ikke förend i Olafs 5te Aar (999), og der var disse, der forgjeves havde søgt at komme bort, (Ol. Tr. S. p. 217) hvilket Odd, der aabenbar anseer det for et Mirakel, lader dem forsøge 3 Gange. Cod. Arn. Cap. 36 er her i Forvirring med Hensyn til Navnene; den giver Hallfred et Skib, Brand og hans Fætter Thorleif Brandssön det andet, og Kjartan tilligemed Thorarin det 3die; derimod nævner Cod. Arn. ej Bolle. Snorre, der henfører det Hele til Olafs 5te Aar, har aabenbart haft Odd for Öje, da ogsaa han lader alle de nævnte Islændinger ankomme omtrent samtidigt; han nævner først Kjartan, dernæst Halldor, Kolbein og Sverting; fremdeles Thorarin, Hallfred, Brand og Thorleif: disse 4 sidste, siger han, gjorde forgjeves Forsøg paa at komme bort. Kristnisaga C. 10 følger nærmest Snorre, og nævner Kjartan, Kalf Aasgeirssön og Bolle; dernæst Halldor, Kolbein, Sverting og Thorarin.

nökkut þorp] Anderledes omtales ikke Anlægget af Nidaros. Cod. Arn. har: „þar var nökkvot þorp sett ok kaupstaðr.“

þ. h. mikinn varning] dette omtales ej andensteds.

út um Agðanes] Cod. Arn. siger kun „þrim sinnum leituðu þeir til brautferðar, ok gaf aldrigi byr.“

S. 33.

þá er Kjartan kom á skip . . . ekki um] Cod. Arn. har kun: „ferr hann nú síðan til skipa sinna ok segir félögum sínum slíkt sem í hefir gerzk; þeim líkar þetta stórilla, ok þotti ham hafa gengit á vald konungs.“

ok kendu heiðingjar] Cod. Arn. har: „ok kendu þeir því mest um er Kjartan hafði þegit skikkjuna af konungi, ok guðin myndu reizk hafa fyrir þat.“ Snorre og Kristnisaga lade Kjartans Daab skee ved Mikkelsdagstid, medens de övrige nævne Julen.

ok i þann tíma kom þangbrandr] Cod. Arn. (.c. 37) er her meget vidtløftigere, taler om Thangbrands saxiske Herkomst og hans Ophold og Bedrifter paa Island.

Ronolfr Svertingssunr] urigtigt for *Svertingr Rímolfssonr*.

Kolbeinn sunr Brennuflösa] Kolbein var Flores Broder. Han nævnes ej i Cod. Arn.

út hingat.] her bruges Udtrykket „hingat,“ der fra Afskriverens Standpunkt er det rette, om Island; strax nedenfor staar derimod „þingat,“ hvilket neppe kan forklares uden derved at det har staaet saavel her, som strax ovenfor i den Codex, af hvilken den nærværende er afskreven, men at Afskriveren har glemt at rette det paa andet Sted. Hiin Codex maa derfor have været skreven i Norge, hvad ogsaa Formen *þingat* synes at bekræfte; thi Islænderne foretrække *þangat*.

sem segir i Islendingabók] Her sigtes til Are Frodes Verk, Cap. 7. Cod. Arn. indfører det hele Sted efter Isl. B. in extenso, med nogle ubetydelige Forandringer; den paaberaaber sig endog med Are Frode Teit Isleifssön.

Cap. 31. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 99, Snorre Cap. 81. Cod. Arn. C. 38.

ii. menn] Cod. Arn. har: „ii norrænir menn.“

S. 34.

Cap. 32. Jvfr. om denne Legende Ol. Tr. S. Cap. 195, 196, 197. Snorre Cap. 70, 71. Cod. Arn. Cap. 39. 40.

S. 35.

Cap. 33. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 204—213. Snorre Cap. 82—87. Cod. Arn. C. 41. S. Saavel Ol. Tr. S., som Snorre henføre denne Reise til Olafs 5te Aar, og lade ham tage Ormen skamme efter Raud hin ramme paa Godö, ikke selv bygge den. I Cod. Arnam. fortælles Omstændighederne ved Haareks tvungne Throndhjemsreise anderledes end her. Hauk og Brødrene medbringe der hver paa sin

Side flere Mænd, men Brødrene de fleste. Fortællingen om de store Tilbud, Kongen gjorde Haarek, og Forklaringen over hvad der forstaaes ved et Fylke, er egen for Odd; begge Dele ere vistnok urigtige.

xl. manna eða lxx] Cod. Arn. har „lx manna eða lxx,“ hvad der vistnok er rigtigere. „xl“ i nærv. Cod. er tydeligt kun en Uagtssomhedsfeil for „lx.“

S. 36.

munnlaug á kvíð honum]; her er forglemt det væsentlige Tillæg „af eldi,“ der findes i Cod. Arnam. Beretningen om Eyvind er langt mere udtværet i Cod. Arn.; og synes her, efter Sproget at dømme, at gjengive den latinske Original Ord for Ord.

Den fabelagtige Maade, hvorpaa Thore Hjorts Død beretter, er ligeledes særegen for Odd, men falder netop, som fabelagtig, i hans Smag.

Cap. 34. Cod. Arn. 42. Jvfr. Olaf Tr. Saga Cap. 195, Snorre Cap. 99, 100, Fagrskinna Cap. 73. Olaf Tr. S. lader dette skee i Olafs 4de Aar, Snorre i hans 5te; Odd derimod i hans 3die.

S. 37.

ok er konungr så þat] Her er det, hvor Cod. Arn. Cap. 42 citerer „Ruphus prestr.“

hon kom síðan með föstra sínum . . . til Olafs konungs] Cod. Arn. har: „fór hon þá heim í Falstr ok var þar um hríð; hon sendi þá menn til Noregs til Áka, föstrföður síns, at hann byrjaði hennar mál við Ol. konung.“ Heraf seer man alt-saa, at medens Cod. Arn. gjør den forhen omtalte Aake, der allerede opholdt sig ved Olafs Hof, til hendes Fosterfader, maa nærvær. Hdskr., der ligeledes forhen har omtalt Aake som opholdende sig ved Olafs Hof, men nu lader Thyres Fosterfader ledsage hende til Falster og siden reise i hendes Ærende til Norge, ansee Aake og Fosterfaderen for to forskjellige Personer. Misforstaaelse af Originalen eller Uagtssomhed er vel Skyld deri. Fosterfaderen kaldes i Ol. Tr. S. og hos Snorre „Össur Agasunr.“ At Olaf besøgte Thyre paa Falster og der holdt Bryllup med hende, hvad der i nærv. Saga siges med udtrykkelige Ord, antydes ogsaa i Cod. Arnamagn.; det behøver ej at paapeges, hvor urimeligt det er, at Olaf skulde have gjort nogen saadan Reise efter Thyres Opfordring. Snorre lader Bryllupet staa i Throndhjem, Vinteren ⁹⁹⁹/₁₀₀₀, hvad der ligeledes er urimeligt; ifølge Ol. Tr. S. holdtes det i Tunsberg.

Þórarinn Nefjúlfsunr] Ol. Tr. S., der ogsaa fortæller om dette Tilbud af Bænke-gave, nævner ikke Thorarin, men kun „en hövisk Skutelsvend.“

ok er þeir fóru heim] Dette Stykke om Frey danner i Cod. Arn. et eget Capitel (43); det findes ej hos Snorre, ligesaa lidt som i Udg. af Olaf Tr. S. i Fornm. S., derimod er det optaget i Flatøbogen, aabenbart efter Odd (see Skaalholt-Udg. af Olaf Tr. S. II. S. 190.)

S. 38.

Cap. 35. Cod. Arn. 44. *ok var þeirra dóttir Ástriðr.]* dette udelades i Cod. Arn.

Cap. 36. Jvfr. Olaf Tr. S. Cap. 237. Snorre, Cap. 92. Cod. Arn. 45, 46. I Ol. Tr. Saga nævnes ikke Klippens Navn Smalsarhorn, d. e. Hornelen; men derimod hos Snorre, hvilket viser at denne her har benyttet Odd. Tildragelsen omtales i Hallarsteins Rekstefja, (V. 26—28) der ogsaa i Ol. Tr. S. citeres.

Cap. 37. Jvfr. Ol. Tr. S. C. 238, 239. Cod. Arn. 47. Snorre har intet derom, Legendens berøres ogsaa af Hallarstein i Rekstefja, V. 29, 30, 31, der i Ol. Tr. Saga citeres. Gudbrand af Dalene nævnes ej i denne, heller ikke omtales det at Thorkell skulde have fortalt Tildragelsen for Kong Harald, det siges kun at han

fortalte den „mange Aar senere.“ Thorkell har rimeligviis ogsaa været Hallarsteins Hjemmelsmand.

S. 39.

Cap. 38. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 240, Cod. Arn. C. 48. Heller ikke her nævnes Ol. Tr. S. noget om Gudbrand af Dølerne.

Cap. 39. Jvfr. Cod. Arn. C. 48. At Olaf christnede 5 Land foruden Norge, omtales paa flere Steder, navnlig i Fagrsk. C. 71. Ágrip (c. 16) nævner kun 4 foruden Norge, forbigaaende Grønland, ligesaa Hist. Norv. fol. 10. a.; og vistnok med Rette. Cod. Arnam. nævner „fimm lönd“ og opregner dog 6. Hallarstein nævner i V. 10 af Rekstefja: „þrenn lönd ok tvænna þjóð,“ i V. 12: Island, Grænæveldi, Eyjar, Hjalta grund.

ok þau ríki lágu þá eigi með öllu undir Nor. konungi] Cod. Arn. har her: „þvíat Upplendinga konungar er fylkjum réðu, þjónuðu til Sviakonungs;“ dette synes nærmest at maatte gjælde den Tid, da Erik Sejrsæl beherskede Danmark, thi naar der skulde være Tale om fremmede Konger, hvem Oplandenes Konger adløde, kunde det alene blive de danske.

.ix. konunga] Dette er i Cod. Arn. rettet til „v. konunga,“ men neppe overeensstemmende med Originalen, thi ogsaa Fagrskinna (c. 94) har Tallet 9. Styrme regnede i sit Skrift ogsaa 9, see Frn. Sög. V. 268, dog heder eet paa et andet Sted, at han regnede 11, støttende sig til et Vers af Sighvat Skald (Fornm. Sögur V. 190). Den legendariske Olaf d. hell. S. Cap. 24 har ligeledes 11.

S. 40.

Cap. 40. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 223, Snorre Cap. 95. Cod. Arn. C. 49. Á enu fimta ári] Cod. Arn. har „fjórða,“ hvilket paa dette Sted er rigtigere, da det 5te Aar først nedenfor (C. 49) nævnes. Ol. Tr. Saga og Snorre lade Ormen lange bygges i Olafs 5te Aar, hvad der vistnok i sig selv er det rette, men ej passer med Odds Tidsregning. Fortællingen om Ormens Bygning lyder i det hele taget eens paa de anførte Steder, dog er det at merke, at Odd ej nævner Bygmesterens Navn. Ol. Tr. Saga i Flatøbogen nævne to, Thorberg Skafhögssön og Thorgeir Stakar. Flatøbogen fortæller endnu en æventyrlig Beretning om, hvorledes Odin gav Kongen Tømmeret til Kjölen, i hvilket der fandtes en Örm, efter hvem Skibet skal have faaet Navn. (Skalh. Udg. II. 228.)

ok eru þat iiii álmar ens átta tigar er graslægt er] Dette findes ei i Ol. Tr. S. men hos Snorre, og vidner saaledes atter om, at denne har kjendt og benyttet Odd.

.ii. árar ens setta tigar] denne Angivelse findes kun hos Odd og i Flatøbogen. (Skalh. Udg. II. S. 273.

longus latu dracus] Cod. Arn. har „longus draco eða serpens.“

mart var þar mælt til varnaðar etc.] Dette Sted er benyttet i Fagrsk. C. 72. S. 41.

Cap. 41. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 166—168. Snorre Cap. 73—78. Cod. Arn. 50. Det er forhen viist (S. 94), hvorledes Odd Munk skiller denne Begivenhed fra Gildet paa Lade, der hos hine nævnes i umiddelbar Forbindelse dermed. Ol. Tr. S. sætter Begivenheden ved Juul, Snorre ved Midsommer i Olafs tredie Aar. De fremstille den noget forskjelligt, navnlig lægge de Vegt paa, at Olaf ved at træde ind i Templet var ubevæbnet, og kun havde en Stok med Guldnap (*refði*) i Haanden, ej, som Odd fortæller, en stor og bred Öxe.

blótmenn þeirra með honum] Cod. Arn. har dette merkelige: „blótbyskup þeirra var í göngu með honum.“

De i Capitlet angivne Slægtskabsforhold mellem Thröndernes Hövdinge og andre, navngivne Personer nævnes ikke i Ol. Tr. S. eller hos Snorre. Thorodd paa Ölvus, der altsaa var Gudrun Lundesols Morbroder, er den bekjente islandske Lovsigemand Skafes Fader. Aasgaut af Selvaag, Bergthors Søn, har maaskee boet paa Selvaag i Rancu paa Helgeland.

så Ormr gerði atför etc.] dette udelades i Cod. Arn.

S. 42.

Cap. 42. Jvfr. Cod. Arn. C. 51. See ovenfor C. 28, hvor den samme Begivenhed umiskjendeligt fortælles.

Cap. 43. Cod. Arn. Cap. 52. Den unavngivne Mand, hvis Død her beskrives paa en saa usandsynlig Maade, er i Olaf Tr. S. og hos Snorre den tryllekyndige Raud hin ramme paa Godö, der ellers af Odd synes at være forvexlet med Roald (C. 28). Maaskee man heraf kan slutte, at denne Dödsmaade kun vilkaarligt af Snorre eller Ol. Tr. Sagas Bearbejder er henført til Raud.

S. 43.

Cap. 44. Cod. Arn. 53. Denne Legende, der udelades af Snorre, fortælles ogsaa i Ol. Tr. S. Cap. 208. Den er aabenbart uden alt historisk Værd. Den omtalte islandske Hövding Thorkell Trefill var efter Hönsethores Saga en mægtig og anset Mand allerede omkring 965, og vistnok forlængst død paa Olaf Tryggvesøns Tid.

Cap. 45. Cod. Arn. 54. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 222, Snorre Cap. 94, Thjodrek, Cap. 13. Odds hele Fremstilling af Begivenheden er meget usandsynlig i Sammenligning med Snorres og den vidtløftigere Sagas.

S. 44—46.

Cap. 46, 47. Cod. Arn. 55, 56. Disse Æventyr, hvilke Snorre (Cap. 87) udtrykkelig erklærer at han vil forbigaa, findes ogsaa i Olaf Tr. Sagn. C. 213.

Cap. 48. Cod. Arn. 57. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 224, Snorre Cap. 105. Snorre er her aldeles i Vilderede med Chronologien, da han lader Harald fødes Sommeren før den Høst, Olaf egtede Thyre.

Cap. 49. Cod. Arn. 58. Jvfr. Ol. Tr. Saga Cap. 244. Snorre omtaler kun i almindelige Udtryk at Sigrid eggede sin Mand. Hvad der i Slutningen af Capitlet fortælles om Sigvaldes Reise til Norge, er egentlig for Odd, og, som man lettelig indseer, usandsynligt. Som Stedet, hvor Olaf Tryggvesøn skulde treffe Sviakongen, nævner Cod. Arn. ikke Svithjod, men Brennörerne (i Gautelven).

S. 47.

Cap. 50. Cod. Arn. 59. Jvfr. Ol. Tr. S. C. 230. Snorre, Cap. 100. Cod. Arn. udhæver den Omstændighed, at man allerede Palmesøndag kunde have saa store Hvanner, som et Beviis paa den næsten overnaturlige Frugtbarhed, hvormed Norge begunstigedes under Olafs Herredømme. Thyres Ord berettes lidt anderledes hos Snorre og i Olaf Tr. Saga.

Cap. 51. Cod. Arn. 60. Dette legendariske Capitel, der udelades hos Snorre, forekommer og i Olaf Tr. Saga C. 242. Det i Capitlet ansatte Skibs-Antal for Olafs Flaade, 120, eller rettere 140, er i sig selv sandsynligt, see „det norske Folks Historie, I. D. 2 B. S. 382, Not.

S. 48.

Cap. 52. Cod. Arn. C. 60. Den her meddeelte Beretning om, hvorledes Olaf oppebiede Sviakongen ved Landemerket (Brennörerne) staar vel i Forbindelse med hvad der i Cap. 49 berettes om Sigvald Jarls Reise, og er forsaavidt urigtigt; men at Olaf desuagtet biede en Stund ved Landemerket, ej efter Sviakongen, men efter

sine Opbudsskibe, er heel sandsynligt, og fortælles udtrykkelig i Hist. Norv. fol. 10. b. og Ágrip, C. 17. Jfr. „det norske Folks Historie“, I. D. 1 B. S. 381, 382.

Garief] ellers kaldes hun „Geira“. Fagrsk. har „Geila“. Da der er en Lacune i nærv. Hdskr., hvor hun foran skulde omtales, vides det ej om hun ogsaa der kaldes „Garia“, eller om „Garief“ alene er en Skrivfeil.

S. 49.

Cap. 53. Cod. Arn. Cap. 61. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 245. Snorre, Cap. 109. Fagrsk. Cap. 74.

.ii. jarlar] det er kun Odd, som ved denne Leilighed nævner Svein Jarl; de øvrige omtale alene Erik, og vist synes det at være, at Svein Jarl ej deeltog i Slaget. Codex Arnamagn. siger heller ikke dette udtrykkeligt, men omtaler kun hans Nærværelse ved Fyrstemödet. Det er ellers merkeligt, at nærv. Codex paaberaaber sig Skule Thorsteinsön som Hjemmel for Beretningen om Sveins Nærværelse. Denne Paaberaabelse findes ej i Cod. Arn., og man skulde næsten antage den opstaaet ved en Mistydning eller Misbrug af den saavel her nedenfor i Cap. 57, som i Ol. Tr. S. Cap. 250, i Snorre Cap. 115, og i Fagrsk. Cap. 79 forekommende Paaberaabelse af Skule som Autoritet for at Sigvalde Jarl var med; og hvor der endog paa de fleste af de nævnte Steder forudskikkes den Bemærkning: „þó er Sigvalda litt við orrostuna getit“, der omtrent svarer til det her yttrede: „þó verðr Eiriks mest við getit“. Muligt er Sigvaldes Navn i Originalen kun skrevet S., og saaledes forvexlet med Sveins. Denne var desuden paa den Tid endnu ikke Jarl, og naar der tales om to Jarler, kunne altsaa blot Erik og Sigvalde oprindeligt være meente. I Hallfreds Vers, meddeelt nedenfor Cap. 56, staaer der og udtrykkelig, at Kongen kæmpede med to Konger og en Jarl.

er Haraldr kallaði haukey sina]; dette omtales kun af Odd. Aarsagen var, at Harald hvert 3die Aar fik 60 Jagthöge eller Falke i Vasal-Gave fra Haakon Jarl (Thjodrek, C. 5, Jomsvik. S. Cap. 7). Cod. Arn. tilføjer her: „Svá segir Sigvaldi jarl:

Har varðar þú hjörvi

Haukey, lifa ok deyja.

Det viser sig imidlertid, at disse Linjer tilhøre Sighvat Skalds bekjendte Flok „Bersöglisvisur“, som han kvad til Magnus den Gode, see Snorre, Magnus d. God. S. Cap. 17, og s. Konges Saga i Frnm. S. Cap. 22, hvor rigtignok Visens Text er meget forvansket, men Ordene dog let kjendelige. Vise-Helmingen, der kun i sin Heelhed kan forstaaes, lyder rettest saa:

Erum, Magnús, vér vægnir;

vilda ek með þér, mildum

— Haralds varðar þú hjörvi

haukey — lifa og deyja.

D. e. „vi ere eftergivende, Magnus; jeg vilde gjerne baade leve og dø med dig, du Gavnilde; du væger Haralds Höge-Ö (Norge) med Sverdet“. Det sees heraf, at Odd eller maaskee kun den, der har skrevet Cod. Arn., urigtigt har forvexlet Sighvat Skald med Sigvalde Jarl. Men vi erfare ogsaa af Talemaaden „Haralds haukey“, at Harald Gormssön virkelig maa have benævnet Norge saaledes.

Öc þetta hefir gert Oddr munkr á latínu] Cod. Arn. har kun: „þetta er ritat af Sigvalda jarli“ uden at nævne Odd. Den har de latinske Ord rigtige: „curvus“, ikke „curfus“ og „nasus in apostata“ ikke „nasus est de in postata“; derimod har den „Sveion regem“, ikke „Svein regem“.

S. 50.

at vāru māli þýðiz þetta svā] Cod. Arn. har kun „þat segir svā“. Verset findes ogsaa i Ol. Tr. S. Cap. 264, Fagrsk. Cap. 76 og i Kristnisaga G. 12.

þetta kvað Stefñir.] Stefnes Navn, saavelsom hele dette merkelige Tillæg, udelades i Cod. Arn. Beretningen om Stefnes Sammenstød med Sigvalde Jarls

Datter og hans Kvad til hende omtales heller ikke i nogen anden, nu bekjendt Saga. Saare merkeligt og oplysende om Folkebetegnelserne er det, at den islandske Forfatter eller Afskriver lader den danske Pige kalde Islændingen Stefne en *Nordmand*; ligeoverfor Danerne betragtedes altsaa Islændingerne — hvad der og i sig selv var rimeligt — kun som Nordmænd, d. e. tilhørende den norske Nationalitet, og Benævnelsen „Islænding“ har kun været brugt som en nærmere Betegnelse for at antyde det egentlige Hjemsted, ligesom „Víkverjar“, „Sygnir“, „Þrændir“ o. s. v.

Visen, der i Afskriften er noget forvansket, synes at burde læses saaledes:

ek skil ærit gerla	heldr vil ek vilstöð standa
— erumk leið föður reiði —	staglútr drifinn úti,
(harðr skyli drengr á dýrðir)	váða gerðr! en ek verða
danskr hæll! hvat þu mælr.	varmr á þínum armi.

Constructionen er denne: „dansk hæll! (d. e. du danske Kvinde; „hæll“ kan ifølge Skalda C. 68 en Kvinde kaldes, hvis Mand er dræbt) ek skil ærit gerla hvat þu mælr; erumk (er mér) leið föður reiði: harðr skyli drengr (vera) á dýrðir. Váða gerðr (váðir o: Klæder; Klædernes Gerd, er Kvinden) ek vil heldr standa drifinn (i Snefog) úti vilstöð (Trælles Plads) staglútr (nedbøjet med et Toug) en ek verða varmr á þínum armi“;

Cap. 54. Cod. Arn. Cap. 62. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 245. Sagen berøres kun korteligt hos Snorre Cap. 109.

S. 51.

En Sigvaldi — Skáni.] Dette grunder sig paa en Misforstaaelse af Haldor Ukristnes Vers, der anføres i Cod. Arn. (med det Tillæg at Olaf havde 71 Skibe) saavel som i Ol. Tr. S. Cap. 245, Ol. Tr. S. Cap. 110 og Fagrsk. Cap. 75. Der staar:

þá er hún lagar-hánum —	— sætt gékk seggjaættar
hafði jarl of krafðan	sundr — Skánunga fundar;

D. e. da Jarlen havde krævet Hav-Hunen til Møde med Skaaningerne, gik Freden formedelst ham isønder for Mændenes Æt. Her synes „Skaaningerne“ nærmest at maatte være de Stridsmænd, der indfandt sig fra Skaane. En anden Læsemaade har: „þá er hún lagar hreina“ o. s. v.

hvorved Oversættelsen bliver: da Jarlen havde krævet Skaaningerne til Söens Hun-Reners Møde, o. s. v.

i hólminum Svöldr] Cod. Arn. har kun „í höfninni“, og strax efter „á hólminum“;

Cap. 55. Cod. Arn. 63. Jvfr. Ol. Tr. S. C. 248, Snorre Cap. 211, og især Fagrskinna Cap. 76, der her næsten maa ansees afskreven efter Odds Verk, af hvis Benyttelse der og findes flere Spor i Ol. Tr. Saga, navnlig den Feil, at Styrkaar af Gimse nævnes, hvilket er rettet hos Snorre, der har „Eindriði“. Den besynderlige Beretning, at Sigvalde Jarl roede ud til Olafs Skibe med et hvidt Fredsskjold, findes kun her og i Fagrskinna. Lodkastningen om, hvo der skulde begynde Angrebet, nævnes ogsaa i Ol. Tr. S., ej i Fagrsk. eller hos Snorre.

Cap. 56. Cod. Arn. 64. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 249, Snorre C. 112; denne er her mere kortfattet, og nævner ej Thorkell Dydrill som den, der advarede Kongen mod Overmagten.

Hallfreds Viser konstrueres saaledes: „þar hykk (hygg ek) vist gram þann, er samði (Cod. Arn. framði) gunni, mistu (at have savnet) til mjök (vel meget) þrænskra drengja gengis (Bistand); Næfr allvaldr vá (kæmpede) einn við tvá snjalla jöfra ok jarl hinn þriðja; frægr siðr er at segja til slíks.

Geta skal þess máls, er menn kváðu dáðöflgan gram mæla við dólga fangs drengi (Stridens Dreng) í vápna sennu. Hertrygðar hnekkir (Hær-Troskabens strenge Prøver) bað-at (bad ikke, d. e. forbød) sína rekka hyggja á sporði (paa Bag-Enden, d. e. paa Flugten; den sædv. Læsemaade er „á flótta“); þess þjóðar-sessa (Folke-styrers) þróttar-orð (modige Ord) lifa“.

S. 54.

Ulf Rödes Ordvexling med Olaf forbigaaes i Fagrskinna.

Skule Thorsteinssöns Vise construeres saaledes: „Ek fylgða Frísa dólgi (Erik) og Sigvalda; fékk ek ungr aldrbót (Livshæder) þar er spjör sungu; (nú finnr öld at ek eldumsk) þá er bárum roðinn (rödfarvet) sárlauk (Saarlög 3: Sverd) i hjálma dyn til móts við malmþings mæti (Malmthings-Möderen), d. e. Krigeren, Olaf) suðr fyrir Svoldrar mynni“.

Skálda (C. 45) meddeler et andet Brudstykke af en Vise, digtet af Skule, der synes at tilhøre det samme Kvad:

þá er ræfrvita Reifnis

herfylgins bað ek Hölga

rauðk fyrir Svoldr til auðar,

haugþök sama baugum;

D. e. da jeg udenfor Svoldr rödfarvede Reifnes Tag-Ild (Sverdet) for at faa Rigdom, lod jeg den krigerske Hölges Haug-Tag (d. e. et Lag af Guld) indrette af Bauger.

Cap. 57. á *Savldrar vági*] læs „Svaldrar eller „Svöldrar“. Det sees heraf, i Forbindelse med hvor Navnet ellers forekommer, at Svoldr har været Navnet baade paa en Havbugt eller Vaag, og paa den i eller strax udenfor liggende Ö. Derfor bruger ogsaa Skule Thorsteinsson Udtrykket „Svoldrar mynni“ og „fyrir Svoldr“; i Knytl. Saga Cap. 122 staaer „í ánni Svöldr“, og paa det tilsvarende Sted hos Saxo (XIV. Bog S. 874, 875) „Portus Svaldensis“. Beliggenheden kan ej være tvivlsom (see især Petersen, om de Danskes Toge til Venden, i Annaler for Nord. Oldk. 1836, S. 222). Vaagen bliver den til Greifswalde indgaaende Fjord, og Öen enten Ruden, eller Greifswalder Oje, fordem, da den var større, kaldet „Svant Wusterhaussen“, hvorom Varianten „Svanland“ paa det ovenanførte Sted i Knytl. S. minder. Thjodrek (C. 14) har „Svoln“. Som det Sted, hvor Slaget stod, nævner ellers Mag. Adam af Bremen (II. 38) Öresund ved Helsingborg, Histor. Norv. fol. 11. a. og Ágrip c. 17 Farvandet ved Sjælland, Chron. Erics regis hos Langebek (Schriptt. R. D. I. 158) endog „Meesund“ (Misund i Slien?). Den i Slaget selv deeltagende Skule Thorsteinssöns Udsagn gjør det dog aldeles utvivlsomt, at Svoldr er det rette Sted.

— *ekki hrædumk vér*] Cod. Arn. er her ordrigere, og bruger Udtrykket *skóg-ageitr*, der igjen er optaget i Ol. Tr. S. Cap. 250. Denne, saavel som Fagrskinna c. 75 og Snorre, c. 114 lader Olaf strax i Begyndelsen af Slaget udtale sin Dom om sine Fiender.

Þýri dróttning] dette er optaget i Flatöbogen, see Var. til Ol. Tr. S. C. 250. S. 55.

með mörgum &c.] Dette udelades i Cod. Arnamagn.

Cap. 58. Cod. Arn. 67. I dette Cap. begynder det upsalske Brudstykke, omtrent efter „ok flýðu til lanz við svá búi“. Den Vise af Hallfred, der her henføres til Thorkell Dydrill og Tranen, henføres i Ol. Tr. S. c. 256, Snorre c. 121 og i Fagrsk. c. 81 til Thorkell Nefja, og underlægges en langt anden Forklaring, nemlig at han allersidst løb overbord, da alle de övrige Skibe, Tranen iberegnet, vare ryddede. Odds Forklaring er vistnok urigtig, thi naar Tranen engang var ryddet, maatte den være falden i Fjendernes Vold. Hallfreds Vise, der maa betragtes ved Sammenhold af begge Codices, construeres saaledes: „úgræðir armgrjóts

(den som ikke skaaener Arm-Stenen, d. e. Armens Prydelser, Guldet) så Trana ok baða Naðra (Ormene) fljóta auða; — hann rauð glaðr geir at gunni —; áðr hjaldrþorinn (kampmodig) þorketill, hugframr i rammri böð, héldi undan á snæris otru (Snörets, Tougets Oter, eller efter den sædvanlige Læsemaade „snæris vitni, Snörets Ulv“, d. e. Skibet).

Den her følgende Fortegnelse paa de Helte, der forsvarede Ormen, forekommer i Ol. Tr. S. Cap. 233 og hos Snorre Cap. 102 allerede hvor der handles om dens Udrustning hjemmefra. Den er vistnok meget gammel, og grunder sig maa-skee paa Kvad, skjönt Spor af Alliteration nu ej findes. Ordenen, hvori Kæmperne anføres, er forskjellig i Ol. Tr. S. og Snorre fra her; overalt findes enkelte Urigtigheder, der kun ved Sammenligning af alle Parallelsteder kunne berigtiges.

Björn af Stúðlu var sandsynligviis fra Stúðla, nu Stödle i Etne Sogn. Han er vel den samme, som i Fornm. S. III. S. 157 kaldes „Flesmu-Björn“. Þorgrímr þjóðólssunr („or Hvíni“, udelades i Cod. Arn.) var vel en Sønnesøns Søn af den berømte Skald. Istf. „Ásbjörn or Mostr“ har Ol. Tr. S. og Snorre „Ásgrímr (eller „Ásbjörn“) ok Ormr“, vistnok urigtigt (see nedenfor S. 60. Cap. 60, jvfr. Ol. Tr. S. C. 256 (Fornm. S. III. 4). „Njarðlög“ og „Njarðarlög“, senere „Jarðarlög“, „Jarlög“, d. e. Tysnes-Öen. „Kolbjörn af Raumaríki“ (i Brudst. urigt. kaldet „Þorbjörn“ maa være den samme som „Kolbjörn Stallari“, der i Ol. Tr. S. C. 233 urigtigt kaldes „Kolbein“, og nedf. i Cap. 60 „Kolbjörn upplenzki“. Þorsteinn oxafótr“ („or Höfund“ udelades saavel i Cod. Arn., som i Ol. Tr. S. og hos Snorre) var, som man her seer, fra Höfund eller Hafund, d. e. omtr. det nuværende Gjerpen Sogn ved Skien; Ol. Tr. S. gjør ham senere til en Islænding, og har et vidtløftigt Æventyr om ham. „Oprostöðum“, saaledes og Cod. Arn. og Snorre; Ol. Tr. S. har „Ofrustöðum“, Ups. Brudst. „Hovreksstöðum“. Man kunde her tænke paa „Hopreksstaðir“, nu Hoperstad i Vik i Sogn. Den Omstændighed, at Odd nævner det mellem Höfund og Hedemarken, synes dog at vidne om, at det er at søge i Viken eller paa Op-landene, og at det følgende er Olafs Moders Hjemsted, som derved menes. „Þorkell dyðrill . . ibrot“ udelades i Brudstykket. Tillægget i nærv. Cod. af „Ögðum“ er merkeligt; altsaa skulde Þorkell være bosat paa Agder. „Heimnörk“; den sædv. Form er „Heiðmörk“. At Ulf röde var fra Hedemarken, omtales ej andensteds. „Vikár af Tíundalandi“ maa altsaa have været svensk, hvilket ogsaa viser sig deraf at han var en Broder af den svenske Helt Arnljot Gelline, bekjendt i Olaf d. helliges Historie (Snorre, Cap. 151). Brudst. har urigtigt „Vindalandi“. „Vakr en elfki“ kaldes i Brudst. hinn „eðski“, der enten maa være „egðski“ eller snarere „eiðski“ (fra Eidsvold eller Askim) i Cod. Arn. hinn „ærmski“; Snorre kalder ham „Vakr elfski Raumason“; Ol. Tr. S. „Vakr enski af Rauma“, eller „Vakr elfski Raumason af Rauma“; eller endelig „Vakr af Liði (Eiði?)“; idet „Rauma“ slaaes sammen med det følgende Bersi til „Raumabersi“. „Án skyti af Jamtelandi“ mgl. i Brudstykket. „Úþýrmir“; saaledes alle de øvrige undtagen Cod. Arn., der har „Stýrmir“. „Björn hinn mikli af Vestfold ok Brynjólfr haukr broðir hans“ udelades i Cod. Arn., hos Snorre og i Ol. Tr. S. Brudst. har ikke „haukr“ men „hákr“. Istf. „Ögmundr Sandi“ har Brudst. „Augmundr á Sandi“, hvad der vel er rigtigere „á Sandi“ findes og nedf. C. 60. „Þorfinnr eisli“; Brudst. har „esle“. Istf. „Hæreks ok þeir bræðr or Orkadal“ har Brudst. kun „Hávarðr or Orkadal“. Det følgende „Arnörr mærski“ udelades i Brudstykket. Istf. „mærski“ har Hovedcodex ved en Feillæsning „or orski“. Istf. „ok Halstein. Börkr or Fjörðum“ har Cod. Arn. „Hallstein ok Börkr or Fjörðum“; Brudstykket „Hallstein borkr or Fjörðum“; Snorre „Hallstein ok Haukr or Fjörðum“; Ol. Tr. S. alene „Hallsteinn“. Istf. „Hallkell af Fjöllum“ har Snorre „Hallstein af Fjöllum“. „Arnfiðr (Arnfinnr) or Sogni“ kaldes i Cod.

Arn. „Arnviðr or Sogni“. Istf. „Einar höröski“ har Brudst. „Einar Vorski“ (d. e. fra Vors); Det følgende „ok Fiðr“ (Finnr) udelades i enkelte Hdskr. af Olaf Tr. Saga; i Cod. Arn., Brudstykket, og andre Haandskrifter af Ol. Tr. S. henføres Finn� til det følgende, saaledes: „Einar höröski; Finn� ok Ketill rygski“. Et enkelt Hdskr. af Ol. Tr. S. har „ringski“. Istf. „Gr. röskvi“ har Ol. Tr. S. „Gr. raumski“; „röskvi“ eller „raumski“ udelades i Brudstykket. „Ivarr Smetta“; Brudst. har „Smællta“. Ormr Skógarnef var en Broder af Gunnar paa Lidarende, see Njala S. Cap. 19.

S. 56.

Cap. 59. Om denne Raadslagning, som Hóvdingerne midt under Striden skulde have haft med hinanden, tales ej i Snorre og Fagrskinna, men ellers kun i Ol. Tr. S. Cap. 253, og saaledes, at det synes at være hentet fra Odds Verk. I Olaf Tr. S. skeer det hos Odd för Tildragelsen med Einars Bue.

.xix. *skip*. Efter Ol. Tr. Saga og Snorre saavel som Reksteffja havde Erik kun 5, Olaf svenske 15 og Sven 60 Skibe. Odd giver, som man seer, Erik 19, og de to andre hver 60. Ágrip (c. 17) giver Erik 22, de to andre hver 30. Thjodrek (c. 14) giver alle tre tilsammen 70.

Torvi Valbrandsson] han nævnes og i Ol. Tr. S. c. 251. Hvis dette skal være den i Hönsethores og Hörds Sagaer omtalte Torve og ikke en yngre Ætling af ham, som f. Ex. en Sónnesön af samme Navn, da maa Beretningen om hans Deeltagelse i Slaget ej forholde sig rigtig; Torve levede nemlig som Hóvding allerede omkring 965.

gullöfðum örur] — Saal. og Cod. Arn. Brudst. har „silfrvafnum“. At Einar sköð med saa kostbare Pile, omtales ingensteds ellers, og er vistnok en Opdigtelse.

.xx. *sessan*. Cod. Arn. har .xvi. *sessan*.

S. 57.

Cap. 60. Dette Thorkell Hóje Raad omtales og i Ol. Tr. S. Cap. 253, men saaledes, at det synes laant fra Odd. Snorre og Fagrskinna have intet derom. Ol. Tr. S. Cap. 253 fortæller derhos om, at Erik Jarl skulde have ombyttet det Thorsbillede, han hidtil førte i Jernbardens Stavn, med et Crucifix, og lovet at antage Christendommen, hvis han sejrede.

Den her nævnte Skald Halldor er Halldor Ukristne, der synes at have digtet om Erik Jarl. Constructionen af Visen er: „Ormrinn langi („Orminn langa“ her og i Brudst. er Skrivfeil) kom heldr i harðanförð (d. e. Knibe); dreyra reyrr (Blodets Rör d. e. Spydene) hnigu saman; tingla tangar (Smykkernes Tangs d. e. Forstavnens) tungl (Maaner d. e. Skjoldene) skáruz þar. Þá er brynflagöðs (Brynje-hexens d. e. Pilens) Regin (Styrer) lagði borðmikinn Barða við Fafnis (d. e. Ormens) síðu, vann jarl hjalmskríð (Slaget) at hölm. — Snarpra sverða gangr gerðiz um Orminn langa, þar er gullin spjör gullu; drengir slitu lengi frið, Kváðu svænka menn ok danska fránsleggþita-runna (den blanke Lægbiders Bærere, Stridsmænd) fram-fylgia hánur at dólga sennu. Hykkat (d. e. hygg ek-at, jeg troer ej) vægð (saal. Cod. Arn. 3: Skaansel) at vígi; drótt vann sóttan ógnharðan jófur, jarl sik sparðit (saal. Fagrsk., d. e. sparði eigi), komz at fjarðjörðu, (3: Norge). Litt var sævarsóti (saal. Cod. Arn. rettere; d. e. Söhesten, Skibet) svangr, fólkharr! þá er færðuð Barða á fjarðmývils (Fjordmaagens) tröð (3: Skibet) við Ormnni langa“. Dette sidste Vers udelades i Brudstykket. Hallfreds Vise construeres saa: „Heðins baugsserkjar-verkendr (Hedins Ringsserks Farvere d. e. Krigerne) sukku sárir niðr af Naðri (Ormen); gerðut vægjaz í naddfárs böð. Ormr mun lengi vanr slíkra drengja, hvars han skríðr með lýða lið, þóat alldýrr konungr stýri“.

Ok svá sagði Sverrir konungr] Cod. Arn. har: „ok svá segir Sverrir konungr;“ dette kan dog ej betegne Afskriftens Samtidighed, thi Codex er vistnok meget yngre end Sverres Tid. Brudstykket har det merkelige „ok svá segja snotrir menn.“

S. 59.

Þorgeirr ok Hyrningr og Víkarr]. Brudst. tilføjer ogsaa „Úlfr;“ ligesaa Ol. Tr. S. Cap. 255.

Fortællingen om Einar Thambarskelver og hans Bue udelades aldeles i Brudstykket. I Olaf Tr. S. Cap. 252 er den øjensynligen lempet efter Odds; hos Snorre, Cap. 118 har den en simplere og mindre mystisk Form.

Halldors Vise construeres saaledes: „hugreifr þengill hét á sína heiptar-nýta drengi (þjóð stökk apr um þóptur með Óleifi), þá er (þeir) höfðu lokit hafvita (Skibene) um snjallan Hallands (d. e. Haðlands, Haðlands) gram (Olaf); vápnreið (saal. Fagrsk.) varð um Vinda myrði.“

Hvad der strax efter fortælles om Olafs uheldige Skud efter Erik Jarl, synes egentlig at være det samme, som ellers i Ol. Tr. S. og hos Snorre berettes om Einar Thambarskelver; dette har imidlertid ej hindret Ol. Tr. S. Cap. 255 fra at optage det. Fortællingen om Lyset, der udbredte sig over Kongen strax før han sprang i Vandet, findes og i Ágrip C. 17, samt i Olaf Tr. S. Cap. 255; det er formentlig en af de Legender, Odd og Gunnlaug erfor af deres fælles Hjemsmænd.

S. 60.

en hvat sem lifi hans hefir brugðit] sml. Ágrip C. 17. in fine.

ok þessi orrosta hefir frægst uerit] omtr. de samme Ord findes i Ol. Tr. S. Cap. 256 (Fornm. S. III. S. 9.) og i Fagrsk. Cap. 81.

Cap. 61. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 256.

Hallfreds Viser construeres saaledes: „Veit ek eigi hitt, hvárt ek skal leyfa Heita dýrbliks dynsæðinga (Heites dyrebare Blinks Larms Fugles d. e. Ravnes) hungredeyfi (Hungerdöver) dauðan eða þó kvikvan. Landvörðr var sagðr mer firðr lýðum ok láði fyrir handan sjó; né muni maðr of biða meira strið. Þó at ærir (Tjernerne) hauka-háklífs elds (Högeklippens Ilds d. e. Guldets) beldi þeim svikum, væri oss heila líkn, ef jöfurr lifði. Öll lönd norðr eru orðin auð of gram dauðan; allr friðr glepz af flugstyggss Tryggvasunar falli.“ Dette sidste Halvvers findes ej i Cod. Arn. eller Brudstykket, ligesaalet som den følgende Forklaring; derimod findes saavel Halvverset, som Stykket „Eigi . . . þvilíkr í Norðrlöndum“ næsten Ord til andet i Thidrik af Berns Saga Cap. 1., hvor det udgjör en Deel af et længere Ræsonnement. Efter al Sandsynlighed har altsaa Afskriveren af den Codex, efter hvilken nærv. Haandskrift er copieret, hentet dette fra Thidrik af Berns Saga. At Linjerne „allr glepz . . . Tryggva“ har dannet Stevet eller Omlkvædet i Hallfreds Kvad, sees saavel af et andet Vers deraf, optaget i Fagrsk. Cap. 81, hvis anden Halvdeel euder saaledes:

grams dauði brá géði

góðs úfárar þjóðar,

som af Ol. Tr. S. Cap. 264, hvor det udtrykkeligt heder at Stevet lyder saa:

auð eru öll um orðin

ættlönd um gram dauðan,

dog ere de to første Linjer urigtigt medtagne.

S. 61.

Cap. 62. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 256.

Einarr þambarskelmir] Brudst. har urigtigt „Styrkarr af Gimsum.“

allr glepsk friðr af falli

flugstyggss sunar Tryggva.

allr glepz friðr af falli

flugstyggss sunar Tryggva;

i *Vindaskipit*] „í rauðu klæði,“ tilf. Cod. Arn. og Brudstykket.
S. 62.

Cap. 63. Cod. Arn. 71. Jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 257, 258, 259. Det er kun i Cod. Arn., hvor der staar noget om, hvad Dronning Thyre nød, da hun vilde hungre sig ihjel, nemlig et Æble. Brudst. tilføjer at hun døde „á bak langaföstu.“ Ol. Tr. S. lader Hunden Vige ej blive tilbage paa en Kongsgaard, men følge med paa Ormen; det er der Einar Thambeskelver, der ved Tilbagekomsten til Viken udraaber hine Ord, der af Odd tillægges dens Vogter.

Cap. 64. Indholdet af det tilsvarende Capitel i Brudstykket afviger meget fra dette, og slutter sig nærmest til Cap. 267—269 i Ol. Tr. Saga. Dog slutter det ligesom nærværende, og Cap. 73 i Cod. Arn., med Udsagnet om at Odd er Forfatteren. Cod. Arn. tilføjer at han var „prestr at vígslu,“ men hverken den eller Brudstykket har noget om Odds Anføgtelse eller Kong Olafs Aabenbarelse for ham. I Brudst. forekommer det besynderlige Navn „Vellönd“ Paa det tilsvarende Sted i Olaf Tr. Saga Cap. 267 staar der „Vindland“ (þá bauð Ástriðr at hann skyldi hafa eignir þær ok ríki, er hon átti í Vindlandi ok Sigvaldi jarl átti ekki vald á); altsaa kan man her ikke vel tænke paa Valland eller Frankrige.

Cap. 65. Cod. Arn. 74. jvfr. Ol. Tr. S. Cap. 286. Dette Cap. mangler i Brudstykket, saavel som de øvrige Tillægscapitler, der findes i Codex Arnamagnæanus.

NAVNE-REGISTER.

- Aðalraðr Englakonungr 63. 71.
 Æsir 24.
 Agðanes 32.
 Agðir 55.
 Agmundr (Ögmundr, Augmundr) á
 Sandi 60. 64. 68.
 Agvaldr (Ögvaldr) 34.
 Agvaldsnes (Ögvaldsnes) 34.
 Áki 32.
 Albanus 26.
 Aldegjuborg 71.
 Áli (Óli) hinn auðgi 13.
 Allogia (Avrlogia) 10. 11. 78. 79.
 Alvini (Almvini) 14.
 Án skyti 55.
 Ari fróði 22. 23.
 Arnfiðr (Arnfinnr) or Sogni 56. 65.
 Arnljótr gellini 55.
 Arnórr mærski 56.
 Áshjörn or Mostr 55. 60. 64. 68.
 Ásgautr or Selvági 41.
 Ástriðr dóttir Burizláfs 29. 48. 63. 70. 71.
 Ástriðr drottning Eiríksdóttir 3. 4. 5. 6.
 8. 9. 10. 77.
 Ástriðr Loðinsdóttir 23. 27. 63. 71.
 Ástriðr dóttir Sveins konungs 38.
 Auðr (Uþr) dóttir Hákonar jarls 7. 8.
 Austrriki 15.
 Austrvegr 79.
 Bergþórr 41.
 Bergþórr bestill 56. 65.
 Bersi sterki 55. 64.
 Björgvin 26.
 Björn 32.
 Björn eitrkveisa 5. 7.
 Björn konungr Haraldssunr 2.
 Björn mikli 55. 64.
 Björn af Stuðlu 55. 60. 64. 68.
 Bolli Þorleiksson 32.
 Borgarfjörðr 43.
 Brandr hinn örvi 32.
 Bretland 13.
 Brimangr 38.
 Brynjúlfr í Gaulardal 18.
 Brynjúlfr hákr (haukr) 56. 64.
 Búi (digri.) 15.
 Búrizláfr kr. 29. 30. 36. 37. 48. 79.
 Bursti akrkarl 8.
 Býnes 41.
 Börkr or Fjörðum 56.
 Danir 53. 54. 55.
 Danmörk 10. 15. 21. 47.
 Dixin 48. 49. 62. 70. 79. 80.
 Dragseið 30.
 Eiðaskógr 21.
 Einarr hörðski (vorski) 56. 65.
 Einarr Þambarskelfir 28. 55. 59. 60. 61.
 64. 65. 68. 71.
 Eiríkr jarl Hákonarsunr 15. 18. 22. 46.
 49. 51. 52. 53—62. 64—70.
 Eiríkr konungr blóðöx 2.
 Eiríkr á Oprustöðum 3. 4. 5. 22.
 Eiríkr Uppsalakonungr 7. 8. 29. 38.
 Eistr 9.
 England 2. 12. 13. 14. 16. 21. 22. 23.
 48. 63. 71.
 Englandshaf (sjór) 21.
 Englismenn 22.
 Eres (Heres) 9. 77.
 Erlendr Hákonarsonr jarls 18. 19. 21.

Erlingr Skjálgsson 23. 27. 51. 63.
 Eyraarsund 48.
 Eyraþing 22.
 Eyvindr kelda 30. 31. 34.
 Eyvindr kinnrifa 31. 35. 36.
 Eyvindr snákr 56. 65.
 Færeyjar 39.
 Falstr 32. 36. 37.
 Fiðr (Finnr) 56. 65.
 Fiðr Eyvindarsonr 56. 59. 65.
 Finnabú 22.
 Finnmörk 21.
 Firðir 22. 56. 65.
 Flósi Þórðarsunr 33.
 Freyr 37.
 Frisar 54.
 Frosta 41.
 Garðar Garðaríki 10. 11. 16. 22. 23. 71.
 77—79.
 Garia (Geira) dóttir Búrizláfs 48.
 Gaulardalr 18. 19. 20. 41. 45.
 Gauldæli 21.
 Geira (Garia) 79. 80.
 Germania 80.
 Gautelfr 21.
 Gimsar 41. 55. 61.
 Girkland (Grikland) 63.
 Gissur hvíti 33.
 Grikland 11. 12. 63.
 Grímr hirðmaðr 43.
 Grjótgarðr rökvi 56. 65.
 Grænland 39.
 Guðbrandr or Dölum 38. 39.
 Guðmundr ríki 33.
 Guðrún Bergþórsdóttir. 41.
 Guðrún dóttir Járnskeggja 41. 42.
 Guðrøðr konungr Bjarnarsonr 2.
 Guðrøðr konungr Eiríksson 2. 3. 4. 43.
 44.
 Gulapingslög 27.
 Gullharaldr sons Knúts Danaástar 2. 15.
 Gunnhildr dr. Búrizláfs 30. 36. 37. 38.
 Gunnhildr dróttning Özurardóttir (kon-
 ungamoðir) 2. 3. 4. 5. 6. 8. 43.
 Gyða dróttning 14. 15.
 Haðaland (Halland) 59. 67.
 Hákon Aðalsteinsfóstri 41.

Hákon gamli 4. 7. 8. 9. 22.
 Hákon jarl Sigurðarsonr 2. 4. 5. 6. 7. 8.
 9. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22.
 23. 24. 25. 26. 29. 41. 45. 49.
 Háleygir 36. 56. 64.
 Halland (Haðaland) 59. 67.
 Halldórr Guðmundarsunr. 33.
 Halldórr úkristni 57. 59. 66.
 Hallfreðr vandræðaskáld 32. 33. 53. 58.
 60. 64. 66. 68.
 Hallkell af Fjöllum 56. 65.
 Hallsteinn 56. 64.
 Hallsteinn Hlifarsonr 56. 65.
 Hálogaland 2. 21. 31. 34. 35. 44.
 Háls í Limafrði 15.
 Haraldr konungr Gormssonr 8. 15. 29. 32.
 Haraldr konungr gráfeldr 2. 3. 15.
 Haraldr konungr grenski Guðrøðarsonr
 2. 21.
 Haraldr konung hárfagri 2. 21. 23. 30.
 Haraldr sunr Ólafs konungs Tryggvas. 46.
 Haraldr konungs Sigurðarsunr 39. 63.
 Haraldr kr. Sveinssonr 38.
 Haraldr Valdamarssonr 9.
 Hárekr hvassi 5. 6. 64.
 Hárekr í Þjóttu 31. 34. 35. 36.
 Haukr 33. 35.
 Hávarðr or Orkadal 56. 64.
 Heimörk 55. 64.
 Herlönd 56.
 Hjaltil Skeggjasunr 33.
 Hjaltiland 39.
 Hjörungavágr 15.
 Hlaðir 18. 21. 24. 25. 28. 35. 40. 41.
 Hlöðvir (Löðvir) langi 56. 64.
 Holti Jarizleifssonr 9.
 Hovreksstaðir 64.
 Hringaríki 2. 3.
 Hróaldr i Goðey 31.
 Hróaldr i Moldafirði 42.
 Hvin 55. 64.
 Hyrningr 28. 43. 44. 47. 55. 56. 59. 64.
 65. 67.
 Höfund 55. 64.
 Hörðakári 27.
 Hörðaland 21. 27.
 Ingibjörg Haraldsdóttir 9.

Ingibjörg Tryggvadóttir 10.
 Ingigerðr Loðinsdr. 28.
 Ingiríðr Loðinsdr. 28.
 Innþrændir 56. 64.
 Írland 12. 13. 22. 25.
 Ísland 33. 39.
 Ívarr smetta 56. 65.
 Jaðarr 51.
 Jamtaland 55.
 Jarizleifr konungr Valdamarssonr 9.
 Järnbarðinn (skip) 56—59. 65—67.
 Järnskeggi 41. 42.
 Jömsborg 81.
 Jätvarðr konungr (Eddvarðr) 63. 71.
 Jömsvikingar 15.
 Jón Sigurðr byskup 23. 34. 35. 39. 43.
 Jörsalaland 63.
 Jörsalir 71.
 Jósteinn 16. 17.
 Karkr 20. 21.
 Karlshöfuð. 16. 17.
 Karmsund 35.
 Ketill hávi 56. 64.
 Ketill rygski 56. 65.
 Kinn 26.
 Kjartan Ólafssonr 32. 33.
 Klerkon 9.
 Klerkr 9.
 Knútr konungr ríki 38.
 Kolbeinn Þórðarsunr 33.
 Kolbjörn (stallari) 55. 58. 60. 61. 67.
 68. 69.
 Limafjörðr 15.
 Loðinn 27.
 Marteinn byskup 24. 30.
 Mjörs (vatn) 6.
 Moldafjörðr 42.
 Mostr 24. 47. 55. 64. 68.
 Mærin 41.
 Möðruvellir 33.
 Niðarnes 30.
 Njarðarlög (Njarðlög) 55. 64.
 Norðimbraland 13.
 Norðmenn 15. 35. 36. 54. 56. 62. 63.
 70. 71.
 Norðrlönd 60. 61. 66. 68.

Noregr, Noregsveldi 2. 3. 5. 8. 9. 10. 12.
 15. 16. 17. 21. 22. 23. 24. 29. 32.
 39. 41. 47. 56. 59. 62. 63. 70. 71. 77.
 Nörr konungr 21.
 Oddr munkr 49. 63. 71.
 Óðinn 7. 24. 29. 34. 35.
 Ólafr drengr 56. 65.
 Ólafr konungr Haraldssonr hárfagra 2.
 Ólafr konungr helgi 1. 2. 21. 39.
 Ólafr konungr svænski 38. 46. 47. 48.
 51. 55. 57. 64. 65.
 Ólafr Skotakonungr kvaran 14.
 Ólafr konungr Tryggvasunr 1. 2. 4. 5. 6.
 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.
 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 27—
 52. 53—62. 64—71. 77—82.
 Óli (Áli) hinn auðgi 13.
 Oprustaðir 3. 4. 5. 77.
 Oprustaðir (Hovreksstaðir). 55. 64.
 Orkadallr 56. 64.
 Orkneyjar 23. 39.
 Ormr lygra 41.
 Ormr skógarnef 56. 65.
 Ormrinn langi (skip) 40. 44. 48. 51—
 63. 64—70.
 Ormrinn skammi (skip) 35. 52. 53.
 Otto keisari 15.
 Páll byskup 12.
 Petr postuli 1.
 Raumaríki 55. 64.
 Raumi 55.
 Reas 9.
 Rekon 9.
 Rimul 20.
 Rín 71.
 Rüm, Rómaborg 71.
 Rúnólfr Svertingssonr (Svertingr Rún-
 olfssonr) 33.
 Rögnvaldr Hákonarsunr gamla 7.
 Rönd (vatn) 4.
 Saltvík 56. 64.
 Selja 24. 25.
 Sigríðr dróttning stórráða 7. 29. 32. 38.
 46. 47.
 Sigurðr 33. 35.
 Sigurðr bíldr 56. 65.

- Sigurðr Eiríkssonur 9. 10. 77. 78.
 Sigurðr Íslendingr 43.
 Sigurðr jarl 13. 15.
 Sigurðr jarl Hlöðvissunr 23.
 Sigvaldi jarl 15. 29. 30. 46. 47. 48. 49.
 50. 51. 52. 53. 54. 70.
 Skáni 51.
 Skaun 5.
 Skeggi (Járnskeggi) 41.
 Skoruströnd 31.
 Skotland 13.
 Skrattasker 35.
 Skúli Þorsteinssonur 49. 54. 56. 61. 65. 69.
 Sköglartosti 7.
 Smalsarhorn 38.
 Sogn 2.
 Sótanes 3.
 Stað 30.
 Stefni Þörgilssonur 50.
 Styrbjörn Svíakappi 7. 29.
 Styrkarr Eindriðasunr 41. 51. 64. 69.
 Sunnifa 25. 26.
 Sveinn Hákonarsunr jarls 18. 22. 49.
 Sveinn Danakr, Tjúguskegg 4. 7. 29. 30.
 32. 36. 37. 46. 50—52. 54. 57. 65. 79.
 Sveinn konungr Úlfssonur 38.
 Sverrir konungr 58.
 Svertingr Rúnólfssonur 33.
 Svíar 8. 47. 48. 53. 54. 55. 64.
 Svíþjóð 4. 7. 21. 22. 46. 47. 51.
 Syllingar 12.
 Svoldr 49. 51. 54.
 Sýrland 63.
 Sæmundr fróði 23. 30.
 Sörli 10.
 Tiundaland 55.
 Torfi (Tiorvi) Valbrandssonur 56. 65.
 Tosti (Sköglar) 7.
 Traninn (skip) 32. 52. 53. 55. 64.
 Tryggvareyr 4.
 Tryggvi konungr Ólafssonur 2. 3. 4. 5. 19.
 21. 22. 43. 61.
 Tryggvi Ólafssonur Tryggvasoner 15. 77.
 Þangbrandr prestur 23.
 Þelamörk 55. 64.
 Þingeyrar 63.
 Þjálfahellir 16.
 Þjóðólfr af Hvini 55. 64.
 Þóra á Rimul 20.
 Þórarinn Nefjúlffson 32. 37.
 Þorbjörn af Raumaríki 64.
 Þórðr Eigileifar (Egileifar) sunr 3. 4.
 Þórðr Jörunnar (Ingileifar) sunr 3. 4.
 Þórðr or Njarðarlög 55. 64.
 Þorfiðr eislí 56. 64.
 Þorgeir 28. 43. 44. 47. 55. 56. 59. 64.
 67.
 Þorgerðr Hölgabrúðr 15.
 Þorgils sonr Þórólfs lúsarskeggs 4. 10.
 Þorgrímr Þjóðólffssonur 55. 64.
 Þórir hjörtr 31.
 Þórir klakka 15. 16. 17. 19. 22.
 Þorkell dyðrill 38. 39. 53. 55. 64.
 Þorkell nefja 52.
 Þorkell trefill 43.
 Þorkell Vermundarsonr 32.
 Þorleifr (jarlaskáld) 18.
 Þorleifr spaki 27.
 Þormóðr prestur 23.
 Þóróddr or Ölfúsi 41.
 Þórólfr 56. 65.
 Þórólfr lúsarskegg 4. 9.
 Þórr 41. 44.
 Þorsteinn hvíti 55. 64.
 Þorsteinn uxafótr 55. 60. 64. 68.
 Þorsteinn í Vizum 5. 6. 7.
 Þróndheimr 21. 24. 28. 32. 36. 41. 46.
 Þróndr rammi 55. 64.
 Þróndr skjálgi 56. 60. 64. 68.
 Þrændalög 21.
 Þrændir 37.
 Þúridr systir Þóródds 41.
 Þýðverskir menn 22.
 Þýri dróttning 32. 36. 37. 46. 48. 54. 62.
 69.
 Úlfasund 24.
 Úlfr rauði 54. 55. 64. 65. 67.
 Ulli 21.
 Upplönd 2. 21. 39.
 Úthaugr 41.
 Uþr (Auðr) Hákonardóttir jarls 7. 8.
 Úþyrmir 55. 64.
 Vagn (Ákasunr) 15.
 Vagr elfski (eðski) 55. 64.

Valdamarr Danakonungr 9.
 Valdamarr Garðakonungr 9. 10. 78. 79.
 Valdamarr Holtasunr 9.
 Vegistafr 21.
 Veggjaðarsund 3.
 Vellönd 70.
 Vestfold 55. 64.
 Vestrlönd 22.
 Víðar (Vizar) 5.
 Víga-Styrr 32.
 Vigflúss Vígaglúmssunr 56. 65.
 Vígi (hundr) 13. 14. 36. 43. 48. 62. 70.

Vík 21. 27. 62. 70.
 Vikarr af Tiundalandi 55. 59. 64. 65. 67.
 Vindland 10. 22. 29. 36. 37. 46. 48. 49.
 62. 70. 79—88.
 Vindr 51. 60. 62. 65. 67. 68. 69. 70.
 Vizar (Viðar) 5.
 Yrjar 41.
 Æsir 24.
 Ögmundr s. Agmundr.
 Ögvaldr s. Agvaldr.
 Özurr toti 2.
 Ölmóðr Hörðakáráson 27.

Trykfeil.

- S. VI. Lin. 12 ovenfra „hiin Oplysning, hiin Anförelse af hans Navn“ læs: „den
 Oplysning, hiin Anförelse af hans Navn giver“.
- VIII. — 6 — „Gille“ læs „Gelle“.
- — — 18 — „maget“ læs „meget“.
- IX. — 9 — „endnu læs „enten“
- X. — 21 — „udgjøre“ læs „udgjør“
- XV. — 13 ned.fra „Gunnlaugs“ læs „og derpaa bearbejdet Gunnlaugs“
- 8 — 9 — „eggja“ læs „eggja“.
- 23 — 6 ovenfra „marvgom“ læs „mavrgom“.
- — — 13 — „Sigvrðr“ læs „Sigvrðr“.
- 30 — 9 — er Ordet „Staðe“ utydeligt.
- 38 — 6 — „6“ læs „36“.

Fortegnelse

over de Steder i nærværende Udgave, hvor hver enkelt Side eller Spalte i de benyttede
Haandskrifter begynder.

A. Den stockholmske Codex.

Side i Codex.	Side og Linje i Udg.	Side i Codex.	Side og Linje i Udg.
1 recto	1, L. 1 f. o. (Hefri)	11 recto	31, L. 12 f. n. (ok sa)
- verso	2 - 11 f. n. (þat mýndi)	- verso	33 - 8 f. o. (eigi)
2 r.	4 - 11 f. o. (ok fôtom)	12 r.	34 - 14 f. n. (var at)
- v.	5 - 3 f. n. (hafa)	- v.	36 - 10 f. o. (fretti)
3 r.	7 - 13 f. o. (skiptom)	13 r.	37 - 8 f. n. (þar)
- v.	8 - 8 f. n. (vndan)	- v.	39 - 15 f. o. (-tino. Ok)
4 r.	10 - 10 f. o. (þeirra)	14 r.	40 - 7 f. n. (-tigar a)
- v.	11 - 11 f. n. (afsteininom)	- v.	42 - 16 f. o. (munde)
5 r.	13 - 7 f. o. (við arar)	15 r.	43 - 15 f. n. (-taði eptir)
- v.	14 - 16 f. n. (Hón lett)	- v.	45 - 17 f. n. (konv)
6 r.	16 - 5 f. o. (oc þeir)	16 r.	47 - 11 f. o. (allt sit)
- v.	17 - 16 f. n. (Hakon)	- v.	48 - 8 f. n. (eige)
7 r.	19 - 6 f. o. (vfríðrinn)	17 r.	50 - 13 f. n. (meire)
- v.	20 - 11 f. n. (haskom)	- v.	52 - 10 f. o. (en þo)
8 r.	22 - 12 f. o. (ok skolo)	18 r.	53 - 13 f. n. (-in ok)
- v.	23 - 7 f. n. (-nan i moti)	- v.	55 - 19 f. o. (Ok er)
9 r.	25 - 13 f. o. (orðvm)	19 r.	57 - 3 f. o. (-gia. En)
- v.	26 - 3 f. n. (er halldin)	- v.	58 - 3 f. n. (skylldir)
10 r.	28 - 19 f. o. (mikla)	20 r.	60 - 19 f. n. (skvtvr)
- v.	30 - 2 f. o. (rað)	- v.	62 - 16 f. o. (... a fram)

B. Den upsalske Codex.

Spalte i Cod.	Side og Linje i Udg.	Spalte i Cod.	Side og Linje i Udg.
1	64, L. 5 f. o. (En Olafs)	4	68, L. 6 f. o. (hinar)
2	65 - 20 f. o. (fyrir sakir)	5	69 - 18 f. n. (dreginn)
3	66 - 6 f. n. (varla harðari)	6	70 - 9 f. n. (Azstriði)

Iom halsa. en adsetz er at framdun hef brugðit ilake oðens. 4 vullði blekka ost. þíft at taka
 vokw þra ost um tæder 4 at soþa andvða nótt. en síðan at þra ost þra dymfsliga eit. at þren
 gi ost bana heumvlgan 4 eugt þ þra miok gude at þarka. þp lannade þ. 4 kvætt þ hugr um
 enu. m. ar. ríkis. O. lags þra om un segna þa er getrín mli við h lengst um kveldiz
 sett h skip geta mikuz 4 veglukt er het ðruvtrín skauu. 4 þ segna men at noðr um
 haloga land í miok síðr manþa at soka sion ríkia 4 vrika 4 er þ bukostr þra oc skemmtan oc
 en dag er veðr var gott. þa mli þr haukr 4 Sigurðr. Gott er nu harekr buandi at rða idag þor
 num ver til þate kóðr h iara þvi 4 komu a skip 4 reto ut 4 er þer þurðr landiz. þa drapp
 þr ardm 1 4 lufu þast við 4 reto súðr m; lande m; harek 4 letto e þ þr en þr komu a hlæðet

11

Uppsala. Univ. Bibl. Delagard. Saml. No 9. 762

þegvime þroðokel. s. or hvin. 2. Woen or moter. þoðr or mar
 þar laug. Smarr þamba skætyr. s. stjnkari af ginnir. þoðvorn
 af rauma riki. þoðtarn vaxott or hofund. þoðtarn hita af þor
 rekstæðu. þst raudr af þarmmek. 4 karr af ymda landi. þakr
 htr æðka. þessi htr storki. þronde htr ramms af þela moek. 4 þyr
 mar þroðw þamf. Woen htr mikli af yestföld. þrymolfr þakr oro

